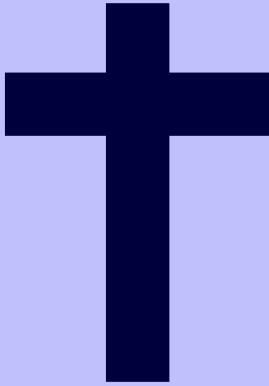

Morokodo

Portions of the Holy Bible in the Morokodo language of South
Sudan

Morokodo Portions of the Holy Bible in the Morokodo language of South Sudan

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Morokodo

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

b81b7ca7-810b-5cb2-913f-b28f08d9c01d

Contents

Matayo	1
Marako	59
Yowani	97
Loo 'ba vo Lituwë	141
Yemisi	197
Yowani	203

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Matayo ayöru

Zutu 'ba Yësu

¹ Nenyè zutu 'ba Yësu Korisitö kozo 'ba Dawidi, kozo 'ba Abarayama.

² Abarayama ra o'jo Yisika, Yisika ra o'jo Yakoba, Yakoba ra o'jo Yuda, öndu nï ëti.

³ Yuda ra o'jo Pereze Zera aba,

ma zë ra Tamara, Pereze ra o'jo Ezerona, Ezerona ra o'jo Rama,

⁴ Rama ra o'jo Aminadaba, Aminadaba ra o'jo Nasona, Nasona ra o'jo Salamono,

⁵ Salamono ra o'jo Bowoza, ma mo ra Raba. Bawoza ra o'jo Obede, ma mo ra Ruta.

Obede ra o'jo Jese.

⁶ Jese ra o'jo Dawidi vo damöku.

Dawidi ra o'jo Solomono ma mo ra lu'bë pëti Uriya.

⁷ Solomono ra o'jo Rebama, Rebama ra o'jo Abiya, Abiya ra o'jo Asa.

⁸ Asa ra o'jo Yesopata, Yesopata ra o'jo Yorama, Yorama ra o'jo Uziya.

⁹ Uziya ra o'jo Yotama, Yotama ra o'jo Aza, Aza ra o'jo Ezikiya.

¹⁰ Ezikiya ra o'jo Manase, Manase ra o'jo Amona, Amona ra o'jo Yosiya.

¹¹ Yosiya ra o'jo Yekoniya zë 'dö

öndu nï ëti kadra 'ba kiri vidi ti'bë Babalöni.

¹² Tapëti kiri vidi ti'bë Babalöni ne.

Yekoniya ra o'jo Salatele, Salatele ra o'jo Zerobabele,

¹³ Zerobabele ra o'jo Abiyuda,

Abiyuda ra o'jo Elikima, Elikima ra o'jo Azora,

¹⁴ Azora ra o'jo Zadoka, Zadoka ra o'jo Akimo,

Akimo ra o'jo Eliyuda,

¹⁵ Eliyuda ra o'jo Elizara,

Elizara ra o'jo Matana, Matana ra o'jo Yakoba,

¹⁶ Yakoba ra o'jo Yosepa

kora 'ba Mariya ma 'ba Yësu ma ako'jo Korisitö ne.

¹⁷ Here kozo ëdi kazi Abarayama zi Dawidi 'butë dömosowö, ëdi kazi Dawidi ma i'bënni mi Babalöni 'butë dömosowö le mi ko'jo 'ba Korisitö.

Ko'jo Yësu

¹⁸ Nenyè hala kö'du ko'jo

'ba Yësu Korisitö. Alivö ma mo zi koze zi Yosepa, mora gba adro'bo rë nni

dë mo ayolo rë nni mo ömo ku kyigo 'ba Lawo Kölö

Laka aba. ¹⁹ Mora kora 'bomo Yosepa vo kö'du laka

ko'do mo omba dë zi gburu mo komo vidi kayo. Mo

asösu gbo zi kinga mo liwo. ²⁰ Mora mati mo ëdi kö'du ne

sösu mo here ne, malayika 'ba Yere ayada rë nni zi

mo tëmi wiri, iya henye, "Yosepa Kozo 'ba Dawidi, ere

dë ta bi Mariya kiri zi yi na mbara 'bëyi, ga kö'du

wisi mi mo ne Lawo Kölö

Laka ra i'di mo ɔmo. ²¹ Mo ako'jo na wisi kora akako'jo ru mo Yësu ga kö'du mo ra akakonyi vidi 'bëni 'e tëmi kö'du kyënyë 'bëzë."

²² Kö'du ne biya o'do rë ni zi tëdi kaa Wiri i'di me'do mo ku kyere zi nëbi, iya henye, ²³ Wu'jë maako gba na wu'jë ngulu ako'jo wisi kora akako'jo ru mo Imanowe, mi me'do ne iya henye, "Wiri edi ze aba."

²⁴ Mora Yosepa ongo here oze Mariya gbo kaa malayika 'ba Wiri iya zi mo. ²⁵ Mati gba zë iri dë nni dë Mariya aba mo o'jo wisi ëni ne na kora, mora mo i'di ru mo gbo Yësu.

2

Tayi 'ba vo yolo me'do'e

¹ O'jo Yësu ku Beteleme mi daka'jo 'ba Yudiya mi kadra 'ba Heroda vo damöku. Mora vo me'do yolo maako'e ayinni ta humire okonni Yerusalem. ² Zë ako'joni henye, "Wisi ma o'jo kinye na yere 'ba Yuda'e ne, mo edi kila? Dongo kyëlu ɔmo ma ayi ta humire ne dayi ze zi mo yeto." ³ Mati Heroda owo kö'du ne here, mi mo ënyi umbë gbo mora vidi 'ba Yerusalem maako'e mi zë umbë kpa. ⁴ Mora mo ako'jo vo da karasa'e 'dö vo komoyandi 'ba kö'du kida'e gbo ti'de mayinni zi ni, mora mo ako'jo hë zë, mo iya henye, "Kodo here, Korisito ne ako'jo kila?"

⁵ Zë aya'banni da me'do iyanni henye, "Ako'jo Korisito ne mi Beteleme mi daka'jo 'ba Yudiya, ga kö'du nëbi maako ayöru kö'du ne ku kyere iya henye,

⁶ 'Mi, Beteleme, mi daka'jo 'ba Yudiya, anza dë tisiwa aba mi yere'e 'ba Yuda ne.

Vidi ma kyedre atasi ndö tëmi 'e mora mo akagaga vidi 'bama 'ba Yiserele.' "

⁷ Mora Heroda ako'jo vo kö'du yolo ne'e gbo liwo tayinni zi ni mo ako'jo kadra 'ba tasi 'ba kyëlu nani kazi zë. ⁸ Mora mo utu zë gbo Beteleme kö'du kira nenyee aba, "I'bë oma'e bi liya na laka kö'du wisi ne, ezë i'ja'e mo ku ayi iya'e kö'du mo zi ma, ti'bë kpa mo yeto."

⁹ Mati zë owonni me'do kiya 'ba Heroda ne ku zë ënyinni gbo ti'bë. Zë ongonni te kyëlu ma zë ongonni ta humire ne. Kyëlu ne alaga nduwë dagba zi zë le i'bë ɔro ga bi ma wisi Yësu edi do mo ne. ¹⁰ Mati zë ongonni ku here ne, zë gbo mi kyëyi kyedre aba. ¹¹ Zë ödunni gbo i'bë i'janni wisi ne edi loko ani 'dö ma mo aba. Mora zë alimanni gbo aka'jo zi mo yeto. Zë upönni ha anboro 'bënni i'dinni waki'di 'bënni gbo zi Yësu. Waki'di mora dahabo, wa kyëzi ngutru, ɔwo teme maako ako'joni ru mo "murë."

¹² Wiri ayada zi zë tëmi wiri, ma'banni dekpe hulëhu ta da Heroda. Mora

zë a'ba i'bënni gbo dakaŋo
'bënni ta gëri mënzë maako.

Taho mi Ezipeto

13 Mati zë i'bënni ku,
malayika 'ba Yere alaya zi
mo tëmi wiri iya henye,
“Heroda omba zi wisi ne
kofo. Ænyi oba wisi ne 'dö
ma mo aba aho i'bë Ezipeto.
Alima ani le ma kiya zi yi
a'ba.”

14 Yosepa ënyi gbo mi
yondo nani, oba wisi ne ma
mo aba aho gbo mi Ezipeto.
15 Zë i'bë alimanni Ezipeto
ani le mi kadra 'ba koli 'ba
Heroda.

Lima 'bëzë ani ne ëdi ku
kaa kö'du 'ba Wiri iya zi nëbi
iya henye, “Ma ko'jo wisi
ama ku ta Ezipeto.”

Kofo 'ba gisi kora mi Beteleme

16 Mati Heroda ayolo ku vo
kö'du yolo ne'e andëndënni,
ni ku, mi mo ënyi ata gbo.
Mo utu vo kanya 'bënniye
gbo ti'bënni mi dakaŋo ti'de
'ba Beteleme gisi kora kofo
a'ba ti'de vo halinjo aba.
Zë ma okonni dë gba koo
riyö, ga kö'du kadra ma vo
kö'du yolo ne'e ayadanni zi
mo. 17 Kö'du ne o'do rë ni
tinyö kaa nëbi Yeremaya iya
henye,

18 “Kporo kudu ëdi mi Rama,
kporo 'ba kudu 'e 'dö kuyë
aba,

Rayile ra ëdi kudu ga kö'du
gisi ëniye.

Zë olinni ku ti'de mo omba
dë zi vidi maako yata ni ta bi
kudu.”

Ta'ba mi Ezipeto

19 Tapëti koli 'ba Heroda,
malayika 'ba Yere alaya tëmi
wiri zi Yosepa mi Ezipeto
iya zi mo henye, 20 “Ænyi,
oba wisi ne ma mo aba,
i'bë hulëhu mi dakaŋo 'ba
Yiserele, ga kö'du zë ma i'di
rë nni zi wisi ne kofo, olinni
ku.”

21 Here Yosepa ënyi oba
wisi ne ma mo aba i'bë
gbo hulëhu mi Yiserele.

22 Mora here, mati Yosepa
owo Arakerosi iri pëti 'bu
ni Heroda ku na yere 'ba
Yudiya, mo na tere zi ti'bë
ani. Ayandi mo tëmi wiri,
here mo mi'bë gbo mi
dakaŋo 'ba Galilaya. 23 Mora
o'do linjo ëni gbo mi gawo
'ba Nazereta. Here kö'du
ma nëbiye iyanni ne ayi ku
tinyö. “Akako'jo mo vidi 'ba
Nazereta.”

3

Yowani Baptisi

1 Mi kadra nani 'e Yowani
Baptisi ayi da lipi 'ba
Yudiya. Ayeto kö'du yëti,
2 iya henye, “Oto'e de 'e tëmi
kö'du kyënyë kö'do 'be'e ga
kö'du damöku 'ba Wiri ëdi
ku kara.” 3 Yowani ra Yisaya
nëbi 'ba Wiri iya me'do
ku kyere, ga kö'du mo iya
henye,

“Here vidi maako ëdi mbere
mi da lipi

iya henye, ako'jo 'e gëri zi
Yere.

Adoro'e gëri mbiyi zi mo.”

4 Bongo 'ba Yowani o'do
tëmi yövu 'ba jemele. Mo
ida kö'di wana ra götö ni
na gasi. Wakonyo 'bomo
ra wömi yazi 'ba woro aba.

⁵ Vidī olɔ i'bēnnī zi mo mī Yerusalema, tēmī daliŋɔ 'ba Yudiya ti'de kpa tēmī liŋɔ ma kara kara ha ranga 'ba Yeredene ne. ⁶ Zē odrɔ hē nni ga kō'du kyēnyē 'bēnnī mo a bapatisi zē gbɔ mī ranga 'ba Yeredene.

⁷ Mati Yowani ongo vīdī ma ako'jo ru zē Farasiye ne, 'dō Sadeke ma kayo ne eti tayinni zi nī zē bapatisi, mo iya zi zē henye, “E gisi 'ba wiri ne'e, eyi ra o'ba 'e zi taho kazi riti ma edi tayi de 'e ne? ⁸ O'do'e wa ma akayada oto'e de 'e ku tēmi kō'du kyēnyē 'be'e. ⁹ Asösu 'e dē henye, ataho'e kazi riti ma Wirī omba kutu ne kiya mo aba henye, Abarayama ne zutu 'be'e ra. Mayada zi ye Wirī akiri yitō nenyē'e a kō'do na kozo zi Abarayama. ¹⁰ Lɔgo edi ku nzɔ zi kaga ma ana lɔgo dē ne kiga mo akaŋo ku'du mo mī wa'do.”

¹¹ “Mēdi 'bama bapatisi kō'do nje de 'e toto wini aba zi yada oto'e de 'e ku. Vidī ma atayi ta pēti ma ne, akabapatisi 'e Lawo Kōlō Laka wa'do aba. Mo mbiri kyedre ta da ma mēdi le kamoka 'ba ndi mo mō'bo dē kinjē. Mo akī'di bapatisi de 'e Lawo Kōlō Laka 'dō wa'do aba. ¹² Mo edi sēri eni aba zi kahi nyenyo. Mo akakyito kōru ma laka mora akī'di nyenyo eni gbɔ mī lo'bi, mo ako'bo turu mo yaga mī wa'do ma kazi tōlu ne.”

Bapatisi 'ba Yēsu

¹³ Yēsu ayi tēmi Galilaya okɔ ha ranga 'ba Yeredene

zi Yowani nī bapatisi. ¹⁴ Yowani omba yata mo iya henye, “Ayi zi ma kaa ma ra ma ti'bē zi yi kō'do bapatisi da ma?” ¹⁵ Yēsu aya'ba do mo iya henye, “I'di mēdi tiko here, ga kō'du zi rē nī kō'do kaa komba 'ba Wirī ma laka here.” Mora Yowani elēzē gbɔ go mo. ¹⁶ Mati i'di bapatisi ku da Yēsu, mo edi ku tasi yaga tēmi wini, komoriyē ayēhu rē nī zi mo. Mo ongo Lawo Kōlō Laka 'ba Wirī edi tayi akaŋo dē nī ta komoriyē kaa atu'bu here. ¹⁷ Kporɔ aa ta komoriyē iya henye, “Yi ra na Wisi 'bama mowɔ yi ku pe. Ma mī kyēyi kyedre aba ga kō'du 'bēyi.”

4

Yonzɔ 'ba Yēsu

¹ Mora Lawo Kōlō Laka ika Yēsu gbɔ mōku da lipi zi Satani mo yonzɔ. ² Mati mo oro hē nī ku kadra 'butēsowɔ 'dō yondɔ aba kazi wakonyo maako, mo edi ku na o'bo. ³ Mora Satani ayi gbɔ zi mo iya henye, “Ezē edi na wisi 'ba Wirī ame'do zi ri'di ne'e mofɔ rē nni zi yi na mangolo'bo.”

⁴ Yēsu aya'ba do mo iya henye, “Ayōru ku mī buku 'ba Wirī iya henye, vidī alima dē nje ra, wakonyo toto kō'du ma edi tasi ta ha Wirī.”

⁵ Mora Satani ika Yēsu le ti'bē mī Yerusalema gawo laka, enyi i'di mo ku le da tolo yekēlu 'ba Wirī. ⁶ Mo iya zi mo henye, “Ezē edi na Wisi 'ba Wirī umē rē yi

akaŋo ga kö'du ayöru ku mi buku 'ba Wirī iya henye, mo aki'di me'do zi malayika eniye ga kö'du 'beyi zi zē kako yi kazi otra ndi yi ra ri'di." ⁷ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Ayöru ku iya henye, ayonzo Yere Wirī 'beyi dē."

⁸ Mora Satani ika mo löhu da döku ma konda riye mora ayada damöku 'dö teme mo aba ti'de zi mo, ⁹ iya henye, "Wa ne ti'de maki'di zi yi ezē alodro ku akaŋo ma yeto." ¹⁰ Yēsu aya'ba do mo zi mo iya henye, "Ehe yaga tara ma Satani. Ga kö'du ayöru iya henye, 'Nje Yere Wirī 'beyi amötu.'" ¹¹ Satani ila mo gbo mora malayika ayinni akonyinni mo gbo.

Loo ko'do 'ba Yēsu

¹² Mati Yēsu owo i'di Yowani ku mi kamba, mo enyi i'bē gbo Galilaya. ¹³ Mo alima dē Nazereta enyi i'bē mi Kapanamo, gawo ha föfö 'ba Galilaya mi dakaŋo 'ba Zebolona 'dö Napatali aba. ¹⁴ O'do rē ni ku kaa Yisaya nebī 'ba Wirī iya ne here. Mo iya henye,

¹⁵ "Tu'dē maako'e mi dakaŋo 'ba Zebolona 'dö Napatali aba, 'dö vidi ma ha geri 'ba föfö kyedre kayo ha ranga 'ba Yeredene vidi 'ba Galilaya dakaŋo 'ba vo leze'e,

¹⁶ zē vidi ma edi alimanni mi mandölu 'ba koli ne."

¹⁷ Mi kadra nani, Yēsu ayeto kö'du kise 'beni yeti zi vidi, iya henye, "Oto'e de 'e temi

kö'du kyenyē 'be'e ga kö'du damöku 'ba Wirī edi ku kara."

Yēsu ako'jo kora vo kyenze kiriyē sowo

¹⁸ Mati Yēsu edi alasi ta da göti 'ba föfö 'ba Galilaya, mo i'ja öndu vo kyenze kiriyē riyo Simona ma ako'jo Petero öndu ni Anderiya aba. Edinni kyenze kiri temi föfö öndu aba. ¹⁹ Yēsu iya zi zē henye, "Ayiye zi ma, ma kayandiye zi vidi kika mo zi Wirī." ²⁰ Here kandi ila öndu 'benni ne, i'benni gbo mo aba.

²¹ Mo i'bē nduwē dagba i'ja öndu ma kyamo'e riyo, Yemisi ni Yowani aba gisi 'ba Zebedeyo zē edinni mi tönbö enni 'bu nni Zebedeyo eti öndu enni ko'jo mo nzo. Yēsu ako'jo zē. ²² Mora kandi zē ilanni tönbö ne 'bu nni aba, enyi i'benni gbo mo aba.

Yēsu ayandi kö'du vidi ko'jo aba

²³ Yēsu enyi alasi biya temi Galilaya, kö'du yandi aba mi bi 'ba mötu'e yöyö yöyö laka 'ba damöku 'ba Wirī aba, zi vidi ma edinni dakyinē 'ba koo ma 'beri'beri rakoo ko'jo aba. ²⁴ Kö'du yöyö ga kö'du mo apere rē ni biya temi dakaŋo 'ba Siriya, mora here, vidi ikanni zi mo zē ma na rakoo riti aba temi kyinē 'ba dakoo ne'e biya, vidi maako'e ndi keje aba Yēsu ako'jo zē biya. ²⁵ Vidi kayo alö'bönni ga ndi mo temi Galilaya a'ba Gawo 'Butē, temi Yerusalema, Yudiya

dakaŋo kapa 'ba Yeredene ma aga mo.

5

Kö'du kise 'ba Yësu da döku

Vo rakyenyiye ra

¹ Mati Yësu ongo vidi kayo ne'e, mo ënyi i'bë ëkyi da döku mora alima gbo akaŋo. Vo lö'bö 'bomo'e atoto rë nni kpo ro mo, ² mo ayeto gbo zë yandi iya henye,

³ Vo rakyenyiye ra vidi wiri lumë aba, ga kö'du damöku 'ba Wiri 'bëzë ra.

⁴ Vo rakyenyiye ra vidi ma kudu aba, ga kö'du akayëyi zë.

⁵ Vo rakyenyiye ra vidi ma dakumbë aba, ga kö'du akirinni drivu 'ba dakaŋo.

⁶ Vo rakyenyiye ra vidi ma na o'bo a'ba kodro aba tinyö, ga kö'du zë atovonni.

⁷ Vo rakyenyiye ra vidi ma mikyëyi aba, ga kö'du zë aki'janni mikyëyi.

⁸ Vo rakyenyiye ra vidi ma di'di zë nbala, ga kö'du zë akongonni Wiri.

⁹ Vo rakyenyiye ra vidi ma vo wayata, ga kö'du akako'jo zë na gisi 'ba Wiri.

¹⁰ Vo rakyenyiye ra vidi ma ayaza zë ga kö'du tinyö 'bëzë, ga kö'du damöku 'ba Wiri 'bëzë ra.

¹¹ Vo rakyenyiye ra vidi ma alidiye, ayaza'e, o'do'e na

kyënyë dakyinë kö'du 'ba Sata-tani yada mo na ndondo ru'e aba ga kö'du 'e vo ga ndi ma. ¹² Eäiye rakyenyi aba ga kö'du biriti kyedre ëdi na sesi asesi zi biye komoriyë. Nenye ëdi hala nëbi ma alimanni dagba kazi komo'e ayaza zë.

Yö'do bikanyi aba

¹³ 'E kaa yö'do zi vidi köndu 'ba dakaŋo ne biya. Mora ëzë yö'do ayaŋa yöko ni ku, ata'ba akayoko hala? Anza kpe na laka, here aku'du yaga möku mora vidi akutunni do mo ta bi lasi. ¹⁴ 'E kaa bikanyi 'ba damöku ne biya. Gawo ma uvö da lutu oho rë ni dë. ¹⁵ Vidi maako owi lamba dë mora ki'di mo hu siko, ta go mo mo i'di da wa toro 'ba lamba, i'di bikanyi gbo zi vidi 'ba mi loko ne biya. ¹⁶ Temi geri kolö ne, bikanyi 'be'e ma yanyi ga bi dagba komo vidi, here ne zi zë kongo kö'du laka ma o'do 'e zi yeto 'bu komoriyë.

Kö'du yandi 'ba kö'du ki'di

¹⁷ Asösu 'e dë henye ere, mayi ne zi kö'du ki'di 'ba Mosa ne koba mo 'de, a'ba kö'du yandi 'ba nëbiye. Mayi dë zi zë koba mo 'de, mayi zi kö'du yandi 'bëzë ne kinde mo. ¹⁸ Miya kö'du tinyö ra ze'e, dakaŋo komoriyë aba alaya dekpe, mora gbi le nje i'jo kö'du ki'di ma tisi wa aba ölu dë. Kö'du ki'di akinde rë ni. ¹⁹ Here ëzë vidi ma owo gbi dë le nje kö'du ma tisi

wa ne a'ba okanni 'e yandi mo zi ko'do kpa here, atedi nje tisiwa aba mi damoku 'ba Wiri. Ta geri ma kyamo, vidi ma owo ko'du ki'di a'ba ayandi oka 'e zi ko'do mo kpa here, akatedi na kyedre mi damoku 'ba Wiri. ²⁰ Mayada zi ye, henye ere, akato'bo 'e todu damoku 'ba Wiri nje ezē edi 'e koma aba kyo ta da vo ko'du ki'di 'ba vo komoyandiyē ni Farasi eti temi wa ma Wiri omba zi ko'do mo.

Ko'du yandi ga ko'du 'ba kamo

²¹ Owo 'e henye, ayada zi vidi kyere naniye, "Ofu vidi de. Ezē vidi ma ofo vidi ku, aki'ja riti." ²² Mora yaanya aba mayada zi ye, vidi ma na kamo ondu ni aba akika mo bi 'ba riti. Mo ma ako'jo ondu ni iya henye, "Yi wayawa ra," akika mo komo vurē ma kyedre 'ba Yuda'e. Mo ma iya zi ondu ni, "Yi vo lökyi," aku'du mo mi wa'do 'ba gehena ma ölu de. ²³ Here ezē omba ku zi waki'di 'beyi ki'di zi Wiri da karasa asösu ondu yi edi ko'du aba re yi, ²⁴ ila waki'di 'beyi ne ani komo bi 'ba wakumu, i'be inde ko'du ne yaga temi kut'e ondu yi aba, mora a'ba 'da waki'di 'beyi ne ki'di mo zi Wiri. ²⁵ Ezē vidi maako asusu yi mi geri 'ba ko'du ki'di, oba yi bi 'ba vurē, inde 'e ko'du ne mo aba ezē ndi kadra gba kazi toko bi 'ba vurē. Ezē edi 'e ku ani, mo aki'di yi zi vo vurē kikye mora mo akidra yi zi turu

da kondu mora aki'di yi gbo mi kamba. ²⁶ Mayada zi yi akalima ani le ezē opi ndundu kahi 'ba ko'du lite 'beyi ne ku.

Ko'du yada ga ko'du 'ba ndoro

²⁷ Owo 'e ku iya henye, "O'do ndoro de." ²⁸ Mora yaanya aba ne mayada zi ye, bi 'ba wakumu zi Wiri, vidi ma ongo bi da mbara maako omba mo zi tedi zi ni, o'do ndoro ku mo aba mi di'di ni. ²⁹ Mora here, ezē komo yi ma tiri o'do yi zi ko'du kyenyē ko'do, oba yaga u'du möku. Edi na laka zi, kya 'ba re yi koba 'de yaga ta da yi ku'du biya ida re yi aba mi gehena. ³⁰ Ezē kala yi ma tiri o'do yi zi ko'du kyenyē ko'do ikye u'du möku. Edi na laka zi kya 'ba re yi ma kölo koba mo 'de ta da ida re yi biya zi ti'be mi gehena ma ölu de.

³¹ Iya kpa henye, "Vidi mati ayeyi mbara 'beni mi'di zi mo waraga 'ba rakinga." ³² Yaanya aba ne mayada zi ye henye, ezē kora ma inga mbara 'beni ga ko'du ma 'beri anza ndoro de, ezē mbara ne i'be oze kora maako, mo o'do ndoro ku. Kora ma oze mo ne o'do ndoro kpa ku.

Ko'du yandi ga ko'du 'ba lömu

³³ Owo 'e kpa henye ayada zi vidi ma alaganni kyere ne'e henye, apere mi lömu 'beyi de, o'do wa ma o'do lömu mo ne zi Yere zi ko'do. ³⁴ Mora mayada zi ye o'do 'e lömu maako de komoriye

aba ga kö'du bi lima 'ba Wiri. ³⁵ Alömu rë yî dë dakaŋo aba, ga kö'du bi ndi kutu 'bomo ra. Alömu rë yî dë Yerusalema aba ga kö'du gawo kyedre 'ba Wiri ra. ³⁶ Alömu dë dë yî aba ga kö'du ɔ'bo dë zi yëvu ma kö'lö ko'do na kanyi mandere na köndu. ³⁷ Iya nje henye, “ɔo mandere e'e. Wa ma iya 'e 'beri ne ayi kazi Satani.”

Kö'du yandi ga kö'du 'ba dasolo

³⁸ Owo'e ku iya henye, komo, komo aba, yingɔ ha, yingɔ ha aba. ³⁹ Yaanya aba miya zi ye henye, “Aya'ba da kö'du kyënyë dë zi vidî ma o'do kö'du kyënyë zi yî. ⁴⁰ Èzë vidî maako isa lo'bo yî ma datiri, mo misa lo'bo yî ma da gali kpa.” ⁴¹ Èzë vidî maako iri yî na wehe zi wa 'bëni kumbë, wiri kö'lö, injë wiri riyö. ⁴² Èzë vidî maako ako'jo wa kazi yî, i'di zi mo. Èzë vidî maako omba wa koba kazi yî dero, i'di zi mo.

O'do lovo vo wehe oka yiye

⁴³ Owo 'e iya henye, “O'do lovo oka yî 'e biya. Mora oyi vo wehe 'bëyi 'e.” ⁴⁴ Yaanya aba mayada zi ye, o'do lovo vo wehe 'bëyiye amötu ga kö'du zë ma o'donni yî na kyënyë. ⁴⁵ Zi yada 'e tedi na gisi 'ba 'bu ma komoriyë, ga kö'du mo i'di kadra ëni zi bi yani da vidî kyënyë'e 'dö ma laka eti, i'di mirë zi zë ma o'donni kö'du laka kpa zi zë ma o'donni kö'du kyënyë.

⁴⁶ Hala Wiri aki'di biriti zi yi ezë o'do nje lovo vidî ma o'do nni lovo yi? Vidî 'ba 'be'bele kö'du 'e o'donni kpa here.

⁴⁷ Èzë ame'do nje zi aboka yiye, here ne o'do ku ndra ta da vidî ma ayolo Wiri dë ne. ⁴⁸ Edi na laka ta ga kadra biya kaa 'bu yi 'ba komoriyë.

6

Waki'di zi vo leri

¹ Andiye re 'e laka o'do'e kö'du laka 'be'e dë komo vidî zi kongɔ mo, ezë o'do'e ku here, i'ja'e wa ma kö'lö maako dë kazi 'bu'e ma komoriyë. ² Èzë yi maako edi ki'di wa zi vo leri, iya kö'du mo dë zi vidî maako kaa vo komo kandiye edinni ko'do mo mi bi 'ba mötu'e, a'ba da geri zi vidî koronni. Na laka miya zi ye biriti 'bezë ku nje here. ³ Èzë edi waki'di zi vo leri, i'di vidî ma kara rë yi ne ma yolo dë. ⁴ I'di toto liwo. Èzë 'bu Wiri i'ja wa ma o'do ku liwo ne mo aki'di biriti mo zi yi.

Mötu ko'do

⁵ Èzë ediye amötu anza'e dë kaa vo komo kandiye, kö'du zë o'donni lovo tɔɔ mötu ko'do aba mi bi 'ba mötu'e ta da geri zi vidî nni kongɔ. Mayada zi ye, tinyö biriti 'bezë go mo ra ku nje ne. ⁶ Èzë omba mötu ödu kutu yi aba loko 'bëyi isi haloko gë yi a mötu zi 'Bu yi, zi Wiri mati ongo ro mo dë ne. Wa mati o'do'e ku liwo ne, 'Bu'e aki'di biriti mo zi ye. ⁷ Èzë ediye ku amötu adele'e mi me'do dë

kaa vidī ma ayɔɔ Wiri dē, ga kō'du zē asōsu 'bēnni henye akowonni ga kō'du mōtu konda 'bēnni ne. ⁸ Anza'e dē kaa zē, ga kō'du 'bu'e ayɔɔ wa ma, omba'e ne ku kyere gba kazi ako'jo 'e dē. ⁹ Nenye ēdī hala aka mōtu'e.

'Bu ze ma komoriyē nani, ru yī mēdī na koro.

¹⁰ I'di damōku 'bēyi mayi, kō'du 'bēyi 'ba dakaŋo kinye mo'do rē ni kpa kaa 'ba komoriyē ne here.

¹¹ I'di wakonyo 'ba kadra ma ndenye ne zi ze.

¹² Ila ze ga kō'du yaŋa 'beze kaa dēdī kila oka ze 'e ga kō'du yaŋa zē o'donni zi ze ne here.

¹³ Ika ze dē mi wayonzɔ, asesi ze laka kazi Satani.

¹⁴ Ēzē ila'e vidī ga kō'du ma zē ayaŋanni zi ye ne, 'bu'e ma komoriyē ne akila 'e kpa ga kō'du yaŋa 'be'e.

¹⁵ Ēzē ila'e vidī dē ga kō'du kyenyē, 'bu'e ma komoriyē ne ila 'e kpa dē ga kō'du kyenyē 'be'e.

Hakoro

¹⁶ Ēzē ēdiye he 'e koro, ayaŋa'e da komo'e dē kaa vo komo kandiye ēdinni ako'do. Zē afufu rē nni vonyō vonyō zi yɔɔ mo nēdinni hē nni koro. Tinyō miya zi ye biriti i'di ku nzɔ ndo zi zē. ¹⁷ Ēzē ēdī he 'e koro, akaka'e komo'e osa'e yēni re 'e, ¹⁸ kazi vidī maako'e ayɔɔnni ēdiye he 'e koro, nje 'bu'e ma ongɔ rɔ mo dē ne, mo ra nje ma yɔɔ wa ma o'do'e na liwo ne mo aki'di biriti mo zi ye.

Watɔɔ rē yi

¹⁹ Ulu ha wa dē zi ye dakaŋo kinye, bi ma malōdō ēdī yaŋa wa ti'de zi mo ne, wa ma ēdī lēndrē ne, mora vo logo ēdinni logo wa ta do mo ne. ²⁰ Wa ma laka ulu ku zi ye komoriyē, ga bi ma malōdō ayaŋa wa dē ta do mo, wa lēndrē, vo logo alogo wa dē ta do mo ne. ²¹ Ga kō'du, bi ma ulu ha wa ku do mo ne di'di yi atēdī ŋburu do mo.

²² Komo yi ra, na lamba 'ba rē yi. Ēzē komo yi ēdī na laka ida rē yi ti'de akatēdī ndo mi bikanyi kyedre. ²³ Ēzē komo yi na kyenyē rē yi ti'de atēdī ga bi kōndu. Ēzē bikanyi anza dē mi yi di'di yi ndo na bi kōndu.

Wiri 'dō kɔhi aba

²⁴ Vidī maako ɔ'bo dē zi litu zi yere riyō, mo atowɔ nje ma kōlō, mo akoyi ma kōlō. ɔ'bo dē zi litu zi Wiri kpa zi damōku? ²⁵ Mi kadra ko'do kōlō ne mēdī kiya zi ye alima'e dē kō'du sōsu aba ga kō'du 'ba wakonyo, wa kuwē, bɔngɔ ga kō'du lawo ɔɔ ndra ta da wakonyo. Mora kō'du ida ra ɔɔ ndra ta da bɔngɔ. ²⁶ Ongɔ'e aliye te, zē isi nni wa dē, zē umunni wa dē ki'di mo mi lo'bi. 'Bu 'ba komoriyē ne ēdī zē kulu. Here anza'e dē kyedre ta da aliye? Asōsu 'be'e 'e ra dē kyedre ta da aliye? ²⁷ Vidī maako tēmī 'e ato'bo lima tisi konda, kō'du sōsu aba kō'du mo?

²⁸ Kō'du a'di ēdiye alima kō'du sōsu aba ga kō'du

bongo? Ongɔ'e dōru 'ba mōku te zē urunnī bongo dē, o'donnī lɔɔ dē zi nnī. ²⁹ Tīnyō miya zi ye, Solomono ēdī le wa dakayo aba usu bongo ma teme alaga dōru 'ba mōku dē. ³⁰ Ēzē Wīrī ēdī kusu bongo ra dōru ma ēdī alo'bo ato'bo'e dē bongo kusu re 'e, vidī ma kō'du koma aba ne. ³¹ Miya zi ye alima'e dē kō'du sōsu aba kiya mo henye, “Ma konyo wa ndenye ta kila? Ma kuwē wa ndenye ta kila? Ma ki'ja bongo ta kila?” ³² Vidī ma ayɔɔ Wīrī dē ne ēdī nje taho ga wa 'ba dakaŋo ne. 'Bu 'e ma komoriyē nani mo ayɔɔ, wa ma omba'e ne, mo akī'dī zi ye. ³³ Oma mī damōku 'ba Wīrī dagba 'dō tīnyō 'bomo aba, wa ma omba ne mo akī'dī zi yī. ³⁴ Asōsu kō'du wa 'ba mīndō aba dē, ga kō'du mīndō ēdī kō'du sōsu 'bēnī aba kutu, kadra 'ba mīndō ēdī kpa kō'du 'bēnī aba kutu.

7

Vurē ko'do nje

¹ O'do vurē 'ba vidī maako dē na mbērē. Ēzē o'do ku, ako'do vurē 'bēyī kpa here. ² Gērī ma ēdī ko'do vurē 'ba vidī mo aba ne, ako'do vurē 'bēyī kpa mo aba. Ndī me'do ma ēdī yeri mo ra vidī ne akayeri 'bēyī kpa here. ³ Kō'du a'di ongo bi da wa mati komo öndu yī, kazi bi kongɔ da kulugbu kyedre ma komo yī ne. ⁴ Hala akiya zi öndu yī, “Ī'dī ma yago

ngayo nenye yaga ta komo yī,” mora ēdī 'bēyī gbī kulugbu aba komo yī? ⁵ Yī vo komo kandi nenye, ayago kulugbu ne dero dagba yaga ta komo yī, zi bi kongɔ na laka zi yago ngayo yaga ta komo öndu yī. ⁶ Ī'dī wa 'ba Wīrī dē zi wīhiye. U'du wa ma teme 'bēyī dē da komo wa'do 'e akalasinnī ta do mo, akizannī mī yī sisisi yaga.

Oma aki'ja

⁷ Ako'jo akī'dī zi yī, oma aki'ja, akökö, akayēhu haloko zi yī. ⁸ Zē ma ti'de ako'jonnī akī'dī zi zē. Zē ma ti'de omannī, akī'jannī. Zē ma akökönnī akayēhu. ⁹ Ēyī ra ezē wisi 'bomo ako'jo mangɔɔ'bo, mo ēnyī irī yitō ī'dī zi mo? ¹⁰ Ēzē wisi maako ako'jo kyenze ma mo akīrī wiri kī'dī zi mo. ¹¹ Vo kō'du kyēnyē ko'do'e, ezē ī'dī 'e waki'dī 'be'e zi gisi 'be'e. 'Bu 'ba komoriyē akī'dī wa ma laka ndra kyɔ zi ye. ¹² Wa ma omba oka yī 'e ko'do mo zi yī ne o'do kpa zi zē, nenye kō'du kise 'ba kō'du kī'dī 'dō nēbī kō'du eti. ¹³ Ödu 'e ta ha resi ma tisi ne, ha resi ma kyedre ne ī'bē bi 'ba koli. Gērī ma kyedre ne, vidī ma ēdī tī'bēnnī ta go mo ne zē na kayo. ¹⁴ Ha loko ma ēdī tī'bē bi 'ba dīdī ma ŋburu ŋburu ne nje tisiwa. Vidī ma i'jannī ne, toto tisiwa.

¹⁵ Ī'dī 'e komo'e mandī laka, kazi nēbī kō'du 'ba Wīrī mambērē ne'e, ga kō'du usunnī bongo ma o'do tēmī yēvu 'ba tīmēlē ne ta rē nnī

yaga, mora mi di'di ze na tuku woliwoli ma kyenyē. ¹⁶ Akayolo'e ze temi wa ma ze edinni ko'do mo. Kaga kono ana oha de, ana kyelu de. ¹⁷ Mora kpa here, kaga laka ana gbi logo laka. Mora kaga ma kyenyē ana gbi logo kyenyē. ¹⁸ Kaga laka ana logo kyenyē de. Kaga kyenyē ana logo laka de. ¹⁹ Kaga ma ti'de ana logo ma laka de ne akiga akaṅo aku'du mi wa'do. ²⁰ Akayolo ze nje tara logo 'bezē ma ana ne.

²¹ Anza vidi biya ma edinni ko'jo ma, "Yere Yere," ne akatodunni mi damoku 'ba Wirī, nje ze ma o'donni wa ma 'Bu ma komoriyē omba ze zi ko'do. ²² Mi kadra 'ba vurē nani, vidi ma kayo akiyanni zi ma henye, Yere, Yere, ze ra dedī kumē ko'du dakyikyī kore aba yaga tara vidi mi ru yi? ²³ Ma kaya'ba, ma kiya zi ze henye, "Ma yolo 'e de. I'bē'e yaga tara ma, 'e vo ko'du kyenyē ko'du ne'e."

Vo loko ko'ba'e riyō

²⁴ Ezē vidi ma owo ko'du yandi 'bama ku koro mo aba, atēdi kaa vo ko'du yolo ma o'ba loko eni da ri'di. ²⁵ Ezē mirē a'di wini oso le, ezē buluku aluku le akyēti rē ni le ra loko nani alōru de, ga ko'du o'ba hu mo ku da ri'di. ²⁶ Ezē vidi ma owo ko'du yandi 'bama ne de koro mo aba, atēdi kaa vo lumē ma o'ba loko eni da yayi. ²⁷ Mirē a'di wini oso, buluku aluku ra loko nani alōru ku na

lōru kyenyē. ²⁸ Mati Yēsu inde ko'du yēti ku zi vidi kayo nani 'e ze ku na rakaga ga ko'du wa yandi 'bomo ne. ²⁹ Ga ko'du mo edī kala konda aba. Anza de kaa vo komoyandi 'ba vo ko'du kida'e.

8

Yēsu ako'jo vo mönyu

¹ Mati Yēsu asi akaṅo ta da dōku ne, vidi kayo alō'bōnni go mo. ² Vo mönyu maako ayi alōdrō, akaṅo komo Yēsu, iya henye, "Yere, ezē omba ku ako'jo ma ṅbala." ³ Yēsu iza kala ni gbo ise ra vere nani, iya henye, "Momba do mo ku." Mo iya henye, "Edi na ṅbala." Ako'jo yi ku, mora rakoo ila vere nani gbo kandi. ⁴ Yēsu ise go mo zi mo, iya henye, "I'bē iya me'do nenyē de zi vidi maako, i'bē zi vo karasa 'e ma nyelinni rē yi, i'di wakumu 'ba wa ko'jo ma Mosa i'di ko'du mo ne, zi yada yi zi vidiye ti'de ako'jo yi ku."

Kyedre 'ba da vo kanya

⁵ Yēsu ödu mi Kaparanamo kyedre 'ba vo da kanya maako 'ba Roma vo da wehe lamikölō ayi ako'jo ha Yēsu ga ko'du wa konyi. ⁶ Iya henye, "Yere, vo kalima 'bama edī rakoo aba liṅo na keṅe na riti." ⁷ Yēsu iya henye, "Ma ti'bē liṅo 'beyi zi mo ko'jo."

⁸ Kyedre 'ba vo da kanya nani iya henye, "Yere, o'bo

dē zi yī tayi liṅɔ 'bama. Iya nje hē yī akako'jo vo kalima 'bama ne, ⁹ ga kō'du mayɔɔ kala konda 'bēyī ēdī gbī kaa 'bama, mēdī kala konda 'dō vo kanya eti hu ma. Eze ma me'do zi ma kolō, miya henye, 'i'bē,' mo i'bē gbī. Eze ma me'do zi maako, miya henye, 'Ayi,' mo ayi gbī. Eze ma me'do zi vo kalima 'bama, o'do wa nenyē mo o'do gbī.”

¹⁰ Mati Yēsu owo me'do 'ba vere ne ku, aga gbɔ ro mo. Mo iya zi vo gēniye iya henye, “Tinyō miya zi ye, mi'ja vidi maako dē 'de tēmī vidi 'ba Yiserere, ma ēdī kō'du koma aba kaa vere ne. ¹¹ Ede na laka mēdī kiya zi ye, ma kayo mo atayinnī tēmī dakaṅo kapa 'ba humirē 'dō da lērē aba zi drokō rē nni ra Abarayama, Yisika, Yakoba eti mi damōku 'ba Wiri. ¹² Gisi 'ba Yiserere ma kayo, ma akō'jo damōku ga kō'du zē aku'du zē mi bi kōndu 'ba kudu ha konyo aba.” ¹³ Yēsu aya'ba do mo iya zi vo da kanya nani, iya henye i'bē liṅɔ ako'do rē nī kaa wa ma oma ne. Mora vo kalima 'ba da vo kanya ne akō'jo gbɔ mi kadra nani.

¹⁴ Yēsu i'bē ödu loko 'ba Petero i'ja wese 'ba Petero zōyī aba o'ba rē nī ku da sora. ¹⁵ Mo ise kala mo, zōyī ila mo gbɔ. Here mo ēnyī gbɔ litu zi mo. ¹⁶ Mi da hutaga nani aba, ikannī vidi kayo maakowe ēdinnī nökyī aba zi mo. Mo ore dakyikyī yaga ta rē zē me'do

aba. Mo akō'jo vidi ma rakoo aba ne'e ti'de. ¹⁷ Mo o'do here zi tēdī kaa ma Yesaya nēbī vo me'do 'ba Wiri iya ne. Mo iya henye, “Ma gogo makinjē rakoo yaga.”

¹⁸ Yēsu ongo vidi kayo ēdinnī ku kpo ta rē nī mo ame'do zi vo lö'bō gēniye zi zē kumu kafo föfö ma agamo. Mo ame'do gbɔ zi vo lö'bō gēni 'e zi zē kumu ti'bē kafo ranga ma agamo. ¹⁹ Vo komoyandi maako ayi zi mo iya henye, vo komoyandi. Bi ma i'bē zi mo. Ma kusu gēyī. ²⁰ Yēsu aya'ba do mo, iya henye, “Uhwavödö 'e ēdinnī ogo ēnnī aba, ali 'e ēdinnī loko ēnnī aba. Wisi 'ba Vidi anza dē liṅɔ aba na bi 'ba ralawo.” ²¹ Vere maako na vo lö'bō go mo iya henye, “Kyedre 'bama, i'di ma 'ba dero 'bu ma kusu.” ²² Yēsu iya zi mo henye, “Usu ga ma, ila yöku 'e musunni yöku ēnnī.”

²³ Yēsu ēkyī gbɔ mi tōṅbö 'dō vo lö'bō gēni eti ²⁴ tisi yaa buluku ēnyī gbɔ aluku da föfö nani. Buluku alima ku tōṅbö kōhɔ zi liko kaṅo. Yēsu ēdī ako'do. ²⁵ Zē i'bēnnī alironnī mo, iyannī henye, “Yere, akonyi ze, dēdī ku kara zi koli.” ²⁶ Mo iya zi zē henye, “Edeye atere ga a'di? Edeye koma tisi aba.” Mo ēnyī amo da buluku wini kagba aba, mati onnī ne, bi gbɔ liwo. ²⁷ Zē ti'de na rakaga iyannī henye, “Vere ne, eyi ra? Buluku 'e wini kagba aba owonnī do mo.”

Vo nökyī nni wa'do eti

²⁸ Mati Yēsu umu da föfö i'bě mī dakaṅo 'ba Gadora ne, vīdī rīyō maako'e zē dakyikyī aba andosi dē nni mo aba. Vīdī ne'e ēnyīnnī na nganga. Vīdī maako ɔ'bo dē zi laga ta ga bi nani, dakyikyī ne'e ayaza rē nni zi Yēsu. ²⁹ Zē apinnī na kyembe, iyannī henye, “Yī Wisi 'ba Wiri nenyē, a'di ra omba kazi ze ayi ku de ze kinde gba kazi kadra mo toko?”

³⁰ Wa'do kayo 'ba liṅo ēdinnī wakonyo kara ra liṅo da lutu. ³¹ Dakyikyīye ayaza rē nni zi Yēsu, iyannī henye, “Ēzē omba ku kore ze, utu ze zi wa'do nani 'e.” ³² Mo iya zi zē, henye, “I'běē.” Zē i'běnnī ödunnī mī wa'do kayo naniye, mora wa'do naniye ēnyīnnī gbo ti'de ataho bi lunyī 'ba föfö mora aluyīnnī gbo ti'de mī wini. ³³ Vo yako wa'do nani 'e aho iyannī mī gawo. Ayadannī kō'du ma o'do rē nī nani ti'de, kō'du mati o'do rē nī zi kora dakyikyī ne'e. ³⁴ Vīdī 'ba mī gawo nani 'e olonnī gbo ti'de tayi Yēsu kongō. Zē i'jannī mo ako'jonnī hō mo zi mo tēnyī tī'bě yaga tēmī dakaṅo ēnnī.

9

Yēsu akō'jo kora vo keṅe maako

(Mk. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Here Yēsu ēkyī mī tōṅbō i'bě hulēhu kyēti 'ba föfö mī gawo 'bēnī. ² Ani kya 'ba vīdī maako'e ikannī zi mo kora vo keṅe akaṅo ne

ēdī ako'do da sora. Mati Yēsu ongo hala kō'du koma 'bēzē ēdī, mo iya zi kora keṅe ne henye, “Akyigō rē yī, wisi ama, kō'du kyēnyē 'bēyī ila ku.” ³ Mora here, kya 'ba vo komoyandi 'ba vo kō'du kida'e ame'donnī na bi dē nni, iyannī henye, “Kora nenyē, ēdī me'do 'dasi ra kiya.” ⁴ Mora here, Yēsu ayolo kō'du sōsu 'bēzē, ne a'ba iya henye, “Kō'du a'di ēdī 'e kō'du kyēnyē mahere ne sōsu mo? ⁵ Mavala ra zi kiya, ila yī ku ga kō'du kodo kyēnyē 'bēyī, kodo zi kiya henye, “Ēnyī rīyē alasi?” ⁶ Mako'do tīnyō zi ye yolo, Wisi a Vīdī ēdī kyigō aba dakaṅo zi kō'du kyēnyē kila.” Mora here, mo iya zi kora keṅe ne henye, “Ēnyī rīyē, injē sora 'bēyī ne, i'bě liṅo!” ⁷ Kora ne ēnyī rīyē i'bě gbo liṅo. ⁸ Mati vīdī kayo ongōnnī ne, zē na tere Wiri yeto aba ga kō'du kyigō kaa mahere ne ki'dī mo zi vīdī.

Yēsu akō'jo Matayo

(Mk. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Here Yēsu ila bi nani, ma mo i'bě dagba, mo ongo kora vo 'be'bele kō'du ru mo Matayo, ēdī alima bi 'ba 'be'bele kō'du, mo iya zi mo henye, “Alō'bō ga ma.” Matayo ēnyī alō'bō gbo go mo. ¹⁰ Mati Yēsu ēdī wakonyo mī liṅo a Matayo, vo 'be'bele kō'du kyō, a'ba kya 'ba vo kō'du kyēnyē ko'do'e ayi onyonnī wa Yēsu aba a'ba, vo lō'bō 'bomo'e ēti da tarabiza kōlō. ¹¹ Kya 'ba Farasiye ongōnnī kō'du

ne here, ako'jonnī ha vo lō'bō 'bomo'e, "Kō'du a'di vo komoyandi 'be'e ēdinnī wakonyo vīdī mahere ne ētī? ¹² Yēsu owo kō'du 'bēzē ne, aya'ba dō mo iya henye, vīdī ma rē zē na laka kazi kōō, i'bēnnī dē zi vo owo, nje zē ma na rakōō. ¹³ I'bē oma'e mī kō'du ya'ba ma kō'du yōru iya ne." Ēdī kō'du laka ma momba, ra anza ngōtu kumu. Mayi dē kō'du vīdī laka'e, mayi ga kō'du vīdī 'ba kō'du kyenyē'e.

Kō'du kō'jo kō'du 'ba hakoro
(Mk. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Here vo lō'bō 'ba Yowani Bapatisi ayinnī zi Yēsu, ako'jonnī kō'du iyannī henye, "Kō'du a'di ze Farasi ētī, dēdī he ze koro mora vo lō'bō 'bēyīye, oro hē nni dē gō mo?" ¹⁵ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, omba 'be'e yingō ma ēdinnī mī kyērē 'ba oze, zi tēdī na rasōsu ēzē 'biyēsī ēdī zē ētī? Anza here dē. Here kadra mo akatōko, ēzē omba ku 'biyēsī koba 'de kazi zē mora atehennī 'da hē nni koro. ¹⁶ "Vīdī maako uru bōngō ma kyīyī dē zi kō'jo bōngō ma kōō, ga kō'du bōngō ma kyīyī ako'dō wogo kyedre mī bōngō ne. ¹⁷ Vīdī maako ope a'ji ma kyīyī dē mī lōō wana makōō, ga kō'du lōō wana akiha a'ji akalōdī yaga, mora lōō wana ne akayaŋa rē nī. Here a'ji makyīyī mope gbī mī lōō wana makyīyī a'ba 'dō rīyō atēdinnī na laka."

Wu'jē 'ba kyedre 'ba Yuda'e nni mbara ma ise ra bōngō 'ba Yēsu

(Mk. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Mati Yēsu ēdī kō'du nenyē kiya, vīdī mī turu 'ba Yuda'e ayi zi mo alōmvo akaŋo komo mo iya henye, "Wu'jē 'bama oli ku yaanya ayi i'dī kala yī dō mo zi mo tēdī na dīdī." ¹⁹ Yēsu ēnyī rīyē alō'bō gbō gō mo mora vo lō'bō 'bomo'e i'bēnnī gbō mo aba. ²⁰ Mbara maako ēdī na riti, kō'du yama ēdī taho ta rō mo kōō 'butē dōmorīyō, ayi ta kafo Yēsu ise da ha bōngō 'bomo gbō. ²¹ Mo iya na bi dēnī henye, "Ēzē mise gbī le nje ra 'bōngō omo, akako'jo ma." ²² Yēsu opi rē nī ongō mo, iya henye, "Ēdī na kyigō wu'jē ama! Koma 'bēyī ako'jo yī ku." Tēmī kadra ne mbara ne ako'jo rē nī gbō na laka. ²³ Mati Yēsu odu mī loko 'ba turu kyedre ne, mo i'ja vīdī kayo ēdinnī kyēzu 'ba da koli kome. ²⁴ Mo iya zi zē henye, "Vīdī biya asiye yaga. Wu'jē tisi ne oli dē mo ēdī nje ako'do!" Here zē biya ogonnī mo gbō. ²⁵ Kandi ma ti ore vīdī ne'e ku yaga, Yēsu i'bē mī loko ma yōku wu'jē dō mo ne, irī kala mo mo ēnyī gbō rīyē. ²⁶ Kō'du yōyō ne apere rē nī biya tēmī dakaŋo nani.

Yēsu ako'jo vo komokōndu rīyō

²⁷ Yēsu ila bi nani ēdī ku ati'bē, vo komokōndu rīyō ayetonnī lō'bō ga ndī mo. Zē agbōgbōnnī hē nni, iyannī

henye, i'di miyi meyi re ze, "Asösu kö'du ze, Wisi 'ba Dawidi!" ²⁸ Mati Yësu ödu loko, vo komoköndu riyo ne ayinni zi mo, mo ako'jo he zë iya henye, "Oma'e ku zi mato'bo 'e ko'jo?" Zë aya'banni da me'do, iyanni henye, "Jo Yere." ²⁹ Yësu ise komo zë, iya henye, "Mo'do rë ni kaa ma oma'e" ³⁰ komo zë ayëhu rë ni gbo. Yësu ise go mo zi zë iya henye, "Ayada'e kö'du nenyë dë zi vidï maako!" ³¹ Mora zë i'bë a yëlënni kö'du ne ta ga bi nani ti'de.

Yësu ako'jo kora ma o'bo dë zi me'do

³² Mati vidï kora ne'e ödinni ati'bë, kya, vidï maako'e ikanni kora maako zi Yësu, mo o'bo dë zi me'do ga kö'du mo ëdi dakyiky aba. ³³ Mora kandi ma ti ore dakyiky ku yaga, kora ne ayeto me'do mora vidï biya na rakaga. Zë iyanni henye "Gba dongo kö'du ma hee ne dë mi Yiserele." ³⁴ Mora Farasiye iyanni henye, "Ne yere 'ba dakyikyie ra i'di kyigo ne zi Yësu zi dakyikyie kore yaga."

Yësu asösu rë ni ga kö'du vidï

³⁵ Yësu ënyi i'bë biya lasi aba temi gawo daliho aba. Mo ayandi kö'du mi bi 'ba motu'e, kö'du yöyö laka 'ba damöku 'ba Wiri yeti aba, mora ako'jo vidï kayo dakyinë 'ba koo aba. ³⁶ Mati mo ongo vidï kayo, di'di mo oso kyö kö'du sösu aba ga kö'du zë na kö'du sösu,

wakonyi kpa anza dë kaa timelë kazi vo yako. ³⁷ Here mo iya zi vo lö'bo 'benniye henye, "Wa mi yaka ëdi kyö, mora vo loo ko'do'e ayonni dë. ³⁸ Amötu zi vo kyeti yaka nenyë, mo mutu yaga vo loo'e zi wa 'bomo toto mo ta yaka."

10

Vo Litu 'butë domoriyo

(Mk. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Yësu ako'jo vo lö'bo 'butë domoriyo 'benniye bi kölo i'di kyigo zi zë kore dakyiky yaga, zi ko'jo koo rakoo aba biya. ² Nenyë'e ru 'ba vo litu, butë domoriyo ne'e ma dagba Simona (ma ako'jo Petero) öndu mo: Anderiya, Yemisi öndu ni Yowani aba, gisi 'ba Zebedejo. ³ Pilipo, Baratolomoya, Toma, Matayo, vo 'be'bele kö'du, Yemisi wisi 'ba Alipayo Tadöyösu, ⁴ Simona vo dakaño 'ba Kanana zë Yudası Sikereto ma asösu Yësu aba.

Loo 'ba vo lö'bo 'butë domoriyo

(Mk. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Vidï kora 'butë domoriyo ne'e, Yësu utu zë kö'du kira nenyë aba. "I'bë'e dë mi dakaño 'ba vo leze'e mandere mi gawo 'ba Samarona'e. ⁶ Omba zi ye ti'bë zi timelë 'ba Yiserele ma ölu. ⁷ I'bë'e ayëtiye, 'Damöku 'ba Wiri ëdi ku kara." ⁸ Ako'jo'e vo koo, ayomö'e yöku löhu na didi, ako'jo'e zë ma na riti koo mönyu aba, ore'e dakyiky

yaga. I'ja'e kazi ma na mbiya, here i'diye kpa zi zè na mbiya. ⁹ Ìnjè'e dahabo ako dè, kòhi mandere meje kòhi mī bongo re 'e. ¹⁰ Ìnjè'e anboro 'ba wa lenze dè ta bi tì'bè 'be'e, oba'e nje bongo kamoka ma èdiye akusu ne. Oba'e movo 'ba lasi dè, vo lo'e akì'dì zi zè wa ma zè ombannì."

¹¹ "Èzè ayiye mī gawo, i'bè'e bi koma kò'du vidì ma akiriye kala kyedre aba, alima'e mo aba le zi ye bi nani kila. ¹² Èzè i'bè'e mī lijo iya'e henye, 'Rakyèyì mèdì ètì.' ¹³ Èzè vidì mī lijo nani iriye kala kyedre aba, i'diye wa mètè 'be'e 'ba rakyèyì malima, èzè zè irinnì 'e dè kìrì kala kyedre aba, oba'e wa mètè'e hulèhu. ¹⁴ Èzè kya 'ba lijo mandere gawo omba dè bi 'e kìrì kala kyedre aba mandere kò'du 'be'e kowo, ila'e bi nani akyito'e turufu 'de ta ndiye zi mo na lömu rè zè. ¹⁵ Mayada zi ye tinyö, mī kadra 'ba vurè aba atèdì na kyènyè ndra kò'du gawo nani ta da gawo 'ba Sodomo, Gomora aba."

Yèsu ame'do kò'du 'ba riti
(Mk. 13:9-13; Lk. 21:12-17)

¹⁶ "Owo'e te, mèdì 'e kutu yaga kaa timèlè mī kutè wöliwöli. Here èdiye nbala kaa wiriye. Mora èdiye kpa kaa atu'bu o'donni kò'du kyènyè dè. ¹⁷ Ongò'e re 'e laka, ga kò'du vidì maako atèdinnì ani zè akìrì nì 'e akika bi 'ba vurè mora zè aku'bönnì 'e mī bi 'ba mötu'e. ¹⁸ Kö'du ma, akika

'e bi 'ba vurè komo vo dakanjo yere ètì, zi kò'du yöyö laka ne yada zi zè zi vo leze'e. ¹⁹ Èzè ikannì 'e bi 'ba vurè, asösu'e dè a'di ra atì'bè'e zi kiya, mandere hala akonyo'e. Mī kadra nani mo oko ku, akì'dì zi ye a'di akiya'e. ²⁰ Ga kò'du me'do ma akame'do 'e atanza dè 'be'e, zè atayinnì kazi Lawo Kölö Laka 'ba 'bu'e akame'do kpuru kazi 'e."

²¹ "Ondu'e atènyinnì akpa da öndu'e zè kì'dì zi kofo. 'Bu'e atènyinnì akpa da gisisi 'bènniye zè kì'dì zi kofo. Gisisiye ako'donni wehe akpa vo ko'jo zè aba akutu zè zi kofo. ²² Vidì biya akiyiye ga kò'du ma. Mora vidì ma nduwè na kyigo le mī ndundu mo, akayomo mo. ²³ Èzè o'do'e na kyènyè mī gawo maako, aho'e mī gawo ma agamo. Ma yada zi ye tinyö, inde'e loo ne'e mī gawo biya 'ba Yiserere ne dè, gba kazi Wisi a Vidì toko. ²⁴ Vo kò'du ko'jo anza kyedre ta da vo komoyandi 'bèni. Vo yasa anza kyedre ta da vo kyedre 'bèni. ²⁵ Here vo kò'du ko'jo mo'bo zi tedi kaa vo komoyandi 'bèni, vo lö'bo kaa vo kyedre 'bèni. Èzè vo da dakota ako'jo Belezobulu, vo dakota 'ba lijo'e ako'jo ru kyènyè aba."

Atere èyì
(Lk. 12:2-7)

²⁶ "Here ere'e vidì dè. Yaanya aba, wa ma ayöfu do mo, akayèhu, kò'du koho biya ako'do na yolo.

27 Wa mati mēdi ayada zi ye mi mandölu, akayada'e mi bikanyi kyedre, wayawaya 'be'e akame'do ta da tɔɔ 'ba loko. 28 Ere'e dē kazi vidi ma ēdinni ida ra kofu, ofonni lawo dē. Ere'e Wirī ma akato'bo yaŋa 'dō ida ra lawo aba mi wa'do gehena. 29 Nje tarifa kōlō akato'bo silo kogo riyo. Here silo ma kōlō alēpi dē akaŋo kazi da kō'du komba 'ba 'bu'e. 30 Ga kō'du yēvu biya ma de 'e ne, ēdi akiti. 31 Here ere'e dē ēdiye na laka ndra ta da silo kayo."

Kō'du kyēnyē yasi Yēsu komba dē aba
(Lk. 12:8-9)

32 "Here kō'du zē ma iyanni mi vidi kayo zē 'bama, mako'do kpa here komo 'bu ma komoriyē. 33 Mora here, ezē vidi maako omba ma dē ta komo vidi kayo, ma komba mo kpa dē ta komo 'bu ma komoriyē."

Anza rakyēyi ra dē wa ne kulu ra
(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 "Asōsu'e dē henye ere, mayi zi rakyēyi ra kika mi damōku. 'E'e, mayi dē zi rakyēyi ra kika, kulu ra. 35 Mayi zi gisi kora'e tēnyinni wehe aba da 'bu nni, gisi minzō'e tēnyinni wehe aba da ma nni, mbara koze atēnyinni wehe aba da wese nni. 36 Vo wehe kyēnyē 'be'e, atēdi akpa vidi 'ba dakota 'be'e.

37 "Zē ma o'donni ɔ'ɔ 'bu nni, mandere ma nni ndra ta da ma, ɔ'bōnni dē zi tēdi na vo lō'bō 'bama. Zē ma

o'donni ɔ'ɔ gisi kora 'bēnni, mandere wisi wujē ɔ'bōnni dē zi tēdi na vo lō'bō 'bama. 38 Zē ma injēnni taka 'bēnni dē riye zi lō'bō ga ndi ma, ɔ'bōnni dē zi tēdi na vo lō'bō 'bama. 39 Zē ma o'donni ɔ'ɔ didinni ndra ta da ɔ'ɔ ma, akayōlunni. Zē ma ayōlunni didinni ga kō'du ma, aki'janni didi lōhu."

Biriti
(Mk. 9:41)

40 "Vidi ma iriye kala kyedre aba iri ne ma ra, mora vidi ma iri ma kala kyedre aba, iri ne vidi ma utu ma ne. 41 Vidi ma iri nēbi kala kyedre aba ga kō'du mo nēbi, aki'ja mi wakinye 'ba biriti 'ba nēbi. Vidi ma iri vidi ma laka kala kyedre aba ga kō'du mo na laka, aki'ja mi wa yanya 'ba biriti 'ba vidi laka. 42 Ezē vidi ma i'di gbi le nje siko 'ba wini kyēyi, zi vidi ma kōlō 'ba ga ndi ma, vidi nani aki'ja biriti rē ni."

11

Vo litu'e kazi Yowani Bapatisi

(Lk. 7:18-35)

1 Mati Yēsu inde kō'du nenyē'e yada mo zi vo lō'bō 'bēni 'butē dōmoriyō ne'e, mo ila bi nani i'bē kō'du yandi yēti aba mi gawo 'ba Galilaya'e. 2 Mati Yowani Bapatisi owo mi kamba, kō'du Korisito ēdi ako'do ne, mo utu kya 'ba vo lō'bō 'bēniye zi mo. 3 Zē ako'jōnni ha Yēsu iyanni henye, "Ayada zi ze, yi ra kora ma omba tayi kōdō dida ze bi vidi maako?" 4 Yēsu aya'ba da me'do iya

henye, “İ'bě'e a'ba'e hulēhu ayada'e zi Yowani kō'du ma ēdī akowo'e kongɔ mo aba. ⁵ Vo komokōndu atɔ'bo bi kongɔ, vo keje atɔ'bo lasi, zē ma ēdinnī na riti kazi kɔɔ mōnyu o'do zē ŋbala, vo mbilikisi owo kō'du, yōku vidī ēnyinnī lōhu na didī, kō'du yōyō laka ēdī yēti mo zi vo leriye. ⁶ Rakyenyi ēdī zi zē ma anza nnī dē dajiji aba ga kō'du ma.”

⁷ Mati vo lō'bō a Yowani ēdī atī'bēnnī, Yēsu ame'do kō'du mo zi vidī kayo: “Mati İ'bě'e yaga zi Yowani mī da lipī, a'di ra omba'e zi kongɔ? Rakidē 'ba mbili loma mī buluku? ⁸ A'di ra İ'bě'e yaga zi kongɔ? Vidī kora usu rē nī mī bōngɔ laka? Vidī ma usu rē nnī kaa mahere ne alimannī mī loko kyedre a yere. ⁹ Ayada'e zi ma a'di ra İ'bě'e yaga zi kongɔ? Nēbī ra? ɔo ongo'e ndra ta da nēbī. ¹⁰ Here kō'du yōru ra iya kō'du ga kō'du mo, 'Ma kutu vo lō'bō ama dagba komo yī zi gērī yēhu zi bi yī.' ¹¹ Ma yada zi ye tīnyō, Yowani Bapatisi ēdī kyedre ta da vidī maako, mo maako ma tisiwa mī damōku 'ba Wiri kyedre ta da Yowani. ¹² Mī kadra ma Yowani Bapatisi ayētī kō'du 'bēnī le mī ko'do nenyē damōku 'ba Wiri ēdī tōvu kyedre kyigo aba. Kora vo wehe ko'do'e İ'dī rē nnī zi kuru mo na gbōrōkōtō. ¹³ Here le mī kadra 'ba Yowani nēbiye biya kō'du kī'dī 'ba Mosa ame'do kō'du 'ba damōku. ¹⁴ Ezē omba'e zi koma mī kō'du kise 'bēzē, Yowani mo

Eliya, ma kō'du tayi 'bomo ayētī. ¹⁵ Owo'e kō'du ne ezē ēdiye mbili aba!”

¹⁶ “Yaanya aba, kaa a'di ma kiya ga kō'du vidī ma ēdinnī mī ko'do ma ndenye ne? Zē kaa gisisi ma ēdinnī alima mī bi 'ba wakogo. Gbōngɔ ma kōlō akagbōgbō hē nnī zi maako'e akiya.

¹⁷ ‘Henyē, dolo kudi 'ba rakoze zi ye,

mora ɔlo'e dē.

Daya'bi ze ngala 'ba dakoli, mora udu'e dē.’

¹⁸ Mati Yowani ayi, mo oro hē nī uwē a'ji dē vidī biya iyannī henye, ‘Mo ēdī dakyikyī aba.’ ¹⁹ Mati Wisi a Vidī ayi, mo onyo wa, uwē a'ji. Mora vidī iyannī henye, ongo'e bi te da kora ne. Mo onyo wa takanyi. Uwē a'ji kpa takanyi mo aboka 'ba vo 'be'bele kō'du'e vo kō'du kyēnyē ko'do'e ētī. Mora kō'du yolo a Wiri ēdī na yada zi tēdī tīnyō tēmī wa ma o'do rē nī.”

Vidī 'ba gawo naniye owonnī kō'du dē
(Lk. 10:13-15)

²⁰ Vidī ma mī gawo ma Yēsu o'do kō'du ko'do kyedre ēnī mī zē ne, 'de oto dē nnī dē tēmī kō'du kyēnyē 'bēnnī, here mo iya zē na kyēnyē. ²¹ “Atēdī zi ye kyēnyē Korɔzini! Atēdī zi ye kyēnyē Beteseyida! Ezē kō'du ko'do ma o'do mī ye ne o'do mī Tiyere, Sidoni aba kani vidī nani usunnī bōngɔ 'ba lubē ku rē nnī zi yada henye ere zē otōnnī dē nnī ku tēmī kō'du kyēnyē

'bënni. ²² Ma yada zi ye henye, mi ko'do 'ba vurë aba, Wirî akila vidî 'ba Tiyere, Sidoni aba tada'e. ²³ Yi Kaparanamo! Omba'e zi re 'e kinjê komoriyë? Aku'du'e akaŋo mi wa'do 'ba gehena. Èzë kö'du ko'do ma o'do mi ye ne mo'do mi Sodomo, atëdi zo kadra ndenye aba. ²⁴ Akato'bo yolo'e henye, mi ko'do 'ba vurë aba Wirî rasösu ndra kö'du Sodomo tada'e!"

Ayiye zi ma zi lawo
(Lk. 10:21-22)

²⁵ Mi kadra nani Yësu iya henye, "Bu Yere 'ba komoriyë dakaŋo aba! Mo'do öwö'di zi yi ga kö'du zi vo kazi kö'du yolo'e, wa ma oho kazi vo kö'du yolo'e vo yandi ëti ayada ku zi gisisiye. ²⁶ Zo, 'bu, nenyë hala wa ma omba kani zi rë ni ko'do. ²⁷ 'Bu ma i'di wa ku biya zi ma. Vidi maako ayolo Wisi dë nje 'Bu. Vidi maako ayolo 'bu dë nje Wisi, zë ma Wisi inzi zi nni yada."

²⁸ "Ayiye zi ma 'e biya ma na riti kazi wayeto kinjê maki'diye alawo. ²⁹ O'do 'e loo 'bama, ayandi 'e kazi ma, ga kö'du ma vo watowo raya'ba aba. Here aki'ja'e ralawo. ³⁰ Loo 'bama ayeto dë. Kinjê mo na pëlë."

12

Kö'du ko'jo ga kö'du ko'do 'ba ralawo
(Mk. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Anza na kowo ta go mo, Yësu ëdi gbo ti'bë kpuru temi yaka 'ba nyenyo mi

ko'do 'ba ralawo aba. Vo lö'bö 'bomo'e gbo na o'bo, here ayetonni da mbili nyenyo kowe ijjo mo konyo. ² Mati Farasi ongönni kö'du ne here, zë iyanni zi Yësu henye, "Ongö te, anza na laka mi kö'du ki'di 'beze zi vo lö'bö 'bëyiye kö'du mahere ne, ko'do mi ko'do 'ba ralawo!" ³ Yësu aya'ba da me'do iya henye, "Ako'jo'e kö'du ma Dawidi o'do mi kadra nani ma mo vidî 'bëni ëti na o'bo ne dë? ⁴ Mo i'bë ödu mi loko 'ba Wirî, mo nni vidî 'bëni ëti onyönni mangolo'bo koro ma i'di zi Wirî, ëdi le mi kö'du ki'di anza dë zi zë konyo mo, nje vo karasa ra akila zi konyo mo. ⁵ Kodo ako'jo'e dë mi kö'du ki'di 'ba Mosa iya henye, temi ko'do 'ba ralawo biya vo kö'du yeti mi yëkelu 'ba Wirî zë orönni ko'do 'ba ralawo dë, here zë anza nni dë na litë? ⁶ Ma yada zi ye henye, wa maako ëdi kinye kyedre ta da yëkelu. ⁷ Ködu yöru iya henye, momba ngötu kumu dë, momba 'e zi tedi na mikuku. Èzë ayolo'e mi kö'du nenyë ku, o'bo'e dë zi vurë kikye ra vidî ma o'dönni kö'du kyënyë ako dë. ⁸ Wisi a Vidi Yere 'ba ko'do 'ba ralawo ra."

Kora vo kala keŋe
(Mk. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Yësu ila bi nani ënyi i'bë bi 'ba mötu. ¹⁰ Kora maako ëdi ani na vo kala keŋe. Kya 'ba vidî maako'e ëdinni ani ombanni zi Yësu susu ga kö'du kyënyë ko'do ako'jonnî ho mo iyanni

henye, “Ēdī na kyēnyē mī kō'du ki'di 'beze zi vidī kō'jo mī ko'do 'ba ralawo?”¹¹ Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “A'di, ēzē vidī ma kōlō tēmī 'e ēdī tīmēlē aba alēpī mī wogo yōndu mī ko'do 'ba ralawo, akasōsu kō'du mo dē zi kotō mo yaga?”¹² Vidī kōndu ra laka ndra ta da tīmēlē! Here ne, kō'du ki'di 'beze ila ze zi vidī maako konyi mī ko'do 'ba ralawo aba.”¹³ Here mo iya zi kora 'ba kala keje ne henye, “Iza ga kala yī yaga.” Mo iza gō mo yaga, gbō na laka lōhu kaa agamo ne.¹⁴ Here Farasiye i'bēnnī o'dōnnī mala zi Yēsu kofō.

Vo litu kinzi a Wirī ra Yēsu?

¹⁵ Mati Yēsu owo kō'du mala rē nī ne, mo i'bē 'de ta bi nani, mora vidī kayo alō'bōnnī gbō ga ndī mo aba. Mo ako'jo vidī ma zē na rakōō ne'e biya,¹⁶ mo ise gō mo zi zē iya henye, mayadannī kō'du nī dē zi vidī maako'e.¹⁷ Mo o'do here zi rē nī ko'do kaa kō'du ma nēbī Yisaya ayi ku tīnyō.

¹⁸ “Kinye ēdī vo lō'bō ama ma minzi.

Mo ma mo'do lovo mo.

Kō'du mo, ma na rakyenyi.

Ma kutu Lawo Kōlō Laka ama do mo,

mo akayōyō kō'du vurē ama zi vidī.

¹⁹ Mo awasa mandere ha gbōgbō dē

mandere me'do na gu ŋberere da gēri.

²⁰ Mo owe loma ma idē rē nī ku ne dē,

mandere yōlu lamba ma omba ku kara toro kazi lēru.

Mo atēdī nduwē, le mo ako'do vurē ma laka 'ba kpiliri.

²¹ Tu'dē biya aki'di kō'du sōsu 'bēnnī mī mo.”

Yēsu Belezobulu aba

(Mk. 3:20-30; Lk. 11:14-23)

²² Here kya 'ba vidī maako'e ikannī kora vo komokōndu maako zi Yēsu, o'bo dē zi me'do ga kō'du mo ēdī dakyikyī aba. Yēsu ako'jo kora ne, here mo o'bo zi me'do bi kongō aba.²³ Vidī biya na rakaga tēmī kō'du ma Yēsu o'do ne. Zē ako'jonnī kō'du iyannī henye, “Mo atēdī Wisi 'ba Dawidi ra?”

²⁴ Mati Farasiye owonnī kō'du ne, aya'bannī do mo iyannī henye, “Mo ore dakyikyī ne'e yaga, ga kō'du vo dē zē Belezobulu ra, i'di kyigō ne zi mo zi ko'do here.”

²⁵ Yēsu ayolo kō'du ma zē ēdinnī asōsu, mo iya zi zē henye, “Dakaŋo ma inye rē nī na gbōngo gbōngo wehe ko'do oka ani aba, alima na konda dē. Gawo maako, mandere dakota ma inye rē nī na gbōngo gbōngo wehe ko'do oka maako aba akalēpī.²⁶ Here ēzē gbōngo ma kōlō ēdī wehe ko'do oka nī vere aba mī damōku a Satani, nenyē kō'du ya'ba aba henye, inye rē nī ku nzo na gbōngo gbōngo kandi apere rē nī.²⁷ Iya'e henye, mo ore dakyikyī yaga kyigō 'ba Belezobulu aba, mora ēyi ra i'di zi vo ga ndi yiye kyigō

ne zi zē kore yaga? Zē atēdi na vo vurē 'bē 'e. ²⁸ Ēzē mora dakyikyī kyigo 'ba Lawo 'ba Wiri, here damōku a Wiri ayi ku de 'e.”

²⁹ “Vidi maako ɔ'bo dē tōdu mi loko 'ba kora ma na kyigo zi wasisi ɔmo koba, nje ezē mo ida kora kyigo ne dagba atehe 'da loko ɔmo kolo.”

³⁰ “Vidi ma anza dē 'bama, mo ēdi tūnyō kō'du aba ra ma. Vidi ma akonyi ma dē zi toto, ēdi tūnyō pere mo. ³¹ Ma yada zi ye henye, atɔ'bo vidi kila ga kō'du kyēnyē mati o'donni, kō'du kyēnyē kiya aba, mora vidi mati iya kō'du kyēnyē ra Lawo Kōlō Laka, ila mo dē. ³² Vidi mati iya kō'du kyēnyē ra Wisi a Vidi akila mo, vidi mati iya kō'du kyēnyē ra Lawo Kōlō Laka ila mo dē yaanya aba ŋburu.”

Kaga logo ni aba
(Lk. 6:43-45)

³³ “Zi tēdi logo laka aba ēdi kaga ma laka aba. Ēzē ēdi kaga ma kyēnyē aba atēdi logo ma kyēnyē aba. Kaga akayolo tara dakyinē 'ba logo ma ana. ³⁴ 'E wiri ne'e, hala akiya'e kō'du ma laka, mora 'e Satani? Ha akiya wa ma ēdi. Ndo mi didi mo aba. ³⁵ Vidi ma laka akodo gbī wa ma laka ga kō'du laka eni, vidi ma kyēnyē akodo gbī kō'du kyēnyē ga kō'du kyēnyē eni. ³⁶ Ayolo'e henye kadra 'ba vurē aba, vidi biya na kōlō kōlō akayēti kō'du kyēnyē ma mo iya. ³⁷ Me'do hē yī ra, akpa ako'do vurē

mo aba rē yī, zi yolo yī vo kō'du laka kodo vo kō'du kyēnyē.”

Kō'du ko'jo ga kō'du ko'do
(Mk. 8:11-12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Here kya 'ba vo komoyandi 'ba kō'du ki'di maako'e, kya 'ba Farasi maako'e eti, ame'donni riye iyanni henye, “Vo komoyandi, domba zi yī kongo ta bi kō'du ko'do kō'do.” ³⁹ Mo aya'ba do mo zi zē iya henye, “Hala vidi kyēnyē 'ba kazi wiri edinni kadra ndenye aba. Ako'jo'e ha ma ga kō'du ko'do? 'E'e! Kō'du ko'do ma akayada zi ye atēdi nje kō'du ko'do 'ba nēbi Yona. ⁴⁰ Tēmi gēri kōlō ne Yona o'do kadra wota yondo aba mi kyenze, here Wisi a Vidi ako'do kadra wota yondo aba mi hu kaŋo yondu ne. ⁴¹ Mi ko'do 'ba vurē aba, vidi 'ba Ninewē atēnyinni riye akasusunni 'e ga kō'du zē otōnni dē nni ku tēmi kō'du kyēnyē 'bēnni, ma owonni kō'du yēti 'ba Yona ne. Ma yada zi ye, wa kyedre maako ēdi kinye ta da Yona. ⁴² Mi ko'do 'ba vurē aba yere mbara 'ba daliŋo 'ba Seba atēnyī riye 'e susu ga kō'du mo i'bē tēmi gēri ne biya tēmi kaŋo 'bēni kō'du me'do yolo yandi 'ba yere Solomono kowo. Miya zi ye henye, wa ēdi kinye kyedre ta da Solomono!”

Ta'ba 'ba dakyikyī
(Lk. 11: 24-26)

43 “Èzè dakyikyì asi ku yaga tara vīdī, i'bě lasi aba dakaṅo maako bi lawo koma. Èzè i'ja dē, 44 akiya na bi dēnī henye, ‘Ma ta'ba hulēhu liṅo ama ma mila ne.’ Here i'bě hulēhu i'ja loko na mbiya, ṅbala na laka. 45 Here ēnyī i'bě yaga ika aboka niye madomoriyō dakyikyì maako'e na kyēnyē ta da nī, zē ayinnī alimannī gbo ani. Èzè inde rē nī ku, vīdī nani ēdī mī riti kyēnyē ta da ma dagba. Nenye ēdī kō'du ma ako'do rē nī zi vīdī ma kyēnyē'e mī ko'do nenye.”

Ma 'ba Yēsu ōndu mo eti
(Mk. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

46 Mati Yēsu ēdī gba ame'do zi vīdī kayo, ma mo ōndu mo eti okōnnī gbo. Zē okōnnī yaga kō'du ko'jo zi me'donnī zi mo. 47 Here vīdī maako tēmī vīdī naniye iya zi mo henye, “Ongō te ma yi, ōndu yi eti ēdinnī atōro yaga, ombannī zi me'do zi yi.” 48 Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “Èyi 'bēnī ma ma? Èyiye ra ōndu ma'e?” 49 Mo ēnyī ayada bi da vo lō'bō 'bēniye, iya henye, “Ongō te! Kinye ma ma ōndu ma eti. 50 Vīdī ma o'do wa ma 'bu ma komoriyē omba mo zi ko'do mo ne, mo ra na ōndu ma, emī ma ma ma.”

13

Mala 'ba vo kofo kilī
(Mk. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Mī ko'do kōlō, Yēsu ila liṅo ēnyī i'bě da gōtī 'ba fōfō alima gbo akaṅo. 2 Vīdī

kayo ma atoto rē nnī kpo ta ro mo gbo kyō, mo ēkyī mī tōṅbō alima gbo mī mo, vīdī kayo o'ro 'bēnnī yaga da gōtī. 3 Mo alima kō'du yēti zi zē kyō tēmī mala. Yēsu iya henye, “Kadra maako aba kora maako i'bě kofo kilī. 4 Mati mo ilī kofo mī yaka, kya mo alēpī da gēri, ali ayi onyonni 'de. 5 Kya mo alēpī mī kaṅo ma ři'dī, kaṅo ma laka nje tisiwa aba, kandi kofo ne ōtu ga kō'du kaṅo ne alo dē. 6 Mati kadra ese o'bo wevo ma luru ne'e, ga kō'du ngara'da ōdu dē gbo na laka, kandi wevo ne'e akyītu gbo. 7 Kya 'ba kofo alēpī mī kutē kono, ōvu mora ofo wevo mo. 8 Kya 'ba kofo alēpī mī kaṅo ma laka wevo mo ana i'jō, kya mo lamikōlō, aga mo'e 'butēmōdaka, mora aga mo'e 'butēwota.” 9 Yēsu inde kō'du 'bēnī iya henye, “Owo'e kō'du ne, èzè ēdī 'e mbiliye aba!”

Mī i'jō 'ba mala ne

(Mk. 4:10-12, Lk. 8:9-10)

10 Vo lō'bō'e ayinnī zi Yēsu ako'jonnī ho mo iya henye, “Kō'du a'di ēdī 'bēyi ame'do zi vīdī tēmī mala?” 11 Yēsu ēnyī aya'ba do mo iya henye, “Kō'du koho 'ba damōku 'ba Wiri i'dī ku zi ye, anza dē zi zē. 12 Mora here, vīdī ma wa aba akī'dī zi mo ndra, here mo atēdī mo aba kyō ta da ma ēdī. Mora vīdī mati anza wa aba dē, akoba 'de kazi mo gbī le ma tisi ma mo ēdī mo aba ne. 13 Mī kō'du ma mēdī ame'do zi zē tēmī mala ēdī henye,

'Zè ongonni bi mora i'janni
dè,
zè o'je mbili nni.

Mora owonni mandere
ayolonni dè.'

¹⁴ Kö'du kumè 'ba Yisaya ga
kö'du 'bèzè ne henye,

'Vidi nenyè'e akowonni nje
na kowo

mora ödu dè, dè zè.

Zè akongonni bi akongo

mora 'de i'janni dè.

¹⁵ Didì vidi nenyè'e na kyigo.

Mbili vidi nenyè'e yaanya
aba na kisi.

Zè ombanni dè zi kö'du tinyö
kongö.

Èzè mbili zè anza dè na kisi,

zè akongonni komo nni aba,

akayolonni dè nni aba mora

akoto dè nni zi ma

hulèhu,

mora akako'jo zè.' "

¹⁶ "Mora kö'du'e ne laka
ga kö'du komo'e i'ja ku,

mora mbiliye owo kpa ku.

¹⁷ Èdì na laka miya zi ye nèbì

kayo mora vidi kayo a Wiri

ombanni zi ki'ja wa ma i'ja 'e

ne, mora 'de i'janni dè, mora

zè ombanni zi kowo wa ma

owo'e ne, mora 'de owonni

dè.

*Yèsu ayada mi mala 'ba vo
kofo kilì*

(Mk. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ "Owo'e ayandiye mi

kö'du 'ba vo kofo kilì ne.

¹⁹ Zè mati owonni kö'du

kise 'ba damöku ne, mora

ayolonni dè èdinni kaa kofo

mati alèpi da ga gèri. Satani

ayi iri me'do ne yaga tëmi

di'di zè. ²⁰ Kofo mati alèpi

dakaño ma ri'di aba, èdì

zè ma owonni kö'du ne

rakenyi aba, kandi ma

owonni. ²¹ 'De ödu dè gbo
mi di'di zè, mora èhinni dè
na konda. Here mati kö'du
kyènyè maako ayi ga kö'du
kise ne, akilanni 'de kandi.

²² Kofo ma alèpi mi kono

ne, ga kö'du zè ma owonni

kö'du kise ne, kö'du sösu ga

kö'du wa 'ba dakaño, lovo

wa kyö ila kö'du kise ne dè

tödu mi di'di zè, du ananni

logö dè. ²³ Kofo ma ili mi

kaño ma laka, èdì kö'du zè

ma owonni kö'du kise ne,

irinni gö zè ra ananni logö,

kya mo lamikölö, agamo'e

'butèmodaka mora agamo'e

'butèwota."

Mala kö'du 'ba nyangölu

²⁴ Yèsu ayada mala ma kya

mo zi zè. "Damöku 'ba Wiri

èdì kaa henye. Kora maako

ili kofo ma laka mi yaka èni.

²⁵ Yondo kölö maako aba,

mati vidi o'donni ku biya vo

wehe ayi ili kofo nyangölu

mi kutè wana, mora i'bè

wèni 'de. ²⁶ Mati wevo mo

övu, mbili mo omba ku zi

rè ni ki'di. Nyangölu alaya

gbo. ²⁷ Vo kalima a kora ne

ayi zi mo iya henye, 'Kye-

dre, kofo laka ra ili mi yaka

'bèyi ne. Nyangölu ne ayi

'bèni ta kila?" ²⁸ Mo aya'ba

da me'do zi mo, iya henye,

'Ne vo wehe maako ra o'do

kö'du ne.' Zè ako'jonni ho

mo iyanni henye, 'Omba zi

ze ti'bè nyangölu ne koto mo

'de yaga?" ²⁹ Mo aya'ba da

me'do, iya henye, "E'e, ga

kö'du èzè atoto'e nyangölu

ne akoto'e kya wana 'dö

zè èti. ³⁰ Ila'e wana 'dö

nyangölu aba mövunni bi

kölö le kadra 'ba wakumu

ta yaka aba. Ma kayada zi vo lo'e, zi nyangölu koto dagba, ho mo kida na kulu zë ko'bo, mora da wana toto zi ki'di mo mi lo'bi.' ”

Mala 'ba kofo masatada
(Mk. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Yësu ayada mala ma aga mo zi zë, “Damöku 'ba Wiri ëdi henye: Kora maako oba kofo masatada iyï mi yaka ëni. ³² Kofo matisiwa aba ta da kofo biya, mati övu riyë, gbo na kyedre ta da wevo biya, övu na kaga, ali ayinni uvö loko ënni mi ngora mo.”

Mala kö'du 'ba langa
(Lk. 13:20-21)

³³ Yësu nduwë mala maako yada mo zi zë iya henye, “Damöku 'ba Wiri ëdi henye: Mbara maako oba langa asusë mi tele 'butësowö 'ba lunzu i'di gbo tö'bu.” ³⁴ Yësu ayada kö'du nenyee zi vidï kayo tëmi mala. Mo iya kö'du ako dë zi zë kazi mala. ³⁵ Mo o'do kö'du ne here zi kö'du kiya 'ba nëbi tayi tinyö: “Ma ko'do mala ezë ma me'do zi zë. Ma kayada zi zë wa mati ayolönni dë kyere ma damöku i'di rë ni ne.”

Yësu ayada mi mala 'ba nyangölu

³⁶ Mati Yësu ila vidï kayo ödu loko, vo lö'bö 'bomowe ayinni zi mo, iyanni henye, “Ayada dero zi ze mi mala 'ba nyangölu mi yaka ne a'di?” ³⁷ Yësu aya'ba do mo, iya henye, “Kora ma ili kofo ma laka ne Wisi a Vidï. ³⁸ Yaka damöku, kofo ma

laka ne, mora vidï ma 'bënni 'ba damöku ne. Nyangölu ra vidï ma 'bënni 'ba Satani. ³⁹ Vo wehe ma ili kofo ne mo ra Satani. Wa kumu ta yaka mora ndundu 'ba daliño, mora vo kumumo'e zë ra malayika'e.”

⁴⁰ “Here kaa ma nyangölu atoto do mo o'bo mi wa'do, kö'du ne ako'do rë ni here mi ndundu 'ba daliño aba. ⁴¹ E'di here, Wisi a Vidï akutu yaga malayika ëniye, zi toto tëmi damöku ëni yaga, vidï ma biya ëdinni vidï ki'di zi kö'du kyënyë ko'do, biya agamo'e ma ëdinni kö'du kyënyë ko'do. ⁴² Zë aku'dunni zë mi wa'do, zë akudunni hë nni konyo aba. ⁴³ Vidï a Wiri atanyinni kaa kadra mi damöku a 'bu nni, owo'e kö'du ne, ezë ëdi 'e mbili aba.”

Mala kö'du 'ba wa koho

⁴⁴ “Damöku 'ba Wiri ëdi henye, kora maako i'ja wa na koho mi yaka. Mo ayöfu do mo gbo löhu. Mo na rakyenyi, i'bë wogo wasisi mati mo ëdi mo aba yaga, i'bë hulëhu wogo yaka nani gbo.

Mala 'ba atenje

⁴⁵ “Damöku 'ba Wiri ëdi kpa kaa henye. Kora maako ëdi bi koma kö'du dahabo ma laka. ⁴⁶ Mati mo i'ja, mo i'bë wogo wasisi mati mo ëdi mo aba biya yaga, wogo dahabo nani gbo.

Mala 'ba kiri kyenze

⁴⁷ “Damöku 'ba Wiri ëdi kpa kaa henye, kya 'ba kora vo kyenze kiri u'du wa

'ba kyenze kīrī ěnnī yaga mī fōfō, mora īrī dakyīnē 'ba kyenze biya. ⁴⁸ Mati wa 'ba kyenze kīrī ědī ku ndo, zē otōnnī yaga da gōtī alimannī gbo akaṅo zi mī kyenze ne yanya, ma laka ne i'dīnnī mī бага ěnnī, maṭi anza na laka u'dunnī zē 'de mōku. ⁴⁹ Atēdī mī ndundu 'ba daliṅo aba kaa nenyē. Malayika atī'bēnnī yaga akako'dōnnī vidī ma kyēnyē'e tēmī ma laka ⁵⁰ Aku'du zē mī wa'do 'ba koli ani zē akudunnī hē nni konyo aba."

Kō'du kyī ma koo aba

⁵¹ Yēsu ako'jo hē zē, iya henye, "Ayolo'e kō'du nenyē'e ku?" Zē aya'bannī do mo iyannī, "oo." ⁵² Here mo aya'ba do mo zi zē iya henye "Vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī ma ayandi zē kō'du 'ba Damōku 'ba Wīrī, kaa vo kyeti 'ba loko maṭi oba wa ma kyī ma koo aba, yaga tēmī lo'bi ěnī."

Omba Yēsu dē mī Naz- ereta

(Mk. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Mati Yēsu inde yada mala nenyē'e ku, mo īla bi nani ⁵⁴ ěnyī i'bē hulēhu mī gawo 'bēnī Nazereta. Mo ayētī kō'du mī bi 'ba mōtu, mora zē ma owonnī kō'du yētī 'bōmo ne, zē rakaga aba. Zē ako'jonnī kō'du, iyannī henye, "Here mo i'ja kō'du yolo mahere ne ta kila? Mora kō'du ko'do 'bōmo ne'e? ⁵⁵ Mo ra dē wisi 'ba vo wakisē? Mariya ra dē

ma mo, Yemisi, Yosepa, Simona, mora Yudasi, zē ra dē na ōndu mo'e? ⁵⁶ ěmī mo'e ra dē ědīnnī alima kinye ne? Mo i'ja kō'du nenyē biya ta kila?"

⁵⁷ Mora here, zē ombannī mo dē. Yēsu iya zi zē henye, "Nēbī oro ta ga bi ne biya nje mī gawo 'bōmo vo dakota 'bōmo eti. ⁵⁸ Mo o'do kō'du ko'do dē ani, ga kō'du zē anza nni dē kō'du koma aba."

14

Koli 'ba Yowani Bapatisi (Mk. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Mī kadra nani Heroda vo dakaṅo owo kō'du Yēsu mo ayada zi vo mī ² turu ěniye henye, "Tīnyō Yowani Bapatisi ra ěnyī ku na dīdī." "Kō'du nere ra mo ědī kyigo nenyē aba, zi kō'du ko'do ne'e ko'do mo." ³ Kō'du Heroda ra kyere i'dī kō'du zi Yowani kīrī kīda mo nyōrī aba ku'du mī kamba. Mo o'do kō'du ne ga kō'du Herodiya mbara 'ba ōndu mo Pilipo. ⁴ Mī kadra maako aba, Yowani Bapatisi ayada zi Heroda, iya henye, "Anza na laka zi yī Herodiya koze." ⁵ Here Heroda omba zi mo kofo, mora ere kazi vidī 'ba Yuda'e ga kō'du zē asōsu 'bēnnī Yowani ne nēbī ra. ⁶ Here mī kadra ko'jo 'ba Heroda aba wu'jē 'ba Herodiya olo komo vidī kayo. Heroda gbo rakyenyi aba ⁷ alōmu zi mo, iya henye, "Malōmu ku zi kī'dī zi yī wa ma ako'jo kō'du ga kō'du mo." ⁸ Here tēmī kō'du sōsu

'bama mo, mo ako'jo ho mo, iya henye, "i'di zi ma kinye yaanya aba da Yowani Bapatisi da gbenje ne." 9 Yere gbo kazi rakyenyi ga ko'du lomu ma mo o'do ta da komo yingco 'beni ne'e biya ne, mo i'di ko'du zi wu'je ne, da ko'du wa ko'jo 'bomo omba ku. 10 Here mo i'di ko'du ikye da Yowani gbo mi kamba, 11 do mo ne ika mi gbenje mora i'di gbo zi wu'je ne, mo oba ika gbo zi ma ni. 12 Vo lo'bo a Yowani ayi injenni yoku mo usu, mora ze i'be ayadanni ko'du mo gbo zi Yesu.

Yesu i'di wakonyo zi vidi kayo

(Mk. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Yn. 6:1-14)

13 Mati Yesu owo ko'du Yowani, mo oso ani mi tonbo, enyi i'be ga bi mbiya na bi deni. Here vidi owonni ko'du mo enyi ilanni gawo 'benni, i'benni ga ndi mo aba ta akafo. 14 Yesu enyi asi yaga temi tonbo, mati mo ongo vidi kayo ne'e, di'di mo oso gbo ndo na ko'du sosu ga ko'du ze, mo ako'jo ze ma na rakoo ne'e gbo. 15 Hutaga nani aba, vo lo'bo 'bomo ayinni zi mo iyanni henye, "Bi ku ra hutaga bi nenyebi mbiya ra, utu vidi ne'e linjo mi'benni wakonyo kogo zi nni." 16 Yesu aya'ba da me'do zi ze iya henye, "Ze mi'benni de. 'E na bi de 'e, i'diye wakonyo zi ze konyo." 17 Ze aya'banni da me'do, iyanni henye, "Wa biya ma dedi mo aba kinye

mangolo'bo muyi kyenze riyö." 18 Yesu iya zi ze henye, "Ika'e ze zi ma kinye." 19 Mo i'di ko'du gbo zi vidi ne'e limanni akafo da loma, mo oba mangolo'bo muyi kyenze riyö ne aba, ongo bi riyö o'do owö'di zi Wirii. Mo owe mi mangolo'bo ne'e i'di ze gbo zi vo lo'bo'e, vo lo'bo i'di ze gbo zi vidiye. 20 Vidi biya onyo onnonni mora vo lo'bo obanni бага 'buté domoriyö ndo na koso wa ma oso. 21 Watiti 'ba vidi kora ma onyonni wa ne, edi kpulukumuyi vidi, mbara gisisi eti iti de.

Yesu alasi ta da wini
(Mk. 6:45-52; Yn 6:15-21)

22 Here Yesu i'di vo lo'bo'e tekyinni mi tonbo ti'benni dagba kapa föfo moto, mora mo iya vidi ne'e mi'benni 'de. 23 Ta peti utu vidi ne'e ku, mo i'be da lutu riyö kuti ni aba amötu. Mati hutaga oko, Yesu edi gbo ani kuti ni aba. 24 Mi kadra ne tonbo edi ku na kowo mi kuté wini 'ba föfo ré ni koho kazi wini kagba, ga ko'du buluku edi aluku zo ki'di zi mo. 25 Temi kuté kadra wota, modaka aba mi da mindö, Yesu ayi zi vo lo'bo'e lasi aba ta da wini. 26 Mati ze ongonni mo edi alasi ta da wini, ze na tere. Ze iyanni kudu aba na tere henye, "Ne gililo 'ba yoku ra." 27 Yesu ame'do kandi zi ze iya henye, "Uku mi ye, ne ma ra, ere'e de." 28 Here Petero ame'do riyö iya henye, "Yere ezé edi tinyö yi ra i'di ko'du zi ma ti'be ta da wini zi yi ani." 29 Yesu aya'ba

da me'do iya henye, "Ayi." Petero asi yaga tëmì tònjbò ayeto gbò tì'bè ta da wini zi Yèsu. ³⁰ Mati mo ongo buluku kyigò ne, mo na tere ayeto zi lëndì akaño mì wini. Mo udu "Ayomò ma Yere." ³¹ Kandi Yèsu akako Petero kala nì aba, iya zi mo henye, "Èdì kò'du koma aba tisiwa. Kò'du a'di dè yì jìjìjì gò mo?" ³² Here zè 'dò riyò èkyinnì mì tònjbò, buluku ɔɔ gbò. ³³ Here zè ma mì tònjbò ne'e ayetonni Yèsu, iyanni henye, "Tìnyò yì Wisi 'ba Wiri ra."

Yèsu akò'jo vo rakɔɔ mì Genesereta
(Mk. 6:53-56)

³⁴ Zè umunnì kyètì 'ba fòfò ayinnì gawo 'ba Genesereta, ³⁵ ani vidì ayolonnì Yèsu gbò, zè utunnì kò'du zi vidì 'ba rakɔɔ'e biya kpo tara gawo nani, ikannì zè gbò zi Yèsu. ³⁶ Zè alenzennì mo zi kila zè mati kɔɔ aba ne, gbì nje zi ha bongo ɔmo kisa, zè biya ma isennì ne, akò'jo zè gbò ñbala.

15

Kò'du yandi 'ba wa ñbala ti'da aba
(Mk. 7:1-13)

¹ Kya 'ba Farasiye nnì vo komoyandi 'ba kò'du kì'dì ètì, ayinnì ta Yerusalemà zi Yèsu, ako'jonnì hɔ mo, iyanni henye, ² "Kò'du a'di vo lò'bò 'bèyìye ɔwonnì kò'du kì'dì ma kyedre 'beze ilannì zi ze ne dè? Akaka kala nni dè tëmì gèrì ma laka gba kazi wakonyo." ³ Yèsu aya'ba dɔ mo iya henye,

"Mora kò'du a'di ɔwò'e kò'du a Wiri dè, iriye ga ndì kò'du yandi 'be'e?" ⁴ Kò'du Wiri iya henye, 'ɔwò 'bu yì ma yì aba. Vidì ma asènè 'bu nì mandere ma nì akì'dì mo zi kofo.' ⁵ Mora ayandi 'e henye, èzè vidì maako èdì wa aba, mo mo'do zi 'bu nì konyi mandere ma nì. Mora iya henye, nenyè 'ba Wiri. ⁶ Mo omba dè zi 'bu nì tɔwò. Tèmi gèrì ne ɔwò'e kò'du kì'dì a Wiri dè, ga kò'du zi ga ndì kò'du yandi 'be ra kiri. ⁷ 'E vo komokandi ne'e, kò'du 'ba Yisaya èdì tìnyò, kaa ma mo iya kò'du ga kò'du ko'do 'be'e."

⁸ Wiri iya henye, "Vidì nenyè'e ɔwonnì ma me'do hèn nni aba, di'di zè tìnyò na kɔwò tara ma. ⁹ Here anza na laka zi zè ma yeto, ga kò'du èdinnì kò'du kì'dì 'ba vidì kòndu ra yandi mo kaa kò'du kì'dì ama."

Wa mati èdì vidì ko'do na ti'da
(Mk. 7:14-23)

¹⁰ Yèsu ako'jo vidì kayo zi nì iya zi zè henye, "Owo'e, ayolò'e. ¹¹ Anza dè wa ma i'bè ta ha vidì mì mo ra o'do mo na ti'da, wa ma asi yaga ta hɔ mo ra o'do mo na ti'da" ¹² Here vo lò'bò ɔmo ayinnì zi mo iyanni henye, "Ayolò'e ku henye ere, Farasi anzannì dè na rakyenyi mì kò'du kiya 'bèyì ne?" ¹³ Yèsu aya'ba da me'do iya henye, "Wevo mati 'bu komoriyè ra dè yì akotò 'de." ¹⁴ "Asòsu'e kò'du zè dè. Zè vo dagba 'ba vo komokòndu. Èzè kora vo komokòndu maako akòkò

vo komoköndu agamo, zë 'dö riyö akalëpinni mi wogo.”
 15 Petero ënyi ame'do riyë iya henye, “Ayada mi i'jö me'do ne te zi ze.” 16 Yësu iya zi zë henye, “Anza'e dë gba ndrë na komokandi ta da oka'e. 17 Ayolo'e dë? Wa ma i'bë ta ha vidì i'bë mi mo mora gbo yaga tëmi ida ro mo. 18 Mora wa ma asi yaga ta ha, ayi tëmi di'di, ne wa ma o'do vidì na ti'da 19 Tëmi di'di mo ayi kö'du sösu ma kyënyë, ma aki'di mo zi wa kofo, ndoro ko'do, kö'du kyënyë maako'e ko'do mo aba, zi wakolo, ndondo, kö'du kyënyë kiya ra oka'e. 20 Nenyë'e wa ma ëdinni vidì ko'do na ti'da, zi wakonyo kazi kala'e kaka, kaa ma zë iyanni ne, o'do vidì dë na ti'da.”

Koma 'ba mbara tëmi Kanana
 (Mk. 7:24-30)

21 Yësu ila bi nani ënyi i'bë dakaño ma kara ra gawo kyedre 'ba Tiyere nni Sidoni aba. 22 Mbara 'ba Kanana maako ma alima bi nani ayi zi mo. Ënyi udu riyë, iya henye, “Wisi 'ba Dawidi, akonyi ma kyedre. Wu'jë ama ëdi dakyikyì aba, mi riti kyedre.” 23 Yësu iya me'do ako dë zi mo. Vo lö'bö 'bomo ayinni zi mo alenzenni mo iyanni henye, “Ore mo 'de, mo ëdi ga ndi ze kiri kpoco nenyë ko'do aba.” 24 Yësu aya'ba do mo iya henye, “Utu ma nje zi vidì 'ba Yiserele'e ma ölunni.” 25 Mati here ne, mbara ne ayi alëpi ndi mo. Mo iya henye, “Akonyi

ma Yere.” 26 Yësu aya'ba do mo iya henye, “Anza dë na laka zi wakonyo a gisiyiye ku'du mo zi wihiye.” 27 Mo aya'ba do mo iya henye, “Ne tinyö Yere, wihi ëdinni kpa wakonyo ma oco alëpi ta da tarabiza 'ba kyedre 'bëzë 'e ne konyo.” 28 Yësu aya'ba do mo zi mo iya henye, “Yi mbara 'ba kö'du koma kyedre aba. Mi kadra tisi nani wu'jë omo ako'jo rë ni gbo.”

Yësu ako'jo vidì kyo

29 Yësu ila bi nani ënyi i'bë na konda ta da kapa föfö 'ba Galilaya. Mo ëkyi da lutu alima akaño. 30 Vidì kayo ayinni zi mo, ikanni aba, vo keñe, vo komoköndu, vo ka'bo, vo ha ngulu vidì rakoo maako'e kyo ma i'dinni zë ndi Yësu, mo ako'jo zë gbo. 31 Vidì ne'e na rakaga ma ongönni vo ha ngulu ëdi ku ame'do, vo ka'bo ku na laka, ma keñe ëdi ku alasi, vo komoköndu ëdi ku bi kongö, ayetönni Wirì 'ba Yiserele gbo.

Yësu i'di wakonyo zi vidì kyedre kayo

(Mk. 8:1-10)

32 Yësu ako'jo vo lö'bö 'bëniye zi ni iya zi zë henye, “Ma rasösu aba ga kö'du vidì nenyë'e, ga kö'du zë ëdinni ku ma aba, ko'do wota aba yaanya aba anzanni dë waako aba zi konyo. Momba dë zë kutu kazi wakonyo, ga kö'du atëdinni na riti ta da gëri 'bëzë linjo.” 33 Here vo lö'bö 'bomo ako'jonnì ho mo iyanni henye, “Da

ki'ja ze wakonyo kyo mi da lep̄i nenyē zi ki'di zi vidi kayo nenyē'e ta kila?"
 34 Yēsu ako'jo hē zē iya henye, "Ēdiye mangolo'bo aba ndō?" Aya'banni dō mo iyanni henye, "Mangolo'bo madomoriyō nzoyi, kyenze ēdi tisiwa."

35 Yēsu iya kō'du gbo zi vidi kayo ne zi limanni akaṅo dakaṅo. 36 Mo oba mangolo'bo madomoriyō kyenze ne aba o'do öwō'di zi Wir̄i, owe mi zē i'di zē zi vo lö'bō'e, vo lö'bō'e i'di zē zi vidi ne'e. 37 Zē onyonni mora ovonni. Here vo lö'bō obanni kori madomoriyō ndondo na nzoyi ma oṣo. 38 Watiti 'ba vidi kora ma onyonni ēdi 4,000 vidi mbara gisisi eti iti dē. 39 Mati Yēsu utu vidi ne'e ku 'de, ēkyi mi tōṅbō i'bē mi dakaṅo 'ba Magadoni.

16

Kō'du ko'jo ga kō'du 'ba kō'du kō'do
 (Mk. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

1 Kya 'ba Farasiye nni Sadeke eti ayinni zi Yēsu ombanni zi mo yonzo ako'jonn̄i ho mo kō'du kō'do kō'do mo zi zē, zi yada Wir̄i ra omba da kō'du zi mo. 2 Mora Yēsu aya'ba dō mo iya henye, "Ēzē kadra ēdi ku loso, iya 'e henye, 'Dēdi ku ti'bē zi komo bi laka ki'ja, ga komo bi ēdi na kahi.' 3 Nbo da mindō aba, iya 'e henye, 'Omba ku zi ta'di, ga kō'du komo bi na kahi a'ba na kōndu.' Aka me'do'e kō'du

'ba komo bi ne bi kongō aba komoriyē, mora o'bo'e me'do dē kō'du kyinē 'ba kadra ne'e. 4 Hala kō'du kyenyē vidi ma ndenye ne kazi Wir̄i. Ako'jo 'e ha ma ga kō'du kō'do? 'E'e, kō'du kō'do ma aki'di zi ye nje kō'du kō'do 'ba Yona." Here Yēsu ila zē enyi i'bē wēni 'de.

Langa 'ba Farasiye nni Sadeke eti
 (Mk. 8:14-21)

5 Mati vo lö'bō'e umu ni kyeti föfö maaga mo, kō'du mangolo'bo ölu ta dē zē zi kobanni aba. 6 Yēsu iya zi zē henye, "Andire'e ēdi 'e bi kida aba kō'du langa 'ba Farasiye nni Sadeke eti." 7 Zē ayetonni gbo me'do na ga rē nni iyanni henye, "Mo iya kō'du ne ga kō'du doba 'e mangolo'bo maako dē." 8 Yēsu ayolo kō'du ma zē ēdinni kiya ne, here mo ako'jo hē zē iya henye, "Kō'du a'di ēdiye ame'do na ga re 'e kō'du mangolo'bo ma anza dē? Hala ēdiye koma tisi aba. 9 Gba ayolo'e dē? Mangolo'bo muyi ma minye mi mo kō'du vidi kora kpulukumuyi ne dē? Kori ndō ma oṣo'e? 10 Mora ēdi hala kō'du mangolo'bo madomoriyō kō'du vidi kora kpulukusowo ne? Kori ēdi ndō ma oṣo'e? 11 Hala ayolo'e dē manza dē ame'do zi ye kō'du 'ba mangolo'bo? Ongō'e ga re 'e kazi langa 'ba Farasiye nni Sadeke eti. 12 Here vo lö'bō ayolonni mo anza dē kō'du ne kiya zi ga rē nni kongō kazi

mangolɔ'bo ma o'do langa aba, wēni ga kō'du yandi 'ba Farasiye nni Sadeke eti."

Petero Iya Yēsu ra Korisito
(Mk. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Yēsu ēnyī i'bě daliŋo ma kara ra gawo 'ba Kasariya Filipino, bi ma mo ako'jo ha vo lō'bō 'bēniye iya henye, "Ēyi ra vidī ēdinni akiya mo Wisi a Vidī?" ¹⁴ Zē aya'banni do mo iyanni henye, "kya vidī maako'e iyanni henye, Yowani Bapatisi ra." "Ag-amo'e iyanni Eliya ra, mora agamo'e iya 'bēnni Yere-maya ra mandere kya 'ba nēbi maako." ¹⁵ Mo ako'jo hē zē iya henye, "Mora 'e 'be'e? Iya 'be'e ma ēyi?" ¹⁶ Simona Petero ēnyī aya'ba do mo iya henye, "Yi Korisito ra, Wisi 'ba Wiri widi." ¹⁷ Yēsu ēnyī aya'ba do mo iya henye, "Laka, Simona wisi 'ba Yona ga kō'du, tinyō nenyē ayi dē zi yi kazi vidī kōndu maako. I'di mbiyi zi yi kazi 'bu ma komoriyē." ¹⁸ Here mayada zi yi Petero, mako'ba kanisa a ma mora gbī le koli ɔ'bo dē zi do mo kohe. ¹⁹ Maki'di gbalaka 'ba Damōku 'ba Wiri zi yi, kō'du ma ida dakaŋo kinye, akida kpa komoriyē, kō'du ma inga dakaŋo kinye, akinga kpa komoriyē." ²⁰ Here Yēsu ise go mo zi vo lō'bō 'bēni ne'e mayadanni dē zi vidī kōlō maako ni Korisito ra.

Yēsu ame'do kō'du riti 'bēni koli aba
(Mk. 8:31-9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ Mi kadra nani zo dagba Yēsu ayeto kiya kō'du riti 'bēni koli aba zi vo lō'bō 'bēniye kazi koho, iya henye, "Makati'bě mi Yerusalema mora matēdi riti aba kazi kyedre'e, vo da karasa'e vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'di eti. Aki'dinni ma zi kofo, mora ta pēti ko'do da wota aba, matēnyī na didi." ²² Here Petero oba mo tisi dakapa ayeto gbo mo wasa iya henye, "Anza here Yere, kō'du ne mo'do rē ni dē zi yi." ²³ Yēsu opi komo ni da Petero iya nenyē, "Ēnyī 'de ta ra ma, Satani. Yi ra na wayata mi gēri ama, ga kō'du sōsu 'bēyi ne ayi dē kazi Wiri, mora kazi kō'du ko'do 'ba vidī kōndu." ²⁴ Mora here, Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniye henye, "Ēzē vidī maako omba tayi zi ma, kō'du mo mōlu ta do mo, minjē taka 'bēni malō'bō ga ma. ²⁵ Vidī ma omba zi didi 'bēni yomo akayōlu mora vidī ma ayōlu didi ni kō'du ma aki'ja. ²⁶ Vidī atēdinni wa aba ēzē zē irinni damōku ne biya mora ayōlu didi nni? Anza here dē. Waako anza ani dē zi ki'dinni zi didi nni ya'ba mo aba. ²⁷ Kō'du Wisi 'ba Vidī omba ku zi tayi mi bikanyi kyedre 'ba 'bu ni malayika ēni eti, mora mo aki'di biriti zi vidī maako mi kō'du ko'do 'bomo. ²⁸ Miya zi ye henye, kya vidī maako'e ēdinni kinye akolinni dē, zē akongonni bi tayi 'ba Wisi

'ba Vidi mi damoku 'beni."

17

Yesu ofo re ni

(Mk. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Tapeti ko'do modaka aba, Yesu oba Petero, Yemisi ondu ni Yowani aba, enyi i'beni riye da doku konda na bi de ni. ² Mati ze edinni bi kongu rakofu ayi zi Yesu, komo mo edi alaka kaa kadra, bongo 'bomo ofo re ni na kanyi. ³ Vo lo'bo wota ne'e, onganni Mosa ni Eliya aba, edi ame'donni Yesu eti. ⁴ Petero ame'do riye zi Yesu, iya henye "Yere, edi na laka ze kinye. Eze omba, ma kuvu govo wota kinye. Kolo zi yi, kolo zi Mosa, mora kolo zi Eliya." ⁵ Mati mo edi gba ame'do, foli laaka ayi o'ro riye de ze, gu aa temi foli iya henye, "Nenye gogo wisi ama ra, ma na rakyenyi mo aba. Owo'e do mo." ⁶ Mati vo lo'bo owonni me'do ne, ze na tere u'ne re ni na mi yofu daka'jo. ⁷ Yesu enyi ayi ise re ze, iya henye, "Enyiye riye, ere 'e de." ⁸ Here ze onganni bi riye i'janni vidi maako de, du Yesu kuti ni aba. ⁹ Mati ze edi tasinni aka'jo ta da doku, Yesu iya zi ze henye, "Ayada'e de zi vidi maako ko'du mati ong'e ne, le eze Wisi a Vidi enyi ku temi koli." ¹⁰ Vo lo'bo ako'jonna ha Yesu iyanni henye, "Ko'du a'di vo komoyandi 'ba ko'du ki'diye, iyanni henye ere, Eliya ra atayi dagba?" ¹¹ Yesu aya'ba da me'do zi ze

iya henye, "Eliya ra edi tayi dagba, mo akako'jo wasisi nzo. ¹² Mayada zi ye henye, Eliya oko ku nzo, vidiye ra ayolonna mo de o'donna mo kaa ze omba ni. Temi geri kolo ne ze ako'donni Wisi 'ba Vidi kpa here." ¹³ Vo lo'bo enyi ayolonna mo edi ame'do zi ni ne, ko'du 'ba Yowani Bapatisi.

Yesu akajo wisi kora dakyikyaba

(Mk. 9:14-29; Lk. 9:37-43a)

¹⁴ Mati ze a'banni zi vidi kayo ne'e, kora maako ayi zi Yesu alodro da womo ni aba aka'jo komo Yesu, ¹⁵ iya henye, "Yere, i'di miyi meyi ra wisi ama ne. Mo edi koo noki aba na kyenyi, edi mo kum'e kadra maako aba mi wa'do, mandere mi wini. ¹⁶ Mika mo zi vo lo'bo 'beyiye, obonni de mo kajo." ¹⁷ Yesu aya'ba do mo, iya henye, "E vidi kazi koma ko'du kyenyi aba ne'e, omba 'e zi ma tedi eti le ndala aba? Omba'e zi ma lima eti le ndala aba? Ika 'e wisi ne zi ma." ¹⁸ Yesu i'di ko'du zi dakyikyaba ne, enyi asi gbo yaga tara wisi ne, mi kadra nani akajo mo gbo. ¹⁹ Vo lo'bo ayinni zi Yesu liya ako'jonna ho mo, iyanni henye, "Ko'du a'di dore ze dakyikyaba de go mo yaga?" ²⁰⁻²¹ Yesu aya'ba da me'do zi ze iya henye, "Miya zi ye henye, eze ediye koma aba kaa kofu masatada ma tisi, akiya'e zi lutu nenye henye, 'i'be ta kinye nani!' ati'be. Ako'do'e wa biya."

Yēsu ame'do löhu ga kö'du koli 'bēni
(Mk. 9:30-32; Lk. 9:43b-45)

²² Mati vo lö'bö 'ba Yēsu ayi atoto rē nni ku biya mi Galilaya, Yēsu iya zi zē henye, “Wisi 'ba Vidi omba ku ki'di mo zi vidi ²³ akofonni mo, ko'do da wota aba mo atenyi na didi temi koli.” Vo lö'bö'e na rasosu ga kö'du mati Yēsu iya akofo ni ne.

'Be'bele kopi mi yekelu 'ba Wiri

²⁴ Mati Yēsu vo lö'bö 'bēni eti ayinni mi Kaparanamo, vo 'be'bele kö'du 'ba yekelu ayi zi Petero ako'jo ho mo iya henye, “Vo komoyandi 'be'e edi 'be'bele loko 'ba Wiri kopi?” ²⁵ Petero aya'ba do mo, iya henye “Edi here.” Mati Petero i'be lijo, Yēsu ame'do dagba, “Simona, kö'du sosu 'beyi a'di? Eyi ra edinni 'be'bele kopi zi yeree 'ba dakaŋo nenyē? Vo gisi 'ba dakaŋo'e ra kodo tu'de maako'e?” ²⁶ Petero aya'ba do mo iya henye, “Vo leze'e ra.” Yēsu aya'ba do mo iya laka, “Gisi 'ba dakaŋo'e opinni de. ²⁷ Domba de zi vo 'be'bele kö'du ne'e ko'do mo zi tenyinni na kamo. I'be mi föfö kyenze kiri. Oto yaga dagba kyenze mati iri ku ne, ayehu ho mo aki'ja kahi nbiriri kyö kö'du 'be'bele 'bama 'ba loko 'ba Wiri 'beyi aba. Oba zē opi na 'be'bele 'bama 'be'e aba.”

18

Eyi ra kyedre ndra?

(Mk. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ Mi kadra nani vo lö'bö ayinni zi Yēsu ako'jonnī ho mo, iyanni henye, “Eyi ra 'bēni na kyedre mi damöku 'ba Wiri?” ² Yēsu ako'jo wisi i'di mo atoro komo zē, ³ Mora iya henye, “Miya zi ye tnyö, ezē ofo re 'e de kaa gisisi mi di'diye, ödu'e de mi damöku 'ba Wiri. ⁴ Vidi ma kyedre mi damöku 'ba Wiri ra mati aya'ba rē ni tisi kaa wisi nenyē. ⁵ Ezē vidi mati iri wisi kaa nenyē kala kyedre aba mi ru ma, iri ma ku.”

Kö'du yonzo zi kö'du kyenyē ko'do

(Mk. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ “Ezē vidi maako o'do wisi kölö temi gisisi nenyē'e mo oma mi kö'du kyenyē ko'do, edi na laka kö'du vidi nani zi yitö kyedre 'ba wakuhi kida gu mo, zi kuyi mo mi wulu ma yöndu ne. ⁷ Atedi na riti zi vidi 'ba damöku nenyē, kö'du wa maako mati edi zi ko'do zē zi kö'du kyenyē ko'do. Wa ne ako'do rē nni 'duwi, atedi na riti zi vidi mati i'di zē zi rē nni ko'do ne. ⁸ Ezē kala yi mandere ndi yi o'do yi zi kö'du kyenyē ko'do, ikye u'du 'de yaga. Edi na laka zi yi tödu mi didi kazi kala, mandere ndi ta da sesi kala 'dö riyö, ndi kpa 'dö riyö zi ku'du mi wa'do kazi tölu. ⁹ Ezē komo yi o'do yi zi kö'du kyenyē ko'do, oto u'du 'de yaga. Edi na laka zi yi tödu mi didi komo aba nje kölö

ta da sesi komo 'dö riyö zi ku'du mi wa'do 'ba gehena."

Mala kö'du tölu 'ba timälë (Lk. 15:3-7)

10-11 "Komo'e mēdi re 'e, awasa'e dē gisisi. Miya zi ye henye, malayika 'bēzē ēdi 'duwī ṅburu komo 'Bu ma komoriyē. 12 A'di ra asösu 'bēyi ēzē vidi kora ēdi timälë aba lamikölö, ma kölö ölu tēmi zē ako'do? Mo akila ma lamikölö 'butēmodōmosowō dōmōmodōmosowō bi wakonyo dakapa lutu, ati'bē koma timälë mati ölu ne dē ya? 13 Èzē mo i'ja ku, mayada zi ye henye, mo atēdi rakyenyi aba ndra kö'du timälë kölö ne ta da ma lamikölö 'butēmodōmosowō dōmōmodōmosowō ma ölunnī dē ne. 14 Tēmi gērī kölö ne, 'Bu'e komoriyē omba dē zi ma kölö tēmi zē zi tölu.

Öndu mandere emi ma o'do kö'du kyenyē

15 "Èzē öndu yi o'do kö'du kyenyē zi yi, i'bē ayada kö'du kyenyē 'bōmo ne zi mo, o'do na liwo, nje tēmi kutē'e. Èzē mo owo kö'du 'bēyi ne ku, ayōmo mo ku tēmi kö'du kyenyē ko'do. 16 Èzē mo owo kö'du 'bēyi ne dē, oba kölö mandere riyö vidi kya mo'e yi aba, kö'du wa sōsu ne zi vo hu kö'du dōro tēdinnī riyö, mandere wota kaa mati kö'du yöru iya. 17 Èzē mo owo dē zē dē, ayada kö'du ne biya zi vidi 'ba kanisa. Ndundu mo aba èzē mo owo da vidi 'ba kanisa dē, o'do mo kaa vo

leze mandere kaa vo 'be'bele kö'du.

Kö'du kida kö'du kinga aba

18 "Tinyö mayada zi ye henye, kö'du mati ida ku mi dakaṅo kinye, akida kpa komoriyē, kö'du mati inga ku dakaṅo kinye, akinga kpa komoriyē. 19 Mayada kyō zi ye, èzē vidi riyö tēmi 'e dakaṅo nenyē omba da kö'du wa mati amötu'e kö'du mo, 'bu ma komoriyē ako'do zi ye. 20 Èzē vidi riyö mandere wota atoto rē nnī bi kölö mi ru ma, ma mēdi zē eti."

Mala 'ba vo kalima kazi kö'du kila zi oka ni

21 Petero ayi zi Yēsu ako'jo ho mo iya henye, "Yere, èzē öndu ma ēdi nduwē kö'du kyenyē ko'do ra ma makila mo da ndö? Modōmoriyö?" 22 "È'e," Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Anza madōmoriyö, 'butēmodōmoriyö dōmōmodōmoriyö ga kö'du damöku 'ba Wiri ēdi here. Kadra maako aba, yere maako omba zi kö'du kōhi 'ba vo kalima 'bēniye mati obannī kazi ni kongō. 24 Mati mo ayeto ku zi ko'do mo here, ma kölö tēmi zē ika 'bēni zi mo atiti go mo miliyōni pawono. 25 Vo kalima ne anza wa aba kyō dē, zi kōhi omo ne kopi. Yere i'di kö'du zi mo kogo 'de kaa vo kalima, mbara 'bōmo, gisisi, biya wa mati mo ēdi mo aba kö'du zi yöngu ne kopi mo aba. 26 Vo kalima ne alōdro domo ni aba komo yere, ala'ba rē ni iya henye,

‘Miyi mëyi ra ma, ma kopi wa ‘bëyi ne biya zi yi.’ ²⁷ Yere gbɔ rasösu aba kö'du mo, ila mo tëmi yöngu ne, ila mo i'bë gbɔ.”

²⁸ “Kora ne ënyi i'bë andosi dë nnï, vo kalima oka ni mati oba kahi tisiwa aba kazi mo ne, iri mo ta gu mo n̄birï, iya zi mo henye, ‘Opi yöngu ama gë yi ne.’ ²⁹ Vo kalima oka mo ne alɔdrɔ akaŋo ala'ba rë ni zi mo iya henye, ‘Miyi mëyi ra ma, ma kopi zi yi.’ ³⁰ Mo omba dë ënyi u'du mo mi kamba le mo akopi yongu ne. ³¹ Mati kya 'ba vo kalima maako'e ongɔnni kö'du mati o'dɔ rë ni ne, zë rasösu aba, ënyi i'bë ayadanni kö'du ne gbɔ biya zi yere. ³² Yere ako'jo vo kalima ne loko iya zi mo henye, ‘Yi vo kalima kyënyë ra, mila yi kö'du wasisi mati oba kazi ma ne'e biya, nje ga kö'du ala'ba rë yi zi ma. ³³ Here kaa atëdi mi kyëyi aba ra oka yi ne kaa mati mo'dɔ mi kyëyi zi yi ne.’ ³⁴ Here yere gbɔ na kamo usu vo kalima ne mi kamba zi riti ki'di zi mo le ëzë mo opi yongu ne ku biya.” ³⁵ Yësu i'di dɔ mo gbɔ zi zë iya henye “Ne ëdi kö'du mati 'bu ma komoriyë ako'dɔ zi ye, ëzë ila'e ako'e dë tëmi di'diye.”

19

Yësu ayandi kö'du ga kö'du 'ba mbara yëyi
(Mk. 10:1-12)

¹ Mati Yësu inde me'do ne'e kya ku, mo ila Galilaya

ënyi i'bë mi dakaŋo 'ba Yudiya kapa ranga 'ba Yere-dene. ² Vidi kayo alö'bönni ga ndi mo, mo ako'jo zë gbɔ ani.

³ Kya 'ba Farasi maako'e ayinni zi mo, ayɔnzɔnni zi mo kuyi kö'du ko'jo aba, iyanni henye, “Kö'du ki'di 'beze akila vidi kora zi mbara 'bëni yëyi na yawa kaa mo omba?” ⁴ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Ako'jo'e kö'du yöru ne dë, mati iya henye, bi yeto aba Wirï i'di vidi kora mbara aba? ⁵ Wirï iya henye, ‘Ga kö'du ne, vidi kora akila 'bu ni, ma ni akadrɔko rë nnï mbara 'bëni aba, zë riyö ne atëdinni na wa kölö.’ ⁶ Here anzanni dë kpe riyö, atëdinni kölö. Vidi maako inye mi wa mati Wirï adrɔko ku bi kölö ne dë.”

⁷ Farasiye ako'jonnï ho mo iya henye, “Kö'du a'di Mosa i'di kö'du zi vidi kora waraga 'ba rayëyi yöru, ki'di zi mbara 'bëni mo kore 'de?” ⁸ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Mosa i'di kö'du zi ye mbara 'be'e yëyi, ga kö'du de 'e na kyigo zi yandi. Anza dë here, tëmi kadra mati bi o'dɔ rë ni. ⁹ Mayada zi ye henye, ëzë kora maako ayëyi mbara 'bëni 'beri ta da ndoro ko'dɔ, mo o'dɔ ndoro ku, ëzë mo iri mbara maako.”

¹⁰ Vo lö'bö 'bɔmo'e iyanni zi mo henye, “Ëzë ëdi ne kö'du mati mi kutë kora mbara 'bëni aba, here, vidi moze mbara dekpe.” ¹¹ Yësu aya'ba da me'do zi zë iya henye, “Kö'du yandi nentye anza dë zi vidi biya, nje zi zë mati Wirï i'di here. ¹² Vidi

kora na limu kö'du o'jo zë here. Maako'e vidi ra o'do zë here, maako'e ombanni dë mbara koze ga kö'du 'ba damöku 'ba Wirī. Mo mati ato'bo da kö'du yandi nenye komba, mo'do here."

Yësu i'di ya'da zi gisisiye
(Mk. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Kya vidi maako'e ikanni gisisi zi Yësu kala ni ki'di dë zë zi mötu kö'du zë, vo lö'bö 'bomo ayatanni vidi ne'e. ¹⁴ Yësu iya zi zë henye, "Ila'e gisisi mayinni zi ma, ayata'e zë dë, ga kö'du damöku 'ba Wirī ra kaa nenye'e." ¹⁵ Mo i'di kala ni dë zë ila zë i'bë wëni gbo.

Wisi kora obi ma wa aba kyo
(Mk. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ Kadra maako aba, kora maako ayi zi Yësu ako'jo ho mo iya henye, "Vo komoyandi, kö'du laka a'di ra ma ko'do zi ma didi nburu ki'ja?" ¹⁷ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Kö'du a'di ako'jo ha ma kö'du wa ma laka? Mo ma laka edi nje kolö. İri ga ndi kö'du ki'di ne, ezë omba zi tödu mi didi ma nburu." ¹⁸ Mo ako'jo kö'du iya henye, "Kö'du ki'di a'di?" Yësu ënyi aya'ba do mo zi mo iya henye, "Ofö vidi dë, o'do ndoro dë, alogo dë, asusu vidi maako dë na ndondo, ¹⁹ owo 'bu yi ma yi aba, o'do lovo vo halinjo oka kaa mati o'do lovo yi." ²⁰ Kora ne aya'ba da me'do iya henye, "Mowo kö'du ki'di

ne'e ku biya. A'di ra omba gba zi ma ko'do?"

²¹ Yësu iya zi mo henye, "Ezë omba zi yi zi tedi nbala, i'bë ogo wa mati edi mo aba ne biya yaga, i'di kahi mo zi vo leriye, atedi wa aba kyo komoriye, ta peti mo ayi alo'bo ga ma." ²² Mati kora ne owo kö'du ne here, ënyi i'bë na rasosu ga kö'du mo wa aba kyo.

²³ Yësu iya zi vo lö'bö 'beniye henye, "Mayada zi ye, atedi na kyigo zi vidi ma wa aba kyo zi tödu mi damöku 'ba Wirī. ²⁴ Miya löhu zi ye henye; edi na kyigo ndra zi vidi ma wa aba kyo zi tödu mi damöku 'ba Wirī, ta da jemele tödu kpuru temi ogo 'ba ibira."

²⁵ Mati vo lö'bö owonni kö'du ne, zë biya na rakaga. Zë ako'jonnii kö'du iyanni henye, "Mora here ne, eyi ra akayomo?" ²⁶ Yësu ongo bi mbiyi dë zë aya'ba do mo iya henye, "Wa mahere ne, vidi o'bo dë ko'do. Wirī ra ato'bo ko'do mo biya." ²⁷ Petero ënyi ame'do riye, mo iya henye, "Ongo te, dila wasisi ku biya kö'du lö'bö gë yi. A'di ra datedi ze mo aba?"

²⁸ Yësu iya zi zë henye, "Mayada tinyö zi ye Wisi a Vidi alima ku da kyiti 'beni bikanyi laka 'bomo mi dalinjo kyi. Vo ga ndi ma 'butë domoriyo 'bama ne, akalima 'e kpa da kyiti 'ba tu'dë gisi 'ba Yiserele 'butë domoriyo ne. ²⁹ Vidi mati ila loko, öndu'e, ëmiye, 'bu, ma, gisisi, yaka ga kö'du

ma aki'ja lami da kyɔ aki'di didi ma ɲburu ɲburu zi mo. ³⁰ Yaanya aba zɛ mati kyɔ dagba ne atɛdinni hulɛhu, yaanya aba zɛ ma kyɔ hulɛhu ne, atɛdinni dagba.”

20

Mala 'ba vo loo ko'do'e mi yaka

¹ “Damoku 'ba komoriyɛ ɛdi henye. Kora maako ɛdi, mo ɛnyi gbɔ da mindo aba ti'bɛ vidi vo loo ko'do'e koma, zi loo ko'do mi yaka ɛni. ² Mo omba da ko'du zi kɔhi ɲbiriɲi kopi mo zi zɛ mi ko'do kolɔ, utu zɛ gbɔ loo ko'do mi yaka ɛni.”

³ “Mo ɛnyi i'bɛ lohu bi 'ba wakogo, kadra mamodomosowo aba i'ja kya vidi kora maako ɛdinni tɔɔ ani ɔɲbɔ kazi loo. ⁴ Mo ayada zi zɛ iya henye, 'i'bɛ'e kpa loo ko'do mi yaka ma kopi kɔhi zi ye na laka.’ ⁵ I'benni gbɔ. Kadra 'butɛ domoriyɔ kadra wota aba, mo o'do kpa ko'du kolɔ ne. ⁶ ɛdi kara zi kadra muyi mo ɛnyi i'bɛ bi 'ba wakogo i'ja kya 'ba vidi maako'e ɛdinni gba tɔɔ ani ɔɲbɔ. Mo iya zi zɛ henye, 'ɛdi 'be'e atɔɔ kadra loso de 'e kinye ɔɲbɔ kazi loo ga a'di?’ ⁷ Zɛ aya'banni do mo iyanni henye, 'Vidi maako i'di loo dɛ zi ze.’ Mo iya henye, 'Laka i'bɛ'e loo ko'do mi yaka ama.’”

⁸ “Mati kadra oko ku na hutaga, vo kyeti yaka ayada zi vo da loo ko'do'e iya zi

mo henye, 'Ako'jo vo loo ko'do ne'e opi kɔhi ɛzɛ, ayeto zɛ mati ta da hulɛhu ne, ndundu mo zɛ mati ma dagba.’ ⁹ Vidi kora mati ayetonni loo kadra muyi aba ne, opi kɔhi ɲbiriɲi zi ma kolɔ, kolɔ. ¹⁰ Kora mati o'donni loo dagba ayinni zi kɔhi 'benni kiri, asosunni na kirinni ndra, ma kolɔ opi kpa kɔhi ɲbiriɲi kolɔ. ¹¹ Zɛ irinni kɔhi 'benni ɛnyinni agboro vo kyeti yaka aba. ¹² Zɛ iyanni henye, 'Vidi kora nenyɛ'e mati o'donni loo ta da hulɛhu nje kadra kolɔ, ze do'do loo kadra ɲbo da kadra kyɛtu ne, here ne opi kpa zi zɛ kaa mati opi ze ne?’”

¹³ “Vo kyeti yaka aya'ba do mo zi ma kolɔ temi zɛ iya henye, 'Owo te aboka ma mo'ba'e dɛ. 'E biya omba'e da ko'du zi loo ko'do, kadra kolɔ ɲbo da kɔhi ɲbiriɲi kolɔ. ¹⁴ Yaanya aba oba kɔhi 'be'e ne, i'bɛ'e liɲo. Momba zi ki'di zi kora mati o'do loo ta da hulɛhu, kpa kyɔ kaa mati mi'di zi ye ne. ¹⁵ Here ne, manza dɛ dangolɔ aba zi ko'do wa mati momba ko'do mo kɔhi 'bama aba? Kɔdo 'e na mi kumbɛ ga ko'du ma na laka?’” ¹⁶ Yesu inde me'do 'benni kiya mo aba henye, “Here zɛ mati hulɛhu atɛdinni dagba, mora zɛ mati dagba atɛdinni hulɛhu.”

Yesu ame'do ma da wota mo ko'du koli 'benni
(Mk. 10:2-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Mati Yesu ɛdi ati'benni mi Yerusalema, mo oba vo

lō'bō 'bēnī 'butē dōmorīyō dakapa nī, ame'do zi zē na liwo. Mati zē ēdī ati'bēnnī, mo ayada zi zē iya henye, ¹⁸ “Owo'e te, dēdī ze tī'bē le mī Yerusalema, ani Wisi a Vidī akī'dī zi kyedre 'ba vo karasa'e nnī vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī ētī. Zē akikyennī vurē rō mo zi kofo. ¹⁹ Zē akī'dinnī mo zi vo leze'e ako'dōnnī sawiya rō mo, aku'bōnnī mo, akatōtōnnī mo da taka. Mora ko'do da wota aba, mo atēnyī lōhu na dīdī.”

*Kō'du ko'jo 'ba ma Yemisi
nnī Yowani aba
(Mk. 10:35-45)*

²⁰ Here mbara 'ba Zebedeyo ayi gisi kora 'bēnī aba rīyō zi Yēsu, alōdrō komo mo ako'jo hō mo ga kō'du ko'dō laka. ²¹ Yēsu ako'jo hō mo iya henye, “A'di ra omba?” Mo aya'ba da me'do iya henye, “Korisitō zi ma gisi kora rīyō 'bama nenyē'e akalimannī da kala yī ma tīrī ma gali aba mī damōku 'be.”

²² Yēsu aya'ba da me'do zi gisi kora ne'e, iya henye, “Ayolo'e wa mati ēdiye kō'du ko'jo gō mo ne dē. Atō'bo'e kīnjē riti mati momba zi kīnjē ne?” Zē aya'bannī da me'do iyannī henye, “Datō'bo ze.” ²³ Yēsu ayada zi zē iya henye, “Tīnyō akīnjē'e riti 'bama ama, mora mō'bo dē kyigō aba zi kinzi vidī mati akalima da kala ma ma tīrī ma gali aba. Bi nenyē'e kō'du vidī mati 'bu ma ako'jo zi zē.”

²⁴ Mati kya 'ba vo lō'bō 'butē owonnī kō'du ne, zē na kamo gisi ōndu rīyō ne ētī. ²⁵ Yēsu ako'jo zē biya bi kōlō iya henye, “Ayolo'e ku henye, vo daliḡo 'ba vo leze ne'e ēdinnī kalakonda aba dē zē, vo dagba'e ēdinnī ndra kalakonda aba. ²⁶ Here gērī mahere ne, manza dē mī kutē'e. Ēzē vidī maako tēmī 'e omba zi tēdī kyedre, mo mēdī na vo lō'bō zi oka'e. ²⁷ Ēzē vidī maako tēmī 'e omba zi tēdī na vo dagba mo mēdī na vo kalima 'bēyī. ²⁸ Kaa Wisi 'ba Vidī ayi dē zi vidī maako'e loḡ ko'dō zi mo, ayi zi ko'dō zi vidī maako'e, dīdī nī kī'dī zi vidī kayo yomō.”

*Yēsu ako'jo vo komokōndu
rīyō*

(Mk. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Mati Yēsu vo lō'bō 'bēnī ētī ēnyinnī ku tī'bē 'de ta Yerikō, vidī kayo ēnyinnī ga ndī mo aba. ³⁰ Here kora vo komokōndu rīyō mati ēdī alimannī dakapa gērī, owonnī Yēsu ēdī alaga ta da kapa, ayetonnī hē nnī gbōgbō, “Wisi 'ba Dawidi i'dī mīyī mēyī re ze.” ³¹ Here vidī kayo ne'e o'dōnnī sawiya zi zē ayadannī zi zē iyannī henye, alima'e ti. Mora here, zē agbōgbō hē nnī ndra na kamo, iyannī henye, “Yere Wisi 'ba Dawidi, i'dī mīyī mēyī re ze.”

³² Yēsu oḡo ako'jo zē, ako'jo hē zē iya henye, “A'di ra omba'e zi ma zi ko'dō zi ye?”

³³ Zē aya'bannī da me'do

iyannī henye, “Yere, domba ze zi bi kongɔ.” ³⁴ Yēsu na rasösu kö'du zē, ise komo zē kandi ongɔnnī bi, mora alö'bönnī gbɔ ga ndī mo.

21

Tödu 'ba Yēsu mī Yerusalema
(Mk. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Yn. 12:12-19)

¹ Mati Yēsu vo lö'bö 'bēnī ēti ɔkɔnnī ku kara ra Yerusalema, zē ayinnī Betehege da Döku 'ba Olivo ani Yēsu utu vo lö'bö 'bēnī riyö dagba. ² Kö'du kise nenyē aba iya henye, “İ'bē'e zi daliŋɔ mati dagba komo'e nani, kandi aki'ja'e mokakya na kida wisi ēnī aba dakapa nī, inga'e zē ika'e zē zi ma. ³ Èzē vidī maako iya kö'du maako, ayada'e zi mo ‘Yere ra omba zē mo akila zē ti'bē kandi.’”

⁴ Kö'du ne o'dɔ rē nī, zi kö'du mati nēbī iya ne tayi tīnyö.

⁵ “Ayada zi gawo kyedre 'ba Ziyɔɔɔ,
ongɔ'e vo damöku 'be'e ēdī tayi zi ye.

Mo umbē dēnī dē,
ēdī taho da mokakya,
wisi mokakya ēdī zē aba.”

⁶ Here vo lö'bö ne İ'bē o'donnī kö'du ne te kaa mati Yēsu ayada zi zē zi kö'do mo. ⁷ Zē, ikannī mokakya ne wisi mo aba, o'bannī bɔngɔ 'bēnī dē zē Yēsu ēkyī gbɔ dɔ mo. ⁸ Vidī kayo o'ba bɔngɔ 'bēnī da gērī, agamo'e ikyennī da ngora 'ba kaga o'bannī zē da gērī. ⁹ Vidī kayo ne

alagannī dagba komo Yēsu, zē mati ēdī tayi 'bēnī ta gɔ mo, ayetonni hē nni gbögbö, iyannī henye,

“Wayeto zi wisi a Dawidi.

Wiri İ'dī ya'da zi mo mati ayi mī ru 'ba Yere,

wayeto zi Wiri.”

¹⁰ Mati Yēsu ödu mī Yerusalema, da vidī kayo mī gawo kyedre ne biya na wiri wiri. Here vidī ako'jonnī kö'du iyannī henye, “Mo 'bēnī ēyī ra?” ¹¹ Vidī kayo aya'bannī da me'do iyannī henye, “Nenyē nēbī Yēsu ra, tēmi Nazereta mī Galilaya.”

Yēsu İ'bē ödu mī yēkēlu 'ba Wiri

(Mk. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Yn. 2:13-22)

¹² Yēsu İ'bē ödu mī yēkēlu, ore vidī mati ēdinnī wakogo ne biya yaga. Mo adu'du da tarabiza 'ba vidī 'ba kɔhi kutrē, gba'da 'ba vidī mati ēdinnī atu'bu kogo ēti.

¹³ Mora iya zi zē henye, “Èdī na yöru mī kö'du yöru, Wiri iya ku henye, ‘Loko 'ba Wiri ama ne ako'jo na loko 'ba mötu, ofɔ'e ku na wöru 'ba rakoho 'ba vo logo'e.’”

¹⁴ Vo komoköndu vo ka'bo ēti ayinnī zi mo mī yēkēlu 'ba Wiri mo ako'jo zē gbɔ.

¹⁵ Kyedre 'ba vo karasa vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'dī ēti, ēnyinnī na kamo mati zē ongɔnnī kö'du kö'do mati Yēsu ēdī ako'dɔ ne, gisisi ēdī hē nni gbögbö mī yēkēlu, iyannī henye, “Wayeto zi Wisi a Dawidi.” ¹⁶ Zē ako'jo nī ha Yēsu iyannī henye, “Owo kö'du

mati ëdinnĩ akiya ne ku?" Yësu aya'ba da me'do iya henye, "Ɔ, mowo ku. Gba ako'jo'e kò'du yöru nenyè dè? 'Ayandiye gisisi, gisisi èti zi wayeto ma laka ki'di.'" ¹⁷ Yësu ila zè ënyĩ i'bè yaga tëmĩ gawo kyedre ne ko'do mi Beteniya.

Yësu asënë kyëlu
(Mk. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Tabi ta'ba 'bomo hulëhu mi gawo kyedre nbo da mindö vere aba, Yësu na o'bo. ¹⁹ Mo ongo kaga kyëlu dakapa gëri, i'bè ro mo i'ja waako dè do mo du yëyu mo. Mo iya zi kaga ne henye, "Ana logo dekpe löhu." Kandi kaga kyëlu ne akwitru gbo. ²⁰ Vo lö'bö 'bomo ongönni kò'du ne iyanni henye, "Kaga kyëlu ne akwitru kandi ga a'di?" ²¹ Yësu ënyĩ aya'ba do mo zi zè iya henye, "Mayada zi ye tinyö, èzè oma'e awiri de 'e dè, ato'bo'e kò'do wa mati mo'do zi kaga kyëlu ne. Anza nje ma ne dè, ato'bo'e kpa zi kiya zi lutu nenyè, 'Ënyĩ riyè u'du rë yi mi ranga, ako'do rë ni.'" ²² Èzè oma'e, aki'ja'e wa mati ako'jo'e kò'du mo tëmĩ mötu."

Kò'du ko'jo ga kò'du a Yësu
(Mk. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Yësu ayi hulëhu mi yëkëlu, mo ayandi kò'du, kyedre 'ba vo karasa'e nni vidi kyedre èti ayinni zi mo, ako'jonnĩ ho mo iyanni henye, "Ayada dero

zi ze ëdi wa ne'e kò'do kalakonda vala aba? Èyi ra i'di kalakonda ne zi yi?" ²⁴ Yësu aya'ba da me'do zi zè iya henye, "Ma kako'jo kò'du kölö ta he 'e, èzè aya'ba'e do mo ku zi ma makayada zi ye mëdi kò'du ne kò'do kalakonda 'bëyi aba?" ²⁵ Kalakonda 'ba Yowani mati ëdi bapatisi ki'di mo aba ne, ayi ta kila, kazi Wiri kodo kazi vidi?" Zè ayetonnĩ hë nni wasa na ga rë nni, iyanni henye, "Dakiya ze a'di?" Èzè daya'ba'e do mo diya'e kazi Wiri, mo akiya zi ze henye, "Mora kò'du a'di oma'e dè mi Yowani?" ²⁶ Èzè diya'e henye, "Kazi vidi, ze na tere, ga kò'du ze biya dasösu Yowani ra nëbi." ²⁷ Here zè aya'banni do mo zi Yësu, iya henye, "Dayolo ze dè." Mo aya'ba do mo zi zè iya henye, "Mayada dè zi ye kalakonda 'ba a'di ra mëdi kò'du nenyè'e kò'do mo aba."

Mala kò'du gisi kora riyö

²⁸ "Yaanya aba asösu'e kò'du a'di? Kadra maako aba kora ëdi gisi kora aba riyö. Mo ënyĩ i'bè zi ma kyedre ne iya zi mo henye, 'Wisi ama i'bè loo kò'do mi yaka ndenye.' Wisi aya'ba da me'do iya henye, ²⁹ 'Momba dè ti'bè,' yaa, mo asösu dè ni ënyĩ i'bè gbo."

³⁰ "Bu ënyĩ i'bè zi wisi agamo onyo kpa kò'du kölö ne. Wisi ënyĩ aya'ba da me'do iya henye, 'Ɔ, kyedre ma ti'bè,' loo ne kò'do mo, 'de i'bè dè. ³¹ Wisi ma vala

tēmī gisi riyō ne'e, o'do wa mati 'bu mo omba?" Zē aya'bannī da me'do iyannī henye, "Wisi ma kyedre." Yēsu iya zi zē henye, "Mayada zi ye, vo 'be'bele kō'du nnī, vo rōnyī ētī, ēdī tī'bēnnī damōku 'ba Wiri dagba komo'e." ³² Yowani Bapatisi ayi zi yada zi ye gērī ma laka zi ye kīrī, oma e dē mī mo. Vo 'be'bele kō'du vo rōnyī ētī ra omannī mī mo. Mati ongō'e mo gbī le, kpa otō de 'e dē zi koma mī mo."

Mala kō'du vo lōo kō'do'e mī yaka 'ba lu'ju

(Mk. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Yēsu iya henye, "Owo'e mala vere ne, vo kyeti kaṅo maako iyī lu'ju mī yaka, o'do resi kpo ta rō mo, ole wogo 'ba a'ji koto, uvō loko tōrō 'ba bi kongō. Mo ila yaka ne zi vo lōo'e, i'bē gbō bi yingō. ³⁴ Mati kadra 'ba wa toto ta yaka okō ku, mo utu vo kalima 'bēniye zi vo lōo'e ga kō'du zi mī 'bēni mati inye ne koba."

³⁵ "Vo lōo ne'e irī vo kalima ne'e, u'bōnnī ma kōlō, ofonnnī agamo, u'dunnī vere rī'dī aba. ³⁶ Kora vo kyeti yaka ne utu vo kalima lōhu kyō ta da ma dagba, vo lōo kō'do ne'e o'dōnnī zē kpa kaa ma dagba. ³⁷ Ndundu mo aba mo utu wisi 'bēni zi zē. Mo iya henye, "Tinyō zē akoronni wisi 'bama.'"

³⁸ "Mati vo lōo ne'e ongōnnī wisi ne, iyannī henye, 'Nenye wisi 'ba vo kyeti yaka ra. Ayi dofo'e mo, doba'e wa 'bomo.' ³⁹ Zē

irīnnī mo u'dunnī mo yaga tēmī yaka, ofonnnī mo."

⁴⁰ Yēsu ako'jo hē zē iya henye, "Yaanya aba ēzē vo kyeti yaka ne ayi, ako'do a'di zi vo lōo ne'e?" ⁴¹ Zē aya'bannī da me'do iyannī henye, "Mo akofo kora 'ba kō'du kyēnyē kō'do ne'e, akī'dī yaka ne zi vo lōo kō'do maako'e, mati akī'dīnnī zi mo wa mī yaka mī kadra ma laka." ⁴² Yēsu iya zi zē henye, "Ako'jo'e kō'du mati kō'du yöru iya ne dē?"

'Yitō mati vo wa ko'ba ombannī dē,

ofō ku na yitō ma laka ndra. Nenye Yere ra o'do.

Kongō mo atēdī na laka.' "

⁴³ Yēsu idra do mo iya henye, "Mayada zi ye, damōku 'ba Wiri akoba 'de kazi 'e, akī'dī zi vidī mati akatanannī lōgō ma laka. ⁴⁴ Vidī mati alēpī da yitō nenye, akolowe. Èzē yitō ne alēpī da vidī akanzekpe vidī nani." ⁴⁵ Here kyedre 'ba vo karasa nnī Farasi ētī owonnnī mala a Yēsu ne, ayōlōnnī mo ēdī ame'do kō'du nnī, ⁴⁶ zē ayōnzōnnī zi mo kīrī. Mora zē erennī vidī kayo mati omannī mī Yēsu mo nēbī ra.

22

Mala 'ba karama 'ba oze (Lk. 14:15-24)

¹ Yēsu ame'do lōhu zi vidī tēmī mala iya henye, ² "Damōku 'ba Wiri ēdī henye. Yere maako ako'jo karama 'ba oze 'ba wisi ēnī. ³ Mo utu vo lō'bō 'bēniye zi yada zi yingō mati omba zē

ne zi tayinnī mī karama ne, zē ombannī dē zi tayi.”

4 “Mo utu kya vo lö'bö ne'e kö'du kise aba zi yingö ne'e, iya henye. ‘Karama ama ku nzo yaanya aba. Mofö isa ama ma kyedre, matöngö aba ku nzo zi konyo mo. Ayiye mī karama 'ba oze.’ 5 Yingö mati ako'jo zē ne ombannī dē, i'bēnnī rī mī löö ēnnī maako'e. Ma kölö maako i'bēnnī yaka ēnī, ma vere i'bēnnī mī loko wakogo ēnī. 6 Agamo'e irinnī vo lö'bö ne'e u'bönnī zē ofonnī zē. 7 Vo damöku ēnyī na kamo utu vo kanya 'bēniye ofonnī vo wa kofö ne'e, o'bö gawo kyedre 'bēzē ne ti'de.”

8 “Mo ako'jo vo lö'bö 'bēniye iya zi zē henye, 'Karama oze ama ku nzo. Vidi mati mako'jo zē ne anzannī dē na laka tayi. 9 Yaanya aba i'bē'e da gēri ma kyedre ako'jo'e vidī kayo mati i'ja'e zē mayinnī mī karama.’ 10 Vo kalima ēnyī i'bēnnī yaga da gēri atotonnī vidī mati zē i'jannī biya, ma laka makyēnyē mo aba, loko 'ba oze oso kyö vidī aba.”

11 “Yere ēnyī i'bē loko yingö ēniye kongö, mo i'ja kora maako usu böngö 'ba oze dē. Yere ako'jo ho mo iya henye, 12 ‘Aboka ma ödu hala kinye kazi böngö 'ba oze?’ Kora ne 'de onyo kö'du ako dē. 13 Yere ayada zi vo lö'bö 'bēniye, iya henye, 'Ida'e kala mo ndī mo aba u'du'e mo yaga mī bi köndu. Ani mo akudu hē nī konyo aba.’ ” 14 Yēsu i'dī dö mo iya

henye, “Vidī kayo ma ako'jo ne, ma jeli mo ayo dē.”

Kö'du ko'jo ga kö'du 'ba 'be'bele kopi

(Mk. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

15 Farasi ēnyī i'bē o'dönnī yerē zi Yēsu kuyī kö'du ko'jo aba. 16 Zē ēnyī utonnī kya 'ba vo lö'bö 'bēnnī, kya 'ba vidī 'ba Heroda eti. Zē iyannī zi mo henye, “Vo komoyandi dayölo ku ēdī kö'du tinyö ra yada. E'di wa yandi tinyö a Wiri ra yandi zi vidī. Kazi tere kö'du kiya 'ba vidī kyedre maako'e dē. 17 Ayada zi ze, a'di ra asösu? E'di na laka zi ze 'be'bele kopi zi yere 'ba Roma, ködö anza here dē?”

18 Yēsu ayölo yerē kyēnyē 'bēzē ne, mo iya zi zē henye, “E vo komokandi ne'e, kö'du a'di ēdiye ma kuyī kö'du yonzö aba? 19 Ayada'e zi ma köhi 'ba 'be'bele mati ēdī kopi.” Zē ikannī köhi ne zi mo. 20 Mo ako'jo hē zē iya henye, 21 “Komo eyi ra ru mo aba nenyē?” Aya'bannī da me'do iyannī henye, nenyē komo Siza ra ru mo aba. Yēsu iya zi zē henye, “Laka opi zi Siza wa 'ba Siza, opi zi Wiri wa 'ba Wiri.” 22 Mati zē owonnī kö'du ne, zē na rakaga zē ilannī mo ēnyī i'bēnnī gbö.

Kö'du ko'jo ga kö'du 'ba tēnyī tēmi koli

(Mk. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 Sadeke'e ma omannī vidī ēnyī dekpe tēmi koli, zē ayannī zi Yēsu iyannī henye,

24 “Vo komoyandi, Mosa iya henye ere, kora mati oze mbara oli 'de kazi gisisi ko'jo, öndu mo moba mbara lu'bë ne, zi zë gisisi ko'jo mī ru 'ba kora mati oli ne. 25 Yaanya aba ne gisi öndu ödinnī madomoriyö kinye, wisi ma kyedre oze mbara oli 'de kazi gisisi ko'jo, mo ila mbara lu'bë ne zi öndu nī. 26 Kö'du ne o'do rē nī kpa here zi öndu ma riyö ma wota ndundu mo zi zë madomoriyö ne biya. 27 Ndundu mo aba, mbara ne oli gbö. 28 Yaanya aba ne, mī ko'do mati yöku atenyinnī na didi, mo atēdi mbara 'bëyi? Zë biya ozenni mo.”

29 Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, “Alitë'e ku, ga kö'du ayölo'e wayöru dë mandere kyigö a Wirī. 30 Èzë yöku ënyinnī ku na didi, atëdinnī kaa malayika'e komoriyë ozenni mbara dë. 31 Yaanya aba kaa kö'du tēnyī 'ba yöku tēmī koli, ako'jo'e kö'du mati Wirī ayada zi ye ne dë? Mo iya henye, 32 Ma Wirī 'ba Abarayama, Wirī 'ba Yisika, Yakoba aba. Mo Wirī 'ba didi anza 'ba yöku.” 33 Mati vidi kayo ne'e owonnī kö'du ne, zë na rakaga tēmī gērī kö'du yandi 'bomo ne.

Kö'du kī'dī ma kyedre

(Mk. 12:28-34; Lk. 10:25-28)

34 Mati Farasiye owonnī Yësu ayata Sadeke'e, zë ayi atoto rē nni bi kölö. 35 Ma kölö tēmī zë vo komoyandi 'ba vo kö'du kī'dī, ako'jo

ha Yësu tēmī kö'du yonzo iya henye, 36 “Vo komoyandi, kö'du kī'dī ma vala ra kyedre mī kö'du kī'dī?” 37 Yësu aya'ba do mo iya henye, “O'do lövo Yere Wirī 'bëyi di'di yī aba biya, lawo yī aba biya, kö'du yölo 'bëyi aba biya. 38 Nenyē kö'du kī'dī ma dagba ma kyedre ndra 'ba kö'du kī'dī ra. 39 Kö'du kī'dī ma riyö ma kyedre mo ëdi kaa mo. O'do lövo vo halinjö oka kaa mati o'do lövo yī. 40 Kö'du kī'dī 'ba Mosa biya kö'du yandi 'ba nēbi eti öro da kö'du kī'dī riyö ne'e.”

Kö'du ko'jo ga kö'du 'ba Korisito

(Mk. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Mati kya 'ba Farasi maako'e atoto rē nni ga bi kölö, Yësu ako'jo hë zë iya henye, 42 “A'di ra asösu'e kö'du 'ba Korisito? Mo tēmī kozo 'bëyi?” Zë aya'bannī do mo iyannī henye, “Mo tēmī kozo a Dawidi.” 43 Yësu ako'jo hë zë iya henye, “Kö'du a'di ra Lawo Kölö Laka i'di Dawidi zi ko'jo mo na Yere? Mati Dawidi ëdi ame'do mo iya henye,

44 ‘Yere iya zi Yere 'bama,

'Alima kinye da tirī ma

le mī'di vo wehe 'bëyiye ku midirī ndi yī.”

45 Èzë Dawidi ako'jo mo ‘Yere,’ hala Korisito atēdi tēmī kozo 'ba Dawidi?”

46 Vidi maako aya'ba da kö'du ko'jo ne dë zi Yësu. Ta pētī ko'do nani, vidi maako ako'jo ha Yësu dekpe.

23

Kö'du kyënyë 'ba Farasiye
(Mk. 12:38-39; Lk. 11:43,
20:45-46)

¹ Yësu ame'do zi vidî kayo ne'e, vo lö'bö 'bëni ëti iya henye, ² "Vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di nni Farasi ëti, ëdinni kyigö aba zi yeti zi ye kö'du ki'di 'ba Mosa. ³ Owo'e kö'du mati zë iyanni zi ye zi ko'do, kö'du ko'do 'bëzë anza dë na laka zi ye gö mo kiri. Zë ayadanni kö'du wa zi ye ko'do mo, zë o'donni dë. ⁴ Zë i'dinni wa yeto ma kyedre mati vidî o'bo dë zi kinjë mo ne da vidîye. Zë ombanni dë zi konyi zë zi kinjë le nje da gisi kala nni aba."

⁵ "Zë o'donni wa mati vidî zi kongö. Zë idanni kö'di piri konda ga bongö 'bënni zi yada zë na laka. Zë i'dinni bongö kanyi kölökpö gë nni zi yada zë na vo mötu. ⁶ Zë o'donni lövo bi ma laka ne, bi 'ba karama, bi lima mati na laka aba mi bi 'ba mötu. ⁷ Zë o'donni lövo zi mëtënni watöwö aba mi bi 'ba wakogo. Zë o'donni lövo zi ko'jo vo komoyandi."

⁸ "Ako'jo yi dë, 'Vo komoyandi,' ga kö'du 'e biya ta dakota kölö, vo komoyandi nje kölö. ⁹ Ako'jo vidî maako dë dakaño kinye na 'bu,' ga kö'du ëdiye nje 'bu kölö aba komoriyë. ¹⁰ Ako'jo yi dë na 'vo komoyandi,' ga kö'du vo komoyandi kölö 'bëyi ra Korisitö. ¹¹ Ma kyedre kölö mi kutë'e mëdi na vo kalima. ¹² Mo mati o'do rë ni na kyedre, maya'ba rë ni hulëhu,

mo mati o'do rë ni hulëhu, ako'do mo kyedre."

Yësu ayada kö'du kyënyë
ko'do 'ba vo komoyandiye
(Mk. 12:40; Lk. 11:39-42,
44, 52; 20:47)

¹³ "Hala atëdi na kyënyë zi ye, vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di Farasi ëti. 'E vidî komokandi ne'e, isiye ha loko 'ba damöku 'ba Wiri kazi vidî ödunni, kpa ödu'e dë. Ayata'e vidî mati ëdi rë nni ki'di zi tödu ne kpa."

¹⁴⁻¹⁵ "Atëdi na kyënyë zi ye vo komoyandi 'ba kö'du ki'di Farasi ëti. 'E vo komokandi ra. Umu'e kyëti ranga kayo kpuru tëmi dakaño kutu kutu biya lasi aba, zi vidî maako ki'ja zi gëri 'be'e ne kiri. Èzë i'ja'e vidî ne ku, o'do'e mo ndra na kyënyë tada'e, zi ti'bë mi gehena kaa 'e."

¹⁶ "Riti atëdi na kyënyë zi ye, alaga'e dagba zi vidî, mora 'e na vo komoköndu. Ayandiye iya 'e henye, ëzë vidî maako alömu ru yëkëlu aba, mo anza dë na kida lömu 'bëni ne aba. Èzë mo alömu ru dahabo mati mi yëkëlu ne aba, mo ku na kida. ¹⁷ 'E vo komoköndu lumë'e, vala ra na kyedre, dahabo ködo yëkëlu ra o'do, dahabo na laka? ¹⁸ Ayandiye kpa iya'e henye, 'Èzë vidî maako alömu ru karasa aba, mo anza dë na kida lömu 'bëni ne aba. Èzë mo alömu rë ni ku wa ma i'di da karasa ne aba, mo ku na kida.' ¹⁹ 'E vo komoköndu ne'e, ma vala ra na kyedre waki'di ködo karasa ra, o'do waki'di na

koho? ²⁰ Ēzē vīdī maako alōmu ru karasa aba, mo ēdī lōmu kpa wa mati biya i'dī dō mo ne. ²¹ Ēzē mo alōmu ru yēkēlu aba, mo ēdī lōmu mo aba, ehe Wīrī mati ēdī alima mī mo. ²² Ēzē vīdī maako alōmu komoriyē aba, mo ēdī lōmu kyīti 'ba Wīrī mati mo alima dō mo.”

²³ “Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī nnī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, i'dīye zi Wīrī 'butē, wokonyo tisiwa kaa kōkōwu. Mora o'dō'e wa ma laka ndra 'ba kōdu kī'dī dē, kaa tīnyō, mikyeyī, koma aba. ²⁴ O'dō re 'e na vo dagba zi vīdī, mora 'e na vo komokōndu, oba'e koŋo tisi yaga tēmī wa kuwē 'be'e, ondro'e jemele.”

²⁵ “Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, akaka'e ra siko 'be'e gbenje aba ta ro mo yaga, mī zē ndo na wakoyi mī kumbē aba. ²⁶ Farasi vo komokōndu, akyito wa mati ēdī mī siko dagba, ma ta yaga akakyito kpa 'da.”

²⁷ “Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, 'e kaa da wogo mati ako'jo rē zē na kanyi, lunzu rī'dī kanyi aba, ongo na laka tarē zē yaga, mī zē ndo na yingō keŋe yōku aba. ²⁸ Tēmī gērī kōlō ne, ta ra'e yaga na laka zi vīdī biya, mī ye ndo na komokandi kō'du litē aba.”

Yēsu ame'do kō'du riti

'bēzē
(Lk. 11:47-51)

²⁹ “Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, o'ba'e ogo na laka zi nēbiye, ayada'e towo zi wogo zi vīdī mati alimannī kyere na lima ma laka. ³⁰ Iya'e henye, ēzē ēdiye kyere mī kadra 'ba 'bu'e vu'e nani, o'dō'e kō'du mati zē o'dōnnī nēbi ne'e, kofo mo go mo ne dē. ³¹ Omba'e dō mo tīnyō, 'e ra na kozo 'ba vīdī ma ofonni nēbi ne'e. ³² I' 'bē'e zo dagba wa mati 'bu'e vu'e ayetonnī ne kinde mo.”

³³ “E wiri ne'e, 'e gisi 'ba wiri ne'e, hala asōsu'e zi taho. Kazi vurē re 'e, atī'bē'e biya mī gehena. ³⁴ Mayada zi ye makutu nēbi ne'e, kora vo kō'du yolo, vo komoyandi ētī, akofo'e kyamo'e, akatōtō'e agamo'e akakpōkyīye agamo'e mī bi 'ba mōtu'e, akore'e zē tēmī gawo ta da gawo. ³⁵ Riti biya kō'du vīdī mbiya mati ofo'e ne akalēpi de 'e tēmī kozo 'ba Abele zi kozo 'ba Zakariya wisi 'ba Berahiya mati ofo'e mī kutē yēkēlu karasa aba. ³⁶ Mayada zi ye tīnyō, riti biya 'ba wakofō ne akalēpi da vīdī 'ba ko'do nenyē.”

Yēsu o'do lwo Yerusalema
(Lk. 13:34-35)

³⁷ “Yerusalema, Yerusalema ofo'e nēbiye, u'du'e vo lō'bō mati Wīrī utu zi ye ne rī'dī aba. Da ndō momba zi kala ma kī'dī mo kpo ra vīdī 'be'e biya, kaa ma yēru mati atoto gisisi ēnī hu fōrō nī, ila'e ma

dë. ³⁸ Loko 'be'e ne akila na mi mbiya. ³⁹ Tëmi ndenye dagba ani, mayada zi ye henye, ongo'e ma dekpe löhu le akiya'e henye, 'Wiri i'di ya'da zi mo mati ayi mi ru 'ba Yere.' ”

24

Yësu ame'do ga kö'du loko 'ba Wiri yaña

(Mk. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Yësu ënyi ila bi nani ëdi gbo ati'bë 'de tëmi yëkëlu, vo lö'bö 'bomo ayinni zi yada zi mo kuvö 'ba loko 'ba Wiri ne. Mo ënyi alëzë. ² “Ɔo. Ongö'e bi biya na laka da wa nenyë'e. Mayada zi ye henye, yitö ma kölö kinye alima dë ga bi 'bëni zë biya aku'du akaño.”

Riti vidï yaza aba

(Mk. 13:3-13; Lk. 21:7-19)

³ Mati Yësu alima da Döku 'ba Olivo, vo lö'bö ayinni na liwo zi mo, ako'jonnï hɔ mo iyanni henye, “Ayada zi ze kö'du biya nenyë atëdi ndala aba, a'di ra ako'do rë ni zi yada mo henye, 'Ku tayi 'bëyi ndundu 'ba daliño aba.’ ”

⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ëdiye komo ki'di aba, ila'e vidï maako mo'ba 'e dë. ⁵ Vidï kayo atayinni me'do ru ma aba ako'banni vidï kayo akiyanni henye, 'Ma, Korisito ra.’ ⁶ Akowo'e kpɔɔ wehe kara dakapa, kö'du yöyö 'ba wehe aba na kwo, ere'e dë. Wa ne ako'do rë ni, anza dë zi kiya henye, ndundu mo ɔko ku. ⁷ Dakaño ako'do wehe oka maako aba, damöku akalëpi

wehe aba da ma kölö maako. Zöyi atëdi, kinzikinzi atëdi ta ga bi ne biya. ⁸ Wa ne atëdinni biya kaa dagba tɔɔ 'ba wisi ko'jo.”

⁹ “Akiriye, aki'diye zi ko'do mo na kyënyë zi kofo. Vidï biya akoyi 'e ga kö'du ma. ¹⁰ Mi kadra nani, vo kö'du komba'e akalëpinni tëmi kö'du koma 'bënni, zë akasusunni oka maako, akoyinni oka maako. ¹¹ Nëbi vo ndɔndɔ kayo'e akalayanni vidï kayo ko'ba aba. ¹² Ne atëdi rapere 'ba kö'du kyënyë ko'do, zi vidï kayo loɔɔ 'bëzë ofo. ¹³ Vidï mati ɔɔ nduwë na kyigɔ mi ndundu mo, akayɔmo mo. ¹⁴ Kö'du yöyö laka nenyë ga kö'du 'ba damöku akayëti zi vidï 'ba dakaño ne biya kaa vo hu kö'du dɔɔɔ, ndundu mo atoko 'da.”

Wa kyënyë ma ndra

(Mk. 13:14-23; Lk. 21:20-24)

¹⁵ “Mati ongo 'e wa kyënyë ma ndra mi loko 'ba Wiri ma ayaña, ma nëbi Daniyele ame'do kö'du mo. Atɔɔ bi ma laka. Kö'du nenyë zi vo ko'jo mo: ayɔɔ laka mi kö'du nenyë a'di. ¹⁶ Vidï mati ëdinni mi Yudiya atahonni da lutu. ¹⁷ Vidï maako mati ëdi da loko ëni, i'ja kadra dekpe zi tasi akaño zi wasisi 'bëni koba ta loko. ¹⁸ Vidï maako mati ëdi mi yaka a'ba dekpe hulëhu zi bongo ëni koba. ¹⁹ Atëdi na kyënyë mi ko'do naniye zi mbara mati ɔmɔnni 'e mbara mati ëdinni gisiluru aba: ²⁰ Amötu'e zi Wiri

kazi aho'e tëmī tona mandere mī ko'do kadra 'ba ralawo. ²¹ Ga kō'du riti mī kadra nani atēdī na kowō ndra ta da riti, mati ēdī tëmī biyeto 'ba damōku tëmī ko'do ma ndenye ne. Ani, wa maako atanza dekpe kaa mo löhu. ²² Wiri aya'ba ra watiti 'ba ko'do naniye, mo mo'do dē here, vidi maako omo dē. Ga kō'du vidi jeli 'bēniye Wiri akaya'ba mī kadra ko'do nani 'e 'da."

²³ "Èzē vidi maako iya zi yī henye, 'Ongō te, Korisito ēdī kinye, mandere mo ēdī nani,' oma dē mī kō'du ne. ²⁴ Ga kō'du Korisito vo ndondo 'e nni nēbī vo ndondo eti akalayanni, zē ako'donni kō'du ko'do kyedre rakaga aba zi vidi jeli a Wiri ko'ba èzē zē ato'bonni. ²⁵ Owo'e te, mayada kō'du nenye zi ye gba kazi kadra mo tōko."

²⁶ "Èzē vidi maako ayada zi ye iya henye, ongo'e te, mo ēdī yaga mī da lipi, i'bē'e dē ani, mandere èzē zē iyanni henye, ongo'e te, mo ēdī rē nī koho kinye oma'e dē mī kō'du ne. ²⁷ Ga kō'du Wisi a Vidi atayi kaa bikanyi mati alaka komoriyē ta humirē le da mirē. ²⁸ Èzē yöku ēdī, langa akatoto rē nni."

Tayi 'ba Wisi a Vidi

(Mk. 13:24-27; Lk. 21:25-28)

²⁹ "Kandi ta pēti riti 'ba ko'do naniye, kadra akuyi rē nī na mandōlu, yehwe anyi dekpe, kyēlu akalēpinni ta komoriyē, wa ma komoriyē akakōhō rē nni. ³⁰ Kyinē

wa mati akayada kō'du 'ba Wisi a Vidi akalaya komoriyē, vidi biya 'ba dakaño akudunni èzē ongōnni Wisi a Vidi ēdī atayi tëmī foli 'ba komoriyē kyigō bikanyi kyedre 'bēni aba. ³¹ Kyedre torombeta akata'a, mo akutu malayika 'bēniye yaga mī bi golo'bo sowō 'ba dakaño. Zē akatotonni vidi jeli omo'e tëmī ndundu 'ba dakaño ne biya."

Kaga kyēlu

(Mk. 13:28-31; Lk. 21:29-33)

³² "Kaga kyēlu ma yandi kō'du yölo zi ye. Èzē ngora mo inzi ku, akofō rē nī na luwē, mbili yēyu makyiyi akayeto gbo tövu, akayolo'e umu ku kara. ³³ Tēmī gēri kōlō ne, èzē ongo'e wa ne ku biya, akayolo'e kadra mo ku kara nzo zi rē nī yeto. ³⁴ Mayada tinyō zi ye, wa ne biya ako'do rē nī dagba, kazi vidi ma ēdinni lima yaanya aba ne, oli dē gba biya. ³⁵ Komoriyē dakaño aba akalaganni, me'do 'bama alaga dē."

Vidi maako ayolo ko'do mo kadra aba dē

(Mk. 13:32-37; Lk. 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Vidi maako ayolo ko'do mo kadra aba dē. Kpa le malayika komoriyē mandere Wisi ayolonni dē, nje 'bu ra akayolo. ³⁷ Tayi 'ba Wisi a Vidi ako'do rē nī kaa mī kadra 'ba Nowa. ³⁸ Mī kō'do gba ta komo wini koso, vidi ēdinni wakonyo, wa

kuwë, vidī kora rē nni koze mbara eti, le mi ko'do mati Nowa i'be ödu mi tönbö, ³⁹ ayolönni kö'du mati edi rē ni ko'do ne dē, le wini koso ayi akyto zē biya. Ezē Wisi a Vidī ayi akatēdi here. ⁴⁰ Mi kadra nani vidī kora riyö atēdinni löö ko'do mi yaka. Ma kölö akoba, agamo akila hulēhu. ⁴¹ Vidī mbara riyö atēdinni bi 'ba wakuhi, ma kölö akoba, agamo akila hulēhu."

⁴² "E'diye komo ki'di aba ga kö'du ayolö'e dē, mi ko'do vala ra Yere 'be'e atayi. ⁴³ Ezē vo kyeti lijo ayolö kadra mati vo logo atayi, tinyö akayolö'e henye, mo akalima na ngö ila vo logo dē zi tödu mi loko eni. ⁴⁴ Here edi 'e kpa 'duwi nzo, ga kö'du Wisi a Vidī atayi mi kadra mati anza'e dē komo ki'di aba go mo."

Vo kalima koma vo kazi koma aba
(Lk. 12:41-48)

⁴⁵ "Eyi ra vo lö'bö laka, kö'du yolo aba? Mo ra mati kyedre 'bomo i'di mo na ga vo lö'bö oka niye kongö wakonyo 'bezē ki'di mi kadra ma laka. ⁴⁶ Rakyenyi atēdi zi vo lö'bö ne hala, ezē kyedre 'bomo i'ja mo löö ne ko'do, ezē mo a'ba lijo. ⁴⁷ Mayada tinyö zi ye, kyedre ne aki'di vo lö'bö na vo da wasisi eni biya. ⁴⁸ Ezē mo na vo lö'bö ma kyenyë, mo akayada na bi dēni henye, 'Kyedre 'bēni ne ayi dekpe hulēhu kandi,' ⁴⁹ mo akayeto vo lö'bö okaniye ku'bö zi

wakonyo wa kuwë aba na kyenyë. ⁵⁰ Kyedre 'ba vo lö'bö ne atayi ko'do maako aba, mati vo lö'bö ne anza dē komo ki'di aba go mo, mi kadra mati mo ayolö dē. ⁵¹ Kyedre akasese mo kozokozo 'ba vo komokandi ne zē eti, ani mo akudu hē ni konyo aba."

25

Mala kö'du minzö ngulu 'butë

¹ "Mi kadra nani, damöku 'ba Wiri atēdi henye. Minzö ngulu 'butë oba lamba enni enyi i'bēnni yaga da 'biyēsī kutrē. ² Muyi tēmi zē na vo lumē, agamo'e muyi na vo kö'du yolo. ³ Ma vo lumē ne oba lamba 'bēnni obanni kya 'ba yēni wa'do dē nni aba. ⁴ Ma vo kö'du yolo ne'e, obanni mařanjiye ndo yēni aba mi mo. ⁵ 'Biyēsī alikö dēni tisi ta bi tayi, minzö ne'e, ayetonnī nano o'donnī gbo."

⁶ "E'di mi kutë yondö kudu aa yaga iya henye, "Biyēsī edi kinye, ayiye do mo kutrē." ⁷ Minzö 'butë ne enyi alironni, akö'jo lamba enni gbo. ⁸ Minzö ma lumē ne iyanni zi ma vo kö'du yolo ne'e henye, 'i'diye kya 'ba yēni 'be'e, tisi zi ze, ga kö'du 'beze inde rē ni ku.' ⁹ Vo kö'du yolo ne aya'banni do mo iyanni henye, "E'e, anza dē kyö ga kö'du 'e ehe ze, i'bē'e bi 'ba wakogo kyamo kogo ga kö'du'e." ¹⁰ Minzö ma lumē ne enyi i'bēnni gbo kya 'ba yēni kogo. Mati

ēdinnī tī'bē, 'biyēsī oko gbo ta gē zē. Zē mati nzo muyi ne ēnyī i'bēnnī mo aba mī karama 'ba oze isinnī ha loko gbo. ¹¹ Yaa, mīnzō agamo ne okōnnī, ēnyīnnī kudu iyannī henye, 'Kyedre, kyedre, ayēhu ha loko zi ze tōdu.' ¹² 'Biyēsī aya'ba do mo iya henye, "E'e, mayolo 'e dē.'" ¹³ Yēsu i'dī do mo iya henye, "Ēdiye komo ki'dī aba ga kō'du ayolo'e ko'do mo kadra mo aba dē."

Mala kō'du vo kalima wota

(Lk. 19:11-27)

¹⁴ "Mī kadra nani aba, damōku 'ba Wiri atēdī henye. Kora maako ēdī omba ku zi tī'bē bi yingo, mo ako'jo vo kalima 'bēnī ne'e ise ga wasisi 'bēnī zi zē zi tēdinnī na vo go mo kongō. ¹⁵ Mo i'dī zi ma kōlō wa mati mo akato'bo ko'do mo. Zi ma kōlō, mo i'dī kōhi dahabo ṅbiriri kpulukumuyi. Zi agamo, mo i'dī kpulukuriyō, zi ma wota mo kpulukukōlō, ēnyī i'bē gbo bi yingo. ¹⁶ Vo kalima mati oba 'bēnī kōhi ṅbiriri kpulukumuyi ne kandi i'bē o'do loo mo aba, i'ja do mo kpa kpulukumuyi. ¹⁷ Tēmī gērī kōlō ne vo kalima mati oba kpulukuriyō ne, i'ja do mo kpa kpulukuriyō. ¹⁸ Vo kalima mati iri 'bēnī kpulukukōlō ne, i'bē ole wogo mī kaṅo oho kōhi 'ba kyedre 'bēnī ne gbo mī mo."

¹⁹ "Go mo ēhī na konda, kyedre 'ba vo kalima ne'e ayi hulēhu alimannī ga kōhi ne kiti mo zē eti. ²⁰ Vo

kalima mati iri kōhi 'bēnī kpulukumuyi ne, odu i'dī kpulukumuyi agamo. Mo iya henye, 'i'dī zi ma kōhi ṅbiriri kpulukumuyi, kyedre, ongo te, nenyē aga kpulukumuyi vere mati mi'ja.' ²¹ Kyedre 'bōmo iya zi mo henye, 'O'do ku laka, yi vo kalima 'ba kō'du koma laka ra. Ēdī mī koma aba zi kōhi tisi ne ki'ja mo here, ma ki'dī yi na vo da kōhi ma kyedre. Ayi loko ta, dayanyi mī rakyenyi ne yi aba.'"

²² "Vo kalima mati i'dī 'bōmo kpulukuriyō ne ayi loko iya henye, 'i'dī zi ma kōhi kpulukuriyō, kyedre ongo te, kinye kya 'ba kpulukuriyō agamo mati mi'ja.'

²³ Kyedre 'bōmo iya zi mo henye, 'O'do ku laka yi vo kalima 'ba kō'du koma laka ra. Ēdī mī koma aba zi kōhi tisi ne ki'ja mo here, makī'dī yi na vo da kōhi ma kyedre. Ayi loko ta, dayanyi mī rakyenyi ne yi aba.'"

²⁴ "Vo kalima mati iri 'bēnī kpulukukōlō ne, ayi odu loko iya henye, 'Kyedre, mayolo yi kora vo kala kyigo ra, ēdī wakumu kpa iyī dē, ēdī wa 'ba yaka toto kpa kazi kofo kilī. ²⁵ Ma na tere, mī'bē moho kōhi 'bēyi ne mī kaṅo ongo te, kinye wē yi ēdī.' ²⁶ Kyedre 'bōmo iya zi mo henye, 'Yi vo kalima vo wēdī kyenyē. Ayolo dē mēdī wakumu kpa miyi dē, wa toto ta yaka kazi kofo kilī? ²⁷ Laka, i'dī kōhi ama ne kyere mī loko 'ba kōhi sesi, ma koba biya hulēhu

do mo mati i'ja ne aba eze ma'ba ku lijo.' ”

28 “Yaanya aba oba'e kahi ne 'de kazi mo i'diye zi ma kpuluku'butë aba ne. 29 Ga kö'du vidi biya mati edi wa aba, le kyö aki'di, mo atedi mo aba kyö. Ta da mati mo edi mo aba. Vidi mati anza wa aba de, gbi le nje ma tisi mati mo edi mo aba, akoba 'de kazi mo. 30 Vo kalima lumë ne, u'du'e mo yaga mi bi köndu ani mo akudu he ni konyo aba.”

Ndundu 'ba vurë

31 “Mati Wisi a Vidi ayi mi bikanyi kyedre malayika eti, mo akalima da kyiti, 32 vidi 'ba damöku ne akatoto biya komo mo. Mo akinye mi ze mi gboko riyö, kaa vo timelë yako inye timelë tara wanya here. 33 Mo aki'di vidi ma laka 'e da kala ni ma tiri, ma kyenyë 'e da kala ni ma gali.”

34 “Yere akiya zi vidi ma da kala ni ma tiri ne henye, ‘Ayiye, 'e mati 'bu ma i'di ya'da ku zi ye ne. Ayiye mi damöku mati ako'jo ku kyere zi ye, ko'do 'ba dakanjo aba. 35 Ma na o'bo, i'diye wakonyo zi ma. Ma na kodro, i'diye wini zi ma kuwë. Ma na vo leze, oba'e ma lijo 'be'e. 36 Ma na ga mbirö usu'e bongö ra ma. Ma na rakö, ongo'e ga ma. Ma mi kamba, ediye ti'bë ma kongö.’ ”

37 “Vidi ma laka ne akaya'banni do mo zi mo, akiyanni henye, ‘Ndala aba ya Yere, dongö yi na o'bo, didi wakonyo zi yi, mandere

kodro aba, didi wini zi yi kuwë? 38 Ndala aba di'ja yi na tu'dë maako diri ze yi lijo 'beze, mandere na ga mbirö dusu bongö re yi? 39 Ndala aba dongö yi na rakö mandere mi kamba dedi ti'bë yi kongö?’ 40 Yere akaya'ba zi ze akiya henye, ‘Mayada zi ye, eze o'do'e kö'du ne gbi le nje zi vidi ma tisi kaa ma nenyë'e ne, o'do'e ku zi ma.’ ”

41 “Mo akiya zi ze ma da galini ne, i'bë'e 'de tara ma karani 'e mati mi wa senë a Wiri. I'bë'e 'de mi wa'do ma kazi ndundu, mati ako'jo ku zi Satani malayika 'bëni eti. 42 Ma na o'bo i'diye wakonyo de zi ma. Ma na kodro i'diye wini de zi ma kuwë. 43 Ma na vo leze, iriye ma de kala aba mi lijo 'be'e. Ma na ga mbirö usu'e bongö de ra ma. Ma na rakö mi kamba ongo'e ga ma de.’ ”

44 “Akaya'banni do mo zi mo, akiyanni henye, ‘Ndala aba ya Yere, dongö yi na o'bo, na kodro, na vo leze, na ga mbirö, na rakö, mi kamba, dakonyi yi de?’ 45 Yere akaya'ba do mo akiya henye, ‘Mayada zi ye, eze omba'e de zi konyi gbi le nje vidi ma tisi nenyë'e ne, omba'e de ne ma ra konyi.’ 46 Vidi kyenyë ne'e ati'bënni mi wa'do ma nburu nburu riti aba, vidi ma laka akati'bë 'bënni mi didi ma nburu nburu.’ ”

Yere ko'do ra Yësu

(Mk. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Yn. 11:45-53)

¹ Mati Yësu inde kö'du ne'e yandi mo ku biya, mo iya zi vo lö'bö 'bëniye henye, ² “Mî ko'do riyo aba kaa ayolo'e atëdi karama 'ba laga 'ba koli, Wisi a Vidî aki'dî zi tötö mo.” ³ Kyedre 'ba vo karasa nni vidî kyedre'e eti atoto re nni mi loko kyedre 'ba Kayafa vo da vo da karasa'e. ⁴ O'donni yere zi Yësu kiri zi kofo mo na liwo. ⁵ Zë iyanni henye, “Do'do'e de mi kadra karama. Kazi vidî ënyinni na wehe.”

Ope yëni da Yësu mi Beteniya

(Mk. 14:3-9; Yn. 12:1-8)

⁶ Mati Yësu ëdi mi Beteniya linjo 'ba Simona, kora mati na riti koo mönyu aba ne. ⁷ Mati Yësu ëdi wakonyo, vidî mbara ayi zi mo yëni ogo kôhi kyedre aba, mo ope gbo do mo. ⁸ Mati vo lö'bö 'bomo ongönni kö'du ne here, ënyinni na kamo. Zë ako'jonnî kö'du iyanni henye, “Kö'du a'di ayaña wa ne biya here go mo? ⁹ Yëni këzi ngutru neny akogo yaga kôhi kyedre aba, ki'dî zi vo leriye.”

¹⁰ Yësu ayolo kö'du mati zë ëdinni kiya ne, iya zi zë henye, “Kö'du a'di ëdiye sawiya ko'do zi mbara ne? Kö'du teme laka ra mo o'do zi ma. ¹¹ Atëdiye 'duwi vo lere eti mi kutë'e, anza'e de 'duwi ma aba. ¹² Kö'du mati mo o'do zi yëni këzi ngutru neny kope ra ma, zi kô'jo

ma nzo zi kusu. ¹³ Yaanya aba mayada zi ye, bi ma yöyo laka neny ayëti zi mo mi dakaño ne biya, wa mati mo o'do ne atëdi na kö'du sösu ga kö'du mo.”

Yudasi omba da kö'du zi Yësu susu.

(Mk. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Ma kölo temi vo lö'bö 'butë domoriyo ne ru mo Yudasi Sikereto i'bë zi vo da karasa'e ¹⁵ ako'jo ho mo iya henye, “Aki'diye a'di zi ma, ëzë masusu Yësu zi ye?” Zë itinni kôhi ñbiriri 'butëwota i'dinni gbo zi mo. ¹⁶ Ta go mo Yudasi ëdi gëri ma laka koma zi Yësu ki'dî zi zë.

Yësu onyo wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli

(Mk. 14:12-21; Lk. 22:7-13; 21-23; Yn. 13:21-30)

¹⁷ Mî dagba ko'do 'ba karama 'ba laga 'ba koli, vo lö'bö ayinni zi Yësu ako'jonnî ho mo iyanni henye, “Kila omba ze zi wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli ne, kô'jo mo nzo zi bi yi?” ¹⁸ Mo iya zi zë henye, “I'bë'e zi kora maako ayada'e zi mo henye, ‘Vo komoyandi iya henye, kadra ama oko ku, ma vo lö'bö 'bama eti dako'do karama 'ba laga 'ba koli linjo 'bëyi.’” ¹⁹ Vo lö'bö o'donni kaa mati Yësu ayada zi zë, ako'jonnî wakonyo 'ba laga 'ba koli gbo.

²⁰ Kosi kadra aba, Yësu vo lö'bö 'butë domoriyo ne eti, alimanni gbo akaño wakonyo. ²¹ Mati ëdinni wakonyo, Yësu iya zi zë

“Mayada zi ye, vidi ma kolö temi 'e akasusu ma.” ²² Vo litu'e na rasösu ayetonnä ho mo ko'jo ma kolö ta ga oka ni, “Tinyö, Yere, iya de ma ra?” ²³ Yesu enyi aya'ba do mo zi ze iya henye, “Ma kolö mati usu kala ni ma aba mi gbenje ne akasusu ma. ²⁴ Wisi a Vidi akoli kaa mati ko'du yoru iya mo akoli, atedi na riti zi vidi mati asusu Wisi a Vidi zi kofo ne. Atedi na laka zi vidi ne lima kazi ko'jo mo.”

²⁵ Yudasi vo susu enyi ame'do riyä iya henye, “Tinyö vo komoyandi ayolo anza de ma ra?” Yesu aya'ba do mo iya henye, “Kaa mati iya ne.”

Wakonyo 'ba da hutaga 'ba Yere

(Mk. 14:22-26; Lk. 22:14-20, 1 Kr. 11:23-25)

²⁶ Mati ze edinni wakonyo, Yesu oba nzoyi mangolo'bo o'do motu 'ba owodi, owe mi mo idi zi vo lobö beniyä. Mo iya zi ze henye, “Oba onyo'e, nenyä ida ra ma ra.” ²⁷ Mo oba köfo o'do owodi zi Wiri, idi zi ze, iya henye, “Uwe'e, 'e biya ta ge'e. ²⁸ Nenyä yama ma mati na da ko'du ki'di a Wiri, yama mati aliko yaga ko'du vidi kayo kila temi ko'du kyenyä. ²⁹ Mayada zi ye makuwe a'ji nenyä dekpe löhu le mi damöku a 'Bu ma.” ³⁰ Aya'binni ngala enyi i'benni gbo da Döku 'ba Olivo.

Yesu ame'do kö'du ha kiga 'ba Petero

(Mk. 14:27-31, Lk. 22:31-34; Yn. 13:36-38)

³¹ Yesu iya zi ze henye, “Yondo nenyä aba ataho'e biya akila'e ma kaa mati ko'du yoru iya henye, ‘Wiri akofo vo timelä yako, timelä ne akapere re nni.’ ³² Ta peti tenyi 'bama temi koli, makati'be dagba komo'e mi Galilaya.” ³³ Petero enyi ame'do riyä iya zi Yesu henye, “Mila yi de, ezä ma kayo ne'e, ilanni yi le.”

³⁴ Yesu iya zi Petero henye, “Mayada zi yi gba kazi zanga ayapa mi yondo ne akiga he yi, akiya da wota henye ere, ayolo ma de.” ³⁵ Petero enyi aya'ba do mo iya henye, “Ezä le zi ma koli ko'du yi, mila yi de.” Vo lobö agamo'e iyanni kpa ko'du kolö ne.

Yesu amötu mi Getesemina

(Mk. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Yesu enyi i'benni vo lobö beni eti mi bi mati ako'jo Getesemina, mo iya zi ze henye, “Alima'e kinye medä dero ti'be dagba amötu.” ³⁷ Mo oba ni aba Petero, gisi 'ba Zebedeyo riyö. Yesu ko'du sösu riti aba, ³⁸ mo iya zi ze henye, “Kö'du sösu mi di'di ma ne ku na kyedre, omba ku kara zi ma kofo. Alima'e kinye bi kida ma aba.” ³⁹ Mo enyi i'be tisi dagba kowo, umä re ni na komokomo akaño amötu iya henye, “‘Bu ma, ezä ato'bo oba riti ne 'de ta da ma. Anza ko'du komba

'bama, kö'du komba 'beyi ra."

⁴⁰ Mo ënyï a'ba zi vo lö'bö wota ne'e, i'ja zë ako'do, mo iya zi Petero henye, "Hala 'e wota ne o'bo'e dë zi bi kida ma aba gbï le nje kadra kölö?" ⁴¹ Alima'e nzo bi kida mötu aba, kazi alëpiye mi kö'du yonzö. Di'di ra omba, ida ra kazi kyigö.

⁴² Yësu ënyï i'bë kpa löhu mi da riyo a mötu, iya henye, "Bu ma, ezë köfö 'ba riti nenye oba dë, ma ki'ja riti mi da kö'du komba 'beyi." ⁴³ Mo a'ba i'ja vo lö'bö ne'e, kpa löhu ako'do, zë o'bonni dë zi lima na ngö. ⁴⁴ Yësu ënyï ila zë löhu i'bë 'de amötu ma da wota mo iya kpa kö'du kölö ne. ⁴⁵ Mo a'ba zi vo lö'bö'e iya henye, "Ëdiye gba a ko'do re 'e alawo? Ongö'e te, kadra 'ba zi Wisi a Vidi ki'di, zi vidi kyenyë'e oko ku. ⁴⁶ Ënyï di'bë'e. Ongö'e te, kora mati asusu ma ne ëdi nenye."

Kiri 'ba Yësu

(Mk. 14:43-50, Lk. 22:47-53; Yn. 18:3-12)

⁴⁷ Mati Yësu ëdi gba ame'do, Yudasi mo kölö temi vo lö'bö 'butë domoriyo ne'e, oko gbö. Mo aba vidi kayo ëdinni kulu, mo'vo aba kala nni, kyedre 'ba vo karasa vidi kyedre eti ra utunni zë.

⁴⁸ Yudasi o'do dakyine kö'du maako zi vidi kayo ne'e zi yolo, iya henye, "Kora mati munzu ho mo ne, mo ra omba'e, iriye mo." ⁴⁹ Yudasi i'bë mbiyi zi Yësu, iya henye, "Rakyeyi medii yi aba vo

komoyandi," unzu ho mo gbö.

⁵⁰ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Aboka ma, o'do kö'du mati ayi go mo kandi." Zë ayinni, irinni Yësu anda'banni mo gbö gö. ⁵¹ Ma kölö temi vo lö'bö mati Yësu aba ne, oto kulu 'beni temi sirikpa iga mbili vo lö'bö 'ba vo karasa, ikye yaga. ⁵² Yësu iya zi mo henye, "Aya'ba kulu 'beyi ne hulëhu ga bi mo. Zë biya mati irinni kulu ne, akofo zë kulu aba. ⁵³ Ayolo'e dë makako'jo 'Bu ma kö'du wa konyi, kandi mo akutu kyö ta da malayika kpuluku'butë domoriyo 'ba vo wehe? ⁵⁴ Kö'du ne ako'do re ni zi tedi kaa mati kö'du yöru iya mo'do re ni."

⁵⁵ Yësu ënyï ame'do zi vidi kayo ne'e, iya henye, "Ayiye kulu mo'vo aba kala'e, zi ma kiri mo kaa ma vo kö'du ki'di pere? 'Duwi ma lima aka'jo kö'du yandi mi yekëlu, iriye ma dë. ⁵⁶ Kö'du nenye biya o'do re ni zi wa mati nebiye ayörunni, mi kö'du yöru zi tayi tinyö." Vo lö'bö biya ilanni mo ahowenni.

Yësu komo kyedre 'ba vurë'e

(Mk. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Yn. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Zë mati irinni Yësu ne, obanni mo ti'bë mo aba lijo 'ba Kayafa kyedre 'ba vo karasa, bi mati vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye nni vidi kyedre eti atoto re nni ga bi kölö. ⁵⁸ Petero

usu gɔ mo ta bi kɔwɔ le bi 'ba vurè, liɔ 'ba kyedre 'ba vo karasa. Mo i'be ödu bi 'ba vurè alima gbɔ akaɔ vo kanya eti, kongɔ wa a'di ako'dɔ zi Yèsu.

⁵⁹ Vo da vo karasa 'e vidì 'ba vurè'e kikyè eti ayonzonni zi mbèrè kiga ra Yèsu zi mo kofo, ⁶⁰ zè i'janni kò'du kyènyè maako dè, vidì kayo ayinni le ndondɔ kiga gumu. Ndundu mo aba vidì kora riyö ayinni, ⁶¹ iyanni henye, kora nenyè iya henye, "Ma kiha akaɔ yèkèlu 'ba Wiri ne, yaa ko'do da wota aba ko'ba mo löhu."

⁶² Kyedre 'ba vo karasa ènyì riyè iya zi Yèsu henye, "Anza da kò'du ya'ba aba dè, ga kò'du wasusu rè yì ne?" ⁶³ Yèsu alima ti. Löhu kyedre 'ba vo karasa ame'do zi mo, iya henye, "Mì ru 'ba Wiri didi yaanya aba mi'di yì ku mi lömu, ayada zi ze èzè yì Korisito, Wisi 'ba Wiri ra."

⁶⁴ Yèsu aya'ba dɔ mo zi mo iya henye, "Mo ra kaa iya ne. Miya zi ye henye, temi kadra ma dagba ani, akong'e Wisi a Vidì ta bi lima da kala tiri 'ba Wiri kyigɔ tayi temi foli 'ba komoriyè." ⁶⁵ Mati kyedre 'ba vo karasa owo kò'du ne here, ènyì na kamo iza bongɔ 'bomo iya henye, "Ne kò'du sawiya ra. Domba kya kò'du 'ba vo hu kò'du dɔ rɔ dekpe. Owo'e kò'du sawiya ne ku. ⁶⁶ Asösu'e a'di ra?" Zè aya'banni dɔ mo iyanni henye, "Mo o'dɔ kò'du kyènyè ku, mofo mo." ⁶⁷ Zè o'binni oro komo mo, u'bönni mo, zè maako'e

isanni mo, ⁶⁸ iyanni henye, "Ayada zi ze Korisito, èzè yì nèbì ra, ayada èyì ra isa yì."

Ha kiga 'ba Petero ta ra Yèsu

(Mk. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Yn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Mati Petero edi lima yaga mi liɔ 'ba Kalafa, vo lö'bö kölö temi mbara 'ba kyedre 'ba vo karasa ayi zi mo iya henye, "Yi kpa Yèsu aba temi Galilaya." ⁷⁰ Mo iga hè ni ta da komo vidì kayo ne'e biya. Mo aya'ba dɔ mo iya henye, "Ma yolo kò'du ma edi ame'do gɔ mo ne dè, ⁷¹ ènyì asi wèni yaga ha loko bi 'ba vurè. Mbara vo lö'bö agamo ongɔ mo iya zi vidiye henye, mo Yèsu 'ba Nazereta aba." ⁷² Löhu Petero iga hè ni aya'ba dɔ mo iya henye, "Malömu tinyö mayolo kora ne dè." ⁷³ Tisi yaa ta gɔ mo vidì kora mati edinni torɔ ani ne, ayinni zi Petero iyanni henye, "Yi ma kölö temi zè, dayolo ze temi geri me'do 'beyi." ⁷⁴ Petero iya henye, "Ma lömu kò'du tinyö ra medi ayada, èzè anza dè here, Wiri mi'di riti zi ma. Ma yolo kora ne dè." Zanga ènyì ayapa, ⁷⁵ Petero asösu kò'du ma Yèsu ayada zi ni iya henye, "Gba kazi yapa 'ba zanga, akiya da wota henye ere, ayolo ma dè." Mo ènyì asi gbɔ yaga akudu na kyènyè.

27

Oba Yèsu komo Pilato
(Mk. 15:1; Lk. 23:1-2; Yn. 18:28-32)

¹ Kyere 'do da mindö aba ñbo, kyedre 'ba vo karasa'e nni vidi kyedre eti i'di kö'du 'benni ombanni ku zi Yesu kofo. ² Zë idanni mo nyöri aba ikanni mo, i'dinni mo zi Pilato, vo daliñö mi turu 'ba Roma.

Koli 'ba Yudası loo 'ba vo lö'bö'e

³ Mati Yudası vo wasusu ayölo ombanni ku zi Yesu kofo, mo ayasi kö'du litë 'bëni ne, ënyï oba kôhi ñbiriri 'butëwota ne kika mo hulëhu zi kyedre 'ba vo karasa vidi kyedre eti. ⁴ Yudası iya zi zë henye, "Mo'do kö'du kyënyë ku zi ma kora vo kazi kö'du kyënyë ko'do ne ki'di zi ye zi kofo." Zë aya'banni do mo zi mo iyanni henye, "Anza kö'du 'beze ra dë, kö'du 'bëyi ra." ⁵ Mati Yudası owo kö'du ne here, odrö kôhi ne komo zë ani mi yëkëlu, mo ënyï asi i'bë ove gu ni gbo.

⁶ Kyedre 'ba vo karasa aködu kôhi ne iya henye, "Nenye kôhi yama ra, mi kö'du ki'di 'beze anza dekpe zi ki'di mi kutë 'ba wa sesi mi loko 'ba Wiri." ⁷ Mati ombanni do mo ku, ogonni yaka gbo kôhi ne aba na bi 'ba zi yöku tu'dë maako'e kusu. ⁸ Kö'du nere ra, yaka ne ako'jo na yaka 'ba yama le ndenye. ⁹ Kö'du mati nëbi Yeremaya iya ne, ayi ku tïnyö. "Zë obanni kôhi ñbiriri 'butëwota, mati vidi 'ba Yiserele ombanni do mo zi kopi ga kö'du mo, ¹⁰ Kôhi mo ne zi yaka kogo mo aba

kaa mati Yere i'di kö'du mo zi ma."

Pilato ako'jo ha Yësu

(Mk. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Yn. 18:33-38)

¹¹ Yësu öro komo vo daliñö 'ba Roma, ako'jo ho mo iya henye, "Yi ra Yere vo damöku 'ba Yuda'e?" Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mo ra kaa iya ne." ¹² Mo ame'do dë na da kö'du ya'ba 'ba vo wa sösu'e, mati kyedre 'ba vo karasa'e nni vidi kyedre nani eti. ¹³ Pilato iya zi mo henye, "Owo kö'du mati asusunni yi go mo nenye dë?" ¹⁴ Mati Yësu omba dë zi da kö'du ma kölo ya'ba ne, o'do Pilato gbo na rakaga.

Ikye vurë ra Yësu zi kofu

(Mk. 15:6-15; Lk. 23:13-25; Yn. 18:39-19:16)

¹⁵ Mi kadra 'ba karama 'ba laga 'ba koli aba, vo daliñö 'ba Roma ëdi kö'du aba zi kinga yaga vidi mati vidiye ako'jonnı kö'du mo tēmi kamba. ¹⁶ Mi kadra nani, kora maako ëdi mi kamba ru mo Barabasi, mo na yölo ga kö'du ko'do kyënyë. ¹⁷ Mati vidi kayo ne atoto rë nni, Pilato ako'jo hë zë iya henye, "Ma vała ra omba'e zi ma kinga zi ye? Barabasi, ködo Yësu mati ako'jo Korisito?" ¹⁸ Mo ayölo na laka, vo kalakonda 'ba Yuda'e i'dinni Yësu zi ni ga kö'du zë na mi kumbë.

¹⁹ Mati Pilato ëdi gba al-ima mi loko 'ba vurë, mbara 'bomo utu kö'du kise zi mo iya henye. "O'do kö'du ako dë zi kora vo kazi kö'du yaña ne, wiri ayaza ma mi

yɔndɔ ne aba ga kò'du mo.”
²⁰ Kyedre 'ba vo karasa nni vidi kyedre eti alèlunni da vidi kayo ne'e zi ha Pilato ko'jo zi Barabasi kinga, Yèsu zi kofo. ²¹ Pilato ako'jo ha vidi kayo ne'e, iya henye, “Ma vala ra tëmì vidi riyò nenye'e, omba'e ma zi kinga zi ye?” Zè aya'banni do mo iyanni henye “Barabasi.”
²² Pilato ako'jo hë zè iya henye, “Mo'do a'di zi Yèsu mati ako'jo Korisito ne?” Zè biya aya'banni do mo iyanni henye, “Matötö mo.”
²³ Pilato ako'jo hë zè iya henye, “Kò'du kyënyë a'di mo o'do?” Ayetonnì hë nni gbögbö gu kyembe aba, “Matötö mo.”

²⁴ Mati Pilato ongo kö'du ma zi nì ko'do anza kpe, kazi vidi ne ënyinni na kamo, mo oba wini akaka kala nì ta da komo vidi kayo ne'e, iya henye, “Manza dë mî koli 'ba kora nenye. Ne kö'du ko'do 'be'e ra.” ²⁵ Vidi kayo ne'e biya aya'banni do mo, iyanni henye, “Yama koli 'bomo malëpì gbo de ze gisi 'beze eti.” ²⁶ Pilato inga Barabasi zi zè, ta pëti mo, u'bö hu Yèsu, i'di mo gbo zi tötö.

Vo wehe o'donni sawiya ra Yèsu

(Mk. 15:16-20; Yn. 19:2-3)

²⁷ Here vo kanya a Pilato obanni Yèsu ti'bënni mo mî loko 'ba vo kanya'e. Vo kanya kayo atoto rë nni kpo ta da kapa mo. ²⁸ Zè otönni bongo 'bomo usunni bongo konda 'ba yere ro

mo. ²⁹ Here zè o'donni safo tëmì kono ayöfunni do mo. I'dinni movo 'ba yere kala mo ma tirì alödrönni da womo nni aba komo mo sawiya ko'do ro mo, zè iyanni henye, “Lima konda zi yì vo damöku 'ba Yuda'e.”
³⁰ Zè o'binni oro komo mo, obanni movo u'bönni do mo.
³¹ Mati zè indenni sawiya ko'do ku ro mo, zè otönni bongo konda ne 'de ta ro mo, usunni bongo omo gbi löhu ro mo. Here zè obanni mo gbo kika mo yaga zi tötö mo.

Atötö Yèsu

(Mk. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Yn. 19:17-27)

³² Mati zè ëdi ti'bënni yaga, zè andosi dë nni kora maako aba tëmì Sirënë ru mo Simona, vo kanya'e o'donni mo na kamo zi taka a Yèsu kinjë. ³³ Zè ayinni bi mati ako'jo Gologota ne, mî kö'du ya'ba aba “Bi 'ba Kiriyingo da.” ³⁴ Ani zè i'dinni a'ji zi Yèsu na susë wa kata aba kuwë, mati anene ta pëti mo, mo omba dekpe kuwë. ³⁵ Mati zè atötönni mo ku, zè ayanyanni bongo 'bomo tëmì kutë nni födö ku'du aba zi yolo akalëpì zi ëyi. ³⁶ Tapëti mo, alimanni ani mo kongö.

³⁷ Do mo riyë i'dinni wayöru 'ba wasusu iya henye, “Nenye Yèsu, yere 'ba Yuda'e” ³⁸ Zè atötönni vo logo riyö dakapa Yèsu, ma kölö da kala mo ma tirì ma agamo da kala mo ma gali. ³⁹ Vidi mati ëdi laganni ta da kapa ne, dë nni njili Yèsu lidi aba, iyanni henye, ⁴⁰ “Here omba ti'bë yëkëlu ne kiha

mo akaṅo, kuvö mo löhu mi ko'do da wota aba. Ayomö rë yi ëzë yi Wisi 'ba Wiri. Asi akaṅo ta da taka.”

⁴¹ Tëmi gëri kölö ne, kye-dre 'ba vo karasa vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di nni vidi kyedre eti alimanni sawiya ko'do ra Yesu iyanni henye, ⁴² “Mo ayomö oka'e, ayomö rë ni de. Anza mo ra de yere 'ba Yiserele? Ezë mo ayi ku akaṅo ta da taka yaanya aba dakoma 'da mi mo. ⁴³ Mo oma mi Wiri, iya henye, 'Ni Wisi 'ba Wiri ra.' Laka dongo'e te, ezë Wiri omba zi mo yomö yaanya aba.” ⁴⁴ Vo logo mati atötö zë da kapa Yesu ne, alidi mo kpa here.

Koli 'ba Yesu

(Mk. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Yn. 19:28-30)

⁴⁵ Mi kutë kadra aba mandölu ayöfu dakaṅo ne biya, inde rë ni le ta pëti kadra wota aba. ⁴⁶ Gba kaa kadra wota aba, Yesu ënyi udu gu kyembe aba iya henye, “Elöyi Elöyi lema sabakatani?” Mi kö'du ya'ba aba iya henye, “Wiri ama, Wiri ama, ila ma ga a'di ya?” ⁴⁷ Kya vidi ma edi toronni ani ne, iyanni henye, “Mo edi Eliya ko'jo.”

⁴⁸ Vidi ma kölö tëmi zë aho kandi oba lifa usu mi a'ji i'di da njili mowö, mo yonzö zi kuwë. ⁴⁹ Kyamo'e iyanni henye, “Oro dongo'e te, ezë Eliya edi tayi zi mo yomö.” ⁵⁰ Yesu api riyë löhu na kyembe ila lawo gbo.

⁵¹ Bongo mati ove mi yëkëlu 'ba Wiri ne mi mo aliza riyö ko ta riyë le akaṅo. Dakaṅo akoho rë ni, lutu alihanni, ⁵² da wogo ayëhu rë nni biya, vidi kayo a Wiri mati olinni ne, ënyinni gbo na didi tëmi koli. ⁵³ Zë ilanni da wogo, ta pëti tënyi 'ba Yesu tëmi koli, ënyi i'bënni mi gawo laka ani vidi kayo ongönni zë.

⁵⁴ Mati vo kyëlu 'ba vo kanya'e mati nni mo aba, ëdinni ga Yesu kongö ne, ongönni kinzikinzi biya wasisi mati o'do rë ni ne, zë na tere iyanni henye, “Mo tinyö Wisi 'ba Wiri ra.” ⁵⁵ Mbara kayo mati ëdinni Yesu konyi, usunni go mo ta Galilaya ne, ëdinni atorö ani bi kongö ta bi kowö. ⁵⁶ Mi kutë zë Mariya Magadala, Mariya ma 'ba Yemisi nni Yosepa aba, mbara 'ba Zebedeyo.

Kusu 'ba Yesu

(Mk. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Yn. 19:38-42)

⁵⁷ Mati edi ku na hutaga, kora vo wa dakayo maako tëmi Arimataya, ru mo Yosepa okö gbo, mo kpa vo lö'bö 'ba Yesu ra. ⁵⁸ Mo ënyi i'bë ako'jo ha Pilato kö'du yöku Yesu. Pilato i'di kö'du gbo kala konda aba zi yöku ne ki'di zi Yosepa. ⁵⁹ Yosepa olo mi bongo ma kyiyi, ⁶⁰ usu mi wogo ëni mati mo ole mi ri'di, kyigo ne. Mo alulu yitö kyedre ha wogo ne, isi i'bë wëni gbo. ⁶¹ Mariya Magadala nni Mariya ma agamo ne aba, edi limanni ani bi kongö zo da wogo.

Vo kanya 'ba ga da wogo kongɔ'e

⁶² Mi ko'do 'ba ralawo aba, kyedre 'ba vo karasanni Farasi eti andosi de nni Pilato aba ⁶³ iyanni henye, "Kyedre dasosu ze, mati vo ndondɔ kyedre ne edi gba na widi, mo iya henye, 'Matenyi temi koli ko'do da wota aba.' ⁶⁴ I'di ko'du zi ga wogo 'bomo ne kongɔ na laka le mi ko'do 'ba da wota ne, kazi vo lo'bo 'bomo i'be alogonni yoku mo, akayadanni zi widi henye, ere, mo enyi ku temi koli. Ndundu ndondɔ ma nenye atedi ndra na kyenyeta da ma dagba."

⁶⁵ Pilato ayada zi ze iya henye, "Oba'e vo kanya'e zi ti'benni ga wogo ne kongɔ temi geri ma laka." ⁶⁶ Ze i'benni da wogo a'ba'banni ga yito ha wogo ne zi yada widi maako ayehu de. Ilanni vo kanya ani zi go mo kongɔ.

28

Tenyi temi koli

(Mk. 16:1-10; Lk. 24:1-12; Yn. 20:1-10)

¹ Ta peti ko'do 'ba ralawo aba, mi kano bi kezi da mindo ko'do 'ba ralawo aba, Mariya Magadala nni Mariya vere aba enyi i'benni bi kongɔ da wogo. ² Kandi mi kadra nani kinzikinzi kyigo akoho bi. Malayika 'ba Yere ayi akanjo ta komoriye, alulu yito ne 'de ta ha wogo alima gbo do mo. ³ Kyine mo na laka kaa bikanyi, bongoro mo na kanyi kaa ri'di 'ba mire. ⁴ Vo kanya ma edinni

ga wogo ne kongɔ ne, ze na tere tese aba, mora a'banni kaa widi mati olinni ku.

⁵ Malayika ame'do zi mbara ne'e, mo iya henye, "Ere'e de, mayolo ku ediye bi koma ko'du Yesu ma atoto ne. ⁶ Mo anza de kinye, mo enyi ku, kaa mati mo iya. Ayiye kinye, ongo'e bi mati o'banni mo zi mo. ⁷ I'be'e kandi yaanya aba, ayada'e zi vo lo'bo 'bomo'e 'Mo enyi ku temi koli. Yaanya aba mo edi ku ti'be mi Galilaya dagba komo'e, ani aki'ja'e mo. Yaanya aba mayada ku zi ye.'"

⁸ Kandi ilanni da wogo tere aba, kpa na rakyenyi, ahonni yada mo zi vo lo'bo 'bomo'e. ⁹ Kandi Yesu i'ja ze iya zi ze henye, "Rakyeyi mede eti." Ze ayinni zi mo irinni mo ta ndi mo amotunni mo gbo. ¹⁰ Yesu iya zi ze henye, "Ere'e de, i'be ayada'e zi ondu ma'e zi ti'benni mi Galilaya aki'janni ma ani."

Ko'du yeti 'ba vo kanya'e

¹¹ Mati mbara ne i'benni zi ko'du ne yada mo zi vo lo'bo 'bomo'e, kya 'ba vo kanya mati edinni ga wogo ne kongɔ ne, enyi i'benni huluhu mi gawo ayadanni ko'du mati o'do re ni ne, biya zi kyedre 'ba karasa'e. ¹² Kyedre 'ba vo karasa'e adoko re nni widi kyedre eti, ze o'donni yere 'benni i'dinni kahi kyedre zi vo kanya ne'e. ¹³ Mora iyanni henye, "Iya'e henye, 'Vo lo'bo 'bomo ayinni yondo

aba alogonni yöku mo
 mati ëdiye ako'do.' ¹⁴ Èzë
 vo daliŋɔ owo kö'du ne,
 dakalëlu ze dɔ mo dakiya
 henye, mo mi'di riti dë zi
 ye." ¹⁵ Vo kanya ne'e obanni
 kɔhi ne, o'donni te kaa kö'du
 mati ayada zi zë zi ko'do
 mo ne. Mora here, kö'du
 ne apere rë ni biya mi kutë
 Yuda'e ko'do ndenye aba ne.

*Yësu ayada rë ni zi vo
 lö'bö 'bëniye*

*(Mk. 16:14-18; Lk. 24:36-
 49; Yn. 20:19-23; Lɔɔ 1:6-8)*

¹⁶ Vo lö'bö 'butë dɔmokolö
 ne ënyi i'bënni da lutu mi
 Galilaya bi mati Yësu ayada
 zi zë, zi ti'bënni dɔ mo.
¹⁷ Mati zë ongɔnni mo, zë
 ayetonni mo. Mora here, kya
 'ba vo lö'bö maako'e omani
 dë. ¹⁸ Yësu ehe kara, mora
 iya zi zë henye, "Kalakonda
 biya 'ba komoriyë dakaŋo
 aba, i'di ku zi ma. ¹⁹ I'bë'e zi
 vidi biya ta bi ne o'do'e zë na
 vo lö'bö ama. Abapatisiye
 zë mi ru 'ba 'Bu, Wisi, Lawo
 Kölö Laka aba, ²⁰ ayandiye
 zë zi koronni kö'du ki'di
 mati mi'di zi ye ne biya.
 Matëdi 'e ëti 'duwi le mi
 ndundu 'ba daliŋɔ aba."

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Marako ayöru

Kö'du yëti 'ba Yowani Bapatisi

(Mt. 3:1-12; Lk3:1-18; Yn. 1:19-28)

¹ Nenyë kö'du yöyö laka ga kö'du Yësu Korisitö, Wisi 'ba Wirî. ² Ayeto rë nî kaa mati Nëbî Yisaya ayöru, “Ma kutu vo litu ama dagba komo yî zi gëri ëyî k'jo.”

³ Vidî maako ëdî mbere mî da lipî, Ak'jo'e gëri nzo zi bi Yere. O'do'e gëri mbîyî zi mo zi lasi.”

⁴ Here Yowani alaya mî da lipî bapatisi kî'dî ehe kö'du yëti. Mo ayada zi zë moto dë nni tëmî kö'du kyënyë zi zë bapatisi, ehe Wirî akila kö'du kyënyë 'bëzë ne.

⁵ Vidî kayo tëmî dakaŋo 'ba Yuda ehe gawo kyedre 'ba Yerusalemâ i'bënnî kö'du 'ba Yowani ne kowo. Zë odrö hë nni tëmî kö'du kyënyë 'bënnî ne ehe mo abapatisi zë mî ranga 'ba Yeredene.

⁶ Yowani usu bongo 'bëni o'do tëmî yëvu 'ba jemele, ida k' di wana gbö gë nî, ehe wakonyo 'bomo wömi ehe yazi möku. ⁷ Mo ayöyö zi vidîye henye, “Kora mati mo atayi ta ga ma ne, atëdî kyedre ta da ma. Manza dë na laka zi ra ma kîdë akaŋo

zi kamoka 'bomo kinga. ⁸ Ma bapatisi ye wini aba, mora mo akabapatisi ye Lawo Kölö Laka aba.”

Bapatisi 'ba Yësu

(Mt. 3:13-4:11; Lk. 3:21-22, 4:1-13)

⁹ Tëmî kadra nani, Yësu ayi tëmî Nazereta mî dakaŋo 'ba Galilaya zi Yowani, zi nî bapatisi mî ranga 'ba Yeredene. ¹⁰ Kandi mati Yësu asi yaga tëmî wini, mo ongo komoriyë ayëhu rë nî, ehe Lawo Kölö Laka ayi alosö do mo kaa atu'bu.

¹¹ Here gu ayi ta komoriyë iya henye, “Yî gogo wisi ama ra. Ma na rakyenyi yî aba.”

¹² Kandi Lawo Kölö Laka o'do mo ti'bë mî da lipî, ¹³ ani ko'do 'butësowö mî wayonzo 'ba Satani. Ngötu 'ba möku ëdinnî kpa ani, mora malayika'e ayinnî ehe akonyinnî mo.

Yësu ako'jo kora vo kyenze kirî sowö

(Mt. 4:12-22; Lk. 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴ Tapëti i'dî Yowani ku mî kamba, Yësu i'bë mî Galilaya ehe ayeto kö'du yöyö laka kazi Wirî ne yëti. ¹⁵ Mo iya henye, “Kadra ma laka oko ku ehe damöku 'ba Wirî ku kara. Oto de 'e tëmî kö'du kyënyë 'be'e ne ehe oma'e mî kö'du yöyö laka ne.”

¹⁶ Mati Yësu i'bë ta da göti 'ba föfö 'ba Galilaya, mo i'ja kora vo kyenze kirîye riyo, Simona öndu nî Anderiya aba, ëdinnî kyenze kirî öndu aba. ¹⁷ Yësu iya zi zë henye, “Ayiye zi ma, makayandi ye

zi vidi kika zi ma.”¹⁸ Kandi ilanni ondu 'benni ne, ehe i'benni mo aba.¹⁹ Mo i'be tisi dagba ani, ehe i'ja ondu maako'e riyö Yemisi, Yowani aba, zë gisi 'ba Zebedeyo. Zë edinni mi tönbö ondu enni k'jo nzo.²⁰ Here mati Yësu ongö zë, mo ako'jo zë ehe zë ila 'bu nni Zebedeyo mi tönbö kora vo loo eti, ehe i'benni Yësu aba.

*Kora wiri kyenyë aba
(Lk. 4:31-37)*

²¹ Yësu vo lö'bö 'beni eti ayinni mi gawo 'ba Kaparanamo, mi ko'do 'ba ralawo aba, Yësu i'be mi bi 'ba mötu, ehe ayeto ko'du yeti.²² Vidi mati owonni ne, zë na rakaga temi geri 'ba ko'du yeti 'bomo ne, ko'du mo anza de kaa vo komoyandi 'ba vo ko'du ki'diye, ga ko'du mo ayeti ko'du kalakonda aba.²³ Here kora dakyiki aba mi ni edi mi bi 'ba mötu, ehe udu riyë,²⁴ “Omba a'di kazi ze, Yësu 'ba Nazereta? Yi kinye ne zi yaja ze? Ma yolo ku yi eyi ra, yi vo litu laka a Wiri.”²⁵ Yësu ame'do na kamo zi dakyiki ne, “Alima tiyi, ehe asi yaga ta ra kora ne.”²⁶ Dakyiki ne akoho kora ne na kyigö, udu na kamo, ehe asi yaga ta ro mo.²⁷ Vidi biya na rakaga ehe ayetonni me'do na ga re nni zi oka maako. “A'di ra here? Ne kya 'ba ko'du yandi kyiyi maako? Kora nenyë edi kalakonda aba zi ko'du ki'di zi dakyikiye, ehe zë owonni ho mo.”²⁸ Here ko'du 'ba Yësu apere re ni kandi ta

ga bi ne biya mi dakanjo 'ba Galilaya.

Yësu ako'jo vidi kayo

(Mt. 8:14-17; Lk. 4:38-41)

²⁹ Yësu, Yemisi, Yowani aba, ilanni bi 'ba mötu, ehe i'benni mbiyi linjo 'ba Simona ehe Anderiya.³⁰ Wese 'ba Simona edi na rakoo mi sora rakyitu aba, ehe kandi mati Yësu oko, iyanni ko'du mo zi mo.³¹ Mo i'be zi mo, iri kala mo ehe akonyi mo riyë. Rakyitu ne ila mo, ehe mo ayeto gbo litu zi zë.

³² Tapeti kadra alosu ku ehe hutaga oko kpa ku, vidi ikanni zi Yësu vo rakoo'e biya ehe zë mati dakyiki aba.³³ Vidi biya 'ba mi gawo ne atoto re nni ha loko.³⁴ Yësu ako'jo zë mati kyo na rakoo dakyine aba biya, ehe ore dakyiki laki yaga. Mo ila vo dakyikiye de zi ko'du maako kiya, ga ko'du zë ayoloni ku mo eyi ra.

Yësu ayeti ko'du mi Galilaya

(Lk. 4:42-44)

³⁵ Mi da mindö maako gba kazi bikanyi 'ba kadra Yësu enyi ila linjo ehe i'be yaga temi gawo ga bi mbiya amötu.³⁶ Simona abokani eti i'benni mo koma.³⁷ Mati zë i'janni mo, iyanni zi mo henye, “Vidi biya edinni yi koma.”³⁸ Mora Yësu aya'ba da me'do zi zë henye, “Di'be'e zo dagba zi linjo maako'e mati gbo kinye ne. Momba kpa zi ko'du yeti mi zë, ko'du nere ra mayi go mo.”³⁹ Here mo i'be mi Galilaya ko'du yeti aba biya

mī bi 'ba mötu ehe dakyikyī kore aba yaga.

Yēsu akō'jō kora vo mönyu

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ Kora maako ēdī na riti kazi kōō mönyu ayi zi Yēsu, alomvō akaṅo ehe alenze mo kō'du wakōnyi iya henye, “Ēzē omba ku, atō'bo ma kō'dō ṅbala.” ⁴¹ Yēsu kō'du sōsu aba, ehe iza kala nī yaga ehe ise rō mo. Mo aya'ba da me'do henye, “Momba ku. Ēdī na ṅbala.” ⁴² Kandi mönyu ila kora ne ehe rō mo gbō ṅbala. ⁴³ Here Yēsu ise gō mo, ehe utu mo 'de kandi, ⁴⁴ iya henye, “Owo te, ayada kō'du ne dē zi vidī ma kōlō maako. Mora i'bě zō mbīyī zi vo karasa mayōzō yī, zi yada zi vidīye mönyu 'bēyī inde rē nī ku. I'dī wakumu kaa kō'du kī'dī 'ba Mosa.” ⁴⁵ Mora kora ne i'bě ehe kō'du ne yada ta ga bi ne biya. Mo ame'do takanyi mī kō'du ne, here Yēsu ɔ'bo dekpe zi ti'bě mī gawo na dangölō. Mora mo alima akpa yaga mī ga bi mbiya ne'e ehe vidī ayinnī zi mo tēmī ga bi ne biya.

2

Yēsu akō'jō kora keṅe maako

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Tapētī kō'do yaa, Yēsu ēnyī i'bě hulēhu mī Kaparanamo ehe kō'du yōyō apere rē nī iya mo ēdī liṅɔ. ² Vidī kayo ayinnī ga bi kōlō, ani bi ako ɔɔ dē mī loko, gbī le yaga ha loko bi kpa

anza dē. Yēsu ēdī kō'du yōyō ne yētī zi zē. ³ Vidī kora sowō ɔkōnnī, ēdinnī kora mati eṅe kyere akaṅo ne kīnjē kika mo zi Yēsu. ⁴ Ga kō'du vidī kayo, zē ɔ'bōnnī dē zi kora ne kika mo zi mo. Here zē itinnī bīngō ta komo lembe mbīyī bi mati Yēsu ēdī. Mati ayēhunnī bi ne ku, zē izannī kora ne akaṅo, ēdī ako'do da laṅba. ⁵ Mati Yēsu ongō hala ēdinnī kō'du koma aba, iya zi kora keṅe ne henye, “Wisi ama, kō'du kyēnyē 'bēyī ila ku.”

⁶ Vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī maako'e mati ēdī alimannī ani ne, asōsunnī kō'du, ⁷ “Hala mo ame'do kaa nenyē here?” Ne kō'du sawiya ra. Wiri ra nje kōlō atō'bo kila kō'du kyēnyē.

⁸ Kandi Yēsu ayōlō kō'du mati zē ēdinnī asōsu ne, here mo iya zi zē, “Ēdiye kō'du mahere ne sōsu ga a'di? ⁹ Ma vala ra anza na kyigō zi kiya zi vo keṅe ne, 'Ila yī ku tēmī kō'du kyēnyē 'bēyī,' kōdō zi kiya henye, 'Ēnyī, injē laṅba 'bēyī ne, i'bě'? ¹⁰ Here zi ye yōlō laka Wisi a Vidī ēdī kalakonda 'ba dakaṅo nenyē aba zi vidī kila tēmī kō'du kyēnyē, miya zi vo keṅe ne, ¹¹ 'Mēdī kiya zi yī, ēnyī, injē laṅba 'bēyī ne, i'bě liṅɔ.’” ¹² Here mo ēnyī ta da komo zē, ehe injē laṅba ēnī, i'bě gbō. Zē biya na rakaga, zē ayetonnī Wiri, iyannī henye, “Wa mahere ne, dongō dē gba kyere.”

Yēsu akō'jō Lēvī

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Yēsu i'bě hulēhu löhu da göti föfö 'ba Galilaya, vidi kayo atoto rē nni zi mo ani, mo ayeto zē yandi. ¹⁴ Mati mo ēdi ti'bě lasi aba, mo i'ja vo 'be'bele kö'du ru mo Lēvi wisi 'ba Alipayo, ēdi alima mi bi 'ba 'be'bele kö'du. Yēsu iya zi mo henye, “Alō'bō ga ma.” Lēvi ēnyī, ehe alō'bō gbo go mo.

¹⁵ Mati Yēsu ēdi wakonyo liṅo a Lēvi, vo 'be'bele kö'du kayo ehe vo kö'du kyēnyē kayo ko'do'e mati alō'bōnni ga Yēsu ne, ma kayo tēmi zē adro'bo rē nni mo aba, ehe vo lö'bō 'bomo eti wakonyo ga bi kölō. ¹⁶ Vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye ru zē Farasi ne, i'janni Yēsu ēdinni wakonyo ga bi kölō vo kö'du kyēnyē eti ehe vo 'be'bele kö'du'e. Here zē ako'jonnī ha vo lö'bō 'bomo'e, “Kö'du a'di mo onyo wa vidi mahere ne eti?” ¹⁷ Yēsu owo kö'du 'bēzē ne, aya'ba do mo zi zē, iya henye, “Vidi mati rē zē na laka kazi koo, ombanni dakatorō dē, nje zē ma na rakoo. Mayi dē ga kö'du vidi laka'e, mayi ga kö'du vidi kyēnyē'e.”

Kö'du 'ba hakoro

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Vo lö'bō 'ba Yowani Bapatisi ehe Farasiye ēdinni hē nni koro. Vidi maako'e ayinni zi Yēsu, ako'jonnī ho mo, “Kö'du a'di vo lö'bō 'ba Yowani Bapatisi ehe Farasiye ēdinni hē nni koro, mora vo lö'bō 'bēyiye oronni hē nni dē go mo?” ¹⁹ Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, “Omba 'be'e yingō

mati ēdinni bi 'ba oze ne, zi ti'bēnni kazi wakonyo? Anza here dē. Èzē kora vo mbara ēdi gba zē aba, zē o'bōnni dē zi ko'do here. ²⁰ Kadra mo atoko ezē oba kora vo mbara ku 'de kazi zē akoro hē nni 'da.”

²¹ “Vidi maako uru bongo ma kyiyi dē zi ko'jo bongo ma koo. Èzē o'do here, ma kyiyi ne aya'ba tisiwa aba, ehe akire bongo ma koo ne, ehe ako'do ogo kyedre. ²² Vidi maako odrō a'ji ma kyiyi dē gbi mi loso wana ma koo. Èzē o'do here, a'ji ne akiha loso wana, ehe a'ji 'dō loso wana aba akayaṅa rē nni. Mora laka zi kope a'ji ma kyiyi gbi mi loso wana ma kyiyi.”

Kö'du ko'do 'ba ralawo (Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ Mi ko'do 'ba ralawo aba, Yēsu ēdi ati'bě kpuru tēmi yaka 'ba nyenyo. Mati vo lö'bō 'bomo'e ēdi ati'bēnni mo aba ne, ayetonnī da nyenyo ne kowe zi konyo. ²⁴ Farasiye iyanni zi Yēsu henye, “Ongō te, kö'du a'di vo lö'bō 'bēyiye ēdinni kö'du mati i'bě dē ga kö'du ki'di 'ba ko'do 'ba ralawo ne ko'do go mo?”

²⁵ Yēsu ēnyī, aya'ba do mo zi zē iya henye, “Ako'jo'e kö'du mati Dawidi o'do mi kadra nani dē, mati mo omba wa zi konyo mi kadra mati mo vidi 'bēni eti na o'bo ne? ²⁶ Here mo i'bě mi loko a Wiri ehe onyo mangolo'bo mati i'di zi Wiri ne. Kö'du ne o'do rē ni mi kadra mati Abiyata ra

na vo karasa ma kyedre. Ēdi mī kō'du kī'dī 'beze nje vo karasa'e ra akonyonni mangolō'bo ne, mora Dawidi onyo, ehe i'dī kpa zi vidī 'bēniye." 27 Yēsu aya'ba gō mo zi zē iya henye, "O'dō ko'do 'ba ralawo ne kō'du vidī, o'dō vidī dē kō'du ko'do 'ba ralawo. 28 Here Wisi a Vidī ēdī gbī na Yere 'ba ko'do ralawo."

3

Kora vo kala keɛe

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

1 Kadra maako aba Yēsu i'bē bi 'ba mōtu. Kora maako ēdī ani kala mo eɛe ku. 2 Vidī maako'e ēdinni ani, zē ombanni zi Yēsu susu ga kō'du litē ko'dō. Here zē alimanni mo kongō kara kōdō mo akakō'jō kora ne ndō mī ko'do 'ba ralawo. 3 Yēsu ame'do zi kora vo kala keɛe ne, "Ayi tōrō komo ze kinye."

4 Here mo ako'jō ha vidī ne'e iya henye, "A'di ra kō'du kī'dī 'beze ila ze zi ko'dō mī ko'do 'ba ralawo? Zi kōnyi, kōdō zi ko'dō na kyēnyē? Zi didī vidī yōmō, kōdō zi yaɲa mo?" Mora 'de iyanni kō'du ako dē. 5 Yēsu na kamo mati mo ongo bi dē zē, ga kō'du kazi kō'du kowo. Here mo iya zi kora ne, "Iza ga kala yi ne yaga." Mo iza yaga, a'ba na laka lōhu. 6 Here Farasiye ilanni bi 'ba mōtu ne, ehe atōtō rē nni kandi vidī 'ba Heroda eti, o'donni yeɛe zi Yēsu kofo.

Vidī kayo da kapa fōfō

7 Yēsu vo lō'bō ēni eti ēdī tī'bēnnī ha fōfō 'ba Galilaya, vidī kayo alō'bōnni gō mo. Vidī ne maako'e ayinni tēmi Galilaya, Yudiya, 8 Yerusalema, Edome, ta dakaɲo kafo ranga 'ba Yere-dene, Tiyere, Sidoni aba. Vidī ne ayinni biya zi Yēsu ga kō'du wa mati zē owonni mo ēdī ako'dō. 9 Ga kō'du vidī ayo takanyi, Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniye makō'jōnni tōɲbō nzo zi nī tēkyi mī mo, kazi vidī utunni nī. 10 Mo akō'jō vo rakōō kyō, ehe zē mati gba na rakōō ne nduwē rē nni sikyi dagba ga kō'du zi rō mo kise. 11 Ēzē vidī mati ēdinni dakyikyī aba mī nni ongōnni mo, akalēpinni akaɲo, akiyanni henye, "Yi wisi 'ba Wiri." 12 Here Yēsu iya zi dakyikyī ne'e, mayadanni dē zi vidī ēyi 'bēni nī.

Yēsu inzi vo litu 'butē dōmoriyō

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

13 Here Yēsu i'bē riye da lutu, ako'jō vidī mati mo omba ne tayinni zi nī. Zē ayinni zi mo, 14 mo inzi 'butē dōmoriyō tēmi zē, i'dī ru zē ku vo litu'e, mo ayada zi zē henye, minzi ye ku zi tēdiye ma aba, zi kutu'e kpa yaga tī'bē kō'du yēti, 15 zi tēdiye kpa kalakonda aba zi dakyikyī kore mo yaga.

16 Nenye ma 'butē dōmoriyō mati mo inzi, Simona, Yēsu i'dī ru mo Petero, 17 Yemisi ōndu nī Yowani aba, zē gisi 'ba Zebedeyo, Yēsu i'dī ru dē zē

Bonerega kö'du ya'ba aba piwo, ¹⁸ Anderiya, Pilipo, Baratolomoya, Matayo, Toma, Yemisi wisi 'ba Alipayo, Tadöyösu, Simona mati o'do lovo 'ba dakaŋo 'bëni, ¹⁹ Yudasi Sikereto mati asusu Yësu zi kofo mo ne.

Yësu Belezobulu aba

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23)

²⁰ Yësu i'bë ödu loko, vidī kayo atoto rë nnī, here Yësu vo lö'bö 'bëni ëti i'jannī kadra 'ba zi wakonyo dë.

²¹ Mati vo dakota 'bomo owonni kö'du ne here, i'bënni zi go mo kongo, ga kö'du vidī ëdinni akiya, "Mo arifo ku."

²² Vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di maako'e, mati ayinni ta Yerusalema ne, iyanni henye, "Mo ëdi Belezobulu aba mi ni." Ne yere 'ba dakyikyie ra i'di kyigo ne zi mo zi kore zë yaga.

²³ Here Yësu ako'jo zë zi ni, ame'do zi zë tëmi mala. "Hala Satani akore Satani yaga? ²⁴ Èzë damöku inye rë ni na gbongo gbongo, damöku ne akalëpi.

²⁵ Here ëzë dakota inye rë ni na gbongo gbongo, dakota ne akalëpi. ²⁶ Here ëzë damöku 'ba Satani inye rë ni na gbongo gbongo, o'bo tëhi dë, akalëpi, akinde rë ni.

²⁷ Vidī kölö maako o'bo dë zi tödu mi loko 'ba kora vo tembe zi wasisi omo kolo, nje ëzë mo ida kora vo tembe ne ku dagba, atehe 'da wa omo kolo. ²⁸ Miya zi ye tinyö henye, akato'bo vidī kila tëmi kö'du kyënyë 'bëzë

ne biya, ehe me'do lasa 'bëzë biya. ²⁹ Here vidī mati akame'do kö'du kyënyë ra Lawo Kölö Laka ne ila mo dë, ga kö'du mo o'do kö'du kyënyë ma ŋburu ŋburu ne ku." ³⁰ Yësu iya kö'du ne here, ga kö'du vidī maako'e ëdinni akiya "Dakyikyie ra ëdi mo ko'do."

Ma 'ba Yësu öndu mo ëti

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Here ma 'ba Yësu öndu mo ëti okonni. Zë oronni 'de yaga ta ra loko, utunni kö'du kise kö'du ko'jo ga kö'du mo.

³² Vidī mati ëdinni alima kpo ta ra Yësu, iyanni zi mo henye, "Ongo te, ma yi, öndu yiye ëti ëdinni yaga, zë ombanni yi." ³³ Yësu aya'ba da me'do zi zë, iya henye, "Ëyi 'bëni ma ma? Ëyiye 'bënni öndu ma'e?" ³⁴ Mo ongo bi da vidī mati ëdi alimanni kpo ta ra ni, iya henye, "Ongo'e te, kinye ne ma ma öndu ma'e ëti. ³⁵ Vidī mati o'do wa mati Wirī omba zi mo ko'do ne, mo öndu ma, ëmi ma, ehe ma ma."

4

Mala 'ba vo kofo kilī

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Kadra maako aba löhu, Yësu ayeto kö'du yandi da kapa föfö 'ba Galilaya. Vidī mati atoto rë nnī kpo ta ro mo ne, ëdinni kyö, here mo ëkyi mi tönbö, alima mi mo. Tönbö ne ëdi mi föfö, vidī kayo ne'e oro 'bënni 'de yaga da göti 'ba föfö. ² Mo alima kö'du kayo ne yandi mo zi zë tëmi mala. Mi

kö'du yandi 'bomo ne mo iya henye, ³ “Owo'e te. Kora maako i'bē yaga kofo kili mī yaka. ⁴ Mati mo ili kofo ne mī yaka, maako'e alēpī da ga gērī, ali ayinnī, onyonni 'de. ⁵ Maako'e alēpī dakaṅo ma rī'dī aba, mati kaṅo nje tisiwa aba ne. Kandi kofo ne ōtu, ga kö'du kaṅo ne ayöndu dē. ⁶ Here kadra ayi riyē, o'bo wevo ma luru ne, ga kö'du ngara'da mo ödu dē na laka mī kaṅo. ⁷ Kofo maako'e alēpī mī kutē kono, övu ayasi wevo nī, mora 'de ana dē. ⁸ Kofo maako'e alēpī mī kaṅo ma laka ne, wevo mo asi, övu, ana i'jō. Maako'e ēdinnī i'jō aba 'butēwota, maako'e 'butēmodaka, maako'e lamikölö.” ⁹ Yēsu aya'ba gɔ mo zi zē iya henye, “Mo mati ēdī mbili aba, mowo kö'du ne.”

Kö'du a'di mo ayandi kö'du tēmī mala

(Mt. 13:10-23; Lk. 8:9-15)

¹⁰ Mati Yēsu ēdī kuti nī aba, vidī maako'e mati owonni kö'du mo ne, ayinnī zi mo vo litu 'butē dōmoriyō eti, ako'jonnī hɔ mo zi mī mala ne'e yada. ¹¹ Yēsu aya'ba dɔ mo zi zē, iya henye, “Kö'du koho 'ba damöku 'ba Wiri i'dī ku zi ye. Mora zi vidī maako'e kö'du koho akayandi tēmī mala.

¹² Here zē akongonni akongɔ, mora 'de kaa ongonni dē. Èzē o'donni here akoto dē nni zi Wiri, akila zē.”

Yēsu ayada mī mala 'ba vo kofo kili

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Yēsu ako'jo hē zē iya henye, “Ayɔɔ'e mī mala ne dē? Akayɔɔ'e mala maako'e hala? ¹⁴ Vo kofo kili ne ili kö'du me'do 'ba Wiri. ¹⁵ Vidī maako'e kaa kofo mati alēpī da ga gērī. Kandi ezē owonni kö'du me'do ne, Satani ayi oba 'de. ¹⁶ Vidī maako'e kaa kofo mati alēpī da rī'dī. Kandi ezē owonni kö'du me'do ne, irinni na rakyenyi. ¹⁷ Mora ödu dē gbo mī zē, here ne ɔ'bo limanni 'diri dē. Èzē riti maako mandere wakofu ayi ga kö'du me'do ne, zē akilanni 'de. ¹⁸ Vidī maako'e ēdinnī kaa kofo mati ili mī kutē kono. Ne ēdī zē mati owonni me'do ne, ¹⁹ kö'du sösü, lövɔ 'ba kōhi, lövɔ kö'du wakyo, akakohɔ me'do ne, mora ananni i'jō dē. ²⁰ Vidī maako'e ēdinnī kaa kofo mati ili mī kaṅo laka. Zē owonni me'do ne, ombanni dɔ mo, ananni i'jō maako'e 'butēwota, maako'e 'butēmodaka, maako'e lamikölö.”

Lamba hu sora

(Lk. 8:16-18)

²¹ Yēsu alima nduwē kiya zi zē henye, “Vidī maako here ne, oba lamba ndö kika mo hu siko mandere hu sora? Anza here dē, i'dī lamba da tarabiza. ²² Wa mati ēdī 'de kowɔ na koho akika yaga bikanyi. Wa mati ayöfu dɔ mo ne, akayehu dɔ mo yaga. ²³ Owo'e kö'du ne, ezē ēdiye mbili aba.”

²⁴ Mo iya kpa zi zē henye, “Kō'du mati mēdī akiya zi ye ne, oze mbiliye na laka zi kowo mo. Wa yeri mati ēdī ako'do'e zi oka'e, ako'do kpa zi ye. ²⁵ Vidī mati ēdī mo aba, akī'dī zi mo kyō. Vidī mati anza mo aba, akoba 'de kazi mo.”

Mala kō'du tövu 'ba kofo

²⁶ Yēsu nduwē kiya mo aba zi zē, iya henye, “Damōku 'ba Wiri ēdī henye. Kora maako ilī kofo mī yaka ēnī. ²⁷ Mati mo o'do yōndo aba, ēnyī kadra aba, kofo ne biya ēdinnī ku mbili kī'dī, ēdinnī kpa ku tövu. Mo ayōlo dē hala o'do rē nī here. ²⁸ Kaṅo ra o'do wevo ne na bi dēnī zi tövu, zi ta na lōḡo. Dagba biriti mo ma luru ne akalaya, mbili mo, ehe ndundu mo mbili ma ndo i'jō aba. ²⁹ Mati i'jō ne alōtri ku, kora ne ayeto kumu mo kulu aba, ga kō'du mo ayōlo kadra mo oḡo ku.”

Mala kō'du kofo 'ba masatada

(Mt. 13:31-32,34; Lk. 13:18-19)

³⁰ Yēsu ako'jo kō'du henye, “Dakiya ze damōku 'ba Wiri ēdī kaa a'di? Mala a'di dako'do ze zi yada mo? ³¹ Ēdī kaa kofo 'ba masatada, kofo mati tisi riri mī dakaṅo ne. ³² Ta ḡo mo yaa, övu riyē, ayi kyedre ta da wevo ne'e biya. I'dī ngora nī ma kyedre mo'e yaga, ali ayinnī, uvō loko ēnnī mī galilī mo.”

³³ Yēsu ayētī kō'du kise 'bēnī tēmī mala maako'e. Mo ayada zi zē kyō, kō'du zi zē

tō'bo yōlo mo. ³⁴ Mo o'bo dē me'do zi zē kazi mala. Ēzē mo ēdī vo lō'bō 'bēnī ētī, mo akayada kō'du ne'e biya zi zē.

Yēsu adōro buluku da wini

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ Mī da hutaga mī ko'do nani, Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniye, “Ēnyī dī'bē'e kyētī 'ba föfö.” ³⁶ Here zē ilannī vidī kayo ne'e, ehe vo lō'bō'e ēkyinnī mī tōḅbō, mati Yēsu ēdī alima nzo mī mo, obannī mo nnī aba. Tōḅbō maako'e alō'bōnnī kpa ga ndī mo.

³⁷ Truku'du buluku kyigō aluku riyē kagba 'ba wini, ayeto ku likō riyē mī tōḅbō, here omba ku kara zi koso wini aba. ³⁸ Yēsu ēdī 'de hulēhu mī tōḅbō ako'do dē nī taka gara aba. Vo lō'bō 'bomo'e alironnī mo iyannī henye, “Vo komoyandi, asōsu 'bēyī kō'du dē, ze hiya kara zi koli?”

³⁹ Yēsu ēnyī riyē, ame'do na kamo zi buluku, iya zi wini kagba ne henye, “Ḷro, ti!” Buluku nnī wini kagba aba oṛōnnī, bi ḡo liwo. ⁴⁰ Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniye henye, “Kō'du a'di ēdiye atere ḡo mo? Anza'e dē koma aba?” ⁴¹ Zē tere kyedre aba, ako'jo ha oka maako, “Kora nenyē ēyī? Buluku wini kagba aba, oṛōnnī mo?”

5

Yēsu ako'jo kora dakyikyī aba

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

1 Yēsu vo litu 'bēni ēti ēnyi i' bē ɔkōnni kyēti kapa fōfō 'ba Galilaya mi dakaŋo 'ba Gerasa. 2 Kandi mati Yēsu asi yaga tēmi tōŋbō, andosi dē nni kora maako aba, asi tēmi wogo 'ba da wogo ani ne. Kora ne ēdi dakyiky i aba mi ni. 3 Mo ēdi alima mi kutē da wogo. Vidī ako ɔ'bo dekpe zi sesi mo na kida nyōri aba. 4 Da kyō ndi mo kala mo aba ēdi na kida, mora ta ga kadra ne biya mo akisi nyōri ne, ehe akikye mi kōhi ne ta ndi ni na nzoyi. Mo embe 'beri, vidī maako ɔ'bo dē zi mo kīri. 5 Kadra yōndo aba mo ēdi lima alasi tēmi da wogo kpuru ta da lutu, kudu aba rē ni kumu yitō aba.

6 Mo na kōwō mati ongo Yēsu, here aho alōdrō domo ni aba akaŋo komo Yēsu. 7 Here mo alōrō na kyembe, iya henye, “Yēsu wisi 'ba Wiri omba a'di kazi ma? Lōmu mi ru Wiri, ma lenze yi, i'di riti dē zi ma.” 8 Mo iya kō'du ne ga kō'du Yēsu ēdi akiya henye, “Dakyiky i asi 'de yaga ta ra kora ne.”

9 Here Yēsu ako'jo hō mo iya henye, “Ru yi ēyi?” Kora ne aya'ba da me'do iya henye, “Ru ma 'Gboko,' ga kō'du dēdi ze kyō.” 10 Mo zo nduwē Yēsu lenze kazi ore dakyiky i ne'e yaga ta dakaŋo nani.

11 Ani wa'do kayo ēdinni kara dakapa lutu wakonyo. 12 Here dakyiky i ne'e zo rē nni la'ba zi Yēsu, iyanni henye, “Utu ze zi wa'do ne'e, zi ze ti'bē tōdu mi zē.”

13 Mo ila dakyiky i ne'e ti'bē, ōdunni gbō mi wa'do ne'e. Wa'do ne'e ēdinni biya kaa kpulukuriyō, ahonni akaŋo mi fōfō, ehe aluyinni.

14 Kora mati ēdinni ga wa'do ne'e kongō, ahonni 'de, ayōyōnni kō'du ne mi gawo mi halinō kō'du mati o'do rē ni ne, yada zi vidī. Vidī ēnyi i'bēnni biya kō'du mati o'do rē ni ne kongō. 15 Mati ayinni zi Yēsu, zē ongōnni kora mati ēdi kani gboko 'ba dakyiky i eti mi ni ne, mo ēdi alima ani bōngō aba rē ni, do mo ku na laka, zē biya na tere. 16 Zē mati ongōnni komonni aba, ayadanni zi vidīye kō'du mati o'do rē ni zi kora mati dakyiky i aba ne, ehe kō'du 'ba wa'do ne'e. 17 Here zē ako'jōnni ha Yēsu zi tēnyi ati'bē 'de tēmi dakaŋo ēnni.

18 Here mati Yēsu omba ku zi ti'bē zi tēkyi mi tōŋbō, kora mati ēdi kani dakyiky i aba mi ni ne, alenze mo iya henye, “Di'bē ze yi aba.” 19 Yēsu ila mo dē zi ti'bē ta go mo, iya zi mo henye, “I'bē linō zi vo dakota 'bēyiye, ayada zi zē hala kō'du mati Yere o'do zi yi, laka 'bōmo zi yi ēdi hala.” 20 Here kora ne ēnyi i'bē biya kpuru tēmi Gawo 'Butē ne'e, kō'du mati Yēsu o'do zi ni ne yada mo aba. Vidī mati owonni kō'du ne biya na rakaga.

Wujē 'ba Yayiro nni mbara mati ise ra bōngō 'ba Yēsu
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Yēsu ēnyī i'bě hulēhu kyētī kapa 'ba fōfō vere. Ani da kapa fōfō, vidī kayo atoto rē nni kpo ta da kapa mo. 22 Here vere maako ru mo ēdī Yayiro, mo ra na vo dagba 'ba bi 'ba mōtu ani, mati mo ɔko, ongo Yēsu, mo umē rē nī akaŋo ndī mo, 23 alenze mo kō'du komba aba, iya henye, “Wu'jē tisi 'bama na rakoo. Ako ayi, i'dī kala yī do mo, here zi mo tēdī na laka, na didī.” 24 Yēsu ēnyī i'bēnni mo aba.

Here vidī kayo mati ēdinni ati'bě Yēsu eti ne, ēdinni mo diri ta da kapa biya. 25 Here mbara maako ēdī ani, na riti ga kō'du yama ēdī taho ta ro mo kazi tɔro koo 'butē domoriyō. 26 Dakatorō kayo ēdinni le ɔwo ki'dī zi mo. Mo ayaŋa kōhi 'bēni biya, mora here ne zi ta'ba na laka anza dē, ēdī wēni zo rē nī kidra dagba ta ga kadra biya. 27 Mo owo kō'du Yēsu, ēnyī ayi kafo mo mī kutē vidī kayo ne. 28 Mo iya na bi dēni henye, “Ezē mise gbī le nje bongo ro mo ne, matēdī na laka.” 29 Mo ongo here ise bongo ro mo ne, kandi yama ɔro, mo ayolo ku mī ida rē nī henye, na k'jo rē nī ku tēmī riti kyedre 'bēni ne.

30 Yēsu kandi ayolo henye, kyigo asi ku ta rē nī yaga. Mo opi rē nī kpo tēmī kutē vidī kayo ne, ako'jo kō'du henye, “Eyi ra ise ra bongo ama?” 31 Vo lō'bō 'bomo aya'banni da me'do zi mo henye, “Ongo te vidī kayo mati ēdinni yī kuru ne, kō'du a'di ako'jo

'bēyi kō'du go mo henye ere, ‘Eyi ra ise ra ma?’ ”

32 Yēsu zo nduwē lima bi kongoo kpo ta rē nī zi yolo eyi ra o'do kō'du ne. 33 Here mbara ne ayolo kō'du mati o'do rē nī zi nī ne, mo ayi tese aba na tere, alodro ndī mo, ayada kō'du tinyō mati o'do rē nī ne biya zi mo. 34 Yēsu aya'ba da me'do zi mo henye, “Wu'jē ama, koma 'bēyi o'do yī ku ŋbala. I'bě na rakyeyi, mak'jo yī tēmī riti ne.”

35 Mati Yēsu ēdī kō'du ne kiya, Vidī maako'e ayinni ta liŋo 'ba Yayiro, ayadanni zi mo henye, “Wu'jē 'bēyi oli ku. Kō'du a'di kpe zi riti ki'dī ra vo komoyandi ne go mo?” 36 Yēsu oze mbili nī dē da kō'du mati iyanni ne, mo aya'ba zi Yayiro henye, “Ere dē, nje kolō koma.”

37 Here mo ila vidī ma kolō maako dē zi ti'bě nī aba dagba, nje Petero, Yemisi, ōndu nī Yowani aba. 38 Mati zē okonni liŋo 'ba Yayiro, Yēsu ongo bi apere rē nī ku na yawa, owo kuyē riyē kudu rala'ba aba. 39 Mo ēnyī i'bě ōdu loko, iya henye zi zē “Kō'du a'di bi apere rē nī go mo na yawa here? Kō'du a'di ēdiye kudu go mo? Wu'jē tisi ne oli dē, ēdī ŋbō ako'do.”

40 Here zē ogonni mo. Mora here mo ore zē biya yaga, oba 'bu 'ba wu'jē tisi ne, ma mo, vo lō'bō 'bēniye wota. Mo ēnyī i'bě ōdu mī loko mati yōku wu'jē tisi ne o'ba 'do mo.

41 Mo iri kala mo, iya zi mo henye, "Talita Kumu." Kö'du ya'ba aba henye, "Wu'jè tisi, miya zi yi, ènyì riyè." 42 Here mo ènyì, alasi kpo. Koo 'bomo èdì 'butè dómoriyö. Mati kö'du ne o'do rè nì, zè biya na rakaga. 43 Yèsu i'di kö'du kise anza dè zi zè yada zi vidì kòlò maako, ehe mo iya henye, "I'diye wa zi mo zi konyo."

6

*Omba Yèsu dè mì Naz-
ereta*

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

1 Yèsu ènyì ila bi nani, ehe i'bè hulèhu mì gawo 'ba dakaño 'bèni. Vo ló'bò 'bomo'e i'bènni mo aba. 2 Mì ko'do 'ba ralawo aba, mo ayeto kö'du yandi mì bi 'ba mötu. Vidì kayo èdinni ani, mati zè owonnì kö'du mo, zè biya na rakaga. Zè ako'jonnì kö'du iyanni henye, "Here mo i'ja kö'du ne biya ta kila? Kö'du yolo 'ba a'di ra here mati i'di zi mo ne? Hala mo èdì kö'du koro ne'e ko'do mo?" 3 Mo anza vo kaga kisè, wisi 'ba Mariya, öndu 'ba Yemisi, Yosepa, Yudasi, Simona aba? Anza dè èmi mo'e ra èdinni alima kinye ne?" Here zè ombanni mo dè.

4 Yèsu ènyì iya zi zè henye, "Nèbì owò ta bi ne biya, nje vidì mì gawo liño 'bomo, karo mo'e, vo dakota 'bomo èti ra ombanni mo dè." 5 Mo omba dè zi kö'du koro ako'e ko'do ani, mo i'di kala nì nje da vidì 'ba rakoo gbongo maako'e, ehe ako'jo zè gbò.

6 Mo rakaga kyedre aba ga kö'du vidì anzanni dè kö'du koma aba.

*Yèsu utu vo litu 'butè
dómoriyö yaga*

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

Yèsu ènyì i'bè kpo ta ra dakaño nani komo vidì yandi aba. 7 Mo ako'jo vo litu 'butè dómoriyö ne'e bi kòlò, utu zè yaga na riyö riyö. Mo i'di kalakonda ndra ta da dakyikyì ne'e.

8 Mo ise go mo zi zè, "Oba'e waako dè 'e aba ta bi ti'bè 'be'e ne, mangolo'bo manza dè, anboro 'ba wa lenze manza dè, kóhi manza kpa dè mì bongo re 'e, nje mo'vo. 9 Usu'e kamoka, ehe injè'e kya 'ba bongo dè èti. 10 Èzè ödu'e mì liño, alima'e mì liño nani le ila'e gawo nani. 11 Èzè gawo mati ayiye mì mo vidì ombanni dè 'e kiri kala kyedre aba, mandere ombanni dè zi kö'du 'be'e kowo, ila'e bi nani, akyito'e turufu ne 'de ta ndiye. Ne atèdi zi zè na wasènè."

12 Here zè ènyì i'bènni yaga kö'du yèti aba zi vidì dè nni koto tèmi kö'du kyènyè 'bènni ne'e. 13 Zè orenni dakyikyì yaga, apisinni yèni ra vo koo'e, ako'jo zè gbò.

Koli 'ba Yowani Bapatisi

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

14 Yaanya aba Yere Heroda owo kö'du ne, ga kö'du wa komba 'ba Yèsu inde bi biya. Vidì maako'e iyanni henye, "Yowani Bapatisi ra ènyì ku na didi tèmi koli, kö'du nere ra mo èdì kyigo nenyè aba zi tèdi kö'du

koro ne'e ko'do mo.”¹⁵ Vidi maako'e iyanni henye, “Mo Eliya ra.” Agamo'e iyanni henye, “Mo nebiri ra, kaa temi ma koloti mati edinni kani kyere nani.”

¹⁶ Mati Heroda owo ko'du ne, iya henye, “Mo, Yowani Bapatisi, mati mikye do mo 'de nere ra enyi temi koli.”¹⁷ Heroda ra na bi deni i'di ko'du zi Yowani kiri, kida mo, ku'du mo mi kamba. Heroda o'do ko'du ne here ga ko'du mo oze Herodiya, mo le na mbara 'ba ondu mo Pilipo ne.¹⁸ Yowani Bapatisi zo nduwe ko'du ne yada mo zi Heroda. “Anza de na laka zi yi mbara 'ba ondu yi koze.”¹⁹ Here Herodiya iri ko'du ra Yowani, omba zi mo kofo. Mora mo o'bo de,²⁰ ga ko'du Heroda ere Yowani, ga ko'du mo ayolo Yowani ne, mo vidi laka ra, ehe agaga go mo. Heroda edi le ko'du yeti 'ba Yowani sosu, mora mo omba zo nduwe zi kowo mo.

²¹ Ndundu mo aba Herodiya i'ja geri laka 'beni. Edi mi ko'do ko'jo kadra 'ba Heroda, mo o'do kyere, ise vidi kyedre 'ba turu'e biya, vo wehe'e, vidi kyedre 'ba Galilaya eti.²² Mati wuj'e 'ba Herodiya ne ayi, olo komo vidiye, ko'du ne eme ra Heroda nni yingo 'bomo eti.

Here Yere Heroda iya zi wuj'e ne henye, “A'di ra omba zi tedi zi yi? Makidi zi yi wa mati omba.”²³ Ha kidi lomu aba mo iya zi wuj'e ne henye, “Miya henye, makidi wa mati ako'jo ko'du mo ne

zi yi, ezē edi le kyedre kaa kutē damoku 'bama.”

²⁴ Here wuj'e ne asi i'be zi ma ni yaga. Ako'jo ho mo, “A'di ra makako'jo ko'du mo?” Ma mo aya'ba da me'do iya henye, “Ako'jo ko'du ga da Yowani Bapatisi.”²⁵ Here wuj'e ne aho kandi hulēhu zi ti'be ko'du ne kiya zi Yere Heroda, iya henye, “Momba zi yi kidi zi ma kinye yaanya aba ne da Yowani Bapatisi mi kakpa ne.”

²⁶ Mati Yere Heroda owo ko'du ne here, o'do mo na rasosu. Mo o'bo dekpe zi komba de zi wuj'e ne, ga ko'du mo o'do ku na lomu ta da komo yingo 'beni ne'e biya.²⁷ Here mo utu vo kanya 'beni ko'du kidi aba zi ti'be da Yowani kika mo. Vo kanya enyi i'be mi kamba, ikye da Yowani 'de.²⁸ Mo ika mi kakpa, i'di zi wuj'e ne, ehe mo i'di gbo zi ma ni.²⁹ Mati vo lo'bo 'ba Yowaniye owonni ko'du ne, ze ayinni, obanni yoku mo, i'be usunni.

Yesu i'di wakonyo zi vidi kplulukumuyi

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Yn. 6:1-14)

³⁰ Mati vo litu i'ja re nni Yesu eti, a'banni wa mati ze o'donni, yandinni ne yada mo zi Yesu.³¹ Here vidi kayo edi tayinni ehe edi ti'benni, here Yesu vo litu 'beni eti, i'janni kadra 'ba zi wakonyo de. Here mo iya zi ze henye, “Enyi di'be'e 'de bi maako na bi de ze kutu ze aba, zi ye re 'e lawo tisi.”

32 Here zē ēnyinnī, ayetonni tēkyi mī tōṅbō tī'bē yaga na bi dē nni bi mbiya maako. 33 Mati vīdī kayo ne'e ongōnnī zē ēdinnī ati'bē, kandi ayōlōnnī zē, here ēnyī i'bēnnī biya tēmī gawo ne'e, ahōnnī dagba ta dakaṅo, ɔkōnnī dagba bi nani ta komo Yēsu vo litu 'bēnī ētī. 34 Mati Yēsu asi yaga tēmī tōṅbō, mo ongō vīdī kayo ne'e, di'di mo oso ndo na kō'du sōsu ga kō'du zē, ga kō'du zē kaa timēlē ma kazi vo yako. Here mo ayeto zē yandi kō'du kyo aba.

35 Mati kadra omba ku zi loso, vo lō'bō 'bōmo'e ayinnī zi mo iyannī henye, “Ongō te, kadra anza kpe bi nenyē na mōku. 36 Utu vīdī nenyē'e zi zē tī'bēnnī mī liṅo mati ēdinnī kpoko kinye zi zē wakonyo kogo zi konyo.”

37 Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, “E na bi de 'e, i'diye wakonyo zi zē zi konyo.” Zē ako'jōnnī ha Yēsu, “Kōhi ne vīdī ako'do lōo yehwe modōmowota zi ki'ja. Omba zi ze tī'bē yaṅa kōhi lamiriyō ne da mangōlō'bo zi tō'bo zē?” 38 Yēsu ako'jo hē zē iya henye, “Ēdiye mangōlō'bo aba ndō? Ī'bē'e te kongō.” Mati i'jannī, iyannī kō'du mo zi mo henye, “Mangōlō'bo ēdī muyī, kyenze riyō.” 39 Yēsu iya zi vo litu 'bēniye zi kiya zi vīdī ne'e biya zi rē nni kinye na gbōngo gbōngo, ma limannī akaṅo da loma kyekpe ne. 40 Here vīdī

ne'e biya alimannī na ratoto gbōngo gbōngo lamikōlō maako'e 'butēmuyī.

41 Yēsu oba mangōlō'bo muyī ehe kyenze riyō ne, ongō bi komoriyē, o'do ōwō'di zi Wiri. Mo owe mī mangōlō'bo ne, i'di zi vo lō'bō 'bēniye zi yanya mo zi vīdiye. Mo inye mī kyenze riyō ne kpa ta gē zē biya. 42 Vīdī biya onyōnnī, ehe ɔvōnnī gbō. 43 Vo lō'bō'e atōtōnnī kōso mangōlō'bo kyenze aba mati ɔso ne mī бага 'butē dōmoriyō. 44 Watiti 'ba vīdī mati onyōnnī wa ne kpulukumuyī.

Yēsu alasi ta da wini
(Mt. 14:22-33; Yn. 6:15-21)

45 Kandi Yēsu i'di vo lō'bō'e tēkyinnī mī tōṅbō tī'bēnnī dagba komo nī mī Beteseyida ta kafo fōfō, mora here mo iya kō'du zi vīdī kayo ne'e mī'bēnnī liṅo. 46 Ta ga kō'du kiya 'bōmo zi vīdī kayo ne'e, i'bē'e gbō, mo ēnyī i'bē da lutu amōtu. 47 Mati hutaga ɔko, tōṅbō ēdī ku 'de mī kutē 'ba fōfō, mora Yēsu nje kutu nī aba da gōtī. 48 Mo ongō vo lō'bō 'bēniye ēdinnī ku rē nni ki'di zi kō'do mo ngari aba, ga kō'du ēdinnī akopi ta ga bi tayi 'ba buluku. Kutē yōndō aba mo i'bē zi zē, lasi aba ta da wini. Mo omba zi laga ta da kapa zē, 49 mora mati ongōnnī mo ēdī alasi ta da wini ne, asōsu 'bēnnī iyannī wakoro ra, ehe a'bannī hē nni gbōgbō lōrō aba. 50 Mati

ongɔnni mo ne, zɛ biya na tere. Mora Yɛsu ame'do zi zɛ kandi, iya henye, "Uku mi ye, ne ma ra. Ere'e dɛ." ⁵¹ Here mo ɛnyi ɛkyi rɛ zɛ mi tɔɔbɔ ehe, buluku ɔɔ. Vo lɔ'bɔ'e biya na rakaga, ⁵² ga kɔ'du koro 'ba mangɔlɔ'bɔ mati mo o'dɔ zi vidɔ kpulukumuyi konyo mo ne, ɔdu dɛ gba dɛ zɛ.

Yɛsu akɔ'ɔ vo kɔɔ'e mi Genesereta
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Zɛ ɛnyi umunni kyɛti fɔfɔ da gɔti 'ba Genesereta, ehe idanni tɔɔbɔ ani. ⁵⁴ Mati ilanni tɔɔbɔ ne, vidɔ ayɔlɔnni Yɛsu. ⁵⁵ Here zɛ ɛnyi ahonni ta bi ne biya. Ɛzɛ owonni bi mati mo ɛdi 'dɔmo, injɛnni vidɔ 'ba rakɔɔ'e da lanɔba kika mo zi mo. ⁵⁶ Bi mati biya Yɛsu i'bɛ ta 'dɔmo ne, mi gawo, mi dalinɔ maako'e, vidɔ ako'banni zɛ mati na rakɔɔ ne, ga bi 'ba wakogo. Akalenzenni mo gbɛ nje zi zɛ ha bɔngɔ 'bɔmo kise, zɛ mati biya isenni ne, akɔ'ɔ zɛ na laka.

7

Yandi kɔ'du 'ba ti'da ɔbala aba
(Mt. 15:1-9)

¹ Here Farasi maako'e nni vo komoyandi 'ba kɔ'du ki'di mati ayinni ta Yerusalema ne, atɔtɔ rɛ nni kpo da kapa Yɛsu. ² Zɛ ongɔnni kya 'ba vo lɔ'bɔ 'bɔmo maako'e ɛdinni wakonyo kala aba na ti'da kazi kaka. ³ Farasiye Yiserele'e ɛti onyonni wa dɛ here, nje ɛzɛ akaka kala nni

ku tɛmi gɛri 'ba 'bu nniye. ⁴ Zɛ onyonni wa maako mati ayi ta bi 'ba wakogo, nje ɛzɛ akakanni rɔ mo ku dagba. Ehe irinni ga ndi gɛri kyɔ 'ba 'bu nniye, kaa siko kaka, kyere kaka, tele kaka aba.

⁵ Here Farasiye vo kɔ'du ki'di 'ba komoyandiye ɛti ako'jonni ha Yɛsu, "Kɔ'du a'di vo lɔ'bɔ 'bɛyiye irinni ga ndi kɔ'du yandi mati i'di zi ze akaɔ kazi 'bu ze dɛ, mora ɛdinni wakonyo kala aba na ti'da." ⁶ Yɛsu aya'ba da me'do zi zɛ, iya henye, "E vidɔ 'ba komokandi nenyɛ, Yisaya ra ayɔlɔ kɔ'du kiya ga kɔ'du 'be'e, ayɔru, iya henye, 'Vidɔ nenyɛ'e oronni ma, Yere Wiri, nje hɛ nni aba, mora di'di zɛ na kɔwɔ ta ra ma.

⁷ Mɔtu 'bɛzɛ na yawa zi ma, kɔ'du yandi 'bɛzɛ ayi nje kazi vidɛye.'

⁸ I'diye kɔ'du ki'di 'ba Wiri da kapa, ehe ɔwɔ'e kɔ'du yandi 'ba vidɛ."

⁹ Yɛsu zɔ nduwɛ, "Ɛdiye gɛri 'ba kɔ'du ki'di 'ba Wiri komba dɛ aba, ga kɔ'du zi ye kiri kɔ'du yandi 'be'e ra. ¹⁰ Mosa iya henye, 'Oro 'bu yi ma yi aba, ɛzɛ vidɛ maako awili 'bu ni mandere ma ni, aki'di mo zi kofɔ.' ¹¹ Mora ayandiye henye, Vidɛ mati ɛdi wa aba, zi ki'di zi 'bu ni kɔnyi mandere ma ni, mora mo atɔ'bɔ kiya, 'Nenyɛ Korobani,' kɔ'du ya'ba aba henye, "ba Wiri ra.' ¹² Ila'e mo dekpe zi kɔnyi 'bu ni mandere ma ni. ¹³ Mi ga

gëri ne, kö'du yandi 'be'e zi vidi maako'e ne, ayaña me'do 'ba Wirì yaga. Wa maako'e ëdinnì kpa kyo kaa ma nenyè, mati ëdì ako'do'e ne.”

Wa mati ëdinnì vidi ko'do na ti'da
(Mt. 15:10-20)

¹⁴ Here Yësu ako'jo vidi kayo ne'e kpa löhu tayinnì zi nì, ehe iya zi zë henye, “E biya, owo'e kö'du 'bama ne, ayolò'e. ¹⁵⁻¹⁶ Waako anza dë zi ti'bë mī vidi ta yaga ako'do mo na ti'da. Wa mati asi yaga tëmì vidi ra, ako'do mo na ti'da.”

¹⁷ Mati mo ila vidi kayo ne'e, i'bë ödu loko ne, vo lö'bö 'bomo'e ako'jonnì ho mo zi mī me'do ne yada. ¹⁸ Yësu iya zi zë, henye, “Anza'e dë na ngara ta da oka'e. Ayolò'e dë? Waako anza dë mati ati'bë mī vidi ta yaga ako'do mo na ti'da, ¹⁹ ga kö'du anza dë ti'bë mī di'di mo, mora mī mo, ehe ati'bë zo dagba yaga tëmì ida ra.” Mī me'do ne, Yësu adoro go mo zi zë wakonyo biya nbala zi konyo.

²⁰ Mo zo nduwë kiya mo henye, “Èdì wa mati asi yaga tëmì vidi ra, ako'do mo na ti'da. ²¹ Tëmì di'di 'ba vidi atayi kö'du sösu kyënyë, rönyi, wa logo, wa kofo, ndoro, ²² mī kumbë, wa kyënyë, wa ko'ba, rakisi, gu ki'di, ru vidi yaña, da kumbë, rakonza. ²³ Wa biya na kyënyë nenyè'e ayinnì ta didi vidi, ehe o'do mo na ti'da.”

Mbara 'ba dakaño 'ba Siriya-Ponisiya
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Here Yësu ënyì i'bë bi, mati kara ra gawo kyedre 'ba Tiyere. Mo ënyì i'bë ödu loko ehe omba dë zi vidi kölö maako zi yolo zi kiya nedi ani. Mora mo o'bo dë zi lima na rakoho. ²⁵ Mbara mati wujë 'bomo ëdì dakyikyì aba ne, owo kö'du Yësu, ayi zi mo kandi, alëpi akaño ndi mo. ²⁶ Mbara ne ame'do ha Girigi, o'jo mo mī Siriya-Ponisiya. Mo alenze Yësu zi dakyikyì kore mo yaga ta ra wujë ëni.

²⁷ Mora Yësu aya'ba da me'do iya henye, “Di'diye wakonyo dero dagba zi gisisiye. Anza na laka zi wakonyo 'ba gisisiye koba ku'du mo zi wihiye.” ²⁸ Mo aya'ba da me'do zi mo iya henye, “Kyedre, wihi mati alimannì hu tarabiza ne, ëdinnì kpa koso wakonyo 'ba gisisiye mati oso ne konyo.” ²⁹ Here Yësu iya zi mo henye, “Ga kö'du ya'ba nani, i'bë hulëhu liño, akongo dakyikyì ne i'bë ku yaga ta ra wujë 'bëyi ne.” ³⁰ Mati mo i'bë liño, i'ja wujë ëni ëdì ako'do da sora, dakyikyì i'bë ku yaga ta ro mo.

Yësu ako'jo vo mbili kisi

³¹ Yësu ënyì tëmì dakaño 'ba Tiyere ani, i'bë nduwë kpuru tëmì Sidoni, kpa zi föfö 'ba Galilaya. Mo i'bë ödu mī dakaño mati ëdì ako'jo Gawo 'Butë ne. ³² Kya vidi maako'e ikannì kora vo mbili kisi, mati o'bo dë zi

me'do, zē alenzenni Yēsu zi kala nī kī'dī dō mo.

³³ Yēsu oba mo kōlō na kōwō ta ra vīdī kayo ne'e, i'dī da wisi kala nī mī mbili kora ne, o'bi oro, ise ndende kora ne gbō. ³⁴ Yēsu ongo bi komoriyē alawo na kyembe, iya zi kora ne henye, "Epata!" Kō'du ya'ba aba henye, "Ayēhu riyē." ³⁵ Kandi kora ne ɔ'bo zi kō'du kowo. Mo ame'do kpa kazi riti.

³⁶ Yēsu i'dī kō'du zi vīdī ne'e anza dē zi kō'du ne kiya zi vīdī ma kōlō maako, mora zē nduwē kiya mo. ³⁷ Vīdī biya mati owonni kō'du ne, ēdinni na rakaga. Zē iyanni henye, "Hala mo o'do wa biya na laka. Mo i'dī vo mbili kisi zi kō'du kowo, vīdī mati ɔ'bo dē zi me'do kpa ame'do."

8

Yēsu i'dī wakonyo zi vīdī kplulukusowo
(Mt. 15:32-39)

¹ Kadra ma agamo aba, vīdī kayo maako'e ēnyī atoto rē nni, ayinni ga bi kōlō. Mati vīdī anzanni wa mati ɔso aba zi konyo, Yēsu ako'jo vo lō'bō 'bēniye zi nī, iya zi zē henye, ² "Manza dē rakyenyi aba ga kō'du vīdī ne'e, ga kō'du zē ēdinni ma aba ko'do wota aba, mora yaanya aba wa anza dē zi konyo. ³ Ēzē mutu zē liṅo kazi wakonyo kī'dī zi zē, akatēdinni kazi kyigo ta bi ti'bē, ga kō'du kya maako'e ayinni ta bi kōwō."

⁴ Vo lō'bō 'bomo'e ako'jonnī hō mo iyanni henye, "Ta kila mī da lipi nenyē, zi vīdī maako zi tō'bo wakonyo kī'ja kyō zi kī'dī zi vīdī nenyē'e?" ⁵ Yēsu ako'jo hē zē iya henye, "Ēdiye mangolo'bo aba ndō?" Zē aya'banni da me'do iyanni henye, "Mangolo'bo ēdi madomoriyō."

⁶ Mo i'dī kō'du zi vīdī ne'e zi limanni dakaṅo. Mo oba mangolo'bo madomoriyō ne'e, o'do ōwō'dī zi Wirī, owe mī zē, i'dī zi vo lō'bō 'bēniye zi yanya zi vīdī kayo ne'e. Vo lō'bō 'bomo'e o'donni gbō here. ⁷ Zē ēdinni kpa kyenze sisiye aba. Yēsu o'do ōwō'dī ga kō'du ma nenyē'e, ayada zi vo lō'bō'e zi kyenze ne'e yanya mo kpa. ⁸ Vīdī biya mati onyonni, ɔvonni. Here vo lō'bō obanni koso mo mati ɔso ne, бага madomoriyō ndondo. ⁹ Vīdī ne ēdinni ani kaa kplulukusowo here. Here Yēsu utu vīdī ne'e liṅo, ¹⁰ ehe kandi ēkyinni mī tōṅbō vo lō'bō 'bēni ēti, i'benni gbō mī dakaṅo 'ba Dalamonota.

Farasi ako'jonnī ha Yēsu ga kō'du koro
(Mt. 16:1-4)

¹¹ Here kya 'ba Farasiye ayinni zi Yēsu, ayetonni hē nni wasa mo aba. Zē ombanni zi Yēsu yonzo, here ako'jonnī hō mo zi kō'du koro ko'do zi yada mo ayi kazi Wirī. ¹² Yēsu oto lawo na konda, iya henye, "Kō'du a'di vīdī mī ko'do ma ndenye ne, ako'jonnī kō'du ga kō'du

koro? E'e, mayada zi ye tinyö, anza zi kö'du mahere ne, zi ki'di zi vidi nenye'e." ¹³ Mo ila zë, ehe ëkyi mi tönbö, umu gbo kyeti 'ba föfö.

Langa 'ba Farasiye ehe 'ba Heroda
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Here vo lö'bö'e kö'du ölu temi zë zi koba mangol'bo kyö, edi nje mangol'bo kölö zë eti mi tönbö. ¹⁵ Yësu iya zi zë henye, "Ongö'e re 'e laka kazi langa 'ba Farasi ne'e ehe langa 'ba Heroda." ¹⁶ Zë ayetonnî ame'do na ga rënnî, "Mo iya kö'du ne ga kö'du danza dë mangol'bo ako aba."

¹⁷ Yësu ayölo kö'du a'di edinnî ame'do go mo, ako'jo hë zë, "Kö'du a'di ediye ame'do ga kö'du mangol'bo anza dë? Ayölo'e dë gba? Di'diye na kyëndi? ¹⁸ Ediye komo'e aba ö'bo'e dë zi bi kongö? Ediye mbili aba ö'bo'e dë zi kö'du kowo? Ö'bo'e kö'du sösu dë? ¹⁹ Mati mowe mangol'bo muyi kö'du zi vidi kpulukumuyi ne'e, бага edi ndö na koso mati akö'du'e?" Zë aya'bannî da me'do, iyannî henye, "Butë domoriyö." ²⁰ Mora Yësu iya henye, "Mati mowe mangol'bo madomoriyö zi vidi kpulukusowö ne'e, бага edi ndö na koso mati akö'du'e?" Zë aya'bannî da me'do, iyannî henye, "Modomoriyö." ²¹ Mo ako'jo hë zë iya henye, "Mora gba kö'du ne ayi dë de 'e?"

Yësu ako'jo kora vo komoköndu mi Beteseyida

²² Mati zë okonnî mi Beteseyida, vidi maako'e ikannî kora vo komoköndu maako zi Yësu, alenzennî mo zi rö mo kise. ²³ Yësu iri kala kora vo komoköndu ne, akökö mo, yaga temi linö. Tapëti mati o'bi oro komo mo ne, Yësu i'di kala ni dö mo, ako'jo ho mo, "Atö'bo waako kongö?" ²⁴ Here kora ne ongö bi riyë, iya henye, "Öö, mö'bo vidi kongö, mora zë alayannî kaa kaga ra edinnî alasi." ²⁵ Yësu i'di kala ni kpa löhu da komo kora ne. Here kora ne obe komo ni kyedre. Komo mo ako'jo rë ni, mo ö'bo gbo zi wasisi kongö biya na laka. ²⁶ Yësu iya zi mo, "I'bë linö, i'bë dë mi gawo."

Petero iya Yësu Korisito ra
(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Yësu ënyî vo lö'bö 'beni eti, i'bënnî mi gawo 'ba Kasariya Filipino. Mati edi ati'bënnî ta da geri ne, Yësu ako'jo hë zë iya henye, "Ayada'e zi ma, vidi edinnî akiya ma eyi?" ²⁸ Here zë aya'bannî da me'do iyannî henye, "Maako'e iyannî yi Yowani Bapatisi ra, maako'e iyannî yi Eliya ra, agamo'e iyannî yi kölö temi kutë 'ba Nëbi ne'e." ²⁹ Mo ako'jo hë zë, "Mora 'e 'be'e? Iya 'be'e ma eyi?" Petero ënyî aya'ba dö mo iya henye, "Yi Korisito ra." ³⁰ Here Yësu i'di kö'du zi zë, iya henye, "Ayada'e kö'du ma dë zi vidi kölö maako."

Yësu ame'do ga kö'du koli 'bëni
(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Here Yësu ayeto vo lö'bö 'bëniye yandi, Wisi a vidī atēdī riti kyedre aba, ehe vidī kyedre, kyedre 'ba vo karasa'e, vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye akombanni mo dē. Akī'dinni mo zi kofo, mora ko'do da wota aba, mo atēnyī na didī. ³² Yësu ayada kö'du mati ako'do rē nī ne biya zi zē. Here Petero oba mo tisi da kapa, ehe mo iya zi mo kö'du 'bomo ne eme dē.

³³ Mora here Yësu opi rē nī kpo, ongo bi da vo lö'bö 'bëniye ehe mo iya zi Petero henye, “Ënyī 'de ta ra ma karani Satani. Kö'du sösü 'bëyi ne ayi dē kazi Wirī, 'ba vidī ra.” ³⁴ Mora Yësu ako'jo vidī kayo ne'e vo lö'bö 'bëniye eti zi nī, ayada zi zē henye, “Ëzē vidī maako omba zi tayi ma aba, kö'du mo mölu ta do mo, mīnjē taka 'bëni, ma lö'bö ga ma. ³⁵ Vidī mati omba zi didī nī yomo, akayölu. Mora vidī mati ayölu didī nī ku ga kö'du ma, ehe ga kö'du laka 'ba Wirī, akayomo. ³⁶ Ëzē vidī maako i'ja wasisi biya mī damöku ne, mora mo ayölu lawo nī, anza dē na laka zi mo. ³⁷ Waako atanza dē zi mo zi to'bo zi kutrē lawo nī aba. ³⁸ Ëzē vidī maako edi na komokaya ta ra ma, ehe kö'du yandi 'bama mī damöku kyënyē ne, Wisi a Vidī atēdī na komokaya ta ro mo, ezē mo

ayi mī bikanyi 'ba 'Bu nī malayika laka eti.”

9

Yësu opi rē nī

(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

¹ Yësu iya zi zē henye, “Mayada zi ye tinyö damöku 'ba Wirī atayi, aki'ja'e maako'e gba oli ye dē.”

² Tapeti ko'do modaka aba, Yësu oba Petero, Yemisi, ehe Yowani, i'benni da doku konda riyē. Ani zē na bi dē nni. Mati edinni nduwē bi kongō, rakopi ayi zi Yësu, ³ ehe bongō 'bomo edi atanyi na kanyi, na kanyi ndra ta da vidī ako mī dakaño nenyē ato'bo kaka mo here. ⁴ Here vo lö'bö wota ne'e ongōnni Eliya ehe Mosa edinni ame'do Yësu eti.

⁵ Petero ame'do zi Yësu, “Vo komoyandi, hala edi na laka zi ze tēdī kinye. Da kuvö ze loko wota, kölö zi yi, kölö zi Mosa ehe kölö zi Eliya.” ⁶ Mo oka nni eti na tere, mo ayolo dē na kiya a'di. ⁷ Here foli alaya ayöfu zē galili nī aba, gu ayi tēmi foli, “Nenyē wisi ama ra.” ⁸ Zē ongōnni bi kandi gbö, mora 'de ongōnni vidī ma kölö ako dē, nje Yësu zē eti.

⁹ Mati zē asinni ku akaño ta da doku, Yësu ise go mo zi zē, “Wa mati ongo'e ne, ayada'e dē zi vidī ma kölö maako, le ezē Wisi a Vidī ënyī ku tēmi koli.” ¹⁰ Zē owōnni kö'du kise 'bomo ne, mora tēmi kutē zē ayetōnni ame'do na ga rē nī ga kö'du ne, “A'di ra 'bëni tēnyī tēmi

koli?" ¹¹ Zē ako'jonnī ha Yēsu iyannī henye, "Kō'du a'di vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'diye iyannī Eliya ra atayi dagba?" ¹² Kō'du ya'ba 'bomo ēdī henye, "Eliya ra tinyō ēdī atayi dagba zi wasisi kō'jo nzo. Mora kō'du a'di Buku 'ba Wīrī iya nenye, Wisi 'ba Vidī aki'ja riti ndra, ehe akomba mo dē?" ¹³ Mayada zi ye hala Eliya ayi ku nzo, ehe vīdī o'donnī mo kaa zē ombannī, kaa mati Buku iya kō'du ga kō'du mo."

Yēsu ako'jo wisi kora dakyikyī aba

(Mt. 17:4-21; Lk. 9:37-43a)

¹⁴ Mati zē adroko rē nnī koso vo lō'bō ētī, ongōnnī vīdī kayo kpo ta rē nī ehe vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'diye, ēdinnī me'do zē ētī. ¹⁵ Mati vīdī ne'e ongōnnī Yēsu, zē rakaga kyedre aba, ahonnī zi mo ehe amētēnnī mo.

¹⁶ Yēsu ako'jo ha vo lītu 'bēniye iya henye, "A'di ra ēdī me'do'e zē ētī ga kō'du mo?" ¹⁷ Kora maako mī kutē vīdī kayo ne'e aya'ba da me'do henye, "Vo komoyandi, mika wisi ama zi yī, ga kō'du mo ēdī dakyikyī aba mī nī, o'bo dē zi me'do. ¹⁸ Ēzē dakyikyī ne ēnyī ku mo kō'do, umē mo akaṅo, amo aba hē nī, hē nī konyo aba, atēdī seserese. Mako'jo ha vo lō'bō 'bēniye zi dakyikyī ne kore mo yaga, mora zē o'bonnī dē."

¹⁹ Yēsu iya zi zē henye, "E vīdī oma'e dē. Hala ma kalima 'diri ētī? Hala matēdī 'diri nduwē na mikuku? Ika wisi ne zi ma." ²⁰ Ikannī mo zi Yēsu. Kandi mati dakyikyī ne ongo Yēsu, umē wisi ne tese aba, here mo alō'bō akaṅo, alulu gbō amo aba hē nī. ²¹ Yēsu ako'jo ha 'bu mo iya henye, "Mo ēdī here ne, ndala aba?" Mo aya'ba iya henye, "Kyere mo gba na wisi tisi. ²² Da kyo dakyikyī ne ēdī yonzō zi mo kofo, mo kumē aba mī wa'do ehe mī wini. Asōsu kō'du ga kō'du ze, akonyi ze, ēzē akato'bo." ²³ Yēsu alēzē iya henye, "Iya 'Ēzē mo'bo'e,' Wa biya akyigo dē zi vīdī mati ēdī koma aba." ²⁴ Here kandi 'bu mo ēnyī udu riyē, "Mēdī koma aba, mora anza dē kyo. Akonyi ma zi tēdī mo aba kyo."

²⁵ Here Yēsu ayolo vīdī kayo ne'e ēdinnī ku tayi kara rē nī, here mo i'dī kō'du zi dakyikyī ne. Mo iya henye, "Dakyikyī mati mbili kīsī ehe ha ngulu aba, mī'dī kō'du zi yī tasi yaga ta ra wisi ne, ehe ōdu dekpe mī mo lōhu." ²⁶ Here dakyikyī ne udu, umē wisi ne tese aba na kyigo, asi gbō yaga. Wisi ne ongo bi kaa yōku vīdī, vīdī biya na kōlō kōlō iyannī henye, "Mo oli ku." ²⁷ Yēsu oba wisi ne kala nī aba, akonyi mo zi tēnyī, mo oṅo gbō riyē.

²⁸ Tapētī Yēsu mati ōdu loko, vo lō'bō 'bomo'e ako'jonnī ho mo mati zē na ga rē nnī, "Kō'du a'di

dɔ'bo də dakyiky kore gɔ mo yaga?" ²⁹ Yēsu aya'ba da me'do iya henye, "Nje mōtu ra ato'bo kyinē nenyē kore mo yaga, waako ɔ'bo də."

Yēsu ame'do kō'du koli 'bēni lōhu
(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43b-45)

³⁰ Here Yēsu vo lō'bō 'bēni ēti ilannī bi nani i'bēnni nduwē kpuru tēmī Galilaya. Yēsu omba də zi vidī kōlō maako zi yolo nēdi kila, ³¹ ga kō'du mo ēdi vo lō'bō 'bēni ye yandi mo. Mo iya henye, "Wisi a Vidī akī'dī zi vidī maako'e, zē akofonni mo. Ko'do da wota aba yaa, mo akaliro na didi." ³² Mora zē ayolōnni mī kō'du yandi ne də, zē na tere ta bi ho mo kō'jo.

Ēyi ra 'bēni na kyedre?
(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Here zē ayinnī Kāparanamo. Tapēti ti'bē 'bēzē loko, Yēsu ako'jo ha vo litu 'bēniye, "Ēdiye ame'do da ga gēri ne ga kō'du a'di?"

³⁴ Mora zē aya'bannī da me'do də zi mo, ga kō'du da ga gēri ne zē ēdinnī ame'do na ga rē nnī, ēyi ra 'bēni kyedre.

³⁵ Yēsu alima akaŋo, ako'jo vo litu 'butē dōmorīyō ne'e, iya zi zē henye, "Mo mati omba zi tēdi dagba, maya'ba rē nī hulēhu ta da vidī biya, mo mēdi na vo litu zi vidī biya." ³⁶ Here mo iri wisi kora i'dī mo atōɔ da komo zē. Mo i'dī kala nī kpo ta rō mo, iya zi zē henye, ³⁷ "Vidī mati iri wisi ma kōlō

tēmī gisisi nenyē'e kalakye-dre aba mī ru ma, mo iri ma kalakyedre aba. Vidī mati iri ma kalakyedre aba, iri də nje ma kalakyedre aba, mora mo mati utu ma ne kpa."

Vidī mati kō'du kō'do 'bomo anza də

Na kyēnyē zi ze, mo 'beze
(Lk. 9:49-50)

³⁸ Here Yowani iya zi mo henye, "Vo komoyandi, dongo kora maako ēdi dakyiky kore mo ru yi aba, dayada ze zi mo zi kila, ga kō'du mo anza də mī gboko 'beze." ³⁹ Yēsu ayada zi zē henye, "Ayōnzō'e mo dōɔ də, ga kō'du vidī kōlō maako mati ēdi kō'du koro kō'do mī ru ma, akato'bo də kandi tapēti mo kō'du kyēnyē kiya ru ma aba. ⁴⁰ Ga kō'du vidī mati kō'du kō'do 'bomo anza də na kyēnyē zi ze, mo 'beze.

⁴¹ Miya zi ye tūnyō henye, vidī maako mati i'dī wini zi ye kuwē ga kō'du'e 'bama, aki'ja biriti rē nī."

Kō'du kyēnyē yōnzō
(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-12)

⁴² "Ēzē vidī ma o'do kō'du zi wisi tisi ma kōlō nenyē'e zi kō'du kyēnyē kō'do mati oma mī ma, atēdi na laka zi vidī nani zi tēdi yitō kyedre kida aba kpo ta gu nī ehe ku'du mo mī ranga. ⁴³⁻⁴⁴ Here ēzē kala yi o'do yi zi kō'du kyēnyē kō'do, ikye yaga. Ēdi na laka zi yi lima kazi kala, ta da kala sesi mo 'dō riyō ti'bē mo aba mī gehena mati inde rē nī də. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ēzē ndi yi o'do yi

zi kö'du kyënyë ko'do, ikye yaga. Ëdi na laka zi yï lima kazi ndi, ta da ndi sesi mo 'dö riyö ti'bë mo aba mi gehena mati inde rë ni dë. ⁴⁷ Ëzë komo yï o'do yï zi kö'du kyënyë ko'do, oba yaga. Ëdi na laka zi yï tödu Damöku 'ba Wiri komo kölö aba, ta da komo sesi mo 'dö riyö ti'bë mo aba mi gehena, ⁴⁸ mati 'kuru oli dë, ehe wa'do inde rë ni dë.' ”

⁴⁹ “Vidi na kölö kölö akako'jo wa'do aba kaa wakumu edi ako'jo yo'do aba. ⁵⁰ Yo'do edi laka, mora ezë ayaña yoko ni ku, hala ato'bo ko'do zi yoko löhu? Ediye yo'do 'ba aboka aba mi kut'e, ehe alima'e mi rakyeyi oka ma kölö maako aba.”

10

Yësu ayandi kö'du 'ba mbara yeyi

(Mt. 19:1-12; Lk. 16.18)

¹ Here Yësu ila bi nani, enyi i'bë mi dakaño 'ba Yudiya, ehe umu da ranga 'ba Yeredene. Vidi ayinni na kayo zi mo löhu, mo ayandi zë kaa mati mo edi 'duwi ako'do. ² Here kya 'ba Farasiye ayinni zi mo, ayonzonni zi mo kuyi. Zë ako'jonnii ho mo iyanni henye, “Ayada te zi ze, kö'du ki'di 'beze akila vidi zi mbara 'beni yeyi?” ³ Yësu aya'ba do mo temi kö'du ko'jo iya henye, “Kö'du ki'di a'di ra Mosa i'di zi ye?” ⁴ Da kö'du ya'ba 'bezë edi henye, “Mosa i'di dangölö zi vidi

waraga 'ba rayeyi yöru, ehe kore mbara 'beni 'de.”

⁵ Yësu iya zi zë henye, “Mosa ayöru kö'du ki'di ne here zi ye, ga kö'du de 'e na kyigo zi yandi. ⁶ Mora biyeto aba, mi kadra nani mati bi o'do rë ni, Wiri i'di kora mbara aba. ⁷ Mora ga kö'du nenyë, kora akila 'bu ni ma ni, aba akadroko rë nni mbara 'beni aba, ⁸ ehe zë riyö ne, ata'banni na wa kölö. ⁹ Inye'e dë wa mati Wiri adroko ku bi kölö ne.”

¹⁰ Mati zë a'banni löhu hulëhu loko, vo lö'bö'e ako'jonnii ha Yësu ga kö'du ne. ¹¹ Here mo iya zi zë henye, “Kora mati ayeyi mbara 'beni ehe oze mbara vere, mo o'do ndoro ta da mbara 'beni. ¹² Mi ga gëri kölö ne, mbara mati ayeyi kora 'beni, ehe oze kora vere, ne o'do ndoro.”

Yësu i'di ya'da zi gisisiye

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Here kya vidi maako'e ikanni gisisiye zi Yësu, ga kö'du zi mo kala ni ki'di dë zë, mora vo lö'bö'e amonni vidi ne eti. ¹⁴ Mati Yësu ayolo kö'du nenyë, mo na kamo ehe iya zi vo lö'bö 'beniye henye, “Ila'e gisisiye 'bayinni zi ma, ayata'e zë dë, ga kö'du damöku 'ba Wiri ne edi kö'du zë kaa ma nenyë'e. ¹⁵ Miya zi ye henye, mo mati iri damöku 'ba Wiri dë kaa wisi tisi, ödu dë mi mo.” ¹⁶ Here mo iri gisisiye hu förö ni, i'di kala ni dë zë, ehe i'di ya'da zi zë.

Kora vo wakayo

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Mora kaa Yësu ayeto ku da gëri 'bëni löhu, kora maako aho alodrɔ da komo mo, ako'jo hɔ mo iya henye, "Vo komoyandi laka, mako'do a'di zi ma didi ma ŋburu ki'ja?" ¹⁸ Yësu ako'jo hɔ mo iya henye, "Kö'du a'di ako'jo ma na laka? Vidi maako anza na laka, nje kölö Wiri. ¹⁹ Ayɔɔ kö'du ki'di ne'e ku. Ofo vidi dë, o'do ndoro dë, alogo dë, asusu vidi maako dë na ndɔndɔ, o'ba vidi dë, ɔwɔ 'bu yi ma yi aba."

²⁰ Kora ne iya henye, "Vo komoyandi, kyere ma gba na ɔbi, mɔwɔ kö'du ki'di ne biya." ²¹ Here Yësu ongo bi mbiyi dɔ mo lövɔ aba, iya henye, "O'do wa kölö dë gba. I'bë, ogo wa mati ëdi mo aba ne biya, i'di kɔhi mo zi vo leriye, atëdi wa aba kyɔ komoriyë, ayi alö'bö ga ndi ma."

²² Mati kora ne owo kö'du ne, biköndu apere rë ni ta komo mo, ehe i'bë 'de na rasösu, ga kö'du mo na vo wakayo. ²³ Yësu ongo bi kpo da vo lö'bö 'bëniye, iya zi zë henye, "Atëdi na kyigo zi vidi 'ba wakayo aba zi tödu mi damöku 'ba Wiri."

²⁴ Mora here, vo lö'bö'e na rakaga mi me'do ne. Mora Yësu i'bë nduwë kiya mo aba henye, "Gisi ama'e, ëdi na kyigo zi tödu damöku 'ba Wiri. ²⁵ Atëdi na kyigo ndra zi vidi 'ba wakayo aba zi tödu mi damöku 'ba Wiri,

ta da jemele zi ti'bë kpuru ta komo wogo 'ba ibira." ²⁶ Mora here ne, vo lö'bö'e rakaga aba ndra, ako'jonnï oka maako, "Mora here ne, ëyi ra atɔ'bo yɔmɔ?" ²⁷ Yësu ongo bi mbiyi dë zë, aya'ba dɔ mo henye, "Nenye wa mati vidi ɔ'bo dë ko'do mo, mora anza dë na kyigo zi Wiri. Wiri atɔ'bo wasisi ko'do mo biya."

²⁸ Here Petero ame'do riyë, "Ongo te, dila wasisi ku biya, da'ba dalö'bö ku gë yi." ²⁹ Yësu alëzë ɔɔ, iya zi zë henye, "Mayada zi ye henye, vidi maako mo ila linɔ, mandere öndu'e, mandere ëmiye, mandere ma'e, mandere 'bu'e, mandere gisisiye mandere yaka'e, ga kö'du ma, ehe ga kö'du yöyö laka, ³⁰ mo aki'ja ndra mi ko'do ma ndenye ne. Mo aki'ja loko lami da kyɔ, öndu'e, ëmiye, ma'e, gisisiye, yaka'e, ehe riti kpa. Mi ko'do mati atayi ne, mo aki'ja didi ŋburu. ³¹ Mora vidi kyɔ mati dagba ne, atëdinni hulëhu, ehe vidi kyɔ mati hulëhu ne, atëdinni dagba."

Yësu ame'do kö'du koli 'bëni

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Yësu vo lö'bö 'bëni ëti, yaanya aba ëdinni ku da ga gëri mati i'bë le mi Yerusalema. Yësu ëdi at'i'bë dagba komo vo lö'bö'e. Zë ndo na rakaga. Vidi mati alö'bö 'bënni hulëhu ne, na tere. Da kölö löhu Yësu oba vo litu

'butë dōmoriyō ne'e dakapa, ame'do kō'du wa mati ako'do rē nī zi nī. Mo iya zi zē henye, ³³ “Owo'e te, dēdī tī'bē'e le mī Yerusalema, ani Wisi a Vīdī akī'dī zi kyedre 'ba vo karasa'e ehe vo komoyandi 'ba kō'du kī'diye. Zē akombannī da kō'du zi mo kofo, akī'dī mo zi vo leze'e, ³⁴ mati ako'dōnnī wari rō mo, ko'binnī oro rō mo, aku'bōnnī hu mo, ehe akofonnī mo. Mora ko'do da wota aba, mo atēnyī na didi.”

Kō'du 'ba Yemisi nnī Yowani aba
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Here Yemisi nnī Yowani aba zē gisi 'ba Zebedeyo, ayinnī zi Yēsu, iyannī henye, “Vo komoyandi, waako ēdī ani domba zi yī ko'do mo zi ze.” ³⁶ Yēsu ako'jo hē zē iyannī henye, “A'di ra here?” ³⁷ Zē aya'bannī da me'do iya henye, “Ēzē alima ku da kyitī 'ba bikanyi kyedre 'ba damōku 'bēyī, domba yī zi kila ze lima yī aba, ma kōlō da kala yī ma tīrī, ehe ma kōlō da kala yī ma gali.”

³⁸ Yēsu iya zi zē henye, “Ayōlō'e dē, a'di ra ēdiye kō'du ko'jo gō mo. Akato'bo'e kōfō 'ba riti mati makuwē ne? Akato'bo'e bapatisi tēmī gērī mati abapatisi ma?” ³⁹ Aya'bannī da me'do henye, “Dakato'bo.” Yēsu iya zi zē henye, “Akuwē'e kōfō mati makuwē, ehe akabapatisiye tēmī gērī mati abapatisi ma. ⁴⁰ Mora mo'bo dē zi vidī maako kinzi, ēyī ra akalima da kala ma ma

tīrī, ehe da kala ma ma gali. Wīrī ra akī'dī bi nenyē'e zi zē mati mo ako'jo ga kō'du zē.”

⁴¹ Mati kya 'ba vo litu'e 'butē owonnī kō'du ne, zē na kamo kazi Yemisi Yowani aba. ⁴² Here Yēsu ako'jo zē biya zi nī ga bi kōlō, iya zi zē henye, “Ayōlō'e ku here, yere 'ba vo leze'e ēdinnī yere kyigō'e kalakonda aba. ⁴³ Nenyē anza dē gērī mati ēdī mī kutē'e. Ēzē vidī ma kōlō tēmīye omba zi nī tēdī na kyedre, mo mēdī na vo kalima zi oka'e, ⁴⁴ ehe vidī ma kōlō tēmīye omba zi nī tēdī dagba, mo mēdī na vo kalima zi oka'e biya. ⁴⁵ Here Wisi 'ba Vīdī ayi dē zi vidīye lōo ko'do zi mo, mo ra ayi zi ko'do, ehe zi didī nī kī'dī zi vidī kayo yōmō.”

Yēsu ako'jo vo komokōndu Baratamoya

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Here zē ayinnī mī Yerikō. Mati Yēsu ila gawo vo lō'bō 'bēniye ētī ehe vidī kayo ētī, vo komokōndu ru mo Baratamoya, Wisi 'ba Tomasi, ēdī alima da kapa gērī. ⁴⁷ Mati mo owo henye Yēsu 'ba Nazereta ra, mo ayeto hē nī gbōgbō, “Yēsu Wisi 'ba Dawidi akōnyi ma.” ⁴⁸ Vidī kayo ne'e ēnyinnī mo aba na kamo, iyannī zi mo zi lima ti. Mora mo agbōgbō hē nī gbo ndra riyē, “Wisi 'ba Dawidi akōnyi ma.”

⁴⁹ Here Yēsu oō, iya henye, “Ako'jo mo.” Here zē ako'jonnī kora vo

komoköndu ne gbo. Zë iyanni henye, “Èdi rakyenyi aba, ènyì riyè, mo èdi yì ko'jo.” ⁵⁰ Mo umè bongo 'bèni 'de, öfu riyè, ayi zi Yësu. ⁵¹ Yësu ako'jo ho mo, “A'di ra omba zi ma zi ko'do zi yì?” Kora vo komoköndu ne, aya'ba da me'do henye, “Vo komoyandi, momba zi bi kongö löhu.” ⁵² Yësu iya zi mo, “Ì'bè, kö'du koma 'bèyì ako'jo yì ku.” Kandi mo o'bo zi bi kongö, alö'bö gbo ga Yësu da gèri.

11

*Yësu ödu mi Yerusalema
(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Yo. 12:12-19)*

¹ Mati zë èdinni ku toko Yerusalema, kara ra gawo 'ba Betehege ehe Beteniya, zë ayinni da Döku 'ba Olivo. Yësu utu vo lö'bö 'bèniye riyö dagba kö'du zi wa maako ko'do. ² Yësu iya zi vo lö'bö'e henye, “Ì'bè'e zi dalinjo mati èdi dagba komo'e. Èzè kandi oko'e ku ani, aki'ja'e wisi makakya na kida aho dè gba do mo, inga'e, ika'e kinye. ³ Èzè vidi maako ako'jo he'e kö'du a'di èdiye mokakya ne koba go mo, ayada'e zi mo Yere ra omba, mo akaya'ba hulèhu kandi.”

⁴ Here zë ì'bènni, i'janni wisi makakya yaga da ga gèri, na kida kara ha loko. Mati zë èdinni akinga, ⁵ kya 'ba vidi mati èdinni atoro dakapa ne, ako'jonnì hë zë henye, “Èdiye a'di ko'do here? Kö'du a'di èdiye

makakya ne kinga go mo?” ⁶ Here zë aya'banni da me'do kaa mati Yësu ayada zi zë, here vidi ne'e ilanni zë gbo ati'bè. ⁷ Zë ikanni makakya ne zi Yësu, umènni bongo 'bènni da ngötu ne, Yësu èkyi gbo do mo. ⁸ Vidi kayo o'banni bongo 'bènni da ga gèri, mora agamo'e ikye 'bènni mbila kaga mati mi yaka ne, o'banni da ga gèri. ⁹ Here vidi mati èdinni dagba ne, ehe vidi mati alö'bö 'bènni hulèhu ne, ayeto hë nni gbögbö,

“Wayeto zi Wirì,

Wirì mi'di ya'da zi mo mati ayi mi ru 'ba Yere.

¹⁰ Wirì mi'di ya'da zi damöku 'ba Yere Dawidi 'bu ze, mati èdi atayi ne.

Wayeto zi Wirì.”

¹¹ Mati Yësu ödu mi Yerusalema, ì'bè mi yèkèlu, ongo bi kpo ta da wasisi ne, mo ì'bè vo litu ma 'butè domoriyo ne eti mi Beteniya kö'du kadra anza dekpe.

*Yësu asënë kaga kyèlu
(Mt. 21:18-19)*

¹² Mi ko'do ma ta go mo zë èdinni ata'ba hulèhu tëmi Beteniya, Yësu na o'bo. ¹³ Mo ongo kaga kyèlu ta bi kowo ayöfu do mo mbili yèyü aba. Here mo ì'bè akongö kodo na kato'bo ki'ja kolo do mo. Mora mati mo ayi zi mo ani, mo i'ja nje mbili yèyu, ga kö'du anza kadra ma laka 'ba kyèlu zi tövu. ¹⁴ Yësu iya zi kaga kyèlu ne henye, “Vidi kölo maako onyo kolo dekpe kazi yì löhu.”

Yësu i'bë mi yëkëlu

(Mt. 21:12-17; Lk. 9:45-48; Yo. 2:13-22)

¹⁵ Mati okonni mi Yerusalema, Yësu i'bë ödu mi yëkëlu, ayeto vidi mati edinni wakogo ne kore mo biya yaga. Mo adu'du tarabiza 'ba vidi mati edinni kahi kutrë, ehe gba'da 'ba vidi mati edinni atu'bu kogo ne kaño. ¹⁶ Mo omba dë zi vidi kolö maako kumbë wa maako kpuru tasi mo aba yaga temi yëkëlu. ¹⁷ Here mo ayandi vidiye iya henye, "Edi na yöru Wirï iya henye, 'Yëkëlu 'bama ne akako'jo loko 'ba mötu zi tu'dë'e biya,' mora ofö'e ku na bi 'ba rakoho 'ba vo logo'e."

¹⁸ Kyedre 'ba vo karasa, ehe vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye owonni kö'du ne here, ayetonnï geri maako koma zi Yësu kofo. Zë na tere kazi mo, ga kö'du vidi kayo ne'e biya na rakaga temi kö'du yandi 'bomo. ¹⁹ Mati hutaga oko, Yësu vo litu 'bëni eti, i'bënni 'de temi gawo nani.

Kö'du yolo ta ra kaga kyëlu

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Mi da mindö vere 'do nbo, zë edinni ati'bë ta da geri, ongonni kaga kyëlu ne, oli ku ta riye le ngara'da ni aba akanjo. ²¹ Petero asösu kö'du mati o'do rë ni ne, ehe iya zi Yësu henye, "Ongo te, vo komoyandi, kaga kyëlu mati asënë ne, oli ku." ²² Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, "Ediye kö'du

koma aba mi Wirï. ²³ Miya tinyö zi ye henye, mo mati ayada kö'du zi lutu nenye tenyi riye ehe rë ni kumë mi ranga, do mo anza dë jiri jiri, mora oma mi kö'du mati mo iya ne, ako'do rë ni zi mo. ²⁴ Ga kö'du ne mayada zi ye, ezë amötu'e, ehe ako'jo'e kö'du wa, oma aki'ja, aki'di wa mati ako'jo kö'du go mo. ²⁵⁻²⁶ Ezë ogo riye amötu, ila kö'du sisi mati iri ra vidi maako, here 'Bu yi komoriye akila kö'du kyenyë mati o'do."

Kö'du ko'jo kö'du kalakonda 'ba Yësu

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Zë okonni kpa löhu mi Yerusalema. Mati Yësu edi alasi mi yëkëlu, kyedre 'ba vo karasa'e, vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ehe vidi kyedre'e ayinni zi mo ²⁸ ako'jonni ho mo iyanni henye, "Ayada zi ze, kalakonda 'ba a'di ra edi kö'du nenye'e ko'do mo aba? Eyi ra i'di kalakonda ne zi yi?" ²⁹ Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, "Ma kako'jo he'e nje kö'du ko'jo kolö aba. Ezë aya'ba'e da kö'du ko'jo ne ku, makayada zi ye kalakonda 'beyi ra medi kö'du nenye'e ko'do mo aba. ³⁰ Ayada'e zi ma, kalakonda 'ba Yowani mati edi vidi bapatisi mo aba ne ayi ta kila, kazi Wirï kodjo kazi vidi?"

³¹ Zë ayetonnï hë nni wasa na ga rë nni iyanni henye, "Dakiya ze a'di? Ezë daya'ba'e do mo, diya'e 'Ayi

kazi Wirī,' mo akiya henye, 'Kö'du a'di oma'e dē mī Yowani?' ³² Mora ēzē diya 'Ayi kazi vidī....' " Zē erennī vidīye ga kö'du vidī biya na kölō kölō omannī mī Yowani, iyannī mo Nēbī ra. ³³ Here da me'do ya'ba 'bēzē zi Yēsu ēdī henye, "Dayolō dē." Yēsu iya zi zē henye, "Makayada dē zi ye, kalakonda 'ba a'di ra mēdī kö'du nenyē'e ko'do mo aba."

12

Mala 'ba vo loo
(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Here Yēsu ame'do zi zē tēmī mala. "Kora maako ēdī ani, isi yaka o'do resi kpo ta rō mo, ako'jo bi zi nyenyo ku'bō dō mo, o'ba loko tōrō 'ba zi bi kongō. Mo ila yaka ne zi vo loo ko'do'e, i'bē gbō bi yingō. ² Mati kadra 'ba nyenyo kumu okō ku, mo utu vo kalima 'bēnī zi vo loo ko'do ne'e, zi kīrī kazi zē mī 'bēnī tēmī yaka.

³ Here vo loo ne'e irīnnī vo litu ne u'bōnnī mo, utunnī mo hulēhu kazi wa maako.

⁴ Here vo kyeti yaka utu vo kalima ma agamo, vo loo ko'do'e u'bōnnī mo dō mo, i'dinnī komokaya dō mo.

⁵ Vo kyeti yaka utu vo kalima ma agamo, ofonnī mo. Mo utu zē kyō, ehe zē u'bōnnī maako'e, ofonnī maako'e."

⁶ "Kōsō mo kölō mati oso zi kutu, nje gogo wisi 'ba kora ne. Ndundu mo aba biya, mo utu wisi 'bēnī zi vo loo'e. Mo iya henye, 'Mayolō ku zē atowōnnī wisi ama.'

⁷ Mora vo loo nenyē'e iyannī

zi oka maako, 'Nenye wisi 'ba vo yaka ra. Ayiye, dofo'e mo, wasisi 'bōmo ne'e, atēdī 'beze.' ⁸ Here zē irīnnī wisi ne, ofonnī mo, u'dunnī yōku mo yaga tēmī yaka."

⁹ Yēsu ako'jo kö'du iya henye, "A'di ra vo kyeti yaka ne ako'do? Mo atayi akofo vo loo ne'e, aki'di yaka ne zi vo loo maako'e. ¹⁰ Ako'jo'e kö'du yōru nenyē ku.

'Yitō mati vo wa ko'ba'e ombannī dē,

opi rē nī ku na rī'di ma laka.

¹¹ Nenye Yere ra o'do,

ēdī na rakaga zi ze.' "

¹² Here vo dagba 'ba Yuda'e ayōnzōnnī zi Yēsu kīrī, ga kö'du ze ayōlōnnī mo ēdī mala ne yada kö'du 'bēnnī. Mora zē na tere kazi vidī kayo ne'e, here zē ilannī mo i'bē gbō.

Kö'du 'ba 'be'bele kopi

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Yaa, zē utunnī kya 'ba Farasi maako'e, kya 'ba Heroda'e zi Yēsu kīrī kö'du me'do hō mo. ¹⁴ Zē ayinnī zi mo iyannī henye, "Vo komoyandi, dayolō ku yī kora mati ēdī kö'du tīnyō ra yada. Vidī maako o'ba yī dē, ga kö'du omba da me'do 'beze dē. Mora ēdī kö'du gērī 'ba Wirī ra yandi tīnyō. Edī laka zi 'be'bele kopi zi Yere Siza kōdō anza here dē?"

¹⁵ Mora here Yēsu ongo bi kpuru tēmī kö'du yōnzō 'bēzē ne, aya'ba dō mo iya henye, "Kö'du a'di ēdiye re 'e kī'di zi ma kuyī? Ika'e kōhi ŋbirīrī ne mongō te." ¹⁶ Zē

ikannī zi mo kōlō, mo ako'jo hē zē iya henye, “Komo ēyī ra ru mo aba nenye?” Zē aya'bannī, iyannī henye, 'ba Yere Siza ra. ¹⁷ Here Yēsu iya henye, “Laka i'diye zi Yere Siza wa mati 'ba Yere Siza, ehe i'diye zi Wiri wa mati 'ba Wiri.” Zē na rakaga kazi Yēsu.

Kō'du 'ba tēnyī tēmī koli
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Here kya Sadeke maako'e mati ēdinnī akiya vidī ēnyī dē tēmī koli ne, ayinnī zi Yēsu iyannī henye, ¹⁹ “Vo komoyandi, Mosa ayōru kō'du kī'dī ne zi ze, iya henye, “Ēzē kora mati mbara aba oli ila mbara ne kazi wisi, ōndu 'ba kora ne moze mbara lu'bē ne ga kō'du zi zē gisisi ko'jo mī ru 'ba ōndu mati oli ne.’”

²⁰ “Here gisi ōndu'e ēdinnī madomoriyō. Ma kyedre oze mbara ehe oli 'de kazi wisi ko'jo. ²¹ Mora ōndu ma riyo mo oze mbara ne, ehe mo oli kpa 'de kazi wisi ko'jo. Kō'du ne o'do rē nī kpa zi ōndu ma wota mo. ²² Mora zo zi koso mo ne'e. Gisi ōndu madomoriyō ne'e biya ozennī mbara ne, ehe olinnī kazi gisi ko'jo. Ndundu mo aba mbara ne oli gbo. ²³ Yaanya aba, ēzē vidī mati olinnī, ēnyinnī ku na didī mī ko'do 'ba tēnyī tēmī koli aba, mo atēdī 'bēnī na mbara 'bēyī? Zē madomoriyō ne biya ozennī mo.”

²⁴ Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, “Kō'du a'di o'do'e kō'du litē ne go mo?

Ēdī ga kō'du ayolo'e dē, a'di ra kō'du yōru iya? Kodo ayolo we'e kyigo 'ba Wiri dē? ²⁵ Ga kō'du ēzē vidī mati olinnī ne ēnyinnī ku na didī, atēdinnī kaa malayika'e komoriyē rakoze anza kpe. ²⁶ Yaanya aba ne ga kō'du 'ba yōku zi tēnyī ne, ako'jo'e dē tēmī Buku mati Mosa ayōru kō'du mōku lo'bo? Ēdī na yōru ani, Wiri iya zi Mosa henye, ‘Ma Wiri 'ba Abarayama, Wiri 'ba Yisika ehe Wiri 'ba Yakoba.’ ²⁷ Mo Wiri 'ba didī anza dē 'ba koli. Alitē'e kō'du ku!”

Kō'du kī'dī ma kyedre ndra
(Mt. 22:34-40; Lk. 10:25-28)

²⁸ Here vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī ēdī ani, mo owo me'do ne gbo. Mo ongo Yēsu i'di da me'do ya'ba laka zi Sadeke'e, here mo ayi zi mo, kō'du ko'jo aba. “Kō'du kī'dī ma yala ra ēdī na laka ndra, ta dē zē biya?” ²⁹ Yēsu aya'ba do mo iya henye, “Ma kōlō ma laka ndra ēdī henye, ‘Owo'e kō'du Yiserele, Yere Wiri 'beze nje Yere kōlō. ³⁰ I'di lovo Yere Wiri 'bēyī di'di yī aba biya, lawo yī aba biya, dē yī aba biya, ehe biya kyigo 'bēyī aba.’ ³¹ Kō'du kī'dī ma riyo ma laka ndra ēdī henye, ‘O'do lovo vo halinjo oka kaa mati o'do lovo yī.’ Kō'du kī'dī ako ndra ta da ma riyo nenye'e anza dē.”

³² Vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī aya'ba do mo zi Yēsu iya henye, “Eme ndō, vo

komoyandi. Ēdi t̄nyō, kaa mati iya henye Wiri nje k̄lō, Wiri maako anza du mo. ³³ Vidi mo'do lovo Wiri biya di'di ni aba, de ni aba biya, ehe biya kyigo 'beni aba, mo mo'do lovo vo haligo oka kaa, mati mo o'do lovo ni. Ēdi na laka zi ko'du ki'di riyō nenyē'e towo mo ta da ngōtu ki'di wakumu maako eti zi Wiri."

³⁴ Mati Yēsu ayolo hala da ko'du ya'ba 'beni ēdi na laka, mo iya zi mo, "Anza de na kowo ta ra damōku 'ba Wiri." Ta ga ma ne, vidi maako i'di re ni dekpe zi ha Yēsu ko'jo.

Ko'du ko'jo ga ko'du 'ba Korisito

(Mt. 24:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Mati Yēsu ēdi ko'du yandi mi yekelu, mo ako'jo ko'du iya henye, "Hala vo komoyandi 'ba vo ko'du ki'diye o'bōnni akiya henye Korisito atēdi tēmi kozo 'ba Dawidi? ³⁶ Lawo Kōlō Laka i'di me'do zi Dawidi kiya henye,

'Yere iya zi Yere ama henye, Alima kinye da tiri ma, le zi ma vo wehe 'beyiye ki'di burutu yi.'

³⁷ Dawidi na bi deni ako'jo mo 'Yere.' Hala Korisito akato'bo tēdi na kozo a Dawidi?"

Yēsu ayada ko'du kyenyē 'ba vo komoyandi 'ba vo ko'du ki'diye

(Mt. 23:1-36; Lk. 20:45-47)

³⁸ Yēsu nduwē ko'du yandi, ehe vidi kayo ēdi mbilinni koze na rakyenyi.

Mati mo ayandi zē, mo iya henye, "Andiye re 'e kazi vo komoyandi 'ba vo ko'du kidi ne'e, o'dōnni lovo zi lasi kpo mi bongō konda 'bēnni ne, zē mētē watowo aba mi bi wakogo. ³⁹ Akinzi 'bēnni kyiti ma kyedre mati ako'jo mi bi 'ba mōtu ne, ehe bi ma laka mi bi 'ba ratoto. ⁴⁰ I'dinni ko'du ko'do 'bēnni ga ko'du mbara lu'bē ne'e, ehe wēnni wa 'bēzē logo mo ta ligo. Here, zē o'do re nni zi kongō na laka mōtu konda ko'do aba."

Waki'di 'ba mbara lu'bē
(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Mati Yēsu alima kara ra sōndu kōhi 'ba yekelu, mo ēdi vidi mati ēdinni kōhi 'bēnni ki'di ne kongō mo. Vidi vo wa aba kyo, i'dinni kōhi kyo. ⁴² Mora mbara lu'bē vo leri ayi i'di tarifa riyō. ⁴³ Mo ako'jo vo lō'bō 'bēniye bi kōlō, ehe iya zi zē henye, "Mayada zi ye mbara lu'bē vo leri nenyē, i'di waki'di mi sōndu ne ndra ta da oka'e biya. ⁴⁴ Vidi mati zē wa aba kyo, i'dinni nje wa mati zē ombanni de. Mora mo le na vo leri kaa mati mo ēdi ne, i'di 'beni biya wa mati mo ēdi zi lima ro mo."

13

Yēsu ame'do ko'du 'ba yekelu yana

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:1-6)

¹ Mati Yēsu ēdi alasi tēmi yekelu, vo lō'bō 'bomo iyanni zi mo henye, "Ongō te vo komoyandi, yitō koro a'di ra here, loko ne aba?"

² Yēsu aya'ba da me'do iya henye, Ongɔ loko kyedre ne'e ku? Yitō ma kōlō maako kinye akatɔɔ dē ga bi nī, gē zē biya na kōlō kōlō aku'du akaɲo.” ³ Yaa mati Yēsu ēdī alima da Dōku 'ba Olivo, kyētī 'ba yēkēlu, mora Petero, Yemisi, Yowani ehe Anderiya ayinnī zi mo na bi dē nni. ⁴ Zē iyannī zi mo henye, “Ayada zi ze ndala aba nenyē ako'do rē nī, ehe ayada zi ze a'di ra ako'do rē nī zi yada henye kadra mo ɔko ku ga kō'du zi wasisi ne'e biya zi rē nni ko'do.” ⁵ Yēsu iya zi zē henye, “Ēdiye komo kī'dī aba, ehe ila'e vidī kōlō maako dē zi ye ko'ba. ⁶ Vidī kayo akī'dī rē nni me'do ga kō'du ma, akatayi akiyannī henye, ma mo, ehe zē ako'bannī vidī kayo. ⁷ Mora here, anza'e dē na riti ēzē owo'e kpɔɔ wehe kara da kapa ehe kō'du yōyō 'ba wehe na kɔwɔ. Kō'du nere'e ako'do rē nni, mora anza dē zi kiya henye, ndundu 'ba dakaɲo ra ɔko ku. ⁸ Dakaɲo ako'do wehe oka ma kōlō aba, damōku akalēpī da oka maako. Kinzikinzi atēdī ta bi ne biya ehe madōyī atēdī. Wa ne'e atēdinnī kaa dagba tɔɔ 'ba wisi ko'jo. ⁹ 'E na bi de 'e, ēdiye komo kī'dī aba. Akīriye, ehe aku'bō'e bi 'ba vurē. Aku'bō'e mī bi 'ba mōtu, atɔɔ'e komo vo dalɔɔ'e, ehe yere'e ga kō'du ma, zi yada kō'du yōyō laka ne zi zē. ¹⁰ Mora dagba kazi ndundu mo tɔko, kō'du yōyō laka ma yētī zi vidī biya. ¹¹ Ēzē iriye,

ika bi 'ba vurē, asōsu'e dē ga kō'du mati akiya'e. Ēzē kadra mo ɔko ku, iya'e mati i'dī zi ye. Ga kō'du me'do mati akame'do'e ne, atanza 'be, atayinnī kazi Lawo Kōlō Laka. ¹² Ōndu'e atēnyinnī akpa da ōndu nniye, ehe akī'dinnī zē zi kofo. 'Bu'e atēnyinnī akpa da gisisi 'bēniye, ehe akī'dinnī zē zi kofo. Gisisi ako'donnī wehe akpa 'bu nni aba, ehe akomannī gērī zi 'bu nni, ma nni ētī kofo. ¹³ Vidī biya na kōlō kōlō akoyinniye ga kō'du ma. Mora vidī mati ēdī mī kuku aba, le mī ndundu mo akayɔmɔ.”

Tuku kyēnyē

(Mt. 24:15-28; Lk. 21:20-24)

¹⁴ “Akongɔ'e tuku kyedre atɔɔ bi mati mo anza dē zi tēdī zi mo (kō'du zi vo ko'jo mo, ayɔɔ na laka mī kō'du nenyē a'di). Mora zē mati mī Yudiya, atahonnī 'de da lutu'e. ¹⁵ Vidī mati ēdī da loko 'bēnī asi dekpe akaɲo zi wa maako koba mo nī aba. ¹⁶ Vidī mati ēdī yaka i'bē dekpe hulēhu, liɲo kō'du bɔngɔ 'bēnī. ¹⁷ Atēdī na kyēnyē mī kadra naniye, zi mbara mati ɔmɔnnī, ehe zi ma'e mati ēdinnī gisi luru aba. ¹⁸ Amōtu zi Wiri kazi kō'du nani o'do rē nī mī tona. ¹⁹ Ga kō'du kyēnyē 'ba mī ko'do naniye, atēdī kɔwɔ na kyēnyē ta da mo biya gba damōku ayɔɔ dē biyeto aba, mati Wiri i'dī damōku le mī kadra ma yaanya aba. Mora ani kō'du ako atanza dekpe kaa ma ne hulēhu.

20 Mora Yere aya'ba ra watiti mi ko'do naniye, ezē mo o'do dē here, ro vidi ako omo dē. Ga ko'du vidi kinzi 'bomo'e, here mo aya'ba ra watiti 'ba ko'do naniye. 21 Mora here ezē vidi kōlō maako iya zi yi, Ongō te kinye Korisito ēdi ne, mandere ongō te nani mo ēdi, oma dē mi mo. 22 Ga ko'du Korisito vo ndondo, ehe nēbi vo ndondo'e akalaganni, zē ako'donni ko'du koro, ehe ko'du rakaga zi vidi ko'ba. Zē ako'donni ko'du ne zi vidi 'ba Wiri mati mo inzi. 23 Ēdiye na komokandi. Mayada ga ko'du ne ku biya zi ye gba kazi kadra mo toko."

Tayi 'ba Wisi a Vidi

(Mt. 24:28-31; Lk. 21:25-28)

24 "Mi ko'do tapēti kadra 'ba riti nani, kadra akuyi rē ni na kōndu, yehwe ayanyi bi dekpe, 25 kyēlu akalēpinni ta komoriyē, ehe kyigō mi ga bi ne'e akore zē ta bi 'bēzē. 26 Mora here, wisi a vidi akalaya ta bi tayi tēmī foli kyigō bikanyi kyedre aba. 27 Mo akutu malayika'e yaga zi bi sowō 'ba bi golo'bo 'ba dakaño ne zi vidi kinzi 'ba Wiri toto mo ta ndundu 'ba damōku le kapa ma kyamo. 28 Kaga 'ba kyēlu ma yandi ko'du yolo zi ze. Ezē ngora 'ba kaga kyēlu ne ayi ku na luwē, ehe na 'bolō, ehe yēyu na kyiyi ne ayeto tövu, akayolo henye omo ku kara. 29 Tēmī gērī kōlō ne, ezē ongō'e ko'du ne'e ēdi rē nni ko'do, akayolo'e henye, kadra mo ku kara nzo zi rē

ni yeto. 30 Asōsu'e henye, ko'du nenyē'e biya ako'do rē nni dagba kazi vidi mati ēdinni na didi yaanya aba ne koli biya. 31 Komoriyē dakaño aba akalaganni 'de, mora me'do 'bama alaga dē."

Vidi kōlō maako ayolo ko'do mo mandere kadra mo dē

(Mt. 24:36-44)

32 "Here vidi kōlō maako ayolo dē ndala aba ko'do mo mandere kadra mo akatoko, le malayika 'ba komoriyē'e mandere wisi, nje 'bu ra akayolo. 33 Ēdiye komo ki'di tandi aba ga ko'du ayolo'e dē, ndala aba kadra ne atoko. 34 Akatēdi kaa vidi maako ēnyi ati'bē bi yingō, kowō ta ra liño 'bēni, ehe ila vo loo 'bēniye ra na vo ga liño kongō. Tapēti mo i'di zi zē loo 'ba vidi ma kōlō zi ko'do mo, mora tapēti mo ayada ko'du zi vo ha loko kongō, zi tēdi nduwē kongō mo. 35 Ēdiye komokandi aba ga ko'du ayolo'e dē ndala aba vo kyeti liño ne atoko. Mandere atēdi hutaga aba, mandere mi kutē yondo gba kono bi aba mandere bi loso 'ba kadra aba. 36 Ezē mo ayi truku'du, mi'ja'e dē ako'do. 37 Kō'du mati miya zi yi ne, miya zi ye biya, ēdiye komo ki'di aba."

14

Kyedre 'ba Yuda'e o'donni yere zi Yēsu kofō

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Yn. 11:45-53)

¹ Here kadra 'ba kyërë karama 'ba laga 'ba koli ndenye ila ko'do mo ku nje da riyö. Kyërë 'ba mangolobö konyo kazi langa gɔ mo. Here kyedre 'ba vo karasa, ehe vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ëdinnî gëri koma zi Yësu kirî na liwo zi kofo mo. ² Zë iyannî henye, "Do'dö'e dë mî ko'do 'ba kyërë kazi vidî ënyinnî na koma wehe aba."

Apisi yëni ra Yësu mî Beteniya

(Mt. 26:6-13; Yn. 12:1-8)

³ Mati Yësu ëdî mî Beteniya liɔ 'ba Simona, vo mönyu ne, wakonyo, mbara maako ayi ödu loko maranji 'ba yëni këzi ngutru aba kyö mî mo, kogo mo kôhi kyedre aba. Mo ihiya maranji 'ba yëni këzi ngutru ne, ehe ope da Yësu. ⁴ Kya 'ba vidî mati ëdinnî ani ne, na kamo, ehe iyannî zi oka ma kölö maako henye, "Kö'du a'di 'bëni zi tedi yëni këzi ngutru ne yaɔa gɔ mo?" ⁵ Atöbö kogo mo ndra ta da lamiwota tarifa, ehe kôhi mo zi ki'di zi vo leriye." Here alimannî gbö di'di mbara ne kile mo. ⁶ Mora Yësu iya zi zë henye, "Ila'e mo kutu ni aba. Kö'du a'di ëdiye mî mo kile? Mo o'dö kö'du laka teme ne, ga kö'du ma. ⁷ Atëdiye 'duwi vidî vo leri ëti, ehe ta ga kadra biya omba zi ye zë konyi. Mora 'duwi atanza'e dë ma aba. ⁸ Mo o'dö wa mati mo akatöbö. Mo ope yëni këzi ngutru ne ra ma zi kôjɔ ma

dagba ta komo kadra kö'du zi kusu mo." ⁹ Yaanya abane miya zi ye tinyö, bi mati biya ayëti Bayibolo zi mo mî damöku ne, wa mati mo o'dö ne, akayada mî kö'du sösu kö'du mo.

Yudasi Isikirito omba da kö'du zi Yësu kogo

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Here Yudasi Sikereto mo kölö tēmî vo litu 'butë dömoriyö ne, i'bë zi kyedre 'ba vo karasa'e, ga kö'du zi Yësu susu mo zi zë. ¹¹ Zë na rakyenyi ga kö'du mati mo omba zi kiya kowo, ehe i'dinnî da kö'du zi kôhi ki'di mo zi mo. Here Yudasi Isikirito ayeto gëri ma laka koma mo zi Yësu ki'di mo zi zë. ¹² Mî ko'do dagba 'ba kyërë 'ba mangolobö konyo kazi langa, ko'do mati timëlë 'ba zi konyo ofo ku, Yësu vo lö'bö'e ako'jonnî ho mo, omba zi ze ti'bë ze zi wakonyo 'ba kyërë ne kôjɔ nzo zi bi yi. ¹³ Here Yësu utu riyö tēmî zë kö'du kise nenyë aba, "Ti'bë'e mî gawo akandösi de 'e kora maako ëdî tele wini aba dë ni. Alö'bö'e gɔ mo ¹⁴ mî liɔ mati mo ödu ne, mora iya'e zi vo kyeti liɔ ne, henye, vo komoyandi iya henye, 'Loko ma vala ra vo lö'bö 'bama'e, mora ma zi ze wakonyo 'ba kyërë 'ba karama 'ba laga 'ba koli ne, konyo mo 'dömo?" ¹⁵ Mora mo akayada zi ye loko tɔɔ kyedre, loko ne ëdî ku nzo zi bi ye ako'joe wakonyo zi 'beze ani." ¹⁶ Vo lö'bö ënyî i'bënnî mî gawo, ehe i'jannî kö'du ne te kaa

mati Yēsu iya zi zē ne, ehe ako'jōnni wakonyo 'ba kyērē 'ba karama 'ba laga 'ba koli gbo. ¹⁷ Hutaga aba, Yēsu ayinni vo litu 'bēni eti. ¹⁸ Mati ēdinni wakonyo da tarabiza, Yēsu iya zi zē henye, “Mayada zi ye, vidi ma kolō tēmīye akasusu ma, mati ēdi wakonyo ma aba ne.” ¹⁹ Vo litu'e na rasōsu ehe ayetonni ho mo ko'jo na kolō kolō, “Ma tīnyō manza kō'du aba rē yī.” ²⁰ Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, “Atēdi vidi kolō tēmī ye 'butē dōmorīyō mati usu mangolō'bo 'bēni ma aba mī gbenje ne. ²¹ Wisi a vidi akoli kaa mati Biyibolo iya, ako'do rēni here. Mora atēdi na kyēnyē zi vidi mati asusu mo ne. Atēdi na laka zi vidi ne ezē gba o'jo mo dē.”

Wakonyo 'ba Yere

(Mt. 26:26-30; Lk. 22:14-20; 1 Kor. 11:23-25)

²² Mati zē ēdinni wakonyo, Yēsu oba nzoyi mangolō'bo ehe o'do mōtu 'ba ōwō'di, owe mī mo, i'di zi vo lō'bō 'bēniye. Mo iya zi zē henye, “Oba nenyē ida ra ma ra.” ²³ Here mo oba kōfō, o'do mōtu 'ba ōwō'di zi Wiri, i'di zi zē, zē uwēnni biya tēmī mo. ²⁴ Yēsu iya zi zē henye, “Nenyē yama ma mati aliko yaga ga kō'du vidi kayo, yama ma mati lōmu 'ba Wiri o'o ku do mo ne. ²⁵ Mayada zi ye muwē a'ji nenyē dekpe lōhu le mī ko'do mati makuwē a'ji ma kyiyi mī damōku 'ba Wiri.” ²⁶ Mora zē aya'binni ngala

ehe i'bēnni yaga da Dōku 'ba Olivo.

Yēsu iya kō'du ha kiga 'ba Petero

(Mt. 26:31-35; Lk. 22:31-34; Yn. 13:36-38)

²⁷ Yēsu iya zi zē henye, “E biya ataho'e, akila'e ma kaa mati Biyibolo iya, Wiri akofo vo tīmēlē yako, mora tīmēlē akapere rē nni biya. ²⁸ Mora tapēti mo ezē mēnyī ku na didi, ma kati'bē mī Galilaya dagba komo'e.” ²⁹ Petero ēnyī aya'ba da me'do henye, “Mila yī dē, ezē koso mo ne'e biya ilanni yī le.” ³⁰ Yēsu iya zi Petero henye, “Mayada zi yī henye, gba kazi zanga ayapa da riyō yondo aba, akiya da wota henye, ayolo ma dē.” ³¹ Petero aya'ba da me'do na kyigo, “Makiya dē here, ezē ēdi le zi ma zi koli yī aba.” Koso vo litu ne'e iyanni biya here.

Yēsu amōtu mī Getesemina

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Zē ayi okōnni bi mati ako'jo Getesemina, ehe Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniye, “Alima'e kinye ezē mēdi amōtu.” ³³ Mo oba Petero, Yemisi ehe Yowani ti'bē ni aba. Kō'du sōsu ayi zi mo ³⁴ ehe mo iya zi zē henye, “Kō'du sōsu mī di'di ma ne, na kyedre omba kara zi lihiya. Alima'e kinye ongo'e bi kida aba.” ³⁵ Mo ēnyī i'bē tisi dagba, umē rē ni akaŋo amōtu henye, ezē ēdi zi rē ni ko'do, mō'bo dē zi ti'bē kpuru tēmī kadra 'ba riti

nani. ³⁶ Amötu iya henye, “Bu, 'bu ma wasisi biya ako'do rè nī mī kō'du komba 'bēyī. Oba kōfō 'ba riti nenyē 'de ta ra ma. Mora ne anza dē gba wa mati momba, mora wa mati yī ra omba.”

³⁷ Mati mo a'ba i'ja vo lö'bō wota ne'e ēdinnī ako'do. Mo iya zi Petero, “Simona, ēdiye ako'do? Ǿ'bō'e dē zi lima na ngō gbī le nje kadra kōlō?”

³⁸ Mo iya zi zē henye, “Ēdiye bi kida aba, amötu'e henye, kazi alēpiye mī kō'du yonzo. Lawo Kōlō Laka ra akato'bo ida ra akyigō dē.” ³⁹ Mo i'bě kpa löhu da kōlō amötu, amötu iya gbī me'do kōlō kōlō ne. ⁴⁰ Mo a'ba hulēhu zi vo litu'e i'ja zē ako'do, zē Ǿ'bōnnī dē zi komonni kila na hwērē. Zē ayōlōnnī dē a'di ra na kiyanni zi mo. ⁴¹ Mati mo ayi hulēhu mī kadra ma da wota mo aba, mo iya zi zē henye, Ēdiye gba ako'do alawo? Ǿ'bō ku! Kadra mo Ǿkō ku! Ongō'e te, wisi a vīdī yaanya aba i'dī ku zi vīdī 'ba kō'du kyēnyē'e. ⁴² “Ēnyīye riyē dī'bē'e, ongō'e kinye, nenyē kora mati asusu ma.”

Yēsu kīrī

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Yn. 18:3-12)

⁴³ Mati Yēsu ēdī gba ame'do, Yudasi mo kōlō tēmī vo litu 'butē dōmoriyō ne Ǿkō gbō. Mo aba vīdī kayo kulu, mōvō aba. Kyedre 'ba vo karasa, vo komoyandi 'ba kō'du kī'diye 'e kyedre 'ba Yuda'e ra utunnī zē. ⁴⁴ Vo wasusu ayada zi vīdī kayo ne'e, dakyīnē wa na kō'do,

iya henye, vīdī mati munzu hō mo ne, mo ra omba'e. “Īriye mo, oba'e mo 'de tasi mo aba yaga.” ⁴⁵ Kandi mati Yudasi Ǿkō, mo i'bě zo zi Yēsu, ehe iya henye, “Vo komoyandi” ehe unzu hō mo. ⁴⁶ Here zē irīnnī Yēsu anda'bannī mo gō. ⁴⁷ Mora vīdī kōlō tēmī zē mati ēdinnī atōrō ani ne, otō kulu 'bēnī, iga mbili vo lö'bō 'ba karasa ma kyedre ne yaga. ⁴⁸ Yēsu ame'do riyē iya zi zē henye, “Ayiye kulu aba, mōvō aba zi ma kīrī mo, kaa ma vo kō'du kī'dī pere? ⁴⁹ Kō'do ta ga kō'do mēdī ētī wayandi mī yēkēlu, ehe irīye ma dē, mora here, kō'du ne ako'do rè nni biya kaa mati Biyibolo iya.” ⁵⁰ Here, vo litu 'bōmō'e biya ilannī mo, aho wēnnī. ⁵¹ Vere maako gba na Ǿbi bōngō kolo aba rè nī, nje kōlō usu ga Yēsu ani. ⁵² Zē ayōnzōnnī zi mo kīrī, mo aho wēnī na ga mbiya ila bōngō ne 'de zi zē ani.

Yēsu komo kyedre 'ba Yuda'e

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55,63-71; Yn. 18:13-14,19:24)

⁵³ Here, obannī Yēsu tī'bē mo aba liṅṅ 'ba kyedre 'ba vo karasa, ani Yere 'ba vo karasa'e, kyedre'e 'ba vo komoyandi 'ba kō'du kī'diye atōtō rè nni biya ani. ⁵⁴ Mora here, Petero usu gō mo ta bi kowō i'bě ödu mī liṅṅ 'ba kyedre 'ba vo karasa. Ani mo alima akaṅṅ vo bi kida ētī wa'do koye. ⁵⁵ Kyedre 'ba vo karasa'e, Yuda'e biya i'dī rè nni zi kō'du kyēnyē

mati Yësu o'do ne ki'ja, atehe mo kofo, mora 'de i'janni dë. ⁵⁶ Vidi kayo alimanni ndondo kiga ra Yësu, mora kö'du yada 'bëzë ne andele dë. ⁵⁷ Kya 'ba vidi maako'e ënyinni riyë, iganni ndondo gu mo, iyanni henye, ⁵⁸ "Dowo ze mo ëdi akiya henye, 'Ma kihiya yëkelu mati vidi o'ba ne 'de, ehe tapëti ko'do da wota aba, mako'ba mati vidi ra dë ako'do.'" ⁵⁹ Èzë zë o'donni le kö'du kiya 'bëzë ne ire dë. ⁶⁰ Kyedre 'ba vo karasa'e ënyi da komo zë riyë ako'jo ha Yësu iya henye, "Da kö'du ya'ba 'bëyi anza dë ga kö'du ndondo mati iganni gu yi ne?" ⁶¹ Mora Yësu alima wëni ti, omba dë zi me'do. Kyedre 'ba vo karasa ako'jo ho mo löhu iya henye, "Yi Korisito, Wisi 'ba Wirì mati i'di ya'da zi mo ne?" ⁶² Yësu aya'ba da me'do iya henye, "Ma ra. 'E biya akong'o'e wisi a vidi alima da kala tiri a Wirì, ehe atayi foli 'ba komoriyë aba." ⁶³ Here, kyedre 'ba vo karasa iza bong'o 'bomo ehe iya henye, "Domba kya 'ba vo kö'du kiya dekpe. ⁶⁴ Owo'e kö'du sawiya 'bomo ne ku. Kö'du sösu 'be'e a'di?" Zë biya u'dunni födö ro mo, mo o'do kö'du kyënyë ku mofo mo 'de. ⁶⁵ Kya maako'e ayetonni oro ko'bi ra Yësu, idanni komo mo u'bönni mo, iyanni henye, "Asösu ëyi ra u'bö yi?" Ehe vo wehe irinni mo a'banni kyila mo kisa mo.

Tandi 'ba Petero
(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Yn. 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Mati Petero ëdi gba lima akaño liño 'ba kyedre 'ba vo karasa'e, wujë ma kölö maako ayi ta da kapa. ⁶⁷ Mati ong'o Petero ëdi wa'do koye, mo ong'o bi mbiyi do mo iya henye, "Yi kpa Yësu 'ba Nazereta aba." ⁶⁸ Mora mo andi wëni iya henye, Mayolo dë kö'du a'di ëdi ame'do go mo? Ehe ënyi asi wëni zo yaga. Mora ta go mo zanga ayapa gbo. ⁶⁹ Mati wujë ne ong'o mo atoro ani, ayeto kpa kö'du ne yada mo löhu zi vidi mati ëdinni atoro ne'e. "Ma kölö temi zë." ⁷⁰ Mora Petero andi kpa löhu. Yaa ta go mo, zë mati ëdinni atoro da kapa ani ne, asösunni Petero kpa löhu, iyanni henye, o'bo dë zi tandi, yi ma kölö temi zë ra ga kö'du yi kpa temi Galilaya. ⁷¹ Here Petero ënyi asënë rë ni iya henye, "Wirì kire, kora mati ëdiye ame'do ga kö'du mo ne, mayolo dë." ⁷² Mora here, tapëti kö'du kiya 'ba Petero ne, zanga ënyi ayapa ma da riyö mo, ehe Petero asösu kö'du mati Yësu ayada zi ni, iya henye, "Gba kazi zanga yapa da riyö, akiya da wota henye, ayolo ma dë." Ehe Petero na kö'du sösu ayeto gbo kudu.

15

Ika Yësu komo Pilato
(Mt. 27:1-2,11-14; Lk. 23:1-5; Yn. 18:28-38)

¹ 'Do nbo da mindö aba, kyedre 'ba vo karasa'e,

kyedre 'ba Yuda'e, vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ehe Yuda'e biya atoto rē nni bi kölö ame'do a'di ra ako'do zi Yēsu. Here zē idanni Yēsu nyori aba i'dinni mo zi Pilato, ² Pilato ēnyi ako'jo ho mo iya henye, "Yi ra Yere 'ba Yuda'e?" Yēsu ēnyi aya'ba da me'do iya henye, "Mora kaa mati iya ne." ³ Kyedre 'ba vo karasa'e asosunni Yēsu ga kö'du sisi kyō. ⁴ Here Pilato ako'jo ho mo löhu iya henye, "Anza dē zi yi da kö'du ne ya'ba mo? Owo wasusu 'bēzē ne ku biya." ⁵ Yēsu omba dē zi me'do ma kölö kiya, mora o'do Pilato na rakaga.

Ikya vurē ra Yēsu zi kofa
(Mt. 27:15-26; Lk. 23:13-25; Yn. 18:39-19:16)

⁶ Tēmi kadra 'ba Kyērē 'ba Laga 'ba Koli, Pilato ēdi kö'du aba zi vidī kinga kölö tēmi kamba, mati vidī ombanni. ⁷ Mi kadra nani kora maako ru mo Barabasi i'di mo mi kamba ani, ga kö'du ofo vidī. ⁸ Mati vidī kayo ne'e atoto rē nni, ayetonni ha Pilato ko'jo kaa ma kyere. ⁹ Mo ako'jo hē zē iya henye, "Omba'e Yere 'ba Yuda'e ra zi ma kinga zi ye?" ¹⁰ Pilato ayolo na laka kyedre 'ba vo karasa'e mati i'dinni Yēsu zi ni ne, ga kö'du zē na mi kumbē. ¹¹ Mora here, kyedre 'ba vo karasa'e alēlu da vidī kayo ne'e zi ha Pilato ko'jo zi Barabasi kinga mo zi nni. ¹² Pilato ame'do löhu zi vidī kayo ne'e, "A'di ra omba'e zi ma ko'do zi mo mati ako'jo Yere 'ba Yuda'e

ne?" ¹³ Zē ēnyinni biya hē nni gbōgbō aba, "Atōtō mo." ¹⁴ Pilato ako'jo hē zē iya henye, "Kö'du kyēnyē a'di ra mo o'do?" ¹⁵ Here Pilato omba vidī kayo ne'e zi tēdinni na rakyenyi, mo inga Barabasi zi zē, mo u'bō hu Yēsu i'di mo gbō zi tōtō.

Vo wehe asawiyanni Yēsu
(Mt. 27:27-31; Yn. 19:2-3)

¹⁶ Vo wehe obanni Yēsu ti'bē mo aba mi liṅo 'ba turu 'ba daliṅo, ani ako'jonnī koso vo wehe ne'e biya bi kölö. ¹⁷ Here ayōfunni bōngō 'buluyē da Yēsu, o'donni safo tēmi ngora kono ayōfunni do mo. ¹⁸ Mora here, zē ayetonni mo sawiya mo, iyanni henye, "Lima konda zi yi Yere 'ba Yuda'e." ¹⁹ Zē u'bōnni do mo moṅo aba o'binni oro ro mo, alomvōnni domo nni aba akaṅo amōtunni. ²⁰ Mati zē indenni mo sawiya ku, obanni bōngō 'buluyē ne 'de aya'banni bōngō omo gbī ro mo löhu. Mora here, ikanni mo gbō yaga zi tōtō.

Atōtō Yēsu
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Yn. 19:17-27)

²¹ Ta bi ti'bē 'bēzē ta da gērī, andosi dē nni kora maako aba ru mo Simona tēmi Sirēnē, ēdi atayi mi gawo, mora vo wehe o'donni mo na kamo zi taka 'ba Yēsu kumbē. Mo 'bu 'ba Alekazende nni Rafusa aba. ²² Zē obanni Yēsu ti'bē mo aba bi mati ako'jo Gologota, kö'du ya'ba aba, "Bi 'ba yingō da." ²³ Mora ani, zē ayōnzōnni zi a'ji asusē

ɔwɔ aba ru mo mahiri, zi k'i'di zi mo mora Yēsu omba dē zi kuwē mo. ²⁴ Mora here, atōtōnni mo ayanyanni bongo 'bomo na ga rē nni fōdō ku'du aba ēyi akoba 'bēni bongo ma vala. ²⁵ Mati atōtōnni mo ne, ndi kadra 'ba damindō ɔko ku modomosowō. ²⁶ Wayōru 'ba mo susu ne, iya henye, "Yere 'ba Yuda'e." ²⁷⁻²⁸ Zē atōtōnni vo logo kpa riyō Yēsu aba, ma kōlō datiri mo, ehe ma vere da gali mo. ²⁹ Vidi mati ēdinni alaga ta dakapa, ēdinni dē nni njili na kamo Yēsu lidi aba. "Aha! Omba zi ti'bē yēkēlu ne kihiya mo akaṅo zi ko'ba mo lōhu ko'do da wota aba. ³⁰ Yaanya aba ne asi akaṅo ta da taka ehe ayomō rēyi." ³¹ Here tēmī gērī kōlō ne kyedre 'ba vo karasa ehe vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'diye ogonni Yēsu iyanni henye, "Mo ayomō oka'e, mora ɔ'bo dē zi rē nni yomō. ³² Dongo'e Korisito ne te, Yere 'ba Yiserele, asi akaṅo ta da taka ne yaanya aba ehe dakoma mi mo." Vo logo riyō mati atōtō Yēsu aba ne, alidi mo kpa.

Koli 'ba Yēsu
(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Yn. 19:28-30)

³³ Mi kutē kadra aba, mandōlu ayōfu bi kpo ta dakaṅo ehe inde rē nni tapēti kadra wota. ³⁴ Mati ndi kadra ɔko ku komo kadra wota, Yēsu ēnyi udu riyē gu kyembe aba, "Elōyi, Elōyi, lema sabakatani?" Kō'du ya'ba aba henye, "Wirī ama, Wirī ama, kō'du a'di ila ma

gō mo?" ³⁵ Kya vidi mati ēdinni ani owonni mo ne, iyanni henye, "Owo'e te, mo ēdi Eliya ko'jo." ³⁶ Mora here, ma kōlō tēmī zē aho lifa aba usu mi a'ji i'di da njili movo, ehe mo injē dami'di ha Yēsu iya henye, "Disiye bi mo, dongo'e ezē Eliya ēdi atayi mo yasi akaṅo ta da taka." ³⁷ Mora Yēsu udu riyē gu kyembe aba, ehe oli gbo. ³⁸ Here, mi bongo mati ove mi yēkēlu ne, aliza riyō, ko ta riyē le akaṅo. ³⁹ Vo kyēlu 'ba vo wehe mati ēdi atoro komo taka ani ne, ongo hala Yēsu oli. Mo iya henye, "Kora nenyē tinyō wisi 'ba Wirī ra." ⁴⁰ Kya 'ba mbara maako'e ēdinni ani bi kongō ta bi kowō. Mi kutē zē ēdi Mariya Magadala, Salome, Mariya ma 'ba Yemisi nni Yosepa aba. ⁴¹ Ne mbara mati usunni ga Yēsu mi Galilaya ehe ēdinni mo konyi. Aga mbara maako'e kpa kyo ani. Mbara ne'e ayinni Yēsu eti mi Yerusalema.

Kusu 'ba Yēsu
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Yn. 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Ko'do nenyē ako'jo ko'do 'ba rakō'jo zi bi ko'do 'ba ralawo. Bi ēdi ku tayi ra hutaga, kora maako ru mo Yosepa, ta Arimataya ɔko gbo. Mo mi gboko 'ba turu, ehe ɔwōnni mo, ehe mo kōlō tēmī vidi mati ēdinni bi tayi 'ba damōku 'ba Wirī kida, ēnyi i'bē zi Pilato kazi tere, kō'du ko'jo ga kō'du yōku Yēsu, zi kusu mo. ⁴⁴ Pilato rakaga aba mati owo henye,

Yësu oli ku. Mo ako'jo vo kyëlu 'ba vo wehe ako'jo ho mo kɔɔ Yësu oli ku kyere ya. ⁴⁵ Tapëti mo owo kö'du yada 'ba vo kyëlu ne, Pilato iya zi Yosepa moba yöku ne. ⁴⁶ Yosepa ënyī i'bě wogo mbili bɔngɔ, ayasi yöku ne akaŋo olo mī mbili bɔngɔ ne, injë i'bě usu mī wogo mati ole mī doku ma kyigɔ ne. Here, mo alulu yitō kyedre ŋbirī ha bi tōdu 'ba wogo ne. ⁴⁷ Mariya Magadala nni Mariya ma 'ba Yosepa aba, ëdinnī akongɔ ta bi kɔwɔ, bi mati usu yöku Yësu 'dɔmo ne.

16

Tënyī tëmī koli

(Mt. 28:1-8; Lk. 24:1-12; Yn. 20:1-10)

¹ Tapëti ko'do 'ba ralawo mati inde rë nī, Mariya Magadala, Mariya ma 'ba Yemisi wogonni yëni këzi ngutru ti'bě mo aba zi pisi ra yöku Yësu. ² 'Do ŋbo mī ko'do 'ba ralawo kadra nzere aba, zë ënyī i'bënni da wogo. ³ Ta bi ti'bě 'bëzë ta da gëri, alimanni me'do na ga rë nni, iyanni henye, “Ëyī ra akalulu yitō ne ta bi tōdu 'ba ha wogo ne zi ze?” ⁴ Mora mati ongɔnni bi riyë, i'janni yitō ne alulu ku nzɔ hulëhu. ⁵ Here ënyī ödunni mī wogo ani, ongɔnni wisi obi maako ëdi alima datiri usu bɔngɔ kanyi konda rë nī o'do zë na rakaga. ⁶ Mo iya henye, “Ere'e dë. Mayɔɔ ku ëdiye bi koma kö'du Yësu 'ba Nazereta mati

atötö. Mo anza kpe kinye, mo ënyī ku tëmī koli, ongo'e te, ne bi mati i'dinnī mo 'dɔmo. ⁷ Mora here, yaanya aba i'bě iya'e kö'du kise nenyë zi vo lö'bö 'bomo'e Petero mëdi zë ëti. Here mo ëdi ti'bě dagba komo'e mī Galilaya, ani akongɔ'e mo te kaa mati mo ayada zi ye.” ⁸ Here mbara ne asinni yaga ahonni ta da wogo kazi tere, onyonni kö'du mo kpa dë zi vidī kölö maako ga kö'du zë na tere.

Yësu ayada rë nī zi Mariya Magadala

(Mt. 28:9-10; Yn. 20:11-18)

⁹ Mora here, tapëti tënyī 'ba Yësu tëmī koli 'do ŋbo ko'do 'ba ralawo aba, mo ayada rë nī dagba zi Mariya Magadala, mati mo ore dakyiki madɔmoriyö yaga ta rɔ mo ne. ¹⁰ Mo i'bě ayada zi aboka niye. Zë na lu'bě ëdinnī akudu. ¹¹ Mati zë owonni henye, mo iya Yësu ëdi na didi nongɔ mo komo nī aba, zë omanni dë mī me'do 'bomo ne.

Yësu ayada rë nī zi vo lö'bö riyö

(Lk. 24:13-35)

¹² Yaa ta go mo, Yësu ayada dakyinë nī 'beri zi vidī riyö maako'e ëdinnī ati'bě wënni ta da gëri mī dakaŋo maako. ¹³ Zë ayadanni kö'du ne, zi oka nniye mora zë 'de omanni dë mī kö'du ne.

Yësu ayada rë nī zi vo litu 'butë dɔmo kölö

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Yn. 20:19-23; Lɔ. 1:6-8)

¹⁴ Mora mĩ ndundu mo ta gɔ mo biya, Yēsu ayada rē nĩ zi vo litu 'butē dɔmo kōlō ēdinnĩ wakonyo. Mo asawiya zē ga kō'du zē anzannĩ dē koma aba, ehe zē kpa na vo kazi kō'du kowo zi koma mĩ vīdī mati iyannĩ mo na dīdī. ¹⁵ Mo iya zi zē henye, “Ī'bē'e ta damōku ne biya, ayētīye kō'du yōyō laka ne zi dakyīnē vīdī biya. ¹⁶ Mo mati oma ĩrī bapatisi, akayɔmɔ. Mo mati omba dē akī'dī riti zi mo. ¹⁷ Vo koma'e, akī'dī kyigɔ 'ba kō'du koro kō'dɔ zi zē. Zē akorennĩ dakyikyī yaga mĩ ru ma. Zē akame'donnĩ ha mēnzē maako ētī. ¹⁸ Mo mati ĩrī wiri umbē le riyē, mandere uwē waroso le, o'dɔ zē dē na kyēnyē. Zē akī'dinnĩ kala nni da vo kɔɔ'e, akakɔ'jɔ zē.”

Oba Yēsu komoriyē

(Lk. 24:50-53; Lɔ. 1:9-11)

¹⁹ Ta ētī me'do 'ba Yere Yēsu zi zē ne, oba mo komoriyē ehe alima ku da kala tīrī 'ba Wīrī. ²⁰ Here, vo lō'bō ēnyī ĩ'bēnnĩ kō'du yētī aba ta bi ne biya. Yere o'dɔ lɔɔ ne zē ētī, ayada kō'du yētī 'bēzē ne tīnyō ga kō'du koro mati ēdinnĩ ako'dɔ ne.

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Yowani ayöru

Me'do 'ba Didi

¹ Mi biyeto aba Me'do ëdi. Me'do ne ëdi Wirī aba ehe tinyö Wirī ra. ² Tëmi biyeto, Me'do ne ëdi Wirī aba. ³ Ehe Me'do nenyë aba, Wirī o'do wa biya. Wa maako o'do dë kazi Me'do ne. ⁴ Didi ayi kazi mo, ehe didi 'bomo i'di bikanyi zi vidī biya. ⁵ Bikanyi ne asesi tanyi mi biköndu, ehe biköndu ayölu dë.

⁶ Wirī utu kora maako ru mo Yowani. ⁷ Mo ayi zi yada kö'du 'ba bikanyi ehe zi gaga vidī biya zi tedi koma aba. ⁸ Yowani ra dë bikanyi nenyë. Mo ayi nje zi yada kö'du 'ba bikanyi ne. ⁹ Bikanyi tinyö mati anyani bi da vidī biya, ëdi tayi mi damöku ne.

¹⁰ Me'do ne ëdi mi damöku ne, mora vidī maako ayölu mo dë, Wirī o'do damöku ne le me'do 'bomo aba. ¹¹ Mo ayi gogo mi damöku 'bëni, mora vidī 'bomowe irinni mo dë kalakyedre aba. ¹² Vidī maakowe ombanni mo ehe i'di koma 'bëni mi mo. Here mo i'di dangölö zi zë, zi tedinni na gisi 'ba Wirī. ¹³ Zë anzanni dë gisi 'ba Wirī, ta da rë zë, mandere ga kö'du komba 'ba vidī köndu, mandere kö'du komba 'ba o'di. Wirī ra na bi dë ni o'do zë na gisi 'bëni.

¹⁴ Me'do ne ayi na vidī köndu, ehe alima kinye ze aba. Dongo ze bikanyi kyedre tinyö 'bomo, bikanyi kyedre 'ba Wisi nje kölö 'ba 'Bu. Mo ndo rakyëyi ehe tinyö.

¹⁵ Yowani ame'do kö'du mo ehe agbögbö, "Nenyë mo mati ma yada zi ye atayi! Mo kyedre ta da ma, ga kö'du mo ëdi na widi gba kazi ma ko'jo."

¹⁶ Kazi rakyëyi 'bomo diri ze ya'da kayo ¹⁷ Mosa ra i'di kö'du ki'di, mora Yësu Korisito ika zi ze kö'du laka tinyö aba. ¹⁸ Vidī maako gba ongo Wirī dë. Nje Wisi kölö ne mo ra tinyö Wirī ehe ëdi kara ra 'Bu, ayada zi ze Wirī ëdi kaa a'di.

Kö'du kise 'ba Yowani Bapatisi

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-18; Lk 3:1-18)

¹⁹ Vo kalakonda vo yëni 'ba Yude mi Yerusalema utunni vo karasa maakowe ehe Lëviyë zi ha Yowani ko'jo mo 'bëni ëyi. ²⁰ Mo omba do mo ayada zi zë huwë tinyö henye, "Manza dë Korisito ne." ²¹ Neene zë ako'jonnī ho mo, iyanni henye, "Yi Eliya ra?" Yowani aya'ba henye, "Manza dë." Zë ako'jonnī ho mo iyanni henye, "Yi ra Nëbi ne?" Mo aya'ba henye, "E e!" ²² Ndundu mo aba, zë iyanni henye, "Ayada zi ze, yi 'bëyi ëyi?" Zë iyanni henye, "Zi ze koba hulëhu da kö'du ya'ba 'bëyi ne zi vidī mati utunni ze."

²³ Yowani aya'ba da me'do tëmi me'do kiya 'ba nëbi

Yisaya. “Ma nje vīdī ma ēdī mbere mī da lipī, ‘O'de gērī nzo zi Yere!’” ²⁴ Kya 'ba Farasi maakowe utunni zē kpa zi Yowani. ²⁵ Zē ako'jonni hō mo, iyanni henye, “Kō'du a'di ēdī vīdī bapatisi, ezē anza dē Korisito mandere Eliya mandere Nēbie?”

²⁶ Yowani ayada zi zē iya henye, “Mo'do bapatisi wini aba, mora ēdī yē aba kinye, vīdī maako ayole dē. ²⁷ Mayi le dagba, manza dē na laka zi kamoka 'bomowe kinga.” ²⁸ Yowani iya nenyē mati mo ēdī bapatisi kī'dī humirē 'ba Ranga Yeredene mī Beteniya.

Timelē 'ba Wiri

²⁹ Mī ko'do ma ta go mo, Yowani ongo Yēsu ēdī tayi zi nī, ehe iya henye, “Kinye ēdī Timelē 'ba Wiri mati oba kō'du yaṅa 'ba damōku ne 'de. ³⁰ Mo ra mati ma yada kō'du mo zi ye henye, ‘Vīdī maako atayi kpa, mo kyedre ta da ma, ga kō'du mo ēdī na wīdī gba kazi ma ko'jo.’ ³¹ Ma yolo dē, mo 'bēnī ēyī. Mora mayi zi ye bapatisi wini aba, here vīdī biya mī Yiserere akongō mo. ³² Ma mēdī ani ehe mongō Lawo Laka ayi akaṅo dō mo kaa atu'bu ta komoriyē, ehe Lawo Laka ne alima dō mo. ³³ Gba kazi nenyē ma yolo dē ēyī 'bēnī mo. Mora mo mati utu ma zi bapatisi kī'dī wini aba ne ayada zi ma henye, ‘Akongō Lawo Laka tayi akaṅo ehe lima da vīdī maako. Neene akayolo henye, mo ra vīdī

mati akī'dī bapatisi Lawo Laka aba.’ ³⁴ Mongō nenyē o'do rē nī, ehe ma yada zi ye henye, mo Wisi 'ba Wiri ra.”

Dagba vo lō'bōwē 'ba Yēsu

³⁵ Ko'do vere aba, Yowani ēdī ani lōhu ehe vo lō'bō 'bomowe riyō ēdinni mo aba. ³⁶ Mati mo ongo Yēsu lasi ta dakapa, mo iya henye, “Kinye ēdī Timelē 'ba Wiri!” ³⁷ Vo lō'bō 'ba Yowani riyō owonni me'do 'bomo ne, ehe zē i'bēnī Yēsu aba. ³⁸ Mati Yēsu opi rē nī ehe ongo zē, mo ako'jo kō'du henye, “A'di ra ombe?” Zē aya'banni dō mo iyanni henye, “Raboni, alima kila?” Mī ha 'ba Hibīru, “Raboni ne,” “Vo komoyandi” ra. ³⁹ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ayi onge te.” Ēdī ku nzo kaa kadra sowō mī kadra kutē mati zē i'bēnī mo aba ehe ongōnni bi ma mo alima 'dōmo. Here zē alimanni nduwē mī ndundu 'ba kadra ne. ⁴⁰ Kōlō tēmī kora riyō ma owo ha Yowani ehe i'bē Yēsu aba ra Anderiya, ōndu 'ba Simona Petero. ⁴¹ Dagba kō'du mati Anderiya o'do, ēdī zi koma ōndu nī ehe yada zi mo henye, “Dī'ja Masiya ne ku!” Mī ha 'ba Hibīru, “Masiya ne” kpa te kaa mī ha 'ba Girigī “Korisito ne.” ⁴² Anderiya ika ōndu nī zi Yēsu. Mati Yēsu ongo mo, mo iya henye, Simona wisi 'ba Yowani, akako'jo yī Kapahasi. Ru nenyē ato'bo kidra na “Petero.”

Yēsu ako'jo Pilipo ehe Natanēlē

43-44 Mì ko'do vere aba Yèsu omba zi ti'bè Galilaya. Ani mo i'ja Pilipo, mo ta Beteseyida, gawo liṅo 'ba Anderiya, Petero aba. Yèsu iya zi Pilipo, "Usu ga ma." 45 Pilipo i'ja Natanèlè ehe iya henye, "Di'ja ze vere mati Mosa ehe Nèbiyè ayörunni kö'du mo ne ku. Mo Yèsu, wisi 'ba Yosepa ta Nazereta."

46 Natanèlè ako'jo kö'du iya henye, "Wa laka maako ato'bo tayi ta Nazereta?" Pilipo aya'ba do mo iya henye, "Ayi ongo te." 47 Mati Yèsu ongo Natanèlè èdi atayi zi nì, mo iya henye, "Kinye èdi tinyö kozo zutu 'bezee 'ba Yiserele, ehe mo anza dè na vo wakoba."

48 Natanèlè ako'jo ho mo iya henye, "Hala ayolo ma?" Yèsu aya'ba do mo iya henye, "Gba kazi Pilipo yi ko'jo, mongo yi hu kaga kyèlu."

49 Natanèlè iya henye, "Raboni, yi Wisi 'ba Wiri ehe Yere 'ba Yiserele!"

50 Yèsu aya'ba do mo iya henye, "Oma mi ma nje ga kö'du mati miya henye, mongo yi hu kaga kyèlu? Akongo wa maako kyedre ndra ta da ma nenyè. 51 Ma yada zi yi, akonge komoriyè akayèhu rè nì ehe malayike 'ba Wiri ti'bè riyè ehe tayi akaṅo da Wisi 'ba Vidì."

2

Oze mi Kana

1 Ko'do wota aba yaa Mariya, ma 'ba Yèsu èdi mi karama 'ba rakoze mi gawo 'ba Kana mi Galilaya. 2 Yèsu

vo lö'bo 'bèniyè èti, ise zè kpa bi 'ba rakoze ne. 3 Mati a'ji inde rè nì ku biya, ma 'ba Yèsu iya zi mo henye, "Zè anzanni kpe a'ji aba." 4 Yèsu aya'ba do mo iya henye, "Ma ma, ayada dè zi ma a'di ra zi ko'do. Kadra 'bama gba oko dè." 5 Ma 'ba Yèsu ayada zi vo lituwè 'ba liṅo henye, "O'de wa mati mo ayada zi ye ko'do."

6 Yude èdinni kö'du kira 'ba wa kaka nbala aba ehe ga kö'du nenyè, tele yitö 'ba wini èdi ani modaka ma kölö èdi kyedre zi kiri kaa lita lamikölo. 7 Yèsu iya zi vo lituwè 'ba liṅo henye, "Osowe tele nenyee wini aba." Zè osonni zè kpika 8 ehe mo ayada zi zè henye, "Yaanya aba oba kya 'ba wini ne yaga ehe i'di zi kora vo kyeti karama ne." Zè obanni wini ne zi mo 9 mati yaanya aba ofo rè nì ku na a'ji ehe mo anene. Mo ayolo dè a'ji nenyè ayi ta kila, mora vo lituwè mati obanni a'ji nenyè ayolanni, here mo ako'jo 'biyèsi 10 ne ehe iya zi mo henye, "Vidi biya uwenni a'ji ma laka ra dagba, ehe tapèti mo, mati yingö èdinni ku kyö mo aba zi kuwè, mo i'di a'ji ma koo ne. Mora asesi wèyi a'ji ma laka ne le yaanya aba!"

11 Yèsu o'do dagba kyinë 'ba kö'du koro nenyè mi gawo 'ba Kana mi Galilaya. Ani mo ayada bikanyi kyedre 'bèni, ehe vo lö'bo 'bomowe omanni mi mo.

12 Tapèti ma nenyè, Yèsu

ehe ma mo, öndu mowe, ehe vo lö'bö 'bomowe i'bënni zi Kaparanamo, ehe alimanni ani ko'do tisi aba.

Yësu i'bë mi yëkëlu

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

13 Èdi ku kadra kara zi karama 'ba Yude 'ba laga 'ba koli, Yësu i'bë zi Yerusalema. 14 Ani mi yëkëlu mo i'ja vidi ëdinni isa, timëlë, ehe atu'buwë kogo, ehe vo kôhi kutrëe kpa limanni da tarabiza 'bënni. 15 Here mo o'do so'da tëmi kô'di ehe ore ngötu biya yaga tëmi yëkëlu, 'dö timëlë, ehe isa, mo opi da tarabiza 'ba vidi 'ba kôhi kutrëe, apere kôhi ñbiriri 'bëzë ne, 16 ehe mo i'di kô'du zi vidi ma ëdinni atu'bu kogo ne henye, "Obe atu'buwë yaga ta kinye! O'de loko 'ba 'Bu ma dë na bi 'ba wakogo!" 17 Vo lö'bö 'bomowe asösunni henye, wayöru iya henye, "Watowo 'bama kô'du loko 'bëyi, o'bo mi ma kaa wa'do."

18 Vo kalakonda 'ba Yude aya'banni do mo kô'du ko'jo aba henye, "Kyinë 'ba kô'du koro a'di ra at'bo kô'do zi yada zi ze ëdi dangölö aba tinyö zi nenye kô'do?"

19 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Iha akanjo yëkëlu nenye ehe mi ko'do wota aba ma ko'ba löhu!"

20 Vo dagbe aya'banni henye, "Iri koo 'butësowo domomodaka zi ko'ba yëkëlu nenye. A'di ra o'do yi zi sösu at'bo ko'ba kô'do wota aba löhu?"

21 Mora Yësu ëdi ame'do kô'du ida rë ni ra na yëkëlu.

22 Mati injë mo ku tëmi koli, vo lö'bö 'bomowe asösunni kô'du mati ayada zi zë. Neene zë omanni mi wayöruwë ehe mi me'do 'ba Yësu. 23 Mi Yerusalema mi kadra karama 'ba laga 'ba koli, vidi kayo omanni mi Yësu, ga kô'du zë ongönni mo ta bi kyinë 'ba kô'du korowe kô'do. 24 Mora Yësu ayolo kô'du mati mi di'di zë, ehe mo ila zë dë zi tedi kyigo aba ndra ta dë ni. 25 Vidi maako anza zi yada zi mo a'di ra vidiyë kaa mo. Mo ayolo ku nzo.

3

Yësu ehe Nikodimö

1 Ani vo dagba 'ba Yude ëdi ru mo Nikodimö mo Farasi ra. 2 Yondo kölö maako aba mo i'bë zi Yësu iya zi mo henye, "Raboni, da yolo ku Wiri utu yi zi komo ze yandi. O'bo dë kyin 'ba kô'du koro nenyee kô'do, nje ezë Wiri ëdi yi aba." 3 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mëdi kô'du tinyö ra yada zi yi vidi maako o'bo dë damöku 'ba Wiri kongö kazi mo ko'jo löhu!" 4 Nikodimö ako'jo iya henye, "Hala kora ma övu ku kyedre ne ako'jo löhu? Mo o'bo dekpe tödu mi ma ni löhu zi ko'jo mi kadra ma riyo mo!"

5 Yësu aya'ba do mo henye, "Mëdi ayada tinyö zi yi" Vidi maako o'bo dë tödu mi damöku 'ba Wiri, kazi ko'jo mo wini aba ehe Lawo Laka. 6 Vidi kôndu o'jonn gisi 'bënni. Nje Lawo Laka 'ba Wiri o'jo gisi 'ba Wiri. 7 Anza

dē na rakaga ga kō'du mati miya henye, ako'jo yī löhu. ⁸ Lawo 'ba Wirī ēdī kaa buluku mati aluku bi mati omba ti'bē zi mo. Atō'bo kowo kporo buluku, mora ayolo dē ayi ta kila mandere ēdī ti'bē kila. Ēdī here biya zi vidī ma o'jo Lawo aba.

⁹ Nikodimō ako'jo kō'du iya henye, “Hala nenye atēdī?” ¹⁰ Yēsu aya'ba do mo iya henye, “Hala atō'bo zi tēdī na vo komoyandi 'ba Yiserele ehe ayolo wa nenyee dē? ¹¹ Ma yada zi yī tinyō, dēdī ame'do kō'du wa ma da yolo, ga kō'du dongo ku na bi de ze. Mora vidī maako tēmi yē akiri kō'du kiya 'beze ne dē. ¹² Ēzē oma dē mati ma me'do zi yī kō'du wa 'ba dakaŋo, hala akoma ēzē ma me'do zi yī kō'du wa 'ba komoriyē? ¹³ Vidī maako gba i'bē dē komoriyē, nje Wisi 'ba Vidī, mati ayi akaŋo ta ani.”

¹⁴ “Ehe here Wisi 'ba Vidī akinjē riyē, kaa mo'vo wiri kōhi mati Mosa injē riyē mī da lipi. ¹⁵ Neene vidī biya mati ēdī koma aba mī Wisi 'ba Vidī atēdī didi ŋburu aba. ¹⁶ Wirī owo damōku nenyē ndra, here mo i'dī Wisi kōlō 'bēni ne, here vidī mati oma mī mo ēdī didi ŋburu aba, ehe tinyō oli dē. ¹⁷ Wirī utu Wisi 'bēni ne dē ga kō'du mo omba zi ko'do vurē 'ba damōku, mora ga kō'du mo omba zi yomo damōku ne kpuru wisi 'bēni aba.”

¹⁸ “Zē mati omanni mī Wisi ne, o'do vurē kyēnyē dē rē zē, mora zē mati

omanni dē o'do vurē 'bēzē ku nzo, ga kō'du omanni dē mī Wisi nje kōlō 'ba Wirī ne. ¹⁹ Bikanyi ayi mī damōku, mora vidī ombanni zi lese mī bikōndu ga kō'du zē ēdinni kō'du kyēnyē ko'do. Nenyē ra ēdī hala o'do vurē rē zē. ²⁰ Vidī ma ēdinni kō'du kyēnyē ko'do, iyinni bikanyi ehe ayinni dē zi bikanyi, ga kō'du ayada wa mati zē ēdinni ako'do ēdī na kyēnyē. ²¹ Mora vidī biya ma alima tinyō aba, atayi zi bikanyi ga kō'du zē ombanni agamowe zi yolo henye, Wirī ēdī ko'do kpuru zē aba.”

Yēsu ehe Yowani Bapatisi

²² Tapētī ma nenyē, Yēsu ehe vo lö'bō 'bēniyē eti i'bēnni zi dakaŋo 'ba Yudiya, bi mati mo alima tisi zē eti ehe bapatisi ki'di aba. ²³ Yowani ēdī kpa bapatisi ki'di mī Anono anza dē na kowo ta ra Salima, ga kō'du wini ēdī bi nani. Vidī ēdī ti'bēnni zi mo ehe mo ēdī zē bapatisi. ²⁴ Nenyē gba kazi Yowani ki'di mī kamba. ²⁵ Kya vo lö'bō 'ba Yowani maakowe ayeto hē nni wasa kora Yuda maako aba, kō'du 'ba wa kaka ŋbala ga kō'du kō'du ki'di 'ba yēni. ²⁶ Here zē i'bēnni zi Yowani ehe iyanni henye, “Raboni, asōsu kō'du kora mati ēdī yī aba dakapa humirē 'ba Ranga Yeredene, mo mati ēdī kō'du mo kiya? Here mo ēdī bapatisi ki'di yaanya aba, ehe vidī biya ēdī ti'bēnni zi mo.”

²⁷ Yowani aya'ba do mo iya henye, “Vidī maako o'bo

dē zi tēdī wa maako aba nje ēzē Wiri ra i'dī zi mo. ²⁸ E ra na vo kiya 'bama mati miya henye, 'Manza dē Korisito ra, mora utu ma dagba komo mo.' ²⁹ 'Biyēsī ra mati mbara ne na 'bomo, mora aboka 'ba vo 'biyēsī mati ɔɔ dakapa mbili nī koze, ēdī na rakyenyi mati mo owo gu 'biyēsī. Nenye ēdī hala rakyenyi 'bama o'do ku ti'de. ³⁰ Mo atayi ndra kyedre, mora ma tayi tisiwa aba."

Mo ma ayi ta komoriyē

³¹ "Mo ma ayi ta komoriyē ēdī kyedre ta da wa biya. Mo mati 'ba dakaɔ, mo zi dakaɔ ehe ame'do kō'du wa 'ba dakaɔ. Mora mo ma ayi ta komoriyē ēdī kyedre ta da wa biya. ³² Mo ayada wa ma mo ongo ehe owo, du vidī maako oma dē mī kō'du kise 'bomo ne. ³³ Mora vidī mati oma mī kō'du kise 'bomo nenye ayada henye Wiri ēdī tinyō. ³⁴ Mo ma Wiri utu ame'do me'do 'ba Wiri ga kō'du Wiri i'dī zi mo Lawo ndo 'bēni ku. ³⁵ 'Bu ɔwo Wisi 'bēni ehe i'dī kyigo 'ba wa biya zi mo. ³⁶ Vidī ma oma mī Wisi ne, ēdī didi nburu aba, vidī ma oro Wisi ne dē atanza dē didi nburu aba, mora akalima hu wayaza 'ba Wiri."

4

Yēsu mbara Samariya aba

¹ Farasiye owonnī henye, Yēsu ēdī ku laga dagba ehe bapatisi kī'dī zi vo lō'bōwē ndra ta da Yowani. ² Tinyō

Yēsu abapatisi vidī kōlō maako dē, nje vo lō'bō 'bomowe ra o'donnī. ³ Mati Yēsu owo kō'du mati ēdī akiya ne, mo ila Yudiya ehe i'bē hulēhu zi Galilaya. ⁴ Ta da gērī 'bomo ani, mo omba zi ti'bē kpuru ta Samariya.

⁵ Mī Samariya mo ayi zi gawo maako ru mo Seka, anza dē na kowo ta ra yaka mati Yakoba i'dī zi wisi 'bēni Yosepa. ⁶ Ku'ju 'ba Yakoba ēdī ani, ehe Yēsu na riti ta bi lasi, alima akaɔo dakapa ku'ju ne. E'dī kaa kadra kutē here.

⁷ Mbara vidī 'ba Samariya maako ayi zi wini kuwu, ehe Yēsu iya zi mo henye, "I'dī wini kuwē zi ma." ⁸ Vo lō'bō 'bomowe i'bēnnī ku mī gawo zi wakonyo kogo.

⁹ Mbara ne aya'ba do mo henye, "Yi Yuda ra ehe ma vidī 'ba Samariya ra, hala ato'bo ko'jo ha ma kō'du wini kuwē?" Yude uwēnnī wini dē tēmī siko kōlō vidī 'ba Samariya eti.

¹⁰ Yēsu aya'ba do mo henye, "Ezē ayolo nje wa ma Wiri i'dī, ehe eyi ra ēdī hē yī ko'jo kō'du wini kuwē, ako'jo ho mo, ehe mo aki'dī zi yī wini mati i'dī didi."

¹¹ Mbara ne iya henye, "Kyedre, anza kpa dē kyere wini aba, ehe ku'ju ne ēdī na yōndu. Ta kila aki'ja wini mati i'dī didi? ¹² Zutu 'beze Yakoba ra ole ku'ju nenye zi ze, mo gisi 'bēniyē eti ehe ngōtu 'bomowe uwēnnī biya tēmī mo. Yi kyedre ta da Yakoba?"

13 Yēsu aya'ba dɔ mo iya henye, “Vidī biya ma uwē wini nenyē atēdī na kɔdrɔ lōhu, 14 mora vidī ma uwē wini mati ma kī'dī zi mo atanza dē na kɔdrɔ lōhu. Wini mati ma kī'dī zi mo atayi mī mo na ku'ju mati akī'dī zi mo didī ma ŋburu.”

15 Mbara ne aya'ba dɔ mo iya henye, “Kyedre, i'dī zi ma wini nani! Here ma tanza dē na kɔdrɔ lōhu, mandere kazi ma tayi kinye zi wini kuwu.”

16 Yēsu ayada zi mo iya henye, “I'bē ako'jo kora 'bēyī ehe ayi lōhu.” 17 Mo aya'ba dɔ mo iya henye, “Manza dē kora aba.” Yēsu aya'ba henye, “Kō'du 'bēyī ne tīnyō mati iya henye anza dē kora aba ne. 18 Oze yī ku zi kora muyī, ehe kora ma ēdī lima mo aba yaanya aba ne anza tīnyō kora 'bēyī ra dē. Ayada zi ma kō'du tīnyō ra.”

19 Mbara ne iya henye, “Kyedre, mongo yī nēbī ra. 20 Zutu 'ba Samariya amōtunnī Wiri da dōku nenyē, mora e Yude iye henye, Yerusalemā ra bi ma da kamōtu zi Wiri.”

21 Yēsu iya zi mo henye, “Oma mī ma, mbara, kadra mo ēdī atayi mati vidī amōtunnī 'Bu dekpe da dōku nenyē mandere mī Yerusalemā. 22 E Samariye ayole dē tīnyō ēyī ra ēdī yē amōtu, mora ze Yude, da yolo ku ēyī ra dēdī mōtu, ga kō'du ēdī kazi Yude ra vo wayomɔ ayi. 23 Mora kadra mo ēdī tayi, ehe ēdī ku nzo kinye, mati kyigɔ Lawo 'ba

Wiri aba vidī akamōtunnī 'Bu kaa mo tīnyō ēdī, kī'dī zi mo mōtu ma tīnyō mati mo omba. 24 Wiri ēdī Lawo ra, ehe nje kyigɔ 'ba Lawo 'bomo aba vidī ato'bo mōtu mo kaa mo tīnyō ēdī.”

25 Mbara ne iya zi mo henye, “Ma yolo ku Masiya ne atayi, ehe ēzē mo ayi, mo akayada zi ze wa biya.”

26 Yēsu aya'ba henye, “Ma ra mo, ma ra mo mati ēdī ame'do yī aba yaanya.”

27 Mī kadra nani vo lō'bō 'ba Yēsu a'bannī, ehe zē na rakaga zi ki'ja mo ēdinnī ame'do mbara aba. Mora vidī maako tēmī zē ako'jo ha mbara ne dē, “A'di ra omba?” Zē ako'jonnī ha Yēsu dē, “Kō'du a'di ēdiyē ame'do mbara ne aba?”

28 Mbara ne ila tele wini 'bēnī ne i'bē hulēhu mī gawo, ehe iya zi vidiyē ani henye, 29 “Ayī onge kora ne, mo ayada zi ma biya wa mati mo'do! Mo atēdī Korisito ra?” 30 Zē ilannī gawo ehe i'bēnnī zi kongɔ Yēsu.

31 Mī kadra ne vo lō'bōwē alenzennī Yēsu iyannī zi mo henye, “Rabonī, oba wa maako zi konyo!” 32 Mora mo aya'ba henye, “Mēdī wakonyo maako aba ayole kō'du mo dē.”

33 Here vo lō'bōwē ayetonnī, kō'du ko'jo tēmī kutē nnī na bi dē nnī, “Vidī maako ika wakonyo ku zi mo?” 34 Yēsu iya zi zē henye, “Wakonyo 'bama ēdī zi koro kō'du 'ba Wiri mati utu ma ehe zi kinde loɔ mati mo i'dī zi ma zi kō'do. 35 Akiye henye, ‘ēdī gba yehe sowɔ zi wakumu ta yaka.’ Mora ma

yada zi ye henye, ongo bi te na laka da yake, wa mi yaka yaanya aba ahi ku, ehe ku nzo zi kumu. ³⁶ Vidi mati umu ehe atoto do mo ika ku zi didi ma nburu nburu, ehe agamo mati ili ehe mo mati umu aba, atedinni na rakyenyi bi kolö. ³⁷ Kö'du kiya ne edi tinyö, 'Maako iyi, agamo umu.' ³⁸ Mutu we zi nyenyo kumu mi yaka mati o'do loo mo de. Vidi maakowe o'donni loo ani, ehe i'je wa kyö temi loo 'beze ne."

³⁹ Vidi kayo 'ba Samariya mi gawo nani omani mi Yesu ga kö'du mbara ne iya henye, "Mo ayada zi ma biya wa ma mo'do." ⁴⁰ Here mati vidi 'ba Samariye ayinni zi mo, ze alenzenni mo zi limanni aba, ehe Yesu alima ani ko'do riyö aba.

⁴¹ Vidi kayo 'ba Samariya maakowe omani ga kö'du 'ba kö'du kise. ⁴² Ze iyanni zi mbara ne henye, "Doma ku yaanya aba, anza de ga kö'du mati iya, mora ga kö'du ze na bi de ze dowo mo ku, ehe da yolo henye, mo ra tinyö edi vo yomo 'ba damöku."

Yesu akö'jo Wisi 'ba vo mi turu maako

⁴³ Tapeti ko'do riyö aba ani, Yesu ila bi nani ehe i'be zi Galilaya. ⁴⁴ Kö'du mo na bi de ni iya henye, nebi owö de mi dakaño 'bomo. ⁴⁵ Mati mo oko mi Galilaya, vidi karani irinni mo kalakye-dre aba, ga kö'du ze i'benni mi karama 'ba laga 'ba koli

mi Yerusalema ehe ongönni biya wa mati mo o'do.

⁴⁶ Mati Yesu a'ba zi Kana mi Galilaya, bi mati mo opi wini na a'ji. Vo mi turu maako edi ani wisi 'bomo na koo mi Kaparanamo. ⁴⁷ Mati mo owo henye, Yesu ayi ku ta Yudiya zi Galilaya mo i'be zi mo ako'jo ho mo zi ti'be Kaparanamo ehe zi kö'jo wisi 'beni, mati mo ku kara zi koli. ⁴⁸ Yesu iya zi mo henye, "Vidi maako temi ye oma de nje ezé onge kyine 'ba kö'du korowe ehe rakage." ⁴⁹ Kora vo mi turu ne aya'ba do mo henye, "Yere, ayi gba kazi wisi ama koli."

⁵⁰ Yesu iya zi mo henye, "I'be wisi 'beyi akadidi."

Kora ne oma mi me'do 'ba Yesu, ehe i'be gbo. ⁵¹ Da geri 'bomo lijo vo litu 'bomowe andosi de nni mo aba kö'du kise aba zi mo. "Wisi 'beyi edi ku zi ti'be zi didi!"

⁵² Mo ako'jo he ze iya henye, "Kadra vala ra mati wisi 'beni ne na laka?" Ze aya'banni henye, "Edi ndi kadra kolö mataganya tapeti kadra kuté mati rakyitu ne ila mo." ⁵³ Here 'bu mo asösu edi mi kadra kolö nani mati Yesu ayada zi ni, "Wisi 'beyi akadidi." Here mo ehe biya vo dakota 'beni eti omani gbo. ⁵⁴ Nenye kyine 'ba kö'du koro ma riyö mati Yesu o'do tapeti tayi 'bomo ta Yudiya zi Galilaya.

5

Wakö'jo mi kara

1 Tapeti ma nenye, Yesu i'be mi Yerusalema, kö'du

karama yēni 'ba Yude. ² Kara Haresi kyedre 'ba timēlē mī Yerusalema, kara maako ēdī ani sēnjē aba muyi, mī ha 'ba Hibīru ako'jo Betesata. ³⁻⁴ Vidī kayo 'ba rakɔɔ ēdinnī ko'do ha kara ne, vo komokōndu, vo ka'bo, ehe vidī vo keṇe. ⁵ Dakapa kara ne kora maako ēdī na rakɔɔ, kɔɔ 'butēwota dɔmomodɔmowota aba. ⁶ Mati Yēsu ongo kora ne ehe ayɔɔ henyē mo ēdī ku na keṇe kyere kadra konda aba, mo ako'jo hɔ mo henyē, "Omba zi yī kɔ'jo?"

⁷ Kora ne aya'ba dɔ mo iya henyē, "Kyedre, manza dē vidī maako aba zi ki'di ma mī kara ne, ēzē wini ne ēdī rē nī kohɔ riyē. Ma yɔnzɔ zi tōdu mī mo, mora vidī maako kpa 'duwī atōdu ani dagba."

⁸ Yēsu ayada zi mo henyē, "Ēnyī riyē, oba agburuku 'bēyī ehe alasi!" ⁹ Kandi ako'jo kora ne gbɔ. Mo oba agburuku 'bēnī riyē ehe ayeto lasi toko. Ko'do mati kō'du ne o'do rē nī mī mo ne kadra 'ba ko'do madɔmoriyō. ¹⁰ Mati vo dagbe 'ba Yude ongonnī kora ne ēdī agburuku 'bēnī kīnjē, zē iyannī zi mo henyē, "Nenyē ko'do 'ba ralawo ra! Omba dē zi vidī maako zi kīnjē agburuku mī ko'do 'ba ralawo."

¹¹ Mora mo aya'ba dɔ mo iya henyē, "Kora mati ako'jo ma ne ayada zi ma kīnjē riyē agburuku 'bama ehe lasi."

¹² Zē ako'jonnī hɔ mo iyannī henyē, "Ēyī ra kora

nenyē mati ayada zi yī, zi kīnjē riyē agburuku 'bēyī ehe lasi?"

¹³ Mora mo ayɔɔ dē, ga kō'du Yēsu i'bē wēnī 'de liwo ga kō'du vidī kayo.

¹⁴ Yaa Yēsu i'ja kora ne mī yēkēlu ehe ayada zi mo, "Ongo te, yaanya aba rē yī ēdī ku na laka, mora o'do kō'du kyēnyē dekpe mandere kō'du kyēnyē maako ndra ako'do rē nī zi yī."

¹⁵ Kora ne i'bē ayada zi vo dagbe 'ba Yude henyē, Yēsu ra ako'jo nī. ¹⁶ Zē ayetonnī kō'du kyēnyē maako ko'do zi Yēsu ga kō'du mo o'do wa kaa ma here ne mī ko'do 'ba ralawo. ¹⁷ Mora Yēsu iya henyē, "Bu ma ɔɔ dē ta bi loɔ ko'do, ehe nenyē ra hala mēdī nduwē ko'do."

¹⁸ Yaanya aba vo dagbe 'ba Yude ombannī zi Yēsu kofɔ ga kō'du riyō. Ma dagba, mo owe kō'du ki'di 'ba mī ko'do 'ba ralawo. Mora ma kyēnyē ndra, mo iya henyē Wiri 'Bu nī ra, mati o'do nī kpiliri Wiri aba.

Kalakonda 'ba Wisi

¹⁹ Yēsu ayada zi vidiyē iya henyē, "Ma yada tinyō zi ye, Wisi o'do wa maako dē na bi dē nī. Mo ato'bo nje ko'do wa ma mo ongo 'Bu ēdī ko'do ga kō'du mo o'do kpa te wa ma mo ongo 'Bu o'do. ²⁰ 'Bu ɔwɔ Wisi ehe ayada zi mo biya wa ma mo o'do. 'Bu akayada zi mo wa kyedre maako ndra ta da ma nenyē, ehe atēdiyē na rakaga. ²¹ Kaa 'Bu injē yōku ehe i'di didi, here Wisi i'di didi zi vidī mati mo omba. ²² 'Bu

o'do vure 'ba vidi maako de, mora mo o'do Wisi 'beni ra na vo vure 'ba vidi ko'do biya. ²³ 'Bu o'do nenyega ko'du vidi biya zi Wisi koro kpa kaa ze oronni ni. Eze vidi maako omba de zi Wisi koro, nenyega kpa te kaa mo omba de zi koro 'Bu mati utu mo."

²⁴ "Ma yada tinyo zi ye henyega vidi ma ovo ko'du kise 'bama ehe edi koma abami mo mati utu ma edi lawo didi ma nburu nburu aba, ehe o'do vure kyenyega de ro mo. Ze i'benni ku nzo temi koli zi didi. ²⁵ Ma yada tinyo zi ye henyega, kadra ne atayi ehe edi ku nzo kinye mati yoku biya akowo gu 'ba Wisi 'ba Wiri, ehe ze mati owonni ho mo, akalimanni. ²⁶ 'Bu edi kyigo aba zi didi ki'di, ehe mo i'di kyigo koloni nani zi Wisi. ²⁷ Ehe mo i'di zi Wisi 'beni dangolo zi vure 'ba vidi ko'do biya, ga ko'du mo Wisi 'ba Vidi. ²⁸ Re maga de! Kadra mo atoko mati biya yoku akowo gu 'ba Wisi 'ba vidi, ²⁹ ehe ze atayinni yaga temi dawogo 'benni. Vidi biya ma o'donni ko'du laka atenyinni na didi, mora vidi biya ma o'donni ko'du kyenyega atenyinni na didi ehe ako'do vure kyenyega 'beze."

³⁰ "Mo'bo de wa maako ko'do na bi da ma. 'Bu ra utu ma, ehe mo ra ayada zi ma hala zi vure ko'do. Mo'do vure 'bama na laka, ga ko'du moro mo, ehe mo'do de wa mati momba zi ma ko'do."

³¹ "Eze ma me'do ga ko'du ma, geri maako anza de ani zi yada medi ko'du tinyo ra yada. ³² Mora vidi maako edi kpa ame'do ko'du ma, ehe ma yolo wa mati mo iya edi tinyo. ³³ Utuwega vo lituwega zi Yowani, ehe mo ayada zi ze ko'du tinyo. ³⁴ Ma lima de ra ko'du mati vidi iyanni ko'du ma, mora ma yada wa nenyega zi ye here, zi ye yomo. ³⁵ Yowani, lamba mati i'di bikanyi kyoga, ehe, e na rakyenyi zi lima mi bikanyi 'bomo ne tisiwa. ³⁶ Mora vidi maako ndra ta da Yowani ame'do ko'du ma. Mo'do ne wa mati 'Bu ma i'di zi ma ko'do. Wa biya mati mo'do ayada henyega 'Bu ra utu ma. ³⁷ 'Bu mati utu ma, ame'do kpa ko'du ma, mora owowe gu mo de mandere kongoga mo da komo da komo. ³⁸ Ome ko'du kise omo de, ga ko'du ombe de zi tedi koma abami mati mo utu. ³⁹ Ome wayoruwe, ga ko'du asosuwega henyega, aki'jega didi nburu nburu mi ze. Wayoruwe ayada ko'du ma, ⁴⁰ mora ombe de zi tayi zi ma ko'du didi ma nburu nburu."

⁴¹ "Momba ko'du wayeto 'ba vidi kondu de, ⁴² mora ma yolo e, vidi ma koloni temi ye, zi Wiri towo anza de kalakyedre aba. ⁴³ Mayi ku kalakonda 'ba 'Bu ma aba, ehe iriyega ma de. Mora akiriyega vidi ma ayinni na bi de nni. ⁴⁴ Hala akome? Ombe zi wayeto kiri kazi oka ma koloni maako, mora ayonze de zi tedi wayeto aba

kazi Wirī mati ēdī kōlō ne, hala ato'be koma mī ma? ⁴⁵ Asōsuwē dē henye, ma ra vīdī ma akasusu wē zi 'Bu. I'diyē kō'du sōsu 'be ra Mosa, le mo ra vīdī ma akasusu wē. ⁴⁶ Mosa ayōru wa kō'du ma, ehe ēzē ome mī Mosa, akome mī ma. ⁴⁷ Mora ēzē ome dē mī wa mati Mosa ayōru, hala ato'be koma mī wa mati miya?"

6

Yēsu i'dī wakonyo zi vīdī kplulukumuyī

(Mt. 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

¹ Tapētī ma nenye Yēsu umu kyētī Fōfō 'ba Galilaya, mati ayōlō kpa na Fōfō 'ba Tiberiyasi. ² Vīdī kayo usunnī gō mo ga kō'du ongōnnī mo ēdī kyīnē 'ba kō'du korowe kō'dō zi kō'jō vo kōe. ³⁻⁴ Kara zi kadra karama 'ba laga 'ba koli 'ba Yude, Yēsu i'bē riyē da dōku vo lō'bō 'bēniyē ētī ehe alima akaṇo. ⁵ Mati Yēsu ongo vīdī kayo tayinnī zi nī, mo ako'jō ha Pilipo iya henye, "Ta kila da ki'ja ze wakonyo kyō zi tō'bō vīdī nenyee biya?" ⁶ Mo iya nenyee zi Pilipo yōnzō. Mo ayōlō ku nzō a'di ra mo ēdī tī'bē zi kō'dō.

⁷ Pilipo aya'ba dō mo iya henye, "Ayōlō dē henye, akirī kara kōhi 'ba yehe modōmowota nje zi kogo mangōlō'bō tisi zi vīdī ma kōlō nenyee?"

⁸ Anderiya, ōndu 'ba Simona Petero, kōlō tēmī vo lō'bōwē, mo ame'do riyē iya

henye, ⁹ "Wisi maako ēdī kinye, mo ēdī mangōlō'bō sisi aba muyī ehe kyenze riyō. Mora a'di ra na laka ēdī zi vīdī biya nenyee?"

¹⁰ Dakaṇo ayōfu loma aba, ehe Yēsu ayada zi vo lō'bō 'bēniyē zi yada zi vīdī biya lima akaṇo. Vīdī kora ēdī kaa kplulukumuyī mī vīdī kayo nenyee. ¹¹ Yēsu oba mangōlō'bō ne mī kala nī i'dī ōwō'dī zi Wirī. Here, mo idra mangōlō'bō ne zi vīdiyē, mo o'dō kpa here kyenze ne aba, le vīdī ēdinnī mo aba kyō zi konyo. ¹² Vīdī onyonni biya ma ombannī, ehe Yēsu ayada zi vo lō'bō 'bēniyē zi toto kōsō mo ma oso, here ma yaṇa dē. ¹³ Vo lō'bōwē atōtōnnī dē zē bi kōlō ehe oso korī 'butē dōmoriyō wa mati oso tēmī mangōlō'bō muyī ne.

¹⁴ Tapētī vīdī ongōnnī kyīnē 'ba kō'du korowe kō'dō 'ba Yēsu nenyee, ayeto kiyannī henye, "Nenye atēdī tīnyō Nēbī mati ēdī zi tayi kinye mī damōku ne." ¹⁵ Yēsu ayōlō henye zē ombannī yōnzō zi mo kō'dō na wehe zi tēdī na yere 'bēzē. Here mo i'bē riyē da dōku, ani zi mo tēdī kutu nī aba.

Yēsu alasi ta da wini
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Hutaga nani aba vo lō'bō 'ba Yēsu i'bēnnī akaṇo zi fōfō. ¹⁷ Zē ēkyinnī mī tōṅbō, ayetonni kumu kyētī zi Kaparanamo. Mati bi ōndu Yēsu gba ayi dē zi zē, ¹⁸ buluku kyigō ēdī ku kōhō

wini na kyënyë. ¹⁹ Mati vo lö'böwë opinnî ku kaa wirî wota mandere sowo, zë ongönnî Yësu lasi ta da wini. Mo asesi nduwë tayi kara ra töñbö, zë gbö na tere. ²⁰ Mora mo iya henye, “Ma Yësu ra! Ere dë!” ²¹ Vo lö'böwë ombannî zi mo koba mi töñbö, kandi oko gbö da göti bi mati ëdinnî ati'bë zi mo.

Mangolo'bo ma i'di didi

²² Ko'do vere aba vidî mati ëdinnî gba ani humirë kapa 'ba föfö, ayolönnî töñbö ëdi nje kölö ani. Zë ayolönnî kpa henye, Yësu i'bë dë mi mo vo lö'bö 'bëniyë ëti. Zë i'bënnî kutu nnî aba. ²³ Töñbö maakowe ta Tiberiyasi i'bënnî kara ta bi mati vidî kayo onyönnî mangolo'bo mati Yere i'di öwö'di. ²⁴ Zë ongönnî henye Yësu ehe vo lö'bö 'bëni ëti i'bënnî ku. Here zë ëkyinnî mi töñböwë ehe i'bënnî gbö Kaparanamo Yësu koma. ²⁵ Zë i'jannî mo kapa damirë 'ba föfö ehe ako'jonnî ho mo iyannî henye, “Raboni, oko ndala aba kinye?” ²⁶ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ma yada tinyö zi ye, anze dë ma koma ga kö'du onge kyinë 'ba kö'du korowe, mora ga kö'du onyowe biya wakonyo ma ombe. ²⁷ O'de loo dë kö'du wakonyo mati ëdi rë ni yaña ne. O'de loo kö'du wakonyo mati i'di didi ma nburu nburu ne. Wisi 'ba Vidî aki'di wakonyo nenyë zi ye, ga kö'du Wirî 'Bu i'di kalakonda zi mo ko'do here.”

²⁸ Vidî ako'jonnî ho mo iyannî henye, “Adi ra tinyö Wirî omba ze zi ko'do?” ²⁹ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Wirî omba zi ye tedi koma aba mi vidî mati mo utu.” ³⁰ Zë aya'bannî do mo iyannî henye, “Kyinë 'ba kö'du koro a'diye ra ako'do, here zi ze to'bo koma mi yi? Adi ra ako'do?” ³¹ Go mo yada aba, mati zutu 'bezee ëdinnî mi da lipi, Wirî i'di mana zi zë konyo. O'do rë ni kaa mati wayöruwë iyannî henye, “Wirî i'di mangolo'bo zi zë ta komoriyë zi konyo.”

³² Yësu ayada zi zë henye, “Ma yada tinyö zi ye henye, Mosa ra dë vidî mati i'di mangolo'bo zi ye ta komoriyë. 'Bu ma ra i'di mangolo'bo tinyö ne zi ye ta komoriyë. ³³ Ehe mangolo'bo mati Wirî i'di ne ëdi vidî mati ayi akaño ta komoriyë zi didi ki'di zi damöku.”

³⁴ Vidî iyannî henye, “Kye-dre, i'di zi ze mangolo'bo mati oro dë nenyë.” ³⁵ Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, “Ma ra mangolo'bo ma i'di didi. Vidî ma ayi zi ma, atanza dë na o'bo. Vidî ma ëdi koma aba mi ma atanza dë na kodro. ³⁶ Ma yada ku nzo zi ye henye, onge ma mora gba anze dë koma aba mi ma. ³⁷ Vidî biya mati 'Bu i'di zi ma atayi zi ma. More ma kölö maako temi zë dë. ³⁸ Mayi dë ta komoriyë zi ko'do wa mati momba. Mayi zi ko'do wa mati 'Bu omba ma zi ko'do. Mo utu ma, ³⁹ ehe mo omba

zi ko'do tinyö ma kölö tëmī zē mati mo i'di zi ma ne ölu dē. Mo omba ma zi kinjē zē zi didi mī ndundu 'ba ko'do aba. ⁴⁰ 'Bu ma omba vidi biya mati ongōnni Wisi, zi tēdi koma aba mī mo, ehe zi tēdi didi ma ḡburu aba. Here ma kinjē zē zi didi mī ndundu ko'do aba.”

⁴¹ Vidi ayetonni hē nni wasa ga kō'du Yēsu iya henye, nī ra mangolo'bo mati ayi akaḡo ta komoriyē. ⁴² Zē ako'jonnī ha oka ma kölö maako iyanni henye, “Mo anza Yēsu ra dē, wisi 'ba Yosepa? Da yolo ze 'bu mo dē ma mo aba? Hala mo ato'bo kiya henye, nayi akaḡo ta komoriyē?”

⁴³ Yēsu ayada zi zē iya henye, “Ore ta bi me'do 'be ne! ⁴⁴ Vidi maako o'bo dē tayi zi ma, nje 'Bu mati utu ma ne o'do zē komba zi tayi. Mora ēzē zē ayinni, ma kinjē zē na didi mī ndundu 'ba ko'do aba. ⁴⁵ Kölö tëmī Nēbiyē ayōru henye, 'Wiri akayandi zē biya.' Here vidi biya ma owonni da 'Bu ehe ayandi kazi mo atayi zi ma. ⁴⁶ Nje vidi kölö mati ongō 'Bu ne mo ra ayi kazi Wiri. Vidi maako gba ongō 'Bu dē. ⁴⁷ Ma yada zi ye tinyö vidi biya mati ēdinni koma aba mī mo, ēdinni didi ḡburu aba. ⁴⁸ Ma mangolo'bo ma i'di didi! ⁴⁹ Zutu 'be onyonni mana mī da lipi ehe yaa, zē olinni. ⁵⁰ Mora kinye mangolo'bo 'ba komoriyē ne ayi ku akaḡo, here vidi mati mo onyo ku oli dē. ⁵¹ Ma ra mangolo'bo didi mati ayi

akaḡo ta komoriyē. ⁵² Èzē vidi mati onyo mangolo'bo nenyē, mo akalima ḡburu. Mangolo'bo mati ma ki'di zi mo ida ra ma ra, mēdi ki'di zi vidi 'ba damōku nenyē zi tēdinni na didi.”

⁵² Zē ayetonni hē nni wasa oka ma kölö maako aba, ehe ako'jonnī kō'du iyanni henye, “Hala mo ato'bo ki'di ida rē nī zi ze konyo?”

⁵³ Yēsu aya'ba do mo iya henye, “Ma yada zi ye tinyö, alime dē, nje ēzē onyowe ida ehe uwēē yama 'ba Wisi 'ba Vidi. ⁵⁴ Mora ēzē onyowe ida ma ehe uwēē yama ma, atēdiyē didi ma ḡburu aba, ehe ma kinjēē na didi mī ndundu 'ba ko'do aba. ⁵⁵ Ida ma wakonyo ma tinyö ra, ehe yama ma wakuwē ma tinyö ra. ⁵⁶ Èzē onyowe ida ma ehe uwēē yama ma, e kölö ma aba ehe ma kölö eti. ⁵⁷ Kaa 'Bu widi ra utu ma, ehe mēdi didi aba ga kō'du 'bomo, vidi biya mati onyonni ida ma akalimanni ga kō'du 'bama. ⁵⁸ Mangolo'bo mati ayi akaḡo ta komoriyē anza dē kaa wa mati zutu 'be onyonni. Zē olinni, mora vidi mati onyo mangolo'bo nenyē akalima ḡburu.”

⁵⁹ Yēsu ēdi kō'du yēti mī bi 'ba mōtu mī Kaparanamo mati mo iya kō'du nenyē.

Me'do 'ba didi ḡburu

⁶⁰ Vo lö'bō kayo 'ba Yēsu owonni mo ehe iyanni henye, “Kō'du yandi nenyē ēdi ndra na kyigō zi vidi maako yolo. Èyi ra ato'bo yolo mo?”

61 Yēsu ayɔlɔ henye, vo lɔ'bɔ 'bēniyē ēdinni ame'do na wayawaya. Here mo ako'jo iya henye, “Nenye o'de na riti? 62 A'di ra ēzē onge Wisi 'ba Vidī ēdī ti'bē riyē komoriyē bi mati mo ayi ta 'dɔmo? 63 Lawo mo ra i'dī didī. Kyigɔ 'ba vidī kɔndu o'dɔ waako dē. Me'do mati ma me'do zi ye ne, ēdī tēmī Lawo 'ba Wiri ma i'dī didī. 64 Mora kya e maakowe ombanni dē zi tēdī koma aba mī ma.” Yēsu iya nenye, ga kɔ'du tēmī biyeto aba mo ayɔlɔ ēyī ra atēdī koma aba mī nī. Mo ayɔlɔ kpa ēyī ra akasusu nī. 65 Yēsu iya henye, “Kɔ'du nenye ra ma yada zi ye ɔ'be dē tayi zi ma, nje ēzē 'Bu ra o'de komba zi tayi.”

66 Ga kɔ'du wa mati Yēsu iya, vo lɔ'bɔ kayo 'bɔmowe opi gē nni zi mo ehe ɔrɔnni ta bi lɔ'bɔ ga ndī mo. 67 Yēsu ako'jo ha vo lɔ'bɔ 'bēni 'butē dɔmoriyō, “E kpa ombe zi kila ma?”

68 Simona Petero aya'ba dɔ mo iya henye, “Yere, vidī maako anza dē ani zi ze tɔ'bɔ ti'bē zi mo. Me'do 'bēyi i'dī didī nburu. 69 Yaanya aba dēdī koma aba mī yī, ehe da yɔlɔ ku yī ra Wisi Kōlō Nbala 'ba Wiri.”

70 Yēsu ayada zi vo lɔ'bɔ 'bēniyē henye, “Ma jeli ye 'butē dɔmoriyō, mora ma kōlō tēmī yē dakyikyī.” 71 Yēsu ēdī me'do kɔ'du 'ba Yudasī wisi 'ba Simona Sikereto. Mo yaa akasusu Yēsu mo le kōlō tēmī vo lɔ'bɔ 'butē dɔmoriyō.

7

Yēsu ɔndu nī eti

1 Tapēti ma nenye, Yēsu ēnyī ti'bē lasi aba mī Galilaya, mo omba dē ti'bē mī Yudiya, ga kɔ'du Yude ani ombanni zi kofo mo. 2 Ku kara zi kadra 'ba karama 'ba mbōrōgō, 3 ehe ɔnduwē 'ba Yēsu iyanni zi mo henye, “Kɔ'du a'di i'bē dē zi Yudiya? Here vo lɔ'bɔ 'bēyiye atɔ'bɔnni kongɔ wa mati ēdī ako'dɔ. 4 Vidī maako o'dɔ waako dē na liwo, ēzē zē ombanni zi maakowe zi yɔlɔ kɔ'du zē. Here i'dī damōku ma yɔlɔ wa ma ēdī ako'dɔ.” 5 Gbī le ɔnduwē 'ba Yēsu gba ayinni dē na vo lɔ'bɔ 'bɔmo.

6 Yēsu aya'ba iya henye, “Kadra 'bama gba ayi dē, mora kadra 'be ēdī 'duwi kinye. 7 Vidī 'ba damōku nenye ɔ'bɔnni dē e kiyi. Zē iyinni ma, ga kɔ'du ma yada nduwē zi zē henye, zē o'dɔnni kɔ'du kyēnyē. 8 I'bēē dagba mī karama. Kadra 'bama gba ɔkɔ dē, ehe mī'bē dē.” 9 Yēsu iya nenye ehe alima zɔ mī Galilaya.

Yēsu mī karama 'ba mbōrōgō

10 Tapēti ɔndu 'ba Yēsu i'bēnni ku mī karama, mo i'bē liwo kazi yada zi vidī maako. 11 Mī kadra 'ba karama aba, vo dagbe 'ba Yude omanni Yēsu ehe ako'jonnī kɔ'du henye, “Mo ēdī kila?”

12 Vidī kayo alēpinni mī ha wasa kɔ'du mo. Maakowe iyanni henye, “Yēsu kora laka ra,” agamowe iyanni

henye, “Mo ëdĩ ndõndõ kiga zi vidĩ biya.”¹³ Mora vidiyë na tere kazi vo dagba 'bëzë, ehe vidĩ maako ame'do dë ta da komo vidĩ kayo kö'du mo.

¹⁴ Mati karama ku kutë zi rë nĩ kinde, Yësu i'bë mĩ yëkëlu ayeto wayandi. ¹⁵ Vo dagbe na rakaga ehe iyannĩ henye, “Hala kora nenyë ayolõ kö'du takanyi here? Ayandi mo kpa dë.”

¹⁶ Yësu aya'ba dõ mo iya henye, “Manza dë yandi wa mati ma sõsu kö'du mo. Wa mati mēdĩ ayandi ayi kazi vidĩ ma utu ma. ¹⁷ Èzë tinyõ ombe zi koro Wiri, akayole wa mati ma yandi ayi kazi Wiri mandere kazi ma. ¹⁸ Èzë momba zi kika wakoro zi ma, ma kame'do kö'du ma. Mora momba zi koro vidĩ ma utu ma. Nenyë ra ma yada kö'du tinyõ anza dë ndõndõ. ¹⁹ Mosa ra dë i'dĩ kö'du ki'di zi ye? Vidĩ maako tēmĩ yë oro dë. Here kö'du a'di ombe zi ma kofo?”

²⁰ Vidĩ kayo aya'bannĩ dõ mo iyannĩ henye, “Yi vo dakyiky! A'di ra o'dõ yi zi kö'du sõsu henye, vidĩ maako omba zi kofo yi?”

²¹ Yësu aya'ba dõ mo iya henye, “Mo'dõ kö'du koro kolõ ehe o'de na rakaga. ²² Mosa i'dĩ kö'du zi ye zi gisi kora 'be n̄bete. Mora tinyõ anza Mosa ra dë i'dĩ kö'du ki'di nenyë zi ye. Zutu 'be ra. Mĩ ko'do 'ba ralawo aba ānbete gisi kora 'be ²³ zi kö'du ki'di 'ba Mosa koro. Èzë wisi maako atõ'bõ n̄bete mĩ ko'do 'ba ralawo, kö'du a'di ra e na kamo ma aba

ga kö'du vidĩ maako ko'dõ na laka mĩ ko'do 'ba ralawo? ²⁴ O'de vurë dë dakyinë 'ba ra laya aba. O'de wa mati tinyõ ra aba.”

Mo Korisitõ ra?

²⁵ Kya vidĩ maakowe ta Yerusalemã ëdĩ kiyannĩ henye, “Anza dë kora nenyë ra zë ombannĩ zi kofo? ²⁶ Here mo ëdĩ gba zõ kinye, me'do zi vidĩ biya kowonnĩ. Ehe vidĩ maako awasa hë nnĩ dë mo aba. Here ne kö'du sõsu 'be aba vo dagbe ayolõnnĩ ku tinyõ mo ra Korisitõ? ²⁷ Mora nani akatõ'bõ tēdĩ hala? Vidĩ maako ayolõ dë bi mati Korisitõ ne atayi ta 'dõmo, mora da yolõ ze bi mati kora nenyë ayi ta 'dõmo.”

²⁸ Mati Yësu ëdĩ kö'du yandi mĩ yëkëlu, mo agbögbõ hë nĩ iya henye, “Tinyõ asõsuwë ayole ma ku, ehe ta kila mayi ta 'dõmo? Mayi dë na bi da ma! Vidĩ mati utu ma ëdĩ tinyõ, ehe ayole mo dë. ²⁹ Mora ma yolõ vidĩ mati utu ma, ga kö'du mayi kazi mo.”

³⁰ Kya vidĩ maakowe ombannĩ zi Yësu kiri, mora dũ vidĩ maako i'di kala nĩ dë dõ mo, ga kö'du kadra 'bõmo gba okõ dë. ³¹ Mora vidĩ kayo mĩ kutë vidĩ nee i'dinnĩ koma 'bennĩ mĩ mo ehe iyannĩ henye, “Èzë Korisitõ ne ayi, mo ako'dõ kyinë 'ba kö'du korowe ndra ta da kora nenyë?”

Utũ vo kanyë 'ba yëkëlu zi Yësu kiri

³² Mati Farasiye owonnĩ vidĩ kayo ëdinnĩ hë nnĩ wasa

ga kö'du 'ba Yësu, zë ehe kyedree 'ba vo karase utunni vo kanye 'ba yëkëlu zi mo kîri. ³³ Mora Yësu ayada zi zë iya henye, “Ma tedi eti tisi na konda, ehe ma ta'ba zi vidi mati utu ma ne. ³⁴ Akome ma, mora du aki'je ma dë. D'be dë ti'bë bi mati mēdi ti'bë 'domo.” ³⁵ Vidi ako'jonni ha oka ma kōlō maako henye, “Kila mo atɔ'bo ti'bë zi sesi ze ta bi ni ki'ja? Mo edi ti'bë mi dakaŋo mēnzē maakowe mati vidi 'bezee edinni alima? Mo edi ti'bë ani zi vidiyē 'ba Girigi yandi? ³⁶ A'di ra mi me'do 'bomo mati mo iya henye, da koma ze ni mora di'ja ni dë? Kö'du a'di da tɔ'bo dë ti'bë bi mati mo edi ti'bë?”

Lili 'ba wini ma i'di didi

³⁷ Mi ndundu mo ehe mi ko'do kyedre 'ba karama, Yësu ɔɔ riyē ehe agbōgbō hē ni iya henye, “Ezē ediyē kodro aba, ayiye zi ma ehe uwēē! ³⁸ Ediyē koma aba mi ma, atēdiyē wini ma i'di didi, taho tēmi yōndu 'ba mi yē, kaa wayōruwē iyanni henye.” ³⁹ Yësu edi ame'do kö'du 'ba Lawo Laka, mati aki'di zi vidi biya mati edinni koma aba mi mo. Lawo ne gba i'di dë zi vidi kōlō maako, kyere Yësu gba i'di bikanyi kyedre 'bēni dē ndo.

Rakinye mi kutē vidi

⁴⁰ Mati vidi kayo owonni Yësu iyanni nenye, kya maakowe iyanni henye, “Mo atēdi Nēbi ra.” ⁴¹ Agamowe iyanni henye, “Mo Korisito

ra.” Agamowe iyanni kpa henye, “Korisito ne atɔ'bo tayi ta Galilaya? ⁴² Wayōruwē iyanni henye, Korisito atayi tēmi dakota 'ba Yere Dawidi. Here kö'du nenye gɔ mo ya'ba aba, ako'jo mo mi Beteleme, mi gawo mati Dawidi alima 'domo?” ⁴³ Vidi ayetonni me'do ra oka ma kōlō maako ga kö'du 'ba Yësu. ⁴⁴ Kya zë maakowe ombanni zi mo kîri, mora du vidi maako i'di kala ni dë dɔ mo.

Vo dagbe ombanni dë zi tedi koma aba mi Yësu

⁴⁵ Mati vo kanye 'ba yëkëlu a'banni zi kyedree 'ba vo karase ehe Farasiye, ako'jo hē zë henye, “Kö'du a'di ike Yësu dë kinye?” ⁴⁶ Zë aya'banni henye, “Vidi maako gba ame'do dë kaa kora nenye.” ⁴⁷ Farasiye iyanni zi zë henye, “Mo o'dɔ lumē kpa ku re? ⁴⁸ Ma kōlō tēmi kyedree 'ba vo karase mandere Farasiye edi koma aba mi mo? ⁴⁹ Ehe vidi nenye mati ayɔlonni kö'du ki'di dë, zë hu wasenē 'ba Wiri.” ⁵⁰ Nikodimō mati i'bë zi Yësu dagba, ehe mo kōlō tēmi vo dagbe 'ba Yude, iya henye, ehe mo ra kpa kyere ayi zi Yësu kongɔ. Mo iya henye, ⁵¹ “Kö'du ki'di 'beze ila ze dë zi riti ki'di zi vidi gba kazi ze kowo wa ma zë ombanni kiya. Dɔ'bo dë vurē 'bēzē ko'do gba kazi ze yɔlɔ a'di ra zë o'donni.”

⁵² Zë iyanni henye, “Nikodimō, yi tēmi Galilaya? Ako'jo wayōru nee, ehe aki'ja henye, nēbi ako anza

dë zi tayi ta Galilaya.”⁵³ Vidī biya i'bënni gbɔ liɲɔ 'bënni na kutu kutu.

8

*Mbara iri ta bi ndoro ko'do**

¹ Mora Yësu i'bë yaga zi Döku 'ba Olivo. ² Damindö vere aba ɲbɔ mo i'bë zi yëkëlu. Vidī ayinni zi mo, mo alima akaɲɔ ehe ayeto zë yandi. ³ Vo komoyandiye 'ba kö'du ki'di ehe Farasiye ikanni loko mbara maako iri ta bi ndoro ko'do, ehe zë o'donni mo atɔɔ komo nni biya. ⁴ Here zë iyanni henye, “Raboni, mbara nenyë iri ëdi ko'do kora maako aba anza o'di 'bomo ra dë. ⁵ Kö'du ki'di 'ba Mosa ayandi henye, mbara kaa ma nenyë zi ku'du brua yitö aba. A'di ra iya?” ⁶ Zë ako'jonnī ha Yësu, kö'du ko'jo nenyë aba, ga kö'du zë ombanni mo susu ehe zi kö'du kyënyë maako kika rɔ mo. Mora Yësu idë rë nī ayeto wayöru dakaɲɔ dawisi kala nī aba.

⁷ Zë asesinni zɔ nduwë hɔ mo ko'jo kö'du 'ba mbara ne. Ndundu mo aba mo ɔɔɔ riyë iya henye, “Ëzë vidī maako tēmī yë o'do kö'du kyënyë dë mu'du dagba yitö dɔ mo.” ⁸ Mo idë rë nī kpa löhu ayeto wayöru dakaɲɔ. ⁹ Vidī nee i'bënni biya na kölö kölö, ayeto ma tendro mo aba. Ndundu mo aba Yësu mbara ne aba ɔsonni kutu nni aba. ¹⁰ Yësu ɔɔɔ riyë ako'jo hɔ mo iya henye, “Vidī nee biya

kila? Vidī maako anza kpe zi yi susu?”

¹¹ Mbara ne aya'ba dɔ mo iya henye, “Ee Kyedre, vidī maako anza dë.” Yësu ayada zi mo iya henye, “Manza dë kpa ti'bë zi yi susu. I'bë yaanya aba, o'do kö'du kyënyë dekpe.”

Yësu bikanyi kö'du damöku

¹² Kpa löhu Yësu ame'do zi vidiyë. Kadra nenyë aba mo iya henye, “Ma ra bikanyi kö'du damöku. Usu ga ma, ehe alasi dë mi biköndu. Akatëdi bikanyi ma aki'di didi aba.”

¹³ Farasiye iyanni zi mo henye, “Yi ra nje vidī ma ëdi ame'do kö'du yi, ehe anza dë tinyö na laka zi yi ra tedi akpa na vo kiya 'beyi.”

¹⁴ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Here ëzë ma me'do le kö'du ma, wa ma miya ëdi tinyö. Ma yɔɔ ku mayi ta kila ehe mëdi ti'bë kila. Mora ayole dë ma ta kila mandere mëdi ti'bë kila. ¹⁵ O'de vurë tēmī gëri kölö mati vidī biya o'donni, mora mo'do vurë 'ba vidī maako dë. ¹⁶ Ëzë mo'do vurë, ma ko'do na laka, ga kö'du ma ko'do dë kutu ma aba. 'Bu mati utu ma ne ëdi kinye ma aba. ¹⁷ Kö'du ki'di 'be omba vo kiya riyö zi yada kö'du ne ëdi tinyö. ¹⁸ Ma kölö tēmī vo kiya 'bame, ehe 'Bu mati utu ma ëdi agamo maako.”

¹⁹ Zë ako'jonnī hɔ mo iyanni henye, “Bu yi ëdi kila?” Yësu aya'ba dɔ mo iya

* 8: Komo nenyë anza dë mi dagba wayöru 'ba Bayibolo.

henye, “Ayole ma dē man-dere 'Bu ma. Ēzē ayole ma, akayole 'Bu ma.”

²⁰ Yēsu iya nenyē mati mo ēdī gba kō'du yandi mī bi ma sōndu 'ba wakī'dī 'ba yēkēlu asesi 'dōmo. Mora vīdī maako īrī mo dē ga kō'du kadra 'bōmo gba ayi dē.

ɔ'be dē tī'bē bi mati mēdī tī'bē

²¹ Yēsu ayada kpa zi vo dagbe 'ba yēnī henye, “Mēdī tī'bē 'de akome ma, mora ɔ'be dē tī'bē bi mati mēdī atī'bē, akoliye kō'du kyēnyē 'be kazi wakila.”

²² Vīdī ako'jonnī kō'du iyannī henye, “Mo omba zi rē nī kofo? Ēdī nani wa ma mo iya henye, dō'bō dē tī'bē bi mati mo ēdī tī'bē?”

²³ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ēdīyē ta lebi, mora ma ta rīyē. E 'ba damōku nenyē, mora manza dē 'ba damōku nenyē. ²⁴ Kō'du nenyē ra miya akoliye kō'du kyēnyē 'be aba. Ēzē anze dē koma aba mī ma, kō'du ēyī mēdī, akoliye mī kō'du kyēnyē 'be ila dē.”

²⁵ Zē ako'jonnī ha Yēsu iyannī henye, “Yī 'bēyī ēyī?” Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ma ra te mati ma yada zi ye biyeto aba. ²⁶ Anī kō'du ēdī kyō ma tō'bō kiya zi yada henye o'de kō'du kyēnyē, mora vīdī mati utu ma ēdī tīnyō, ehe ma yada zi vīdī 'ba damōku nenyē nje wa mati mowo kazi mo.”

²⁷ Vīdī maako ayolo dē Yēsu ēdī ame'do zi zē kō'du 'Bu nī. ²⁸ Yēsu ī'bē nduwē

kiya mo aba henye, “Ēzē umbēē Wisi 'ba Vīdī ku rīyē, akayole ēyī ra ma. Akayole kpa henye manza dē wa maako kō'do na bi da ma. Miya nje wa mati 'Bu ma ayandi zi ma. ²⁹ Mo mati utu ma ēdī ma aba. 'Duwī mo'do wa mati o'do mo na rakyenyi ehe mo ila ma dē.”

³⁰ Tapētī Yēsu iya nenyē, vīdī kayo omannī mī mo.

Kō'du tīnyō akinga yī na dangölō

³¹ Yēsu ayada zi vīdī mati ēdinnī koma aba mī nī henye, “Ēzē asesiye nduwē koro wa mati miya, e tīnyō vo lō'bō 'bama ra. ³² Akayole kō'du tīnyō, ehe kō'du tīnyō akinge na dangölō.”

³³ Zē aya'bannī dō mo iyannī henye, “Ze gisi 'ba Abarayama! Danza dē gba na vo kalima 'ba vīdī maako. Hala ato'bō kiya akinga ze na dangölō?”

³⁴ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ma yada tīnyō zi ye, vīdī ma o'do kō'du kyēnyē ēdī vo kalima 'ba kō'du kyēnyē. ³⁵ Vo kalime, alimannī dē ŋburu mī dakota, ēzē wisi aleše le 'duwī mī dakota. ³⁶ Ēzē Wisi ī'dī zi ye dangölō, tīnyō aba e na dangölō. ³⁷ Ma yolo ku, e tēmī dakota 'ba Abarayama, mora ombe zi ma kofo, ga kō'du, kō'du kise 'bama anza dē tīnyō mī di'di ye. ³⁸ Mēdī ame'do kō'du wa mati 'Bu ma ayada zi ma, te kaa mati ēdīyē ako'do wa mati 'bu wē ayandi zi ye.”

39 Vidi iyanni zi Yesu henye, “Abarayama ra 'bu zel!” Yesu aya'ba do mo iya henye, “Eze e gisi 'ba Abarayama, o'de wa mati Abarayama o'do. 40 Tapeti mo ombe zi ma kofu ta bi ko'du tinyo yada zi ye mati Wiri i'di zi ma. Abarayama o'do waako de kaa ma nani. 41 Mora edi ko'de te wa mati 'bu we o'do.” Ze iyanni henye, “Asusu ze de zi kiya dedi kpa 'bu maako aba. Dedi nje 'bu aba kolö, mo ra Wiri.”

42 Yesu iya zi ze henye, “Eze Wiri ra 'Bu we, owe ma, ga ko'du mayi kazi Wiri yaanya aba medii kinye. Mo ra utu ma. Mayi de na bi da ma. 43 Ko'du a'di ra ayole ko'du mati medii ame'do ko'du mo de? O'be de toro zi kowo ko'du mati medii akiya? 44 'Bu we ra Sati, ehe o'de te wa mati mo omba. Mo 'duwi vo wakofu ehe vo ndondo. Ko'du tinyo ako anza de ko'du mo. Mo ame'do ko'du ni, ehe ko'du biya mati mo iya ndondo ra. Anza de nje mo ra na vo ndondo, mora mo kpa 'bu 'ba vo ndonde biya. 45 Ga ko'du ma yada zi ye ko'du tinyo, e ombe de zi tedi koma aba mi ma. 46 Vidi maako temi ye ato'bo ma susu ga ko'du kyenyi ko'do? Eze ma yada ko'du tinyo, ko'du a'di ra ome de mi ma? 47 Vidi mati 'ba Wiri akoze mbili ni da ko'du kise 'bomo, mora ombe de zi kowo, ga ko'du anze de 'ba Wiri.”

Yesu ehe Abarayama

48 Yude aya'banni zi Yesu henye, “Dedi ze tinyo aba zi kiya henye, yi vidi 'ba Samariya ra, ehe edi dakyiki aba mi yi?”

49 Yesu aya'ba do mo iya henye, “Manza de dakyiki aba mi ma. Moro 'Bu ma, ehe ombe de zi koro ma. 50 Momba wakoro de ga ko'du ma, mora vidi maako edi ani omba zi ma tedi na wakoro, ehe mo ra kpa 'ba vure ko'do. 51 Ma yada tinyo zi ye henye, eze orowe me'do 'bama du akoliye de.”

52 Vidi iyanni henye, “Yaanya aba tinyo da yolo ku edi dakyiki aba. Abarayama oli ehe nebiye kpa. Hala o'bo kiya henye, vidi mati oro me'do 'beyi oli de? 53 Yi kyedre ta da 'bu ze Abarayama? Mo oli ehe nebiye kpa. Eyi ra asosu 'beyi yi?”

54 Yesu aya'ba do mo iya henye, “Eze moro ra ma, o'do waako de. 'Bu ma ra vidi ma oro ma. Iye henye mo Wiri 'be ra. 55 Gbi le tinyo ayole mo de, mora ma yolo mo. Eze miya ma yolo mo de, ma tedi na vo ndondo kpa kaa e biya. Mora ma yolo mo, ehe mo'do wa mati mo iya. 56 'Bu we Abarayama edi rakyenyi aba zi kongu kadra tayi 'bama, mo ongo ma ehe edi na rakyenyi.”

57 Ze iyanni henye, “Anza kpa de koo 'butemuyi aba. Hala o'bo kongu Abarayama?”

58 Yesu aya'ba do mo iya henye, “Ma yada tinyo zi

ye, gba Abarayama anza dē, mēdi.” ⁵⁹ Vīdī obannī yītō rīyē zi Yēsu kofo, mora mo oho rē nī ehe ila yēkēlu.

9

Yēsu ako'jō kora maako o'jō na komokōndu

¹ Mati Yēsu alasi na konda, mo ongo kora maako na komokōndu kyere mati o'jō. ² Vo lō'bōwē 'ba Yēsu ako'jonnī henye, “Raboni, kō'du a'di ra kora nenyē o'jō na komokōndu? Ēdī ga kō'du mo, mandere vo ko'jō mowe o'dōnnī kō'du kyēnyē?”

³ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “E e, anza here dē. Mora ga kō'du komokōndu 'bomo, akonge Wīrī ako'dō kō'du koro zi mo. ⁴ Ēzē ēdī kadra, do'de wa mati vīdī ma utu ma omba ma zi ko'dō. Ēzē yōndō okō ku, vīdī maako o'bo dē zi lōo ko'dō. ⁵ Mati mēdi mī damōku, ma bikanyi ra zi damōku.”

⁶ Tapētī Yēsu iya nenyē, mo o'bi oro dakaṅo. Mo o'dō kōrō ehe ora komo kora ne. ⁷ Here mo iya henye, “I'bē akaka kōrō ne mī Kara Siliyōma.” Kora ne i'bē ehe akaka mī Siliyōma. Kō'du ya'ba aba, “Vīdī ma utu, akutu.” Mati mo akaka kōrō ne ku yaga mo o'bo bi kongō.

⁸ Vo halinō oka 'bomowe, ehe vīdī mati ongōnnī mo ta bi lenze kyere ne, ako'jonnī kō'du henye, “Nenyē anza dē kora mati ēdī alima akaṅo ehe 'duwī alenze?”

⁹ Kya zē maakowe iyannī henye, mo ra gbī te kora vo lenze ne, agamowe iyannī henye, mo andele nje kaa mo. Mora mo ayada zi zē, “Ma kora nani ra.” ¹⁰ Zē ako'jonnī hō mo henye, “Hala o'bo bi kongō?” ¹¹ Mo aya'ba dō mo iya henye, “Vīdī maako ru mo Yēsu o'dō kōrō ehe ora komo ma. Mo ayada zi ma tī'bē kaka mī Kara Siliyōma. Mati mo'dō, mo'bo bi kongō.” ¹² Zē ako'jonnī kō'du henye, “Mo ēdī kila yaanya aba?” Mo aya'ba dō mo iya henye, “Ma yolo dē.”

Farasiye ayōnzōnnī zi ki'ja a'di ra o'dō rē nī

¹³⁻¹⁴ Ko'do mati Yēsu o'dō kōrō ne ehe ako'jō kora ne, mī ko'do 'ba ralawo. Here vīdī obannī kora ne zi Farasiye. ¹⁵ Zē ako'jonnī hō mo hala mo o'bo zi bi kongō, ehe mo aya'ba henye, “Yēsu o'dō kōrō ehe ora komo ma, Tapētī ma kaka, mo'bo bi kongō.”

¹⁶ Kya 'ba Farasi maakowe iyannī henye, “Kora nenyē Yēsu ayi dē kazi Wīrī. Ēzē mo o'dō here, mo o'bo dē kowe kō'du kī'dī 'ba ko'do madōmoriyō.” Agamowe ako'jonnī henye, “Hala vīdī 'ba kō'du kyēnyē ato'bo ko'dō kyinē 'ba kō'du korowe?” Here Farasiye o'bo'nnī dē kō'du kida tēmī kutē nni, ¹⁷ zē ako'jonnī ha kora ne iyannī henye, “A'di ra iya, kō'du vīdī mati ako'jō komo yī ne?” Kora ne ayada zi zē iya henye, “Mo nēbī ra.”

18 Mora vo dagbe 'ba Farasiye omani dē henye, kyere kora ne ēdī na vo komoköndu. Zē utunnī lītu zi vo ko'jo mowe, 19 ehe ako'jonnī hē zē henye, “Nenye wisi mati iye henye, o'jo na komoköndu? Hala mo ɔ'bo bi kongɔ yaanya aba?”

20 Vo ko'jo 'ba kora ne aya'bannī do mo henye, “Da yolo ku tinyö mo wisi 'beze ra, ehe da yolo ku o'jo mo na komoköndu. 21 Mora da yolo dē hala mo i'ja komo nī mandere ēyī ra i'dī komo zi mo. Ako'jowe ho mo! Mo övu ku kyedre zi me'do ga kö'du nī.” 22-23 Vo ko'jo 'ba kora nenye iyannī here, ga kö'du zē erennī Yude. Vo dagbe 'ba Yude idannī kö'du ku nzo henye, vidī maako manza dē wa maako aba zi ko'do zi vidī maako mati mo iya Yēsu ra Korisito ne.

24 Vo dagbe ako'jonnī kora ne hulēhu iyannī henye, “I'dī wayeto zi Wirī! Da yolo ku Yēsu vo kö'du kyēnyē ko'do.”

25 Kora ne aya'ba henye, “Ma yolo dē, ezē mo vo kö'du kyēnyē mandere anza dē. Biya ma yolo henye, ma kyere vo komoköndu, mora yaanya aba mo'bo bi kongɔ.”

26 Zē ako'jonnī ho mo henye, “A'di ra mo o'do zi yī? Hala mo ako'jo komo yī?”

27 Kora ne aya'ba do mo iya henye, “Ma yada ku zi ye da kölö, ehe ombe dē zi kowo. Kö'du a'di ra ombe zi ma yada zi ye löhu?

Ombe kpa zi tayi na vo lö'bö 'bomowe?”

28 Vo dagbe alidinnī kora ne, ehe iyannī henye, “Yi vo lö'bö 'bomo! Ze vo lö'bö 'ba Mosa. 29 Tinyö da yolo Wirī ame'do zi Mosa, mora du da yolo dē Yēsu ayi ta kila.”

30 Kora ne aya'ba da me'do iya henye, “Kö'du koro a'di ra here! Mo ako'jo komo ma, ehe gba ayole dē mo ayi ta kila. 31 Da yolo ku henye, Wirī owo nje me'do 'ba vidī mati ɔwonnī ehe oronnī mo. Wirī owo me'do 'ba vo kö'du kyēnyē ko'de dē. 32 Ehe nenye ēdī dagba kadra mī vurē, vidī maako i'dī komo zi vidī maako o'jo na komoköndu. 33 Yēsu ɔ'bo dē zi wa maako ko'do, nje ezē mo ayi kazi Wirī.”

34 Vo dagbe ayadannī zi kora ne henye, “Yi na vo kö'du kyēnyē ko'do kyere mī kadra mati o'jo yī. Asösu 'bēyī ato'bo yandi ze wa maako aba?” Here zē iyannī henye, “ɔ'bo dekpe tayi hulēhu mī bi 'ba mötu 'beze kölö maako!”

Komoköndu zi Lawo Laka

35 Mati Yēsu owo kö'du mati o'do rē nī ne, mo i'bē i'ja kora ne. Yēsu ako'jo ho mo iya henye, “Edī koma aba mī Wisi 'ba Vidī?”

36 Mo aya'ba do mo iya henye, “Kyedre, ezē ayada zi ma mo ēyī ra, ma ki'dī koma 'bama mī mo.” 37 Yēsu aya'ba henye, “Ongɔ mo ku nzo, ehe yaanya aba mo ēdī me'do yī aba.” 38 Kora ne iya henye, “Yere, mī'dī koma 'bama mī yī.” Here mo amötu Yēsu

gbɔ. ³⁹ Yēsu ayada zi mo, “Mayi mi damōku nenyē, zi vurē 'ba vidiyē ko'do. Ma kinye zi ki'di komo zi vo komokönduwē ehe zi ko'do vidī vo komoköndu biya mati ato'bo bi kongɔ.”

⁴⁰ Mati Farasiye owonni Yēsu iya nenyē, zē ako'jonni henye, “Ze vo komoköndu?”

⁴¹ Yēsu aya'ba do mo iya henye, “Ēzē ēdiyē na vo komoköndu, atanze dē mi kö'du kyenyē. Mora yaanya ēzē aba iye zi bi kongɔ, akasēsiye kö'du kyenyē nduwē.”

10

Komo 'ba vo timelē yako

¹ Yēsu iya henye, “Ma yada tinyō zi ye, nje vo logo ehe vo wakolo ēkyi ta da resi. Zē ödunni dē kpuru ta haresi zi jolo 'ba timelē. ² Vidī mati ödu kpuru ta haresi, mo ra vo yako 'ba timelē. ³ Mora vo ga haresi kongɔ ayēhu haresi zi vo yako timelē, ehe timelē ayolōnni gu vo yako 'bēnni. Mo ako'jo timelē 'bēni ru zē aba, ehe alaga dagba zi zē yaga. ⁴ Mati mo ayasi timelē 'bēni nee ku biya yaga, mo i'bē dagba da komo zē, ehe zē usunni gɔ mo, ga kö'du zē ayolōnni gu mo. ⁵ Timelē usu ga vo leze maakowe dē. Zē ayolōnni gu vo leze dē, ehe zē ahonni 'de.” ⁶ Yēsu ayada komo nenyē zi vidiyē, mora zē ayolōnni dē a'di ra mo ēdi ame'do kö'du mo.

Yēsu vo timelē yako laka ra

⁷ Here Yēsu iya löhu, “Ma yada tinyō zi ye henye, ma haresi zi timelē. ⁸ Vidī mati ayi dagba ta komo ma, vo logo ra mandere vo wakolo, ehe timelē owo da ma kölō tēmi zē ne dē. ⁹ Ma haresi ra. Zē biya mati ayinni kpuru ta da ma, akayomɔ. Zē atayinni, ati'bēnni, ehe aki'janni loma. ¹⁰ Vo logo ayi nje zi kolɔ, kofo, ehe yaŋa. Mayi zi vidī biya tēdinni didi aba, ehe zi tēdinni mo abando.

¹¹ “Ma vo timelē yako laka ra. Vo timelē yako laka i'di didi ni kö'du timelē 'bēni. ¹² Vo loɔ ko'do anzanni dē kaa vo timelē yako mati timelē na 'bomo. Ēzē ongōnni wōliwōli atayi, zē aho wēnni ilanni timelē. Here wōliwōli iri ehe apere timelē nee. ¹³ Vo loɔ ko'do aho wēnni 'de ga kö'du zē asōsunni kö'du 'ba timelē nee dē.

¹⁴ “Ma vo timelē yako laka ra. Ma yolo timelē ame, ehe zē ayolōnni ma, ¹⁵ kpa kaa 'Bu ayolo ma, ma yolo 'Bu, ehe mi'di didi ma kö'du timelē ama. ¹⁶ Mēdi timelē maako eti anzanni dē tēmi jolo 'ba timelē nenyē. Ma kika zē kpa ga bi kölō, ehe zē akowonni gu ma. Here atēdinni goli kölō 'ba timelē ehe vo yako kölō.

¹⁷ “Bu ɔwo ma ga kö'du mi'di didi ma, here ma kiri hulēhu löhu. ¹⁸ Vidī maako oba didi ma dē kazi ma. Ma ra mi'di mi kö'du komba 'bama. Mēdi kyigɔ aba zi ki'di, ehe kyigɔ aba zi kiri hulēhu löhu, kaa mati 'Bu

ma i'di kö'du mo zi ma zi ko'do."

¹⁹ Mati zë owonni me'do 'ba Yësu ne, Yude inye mi nni. ²⁰ Maakowe kyo temi zë iyanni henye, "Mo edi dakyiki aba mi ni. Mo vo lökyi ra. Kö'du a'di zi mbili koze zi mo?" ²¹ Mora agamowe iyanni henye, "Hala vidi mati dakyiki aba mi ni ato'bo kiya kö'du nenyee? Vidi maako anza de kaa nenyee zi to'bo vo komokönduwë ki'di zi bi kongö?"

Vidi ombanni Yësu de

²² Mi tona nani, Yësu edi mi Yerusalema kö'du karama 'ba yëkelu. ²³ Kadra maako aba, mo edi alasi mi kapa 'ba yëkelu sënje 'ba Solomono ²⁴ ehe Yude ato'bo re nni toko ro mo. Zë iyanni henye, "Hala na konda omba ti'bë ze sesi kö'du sösu aba? Ezë yi Korisito ra, ayada zi ze huwë."

²⁵ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Ma yada zi ye, ehe ombe de zi koma kö'du 'bama. Wa mati mo'do kalakonda 'ba 'Bu ma aba, ayada eyi ra ma. ²⁶ Mora kyere anze de timelë ama, ome kö'du 'bama de. ²⁷ Timelë ama owonni gu ma, ehe ma yolo zë. Zë usunni ga ma. ²⁸ Mi'di didi ma nburu zi zë, here kazi zë ölunni. Vidi maako akoba zë de yaga ta kala ma. ²⁹ 'Bu ma i'di zë zi ma, ehe mo kyedre ta da agamowe biya. Vidi maako o'bo de zë koba ta kala mo ³⁰ Ma kölo 'Bu aba."

³¹ Kpa löhu vo dagbe 'ba Yude obanni yitö kö'du zi

Yësu kofo. ³² Mora mo iya henye, "Ma yada wa laka kyo zi ye mati 'Bu ma utu ma zi ko'do. Ma vala ra ombe ma ku'du go mo yitö aba?"

³³ Zë aya'banni do mo iyanni henye, "Danza de yi ku'du yitö aba ga kö'du wa laka mati o'do. Dedi yi ku'du yitö aba ga kö'du alidi Wiri. Yi önbö vidi ra, ehe kinye edi akiya zi tedi na Wiri."

³⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mi wayöru 'be, Wiri iya de henye, 'E wiri mbiya ra?" ³⁵ 'Be de he wasa wayöru aba, mati mi mo Wiri ame'do zi vidi naniye ehe ako'jo zë wiri. ³⁶ Here kö'du a'di asusuwë ma lidi Wiri ga kö'du miya henye ma Wisi 'ba Wiri? Tapeti mo biya, edi 'Bu ra ako'jo ma kö'du loo nenyee. Mo ra kpa vidi mati utu ma mi damöku. ³⁷ Ezë manza de ako'do wa mati 'Bu ma omba ma zi ko'do, neene ome de mi ma. ³⁸ Mora ezë mo'do wa mati 'Bu ma o'do, akome ga kö'du nani, gbi le ezë anze de koma aba mi ma. Neene akayole tinyö henye, 'Bu edi kölo ma aba, ehe ma kölo 'Bu aba."

³⁹ Löhu zë ombanni zi Yësu kiri. Yësu anza de hu kyigo 'bëzë. I'bë yaga ta kala zë. ⁴⁰ Mo umu kyeti Ranga Yeredene bi mati Yowani edi kyere bapatisi ki'di. Mati Yësu edi ani, ⁴¹ vidi kayo ayinni zi mo. Zë edinni akiya henye, "Yowani o'do kyine 'ba kö'du koro maakowe de, mora kö'du biya mati mo iya kö'du 'ba Yësu edi tinyö." ⁴² Vidi kayo

naniye i'di koma 'bënni kpa mi Yësu.

11

Koli 'ba Lazara

¹ Kora maako ru mo Lazara alëpi na koo mi gawo 'ba Beteniya. Mo ëdi ëmi aba riyö, Mariya ehe Marita.

² Nenye kpa te Mariya mati yaa ope yëningutru da Yere ehe akyito burutu mo yëvu 'bëni aba. ³ Ëmiyë utunni kö'du kise zi Yësu ehe ayadanni zi mo aboka laka 'bomo Lazara ëdi na rakoo.

⁴ Mati Yësu owo kö'du nenye iya henye, "Koo 'bomo ne ndundu mo anza dë koli, mora ëdi zi kika wayeto zi Wirì ehe Wisi omo."

⁵ Yësu owo Marita, ëmi mo ehe Lazara. ⁶ Here mati mo owo mo ëdi na koo alima bi mati mo ëdi 'domo ko'do riyö aba löhu. ⁷ Neene mo iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, "Yaanya aba di'bëë hulëhu Yudiya."

⁸ Zë iyanni henye, "Raboni, vidì naniye ombanni zi ku'du yi yitö aba brua! Kö'du a'di omba zi ti'bë hulëhu?"

⁹ Yësu aya'ba henye, "Kadra anza dë 'butë domoriyö mi ko'do kölö? Èzë alasi mi kadra, bikanyi 'beyi atëdi kazi kadra ehe otra ndi yi dë. ¹⁰ Mora èzë alasi yondo aba, akotra ndi yë ga kö'du anza dë bikanyi maako aba." ¹¹ Neene mo ayada zi zë henye, "Aboka ze Lazara ëdi ako'do, ehe mëdi ti'bë ani zi mo liro."

¹² Zë aya'banni henye, "Yere èzë mo ëdi ako'do, mo atënyì na laka."

¹³ Yësu ëdi ame'do tinyö kö'du koli 'ba Lazara, mora vo lö'böwë asösu 'bënni mo ëdi nje ame'do kö'du 'ba ko'do. ¹⁴ Here Yësu ayada zi zë huwë, "Lazara oli ku. ¹⁵ Ma rakyenyi aba manza dë ani, ga kö'du yaanya aba atëdiyë dono aba zi ki'di koma 'be mi ma. Di'bëë zi mo."

¹⁶ Toma mati ru rëzë 'bomo ëdi "Loṇa" iya zi vo lö'bö agamowe henye, "Ayiye di'bëë, here da to'bo koli mo aba."

Yësu injë Lazara na didi

¹⁷ Mati Yësu oko Beteniya, mo ija Lazara ëdi ku nzo mi dawogo ko'do sowo aba.

¹⁸ Beteniya ëdi tisiwa aba ta da wiṛi wota ta Yerusalema, ¹⁹ ehe Yuda kayo ayinni ta gawo kyedre zi da Marita ehe Mariya lëlu ga kö'du öndu zë oli ku.

²⁰ Mati Marita owo henye Yësu oko ku, mo i'bë yaga zi do mo kutrë, mora Mariya alima 'bëni loko. ²¹ Marita iya zi Yësu henye, "Yere, èzë yi ëdi kinye, öndu ma oli dë. ²² Gbi le yaanya aba ne ma yolo ku henye Wirì ako'do wa mati ako'jo."

²³ Yësu ayada zi mo iya henye, "Öndu yi akadidi löhu." ²⁴ Marita aya'ba do mo iya henye, "Ma yolo ku mo atënyì na didi mi ndundu ko'do aba, èzë biya yöku ënyì ku." ²⁵ Yësu iya zi Marita henye, "Ma ra vidì

mati ëdī yōku kīnjē zi dīdī. Vidī biya mati omanni mī ma akadidīnnī, ëzē olinnī le. ²⁶ Ehe vidī biya mati alimanni ga kō'du 'ba koma mī ma tinyō akolinnī dē. Oma nenyē ku?"

²⁷ Mo alēzē iya henye, “ƆƆ Yere, moma yī Korisitō ra, Wisi 'ba Wiri. Yi ra vidī mati da sōsu kō'du mo atayi mī damōku ne.”

Yēsu udu

²⁸ Tapētī Marita iya nenyē, mo i'bē liwo iya zi ëmī nī Mariya, “Raboni ëdī kinye, ehe mo omba zi yī kongō.”

²⁹ Kandi mati Mariya owo nenyē, mo ënyī riyē i'bē yaga zi Yēsu. ³⁰ Mo gba yaga ta ra gawo bi mati Marita i'bē dō mo kutrē. ³¹ Vidī kayo ayinnī zi da Mariya lēlu, ehe mati kandi zē ongōnnī mo ila loko, asōsunnī mo ëdī tī'bē dawogo zi kudu. Here zē alō'bōnnī gbō ga ndī mo.

³² Mariya i'bē bi mati Yēsu 'dōmo. Kandi mati mo ongō mo, alomvō burutu mo iya henye, “Yere, ëdī kyere kinye, öndu ma oli dē.”

³³ Mati Yēsu ongō Mariya ehe vidī mati mo aba ëdinnī akudu, mo kō'du sōsu aba ³⁴ Ako'jo henye, “Kila i'dī yē ida rō mo?” Zē aya'bannī henye, “Yere, ayi ongō te.”

³⁵ Yēsu ayeto kudu. ³⁶ Vidī iyanni henye, “Ongō te hala mo ƆƆ Lazara.” ³⁷ Kya zē maakowe iyanni henye, “Mo ayēhu komo 'ba vo komoköndu. Kō'du a'di mo atō'bo dē sesi Lazara kazi koli?”

Yēsu injē Lazara tēmī koli

³⁸ Yēsu zō kō'du sōsu kye-dre aba. Here mo i'bē dawogo mati na wōru yitō alulu nbiri hō mo. ³⁹ Neene mo ayada zi vidiyē yitō ne lulu 'de yaga ta hō mo. Mora Marita iya henye, “Yere, ayōlo henye, Lazara oli gō mo o'do ku sowō, ehe këzi mo atēdi ku na kyenyē.”

⁴⁰ Yēsu aya'ba dō mo henye, “Gba ma yada dē zi yī henye, ëzē ëdī koma aba, akongō bikanyi kyedre 'ba Wiri?” ⁴¹ Tapētī alulu yitō ne ku dakapa, Yēsu ongō bi riyē zi komoriyē ehe amōtu henye, “Bu, mo'dō öwō'di zi yī ga kō'du aya'ba da mötu 'bama. ⁴² Ma yōlo ku 'duwī ëdī da mötu 'bama ya'ba. Mora miya nenyē, here zi vidī kinye nee koma yī ra utu ma.” ⁴³ Mati Yēsu inde mötu ku, mo ako'jo wa gu kyembe aba henye, “Lazara, ayi yaga!” ⁴⁴ Kora mati oli ne ayi gbō yaga. Kala mowe ehe ndī mowe olo mī bōngō 'ba wakusu, ehe bōngō ayōfu komo mo. Yēsu ayada zi vidiyē henye, “Inge mo, ile mo mī'bē.”

Yere 'ba zi kofō Yēsu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Vidī kayo mati ayinnī zi Mariya, ongōnnī wa mati Yēsu o'dō, zē i'dinnī koma 'bēnnī mī mo. ⁴⁶ Maakowe i'bēnnī zi Farasiye ehe ayadannī wa mati Yēsu o'dō. ⁴⁷ Here kyedree 'ba vo karase ehe Farasiye atōto rē nni bi kölō iyanni henye,

“A'di ra da ko'de? Kora nenyē ēdī kyīnē 'ba kō'du koro ko'do kyō. ⁴⁸ Ēzē da dōre mo dē yaanya aba, vīdī biya akī'dinnī koma 'bēnnī mī mo. Neene vīdī 'ba Roma atayinnī ehe akayanannī yēkēlu dakanjo 'beze aba.”

⁴⁹ Ma kōlō maako tēmī zē ru mo Kayafa, mo ra kyedre 'ba vo karase mī kōo nani. Mo ame'do riyē iya henye, “E vīdī nee, anze dē kō'du yōlo aba. ⁵⁰ Ayole dē henye, ēdī na laka zi vīdī kōlō koli kō'du vīdīyē, kazi dakanjo ra yaṅa biya?” ⁵¹ Kayafa iya nenyē dē na bi dē nī. Kaa kyedre 'ba vo karase mī kōo nani, mo ēdī kumē henye, Yēsu ra akoli kō'du 'ba dakanjo. ⁵² Yēsu oli dē nje kō'du dakanjo 'ba Yude. Mo akoli zi kika vīdī biya 'ba Wīrī mati apere rē nnī ne zi drōko bi kōlō.

⁵³ Here mī ko'do nani dagba ani, vīdī ayetonnī mala ko'do zi Yēsu kī'dī zi koli. ⁵⁴ Ga kō'du mala rō mo nenyē, Yēsu adōrō lasi toko mī vīdī kayo na dangōlō. Mo i'bē mī gawo 'ba Efaremo, mati kara dakapa lipī, ehe mo alima ani vo lō'bō 'bēniyē ēti.

⁵⁵ Ēdī ku kara zi karama kadra 'ba laga 'ba koli. Vīdī kayo 'ba Yude mati alimannī yaga tēmī dakanjo, ayinnī mī Yerusalema zi rē nnī kō'jo ṅbala ga kō'du 'ba karama. ⁵⁶ Zē omannī bi toko kō'du Yēsu. Neene mati zē ēdinnī mī yēkēlu, zē ako'jonnī oka ma kōlō maako henye, “Asōsu 'bēyī mo atayi dē kinye mī karama

'ba laga 'ba koli?” ⁵⁷ Kyedre 'ba vo karase ehe Farasiye ayadannī zi vīdīyē zi zē yōlo, ēzē vīdī maako tēmī zē ongo Yēsu ku. Nenyē ēdī hala zē asōsunnī zi mo kīrī.

12

Alōmu Yēsu mī Beteniya
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Ko'do modaka ta komo karama 'ba laga 'ba koli Yēsu i'bē hulēhu zi Beteniya, bi mati Lazara alima 'dōmo, mati mo injē mo tēmī koli.

² Zē o'donnī wakonyo zi mo ani. Marita ra ako'jo. Lazara kōlō tēmī vīdī mati ēdinnī alima ani da tara-biza Yēsu aba. ³ Mariya oba maranji yēningutru ogo kōhi kyedre aba ehe ope burutu Yēsu. Mo akyito zē zi teli yēvu 'bēni aba, ehe tato ndili 'ba yēningutru ne, oso mī loko ne. ⁴ Vo lō'bō maako ru mo Yudasi Sikereto ēdī ani, mati mo ra omba ti'bē zi Yēsu susu. Mo ako'jo henye, ⁵ “Kō'du a'di yēningutru nenyē ogo dē yaga kōhi ṅbiriri lami-wota aba ehe kōhi mo kī'dī zi vo leriye?” ⁶ Yudasi tīnyō asōsu kō'du vo leriye dē. Mo ako'jo kō'du ne ga kō'du mo injē anboro 'ba kōhi ehe mī kadra maako aba akalogo zi nī.

⁷ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ile mo kutu nī aba. Mo ma sesi wa mati mo ēdī mo aba kō'du kadra 'ba ma kusu. ⁸ Atēdiyē 'duwī vo leriye ēti, mora atanze dē 'duwī ma aba.”

Yere zi Lazara kofu

⁹ Vidī kayo ayinnī mati zē owonnī henye Yēsu ēdī ani. Zē ombannī kpa zi Lazara kongɔ ga kō'du Yēsu injē mo tēmī koli. ¹⁰ Here kyedree 'ba vo karase o'donnī yere kpa zi Lazara kofo. ¹¹ Mo ra i'dī vidī kayo zi dē nni koto kazi zē ehe kī'dī koma 'bēnnī mī Yēsu.

*Yēsu ödu mī Yerusalema
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11;
Lk 19:28-40)*

¹² Ko'do ma vere aba vidī kayo ēdinnī mī Yerusalema kō'du 'ba karama. Mati zē owonnī henye Yēsu ēdī tayi kō'du 'ba karama, ¹³ zē obannī mbili 'ba mbirō ehe i'bēnnī yaga zi mo mētē. Zē agbögbö hē nni henye, “Wayeto zi Wirī! Wirī mī'dī ya'da zi vidī mati ayi mī ru 'ba Yere! Wirī mī'dī ya'da zi Yere 'ba Yiserele!”

¹⁴ Yēsu i'ja makakya aho do mo kaa wayöru iya, ¹⁵ “Vidī 'ba Ziyɔɔ, ere dē! Yere 'be ēdī tayi yaanya aba mo ēdī ataho da makakya.”

¹⁶ Mī dagba mo vo lö'bö 'ba Yēsu ayɔɔnnī dē. Mora tapēti mo irī wayeto kazi Wirī ku, zē asösunnī henye, wayöru iya nenyē kō'du mo ehe zē o'donnī nenyē kō'do mo.

¹⁷⁻¹⁸ Vidī kayo ayinnī zi Yēsu ga kō'du zē ongonnī mo Lazara ko'jo yaga tēmī dawogo. Zē asesinnī nduwē me'do kō'du mo ehe kō'du koro nenyē. Zē ayinnī zi Yēsu ga kō'du zē ongonnī kō'du kyinē wakoro mati mo o'do. ¹⁹ Mora Farasiye iyannī zi oka ma kölō henye,

“Waako anza dē da to'bo ko'do! Vidī biya mī damöku ne ēdinnī kusu ga Yēsu.”

*Girigī maakowe ombannī
zi Yēsu kongɔ*

²⁰ Vidī 'ba Girigī maakowe i'bēnnī Yerusalema zi mötu mī kadra 'ba karama aba, ²¹ Pilipo ta Beteseyida mī Galilaya ēdī kpa ani. Here zē i'bēnnī zi mo iyannī henye, “Kyedre, domba ze zi Yēsu kongɔ.”

²² Pilipo ayada zi Anderiya. Zē riyö ne i'bēnnī zi Yēsu ayadannī zi mo. ²³ Yēsu iya henye, “Kadra yaanya aba ɔko ku kō'du Wisi 'ba Vidī zi kirī kyedre wayeto. ²⁴ Ma yada tinyö zi ye, i'jö 'ba nyenyo mati alēpī dakaɔo atanza dē kyɔ ta da i'jö ma kölō nje ezē oli. Mora ezē oli, ako'jo nyenyo kyɔ. ²⁵ Ezē ɔwo didi yī, akayölu. Ezē ila kō'du 'ba damöku nenyē, akī'di didi ma nburu zi yī. ²⁶ Ezē alitu zi ma, ati'bē ma aba. Vo litu 'bame atēdinnī ma aba bi mati ma 'domo. Ezē alitu zi ma, 'Bu ma akoro yī.”

*Yēsu ame'do kō'du koli
'bēni*

²⁷ “Yaanya aba ma mī riti kyedre, ma yɔɔ dē a'di ra ma kiya. Mora ma ko'jo 'Bu dē zi sesi ma tēmī kadra 'ba riti nenyē. Tinyö mayi mī damöku kō'du kadra 'ba riti nenyē. ²⁸ Here 'Bu, ika wayeto zi ru yī.” Gu ayi ta komoriyē iya henye, “Mika wayeto ku nzo zi ma, ehe ma kō'do löhu.”

29 Mati vidi kayo nee owonni gu ne, kya ze maakowe asosu 'benni piwo ra. Agamowe asosu 'benni malayika ra ame'do zi Yesu.

30 Here Yesu ayada zi vidi kayo nee, "Gu nani ame'do zi konyiye, anza de ma. 31 Vidi 'ba damoku nenyeye yaanya aba o'do vure 'bezē ku, ehe yere 'ba damoku nenyeye u'du ku nzo yaga. 32 Eze umbē ma ku riyē ta dakaŋo, ma ko'do vidi biya komba zi tayi zi ma." 33 Yesu edi ame'do ko'du geri ma aki'di ni zi kofo.

34 Vidi kayo nee iyanni zi Yesu henye, "Wayoruwe 'ba ko'du ki'di ayandi henye, Korisito ne akalima nburu. Hala o'bo kiya henye Wisi 'ba Vidi akinje riyē zi koli? Eyi ra nenyeye Wisi 'ba Vidi?"

35 Yesu aya'ba do mo iya henye, "Bikanyi atēdiyē aba nje tisiwa. Alasiye mi bikanyi eze ato'be here kazi bikondu akakowe. Kora mati mo alasi mi bikondu, mo ayolo de nedī ti'bē kila. 36 Ome mi bikanyi mati ediyē aba, here atayiye na gisi 'ba bikanyi."

Vidi ombanni de zi tedi koma aba mi Yesu

Tapeti Yesu iya ko'du nenyee, mo ila bi nani i'bē mi bi 'ba rakoho. 37 Mo o'do kyinē 'ba ko'du koro kyō mi kutē vidi kayo, mora zē gba zo ombanni de zi tedi koma aba mi mo. 38 Nenyeye o'do rē ni zi wa mati nebī Yisaya iya atayi tinyō, "Yere, eyi ra oma mi ko'du kise 'beze?

Ehe eyi ra ongo kyigo kyedre 'beyi?" 39 Vidi o'banni de zi tedi koma aba mi Yesu, ga ko'du Yisaya iya kpa henye,

40 "Wiri isi komo zē here kazi o'banni bi kongō, ehe o'do di'di zē na kyigo here zē o'banni de yolo. Mo o'do nenyeye here kazi zē a'banni zi mo ehe ko'jo zē."

41 Yisaya iya nenyeye, ga ko'du mo ongo bikanyi kyedre 'ba Yesu ame'do ko'du mo.

42 Here vo dagba kayo 'ba Yude kayo i'dinni koma 'benni mi Yesu, mora zē ayadanni de zi vidi maako, ga ko'du Farasiye i'dinni ko'du ku nzo zi vidiyē anza de zi wa maako ko'do zi vidi maako mati edi koma aba mi Yesu. 43 Vo dagbe ombanni wayeto kazi agamowe ndra ta da mati zē ombanni wayeto kazi Wiri.

Yesu ayi zi damoku yomo

44 Mi gu kyembe aba Yesu iya henye, "Vidi mati edi koma aba mi ma, edi kpa koma aba mi vidi mati utu ma. 45 Ehe vidi mati ongo ma, ongo vidi mati utu ma ne ku. 46 Ma bikanyi mati ayi mi damoku. Vidi mati edi koma aba mi ma, alima de mi bikondu. 47 Ma ra de vidi mati ako'do vure kyenyē 'ba vidi naniye mati ombanni de zi koro ko'du yandi 'bama. Mayi zi yomo vidi 'ba damoku nenyeye, anza de vo ko'do vure kyenyē 'bezē. 48 Mora vidi mati omba

ma dē ehe wayandi 'bama, ako'do vurē kyēnyē ro mo mī ndundu 'ba ko'do aba, mī wa mati miya. ⁴⁹ Manza dē me'do ga kō'du 'bama. Miya nje wa mati 'Bu mati utu ma ayada zi ma kiya. ⁵⁰ Ma yolo ku kō'du kī'dī omo akika didī ma ṅburu. Nenyē ēdī hala ma yada zi ye te wa mati 'Bu ayada zi ma."

13

Yēsu akaka burutu 'ba vo lō'bō 'bēniyē

¹ Gba ta komo karama 'ba laga 'ba koli, Yēsu ayolo henye kadra ne oko ku kō'du nī zi kila damōku nenyē ehe zi ta'ba zi 'Bu. 'Duwī mo owo vo lō'bō 'bēniyē mī damōku nenyē, ehe mo owo zē le mī ndundu.

² Gba kazi biyeto 'ba wakonyo 'ba hutaga, Satani o'do Yudasi, wisi 'ba Simona Sikereto, omba zi Yēsu susu. ³ Yēsu ayolo nayi kazi Wiri ehe na ti'bē hulēhu zi Wiri. Mo ayolo kpa henye, 'Bu i'dī kyigo ku biya zi nī. ⁴ Here kadra 'ba wakonyo aba Yēsu ēnyī riyē, mo oto bongō 'ba rē nī ma ta yaga, ehe olo bongorатели toko bi kō'di kida 'ba gē nī. ⁵ Mo i'dī wini mī sikō kyedre. Here mo ayeto burutu vo lō'bō 'bēniyē kaka ehe kyitru zē bongorатели mati mo usu ne aba. ⁶ Mora mati mo ayi zi Simona Petero, ako'jo henye, "Yere, ēdī ti'bē zi burutu ma kaka?"

⁷ Yēsu aya'ba iya henye, "Tinyō ayolo wa mati mēdi ko'do ne dē, mora yaa

akayolo." ⁸ Petero aya'ba henye, "Akaka burutu ma dē!" Yēsu ayada zi mo henye, "Ezē ma kaka yi dē, tinyō anza dē 'bama."

⁹ Simona Petero aya'ba do mo iya henye, "Yere, akaka dē nje burutu ma, akaka kala ma da ma aba!" ¹⁰ Yēsu aya'ba henye, "Vidi mati akaka rē nni ku ehe ēdinni ku biya ṅbala omba nje zi burutu zē ra kaka. Ehe e vo lō'bō 'bame, ēdiyē ṅbala nje vidi kolō tēmi yē." ¹¹ Yēsu ayolo ēyi ra akasusu nī. Kō'du nere ra mo iya henye, nje zi ma kolō tēmi yē.

¹² Tapēti Yēsu akaka burutu vo lō'bō 'bēniyē ehe usu bongō 'bēni ma ta yaga ne hulēhu, mo alima akaṅo lōhu. Here mo iya henye, "Ayole wa mati mo'do zi ye ne ku? ¹³ Ako'jowe ma Raboni 'be ehe Yere, ehe akiye here, ga kō'du nani ēyi ra ma. ¹⁴ Ezē Yere 'be ehe vo komoyandi akaka burutu wē, o'de kpa te here zi oka ma kolō maako. ¹⁵ Ma yada go mo ku, ehe o'de zi oka ma kolō maako te wa mati mo'do zi ye. ¹⁶ Ma yada tinyō zi ye henye, vo lituwē anzanni dē kyedre ta da vo dē nni, ehe vo litu kike anzanni dē kyedre ta da vidi mati utu zē ne. ¹⁷ Ayole wa nenyee ku. Wiri aki'dī ya'da zi ye, ezē o'de zē."

¹⁸ "Manza dē ame'do kō'du wē biya. Ma yolo zē mati ma jeli ne ku. Mora wa mati wayōru iya, atayi tinyō. Mo iya henye, 'Kora mati onyo wa ma aba ne, opi rē nī ku

na vo wehe ra ma.' ¹⁹ Mēdi yada nenyē zi ye biya gba kazi rē nī ko'do, here ēzē o'do rē nī ku, akome ēyī ra ma. ²⁰ Ma yada tīnyō zi ye, vidī mati irī vo lītu 'bame kalakyedre aba, irī ma kpa kalakyedre aba, ehe vidī mati irī ma kalakyedre aba, irī ne vidī mati utu ma."

Yēsu ayada wa ma ako'do rē nī zi nī
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹ Tapētī Yēsu iya kō'du nenyee, mo riti kyedre aba ehe ayada zi vo lō'bō 'bēniyē henye, "Ma yada tīnyō zi ye henye, vidī ma kōlō tēmī yē akasusu ma."

²² Dē zē wīriwīri kō'du wa mati mo iya ne. Zē nje bi kongō aba da oka ma kōlō. ²³ Yēsu owo vo lō'bō mati ēdī alima kara zi nī bi 'ba wakonyo, ²⁴ ehe Simona Petero o'do kala nī zi vo lō'bō nenyē zi ki'ja ma vala ra Yēsu ame'do kō'du mo.

²⁵ Here vo lō'bō ne idē rē nī zi Yēsu ehe ako'jo henye, "Yere, ma vala ra tēmī ze ēdī ame'do kō'du mo?"

²⁶ Yēsu aya'ba iya henye, "Ma kusu nzoyi mangolo'bo nenyē mī gbenje ehe ki'dī zi vidī mati mēdi ame'do kō'du mo." Here Yēsu usu mangolo'bo gbo ehe i'dī zi Yudasī, wisi 'ba Simona Sikereeto. ²⁷ Kandi Satani ayaṅa da Yudasī. Yēsu iya henye, "Yudasī, i'bē kandi o'do wa mati zi yī ko'do." ²⁸ Vidī maako bi 'ba wakonyo ne ayolo kō'du mati Yēsu iya ne dē. ²⁹ Mora ga kō'du Yudasī ra na vo kōhi sesi, kya

zē maakowe asōsunnī henye Yēsu ayada zi mo zi kogo wa mati zē ombannī kō'du karama. Agamowe asōsunnī henye Yēsu ayada zi mo zi kōhi ki'dī zi vo leri.

³⁰ Yudasī oba nzoyi mangolo'bo, i'bē yaga. Ēdī ku nzo yondo.

Kō'du ki'dī kyiyi

³¹ Tapētī Yudasī i'bē ku Yēsu iya henye, "Yaanya aba Wisi 'ba Vidī akī'dī wayeto, ehe mo akika wayeto zi Wiri. ³² Here tapētī Wiri akiri wayeto ku ga kō'du mo, Wiri akī'dī wayeto zi mo, ehe Wiri ako'do kandi. ³³ Gisi ame, ma tēdiyē aba nje tisiwa aba na konda. Here akome ma, mora aki'je ma dē. Ma yada zi ye kpa kaa ma yada zi Yude. 'O'be dē ti'bē bi mati mēdi ati'bē." ³⁴ Mora mēdi kō'du ki'dī kyiyi ki'dī zi ye: owe oka ma kōlō maako, kpa te kaa mati mowo e. ³⁵ Ēzē owe oka maakowe mī gērī nenyē, vidī biya akayolonni e vo lō'bō 'bama ra."

Lōmu 'ba Petero
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Simona Petero ako'jo henye, "Yere, ēdī ti'bē kila?" Yēsu aya'ba henye, "O'bo dē ti'bē ma aba yaanya aba, mora yaa dagba ani ati'bē."

³⁷ Petero ako'jo henye, "Yere, kō'du a'di mō'bo dē ti'bē yī aba yaanya aba? Ma koli kō'du yī!" ³⁸ Yēsu ako'jo henye, "Tīnyō akoli kō'du ma? Ma yada zi yī tīnyō, gba kazi zanga yēru yapa,

akiya da wota henye ayɔlo ma dē.”

14

Yēsu gērī ra zi 'Bu

¹ Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniyē henye, “Asōsuwē kō'du dē. Ēdiyē koma aba mī Wiri. Ome kpa mī ma. ² Loko kayo ēdī mī liɔ 'ba 'Bu ma. Ma yada nenye dē zi ye, ēzē anza dē tīnyō. Mēdī tī'bē ani zi bi kō'jo biya zi ye na kōlō kōlō. ³ Tapētī mo'do nenye ku, ma ta'ba hulēhu kobe ma aba. Here da tēdī ze ga bi kōlō. ⁴ Ayole gērī mati mēdī atī'bē zi mo ne ku.”

⁵ Toma iya henye, “Yere, da yɔlo dē ēdī atī'bē kila! Hala da tō'bo yɔlo gērī ne?”

⁶ Yēsu aya'ba henye, “Ma gērī, tīnyō, ehe dīdī! Kazi ma, vīdī maako o'bo dē tī'bē zi 'Bu. ⁷ Ēzē tīnyō ayole ma, akayole 'Bu. Mora tēmī ndenye dagba ani, ayole mo ku, ehe onge mo ku.”

⁸ Pilipo iya henye, “Yere, ayada zi ze 'Bu ne, nani biya wa mati domba.” ⁹ Yēsu aya'ba henye, “Pilipo, mēdī yī aba kadra konda aba ayɔlo dē ma ēyī? Ēzē ongo ma, ongo 'Bu ku. Hala atō'bo ha ma kō'jo zi yada 'Bu zi ye? ¹⁰ Oma dē henye, ma kōlō 'Bu aba ehe 'Bu kōlō ma aba? Wa mati miya, miya dē kō'du ma. 'Bu mati alima mī ma, ra o'do wa nenyee. ¹¹ Ome mī ma ēzē miya henye, 'Bu kōlō ma aba ehe ma kōlō 'Bu aba. Mandere ome mī ma

kpa nje ga wa mati mēdī ako'do. ¹² Ma yada tīnyō zi ye henye ēzē ēdiyē koma aba mī ma, ako'de kpa te wa mati mēdī ako'do. Ako'de wa kyedre maakowe ndra, ga kō'du mēdī ku tī'bē hulēhu zi 'Bu. ¹³ Ako'jowe ha ma, ehe ma kō'do wa mati ako'jowe kō'du mo. Gērī nenye aba, Wisi akika wayeto zi 'Bu. ¹⁴ Ma kō'do wa mati ako'jowe ha ma zi kō'do mī ru ma.”

Alōmu zi kutu Lawo Laka

¹⁵ Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniyē henye, “Ēzē owe ma, ako'de kaa mī'dī kō'du mo. ¹⁶ Here ma kako'jo ha 'Bu zi kutu zi ye Lawo Laka mo akakonyiye ehe 'duwī atēdiyē aba. ¹⁷ Lawo Laka akayada zi ye wa mati tīnyō. Vīdī 'ba damōku nenye o'bōnnī dē kīrī Lawo, ga kō'du zē ongōnnī dē mandere yɔlo mo. Mora ayole Lawo ku, ga kō'du mo ēdiyē aba ehe akasesi lima nduwē mī yē. ¹⁸ Ma kile dē kaa wala. Ma tayi hulēhu zi ye. ¹⁹ Tisiwa aba vīdī mī damōku nenye o'bōnnī dekpe zi ma kongō, mora akonge ma. Ehe ga kō'du ma lima, akalime. ²⁰ Here akayole ma kōlō 'Bu aba. Akayole, e kōlō ma aba, ehe ma kōlō eti. ²¹ Ēzē owe ma, ako'de wa mati miya, ehe 'Bu atowō e. Ma katowō e kpa ehe yada zi ye ma kaa a'di.”

²² Yudasi ma agamo anza dē Yudasi Sikereto, ame'do riyē ako'jo kō'du henye, “Yere, mī me'do 'bēyī ne a'di akayada zi ze yī kaa a'di,

mora ayada dē zi vidī 'ba damōku nenyē?"²³ Yēsu aya'ba henye, "Ēzē vidī maako ɔwɔ ma, zē akoronni ma. Here 'Bu ma akatɔwɔ zē, da katayi zi zē ehe lima mi zē."²⁴ Mora vidī mati ɔwɔ ma dē, oro ma dē. Wa mati owowe miya tīnyō ayi dē kazi ma, mora kazi 'Bu mati utu ma."

²⁵ "Ma yada kō'du nenyee zi ye, mati ma gba eti.²⁶ Mora Lawo Laka atayi akakonyiye. Lawo Laka mati 'Bu ma akutu mi ru ma, akayandi wa biya zi ye ehe ako'de zi sōsu wa biya mati ma yada zi ye."

²⁷ "Mi'di rakyēyi zi ye, kyinē 'ba rakyēyi mati nje ma tɔ'bo ki'di. Anza dē kaa rakyēyi mati damōku nenyē aki'di. Here asōsuwē dē mandere tere."²⁸ Owowe ma ku nzo kiya henye, mēdi ati'bē ehe ma tayi kpa hulēhu zi ye. Ēzē tīnyō ɔwe ma, ēdiyē rakyenyi aba mēdi ku ti'bē hulēhu zi 'Bu, ga kō'du mo ēdi kyedre ta da ma.²⁹ Mēdi yada zi ye nenyē gba kazi ma ti'bē, here ēzē o'do rē ni, atēdiyē koma aba mi ma.³⁰ Mɔ'bo dekpe me'do eti na konda, ga kō'du yere 'ba damōku nenyē ēdi tayi. Mora mo anza dē kyigɔ aba da ma.³¹ Moro wa mati 'Bu ma ayada zi ma kō'do, here zi vidī biya mi damōku ne akayɔlonni mɔwɔ mo. Ēdi ku kadra 'ba zi ze ti'bē yaanya aba."

15

Yēsu tīnyō kaga tana

¹ Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniyē henye, "Ma tīnyō kaga tana, 'Bu ma ra vo kyeti yaka.² Mo iga ngora 'bama biya mati ananni kolo dē yaga. Mora mo ikye ŋbala biya da ngora mati ēdi tana kolo, here zi tana kolo kyɔ.³ E ku nzo ŋbala ga kō'du wa mati miya zi ye.⁴ Alime na rakida zi ma, ehe ma kalima na rakida zi ye. Te kaa ngora ɔ'bo dē tana kolo nje ēzē alima na rakida zi kaga, here ɔ'be dē tana kolo nje ēzē alime na rakida zi ma."

⁵ "Ma kaga ra, e ngora ra. Ēzē alime na rakida zi ma, ehe ma kalima na rakida zi ye tane kolo kyɔ. Mora ɔ'be dē wa maako kō'do kazi ma.⁶ Ēzē alime dē na rakida zi ma, aku'duwē yaga. Atēdiyē kaa ngora kyitru mati atɔtɔ bi kōlō ehe ɔ'bo mi wa'do.⁷ Ēzē alime na rakida zi ma ehe kō'du yandi 'bama mayi na kapa 'be, here atɔ'bo mōtuwē ga wa mati ombe, ehe mōtu 'be akaya'ba do mo.⁸ Ēzē ayiye ku na kolo laka 'ba vo lō'bō 'bame, akoro 'Bu ma. Ne akayada henye, e vo lō'bō 'bame.⁹ Mɔwɔ e kaa 'Bu ma ɔwɔ ma. Here alime mi watɔwɔ 'bama.¹⁰ Ēzē orowe ma, ma kasesi tɔwɔ e kaa 'Bu ma asesi tɔwɔ ma, ga kō'du moro mo."

¹¹ "Ma yada nenyē zi ye, zi ye tēdiyē mi rakyenyi 'bama ma ŋburu.¹² Yaanya aba ma yada zi ye zi tɔwɔ oka ma kōlō maako kaa mɔwɔ e.¹³ Gēri ma laka ndra zi yada watɔwɔ kō'du aboke, ēdi zi koli kō'du zē.¹⁴ E aboka

ma ra, èzè orowe ma. ¹⁵ Ma ko'jowe dè vo lïtu 'bame, ga kò'du vo lïtu ayɔlɔnni dè a'di ra kyedre 'bèzè èdì ako'do. Ma me'do zi ye kaa aboka me, ga kò'du ma yada ku biya zi ye wa mati 'Bu ma ayada zi ma. ¹⁶ E ra dè ajeliye ma, ma ra ma jeliye kutu yaga zi tana kɔlɔ, kyinë 'ba kɔlɔ ma akalima ŋburu. Here 'Bu ma akì'di zi ye wa mati ako'jowe kazi mo mi ru ma. ¹⁷ Here mi'di kò'du zi ye zi towɔ oka ma kòlò."

Damöku 'ba rakiyi

¹⁸ "Èzè vidi 'ba damöku nenyee ayiye, asösuwè henye zè iyinni ma dagba. ¹⁹ Èzè e zi damöku, vidi 'bomo atowe. Mora anze dè zi damöku. Ma jeliye zi damöku nenyee kila hulèhu. Kö'du nenyee ra vidi 'bomowe èdinni ye kiyi. ²⁰ Asösuwè hala ma yada zi ye henye vo lïtu anzanni dè kyedre ta da kyedre 'bènni. Here èzè vidi o'donni ma na kyënyè, zè ako'donni yè na kyënyè. Èzè zè oronni kö'du yandi 'bama, zè akoronni 'be. ²¹ Vidi ako'donni kpa te zi ye wa mati zè o'donni zi ma. Zè ako'donni ga kö'du e zi ma, ehe zè ayɔlɔnni vidi mati utu ma ne dè. ²² Èzè mayi dè ame'do zi zè, o'donni vurè kyënyè dè rè zè. Yaanya aba zè o'bɔnni dè kiya anzanni ra dè. ²³ Vidi mati iyi ma iyi 'Bu ma kpa. ²⁴ Mo'do wa maakowe vidi maako gba o'do dè. Èzè zè ongɔnni ma dè wa nenyee ko'do, o'donni vurè kyënyè

dè rè zè. Mora zè ongɔnni ma wa nenyee ko'do, ehe zè zɔ ma kiyi ehe 'Bu ma kpa. ²⁵ Nenyee ra hala wayöru èdinni tïnyö mati zè iyanni henye, vidi iyinni ma ŋɔbò kazi kö'du mo."

²⁶ "Ma kutu zi ye Lawo mati ayi kazi 'Bu ehe ayada wa mati tïnyö. Lawo Laka akakonyiye ehe akayada kö'du ma zi ye. ²⁷ Here akayade kö'du ma kpa zi oka maakowe, ga kö'du èdiyè ma aba tëmi biyeto."

16

¹ "Mèdi yada zi ye wa nenyee, here kazi oto de 'de. ² Akore yaga tëmi bi 'ba mötu, ehe kadra atayi mati vidi akofonniyè, ehe zè asösunni, nèdinni kö'du laka ra ko'do zi Wiri. ³ Zè ako'donni wa nenyee ga kö'du zè ayɔlɔnni 'Bu mandere ma dè. ⁴ Mèdi akiya nenyee zi ye yaanya aba, here èzè kadra ne ayi ku akasösuwè wa mati miya."

Lɔɔ 'ba Lawo Laka

"Ma mèdi èti tëmi dagba, ehe here ma yada wa nenyee dè zi ye. ⁵ Mora yaanya aba mèdi ku ti'bè hulèhu zi 'Bu mati utu ma, ehe vidi maako tëmi yè ako'jo ha ma dè mèdi ti'bè kila. ⁶ E kazi rakyenyi biya ta bi kö'du nenyee kowo. ⁷ Mora ma yada zi ye, mèdi ti'bè zi ko'do wa mati èdì na laka kö'du wè. Kö'du nenyee ra mèdi ti'bè 'de. Lawo Laka o'bo dè tayi zi ye konyi le èzè mile ku. Mora tapèti mi'bè ku, ma kutu mo zi ye. ⁸ Lawo atayi akayada

zi vidi 'ba damöku nenyé kö'du tinyö kö'du yaña ehe kö'du laka 'ba Wirí ehe vurë. ⁹ Lawo akayada zi zë henye, zë 'ba kö'du kyënyë ko'do, ga kö'du zë anzanni dë koma aba mi ma. ¹⁰ Zë na litë kö'du wa 'ba Wirí mati ëdi tinyö na laka, ga kö'du mëdi ti'bë zi 'Bu, onge ma dekpe löhu. ¹¹ Ehe zë na litë kö'du 'ba vurë, ga kö'du Wirí ikye vurë 'ba yere 'ba damöku nenyé ku nzo.

¹² “Mëdi kö'du aba kyö zi kiya zi ye, mora yaanya aba atëdi ndra ta da mati ato'be yolo. ¹³ Lawo ayada wa mati tinyö ehe atayi gage mi tinyö ma ndo. Lawo ame'do dë ga kö'du ni. Mo akayada zi ye nje wa mati mo owo kazi ma, ehe mo ako'do zi ye yolo a'di ra ëdi ti'bë zi rë ni ko'do. ¹⁴ Lawo aki'di wayeto zi ma kö'du kise 'bama koba ehe yada mo zi ye. ¹⁵ Wa biya mati 'Bu ëdi mo aba 'bama ra. Kö'du nenyé ra miya henye Lawo oba kö'du kise 'bama ehe yada mo zi ye.”

Kö'du sösu akopi rë ni mi rakyenyi

¹⁶ Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë, “Tisiwa aba, onge ma dekpe, mora tapëti mo tisiwa akonge ma.”

¹⁷ Zë iyanni zi oka ma kölö maako henye, “A'di ra Yësu iya henye, tisiwa aba donge mo dë, mora tapëti mo tisiwa aba, da kongö ze mo? Kö'du a'di ra mo iya henye, nëdi ti'bë zi 'Bu? ¹⁸ A'di ra 'bëni nenyé tisiwa aba, mati mo ëdi ame'do

kö'du mo? Da yolo dë a'di ra mo ame'do kö'du mo.”

¹⁹ Yësu ayolo zë ëdinni kö'du ko'jo maakowe aba, here mo iya henye, “E na rasösu a'di ra ma me'do kö'du mo mati miya henye tisiwa aba onge ma dë, mora tapëti mo tisiwa aba akonge ma. ²⁰ Ma yada zi ye tinyö henye, akuduwë ehe atëdiyë kazi rakyenyi, mora damöku atëdi rakyenyi aba. Atëdiyë kazi rakyenyi, mora yaa atëdiyë na rakyenyi. ²¹ Èzë mbara omba ku zi ko'jo, mo ëdi mi watoo kyedre. Mora tapëti ko'jo, watoo ne ölu ta do mo ehe na rakyenyi, ga kö'du mo ika wisi ku mi damöku ne. ²² E yaanya aba kazi rakyenyi, mora yaa ma konge, ehe atëdiyë na rakyenyi. Vidi maako o'bo dë zi kobe ta gëri mati asösuwë.

²³ “Èzë kadra nani ayi ku, ako'jowe ha ma dë kö'du wa maako. Ma yada tinyö zi ye henye, 'Bu aki'di zi ye wa mati ako'jowe kö'du mo mi ru ma. ²⁴ Ako'jowe kö'du wa maako dë gba mi gëri nenyé. Mora yaanya aba ako'jowe mi ru ma ehe akiriyë.”

Ta'da Damöku

²⁵ “Ma me'do ha kahi aba zi yada wa nenyee zi ye. Mora kadra mo atayi mati ma kame'do dekpe ha kahi aba, mora ma kame'do zi ye huwë kö'du 'ba 'Bu. ²⁶ Akako'jowe ha 'Bu mi ru ma. Ma kako'jo ho mo dë zi ye. ²⁷ Wirí 'Bu owe ga kö'du owe ma, ehe ome mayi kazi

mo. ²⁸ Mayi ta ra 'Bu mi damöku ne, mora mēdi ku damöku ne kila ta'ba zi 'Bu."

²⁹ Vo lö'böwē iyanni henye, "Yaanya aba ēdi ku ame'do huwē zi ze! Anza dē ame'do ha kahi aba. ³⁰ Ndundu mo aba da yolo ku henye, ayolo wa biya, ehe omba dē zi vidi hē yi ko'jo. Yaanya aba doma tinyō ayi ta ra Wirī."

³¹ Yēsu aya'ba henye, "Tinyō yaanya ome ma ku? ³² Kadra atayi ehe ēdi ku nzo kinye, mati akapere biya. Vidi biya na kōlō kōlō tēmi yē ati'bē hulēhu liṅo ehe akila ma na bi da ma. Mora 'Bu atēdi ma aba, ma tanza dē kutu ma aba. ³³ Ma yada nenyē zi ye, zi ye tēdiyē rakyēyi aba mi di'di ye ga kō'du ma. Eze ēdiyē mi damöku ne, atēdiyē riti aba. Mora ēdiyē kazi tere, ma'da damöku ne ku."

17

Yēsu amötu kō'du vo lö'bö 'bēniyē

¹ Tapēti Yēsu inde me'do ku zi vo lö'bö 'bēniyē, mo ongo bi riyē komoriyē ehe amötu, "'Bu, kadra oko ku zi yi ki'di wayeto zi Wisi 'bēyi, here zi mo ki'di wayeto zi yi, ² ga kō'du i'di kyigo ku zi mo ta da vidi biya, here mo aki'di didi ma ḡburu zi vidi biya mati i'di zi mo. ³ Didi ma ḡburu ēdi zi yolo yi, Wirī ma nje tinyō, ehe zi yolo Yēsu Korisito, mo mati utu. ⁴ Mi'di wayeto zi yi kinye dakaṅo zi ko'do wa biya i'di zi ma ko'do. ⁵ Yaanya aba

'Bu, i'di hulēhu zi ma wayeto mati mēdi mo aba yi aba gba damöku ne o'do dē.

⁶ "I'di vo lö'bö maakowe ku zi ma tēmi damöku nenyē ehe ma yada zi zē, yi kaa a'di. Zē 'bēyi ra, mora i'di zē zi ma, ehe zē oronni yi. ⁷ Zē ayolonni henye, i'di zi ma biya wa mati mēdi mo aba. ⁸ Ma yada zi vo lö'bö 'bame wa mati ayada zi ma, ehe zē ombanni do mo. Zē ayolonni mayi kazi yi, ehe zē omani yi ra utu ma.

⁹ "Mēdi amötu kō'du zē, mora anza dē kō'du zē 'ba damöku nenyē. Vo lö'bö 'bame 'bēyi ra, ehe mēdi amötu kō'du zē. ¹⁰ Biya mati mēdi mo aba 'bēyi ra, ehe biya mati ēdi mo aba 'bama ra, ehe zē i'dinni wayeto zi ma. ¹¹ 'Bu laka, manza dekpe na konda mi damöku ne, mēdi tayi zi yi, mora vo lö'bö 'bame gba mi damöku ne. Agaga gē zē kyigo 'ba ru yi aba, mati i'di zi ma ne aba, here zē atēdinni kōlō oka ma kōlō maako aba, kpa kaa yi ehe ma kōlō. ¹² Mati mēdi zē eti, ma sesi zē na laka kyigo mati i'di zi ma ne aba. Mongo gē zē ehe ma kōlō tēmi zē ölu dē, nje ma kōlō mati mo ra omba zi tölu. Nenyē o'do rē ni here zi wa mati wayöru iya zi tayi tinyō. ¹³ Ma ku da gerī ama zi yi, mora miya kō'du nenyee mati ma gba mi damöku, here vo lö'bö 'bame atēdinni kpa te rakyenyi biya mati mo'do aba. ¹⁴ Ma yada kō'du kise 'bēyi ku zi zē, mora vidi

'ba damöku nenyeye iyi zë, ga kö'du zë anzannī dē zi damöku nenyeye, kpa te kaa manza dē. ¹⁵ 'Bu, ma ko'jo hē yī dē zi koba vo lö'bō 'bame yaga tēmī damöku ne, mora agaga gē zë kazi Sātani. ¹⁶ Zë anzannī dē zi damöku nenyeye, ehe ma kpa. ¹⁷ Me'do 'bēyī ra ēdī tinyō. Here i'dī tinyō nenyeye, mo'do zë biya na 'bēyī. ¹⁸ Mēdī zë kutu mī damöku, kaa utu ma. ¹⁹ Mi'dī ra ma ku biya zi yī ga kö'du 'bēzē, here zë mēdinnī biya zi yī mī tinyō.

²⁰ "Manza dē nje amötu kö'du vo lö'bō nenyeye. Mēdī kpa amötu kö'du vidī biya mati zi tēdinnī koma abaga kö'du wa mati vo lö'bō 'bame akiyannī kö'du ma. ²¹ 'Bu, momba zë biya zi tēdī kōlō oka ma kōlō maako aba, kpa kaa ma kōlō yī aba, ehe yī kpa kōlō ma aba. Ma kpa momba zë zi tēdī kōlō ze aba, here vidī 'ba damöku nenyeye akomannī heneye, yī ra utu ma. ²² Moro vo lö'bō 'bame mī gērī kōlō oro ma, zë mēdinnī kōlō oka ma kōlō maako aba kaa ze kōlō. ²³ Ma kōlō zë aba, ehe yī kōlō ma aba, here zi zë tayinnī biya kōlō. Here vidī 'ba damöku nenyeye akayōlōnnī heneye, yī ra utu ma. Zë akayōlōnnī heneye, owo vo lö'bō 'bame kpa kaa owo ma.

²⁴ "Bu, momba vidī biya mati i'dī zi ma zi tēdī ma aba, bi mati mēdī 'dōmo. Neene zë akongōnnī bikanyi kyedre mati i'dī zi ma, ga kö'du owo ma gba o'do damöku dē. ²⁵ 'Bu laka, vidī

'ba damöku nenyeye ayōlōnnī yī dē, mora ma yolo yī, ehe vo lö'bō 'bame ayōlōnnī heneye yī ra utu ma. ²⁶ Ma yada zi zë, yī kaa a'di, ehe ma kayada zi zë nduwē, here watowo mati ēdī mo aba kö'du ma akatayi kapa 'bēzē, ehe ma tēdī kōlō zë eti."

18

Kiri 'ba Yēsu
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Mati Yēsu inde mötu ku, mo vo lö'bō 'bēnī eti umunnī kyētī gulu 'ba Kidrono ehe i'bē mī yaka maako. ² Yēsu ēdī 'duwī rē nni ki'ja vo lö'bō 'bēnī eti ani, ehe Yūdasi ayolo bi ne. ³ Here Yūdasi i'bē zi yaka ne kya 'ba vo kanye 'ba Roma eti ehe vo kanye 'ba yēkēlu, kyedre 'ba vo karase ehe Farasiye ra utunnī zë. Zë injēnnī wa'do zi bi yanyi ehe wa 'ba wehe. ⁴ Yēsu ayolo kö'du mati omba zi ti'bē rē nī ko'do ne ku nzo, mora mo ako'jo heneye, "Eyi ra ēdiyē koma?" ⁵ Zë aya'bannī heneye, "Dēdī koma Yēsu 'ba Nazereta!" Yēsu ayada zi zë heneye, "Ma Yēsu ra!" Yūdasi vo susu ēdī tōro ani dakapa zë. ⁶ Kandi zë biya a'bannī kowo hulēhu ehe alēpinnī dakaŋo. ⁷ Yēsu ako'jo kö'du löhu heneye, "Ediyē eyi ra koma?" Zë aya'bannī do mo iyannī heneye, "Dēdī ze koma Yēsu 'ba Nazereta."

⁸ Kadra nenyeye aba Yēsu aya'ba heneye, "Ma yada ku

nzo zi ye ma Yësu ra. Èzë ma ra ëdiyë akoma, ile vidi maakowe mi'bënni." ⁹ Here wa biya ako'do rë ni, kaa mo iya, "Ma yölu vidi ma kölo mati i'di zi ma ne dë."

¹⁰ Simona Petero ika kulu ni aba. Mo oto yaga temi silikpa ehe otra Malahisi, vo litu 'ba kyedre 'ba vo karase, ehe iga mbili mo ma da tiri nbiriku yaga. ¹¹ Yësu iya zi Petero henye, "I'di kulu 'beyi ne karani. Ma kuwë temi siko mati 'Bu i'di zi ma."

Ika Yësu zi Anasi

¹² Vo kanye 'ba Roma ehe vo kyëlu 'bënni eti, ehe vo kanye 'ba yëkëlu eti, irinni Yësu ehe idanni mo gö. ¹³ Zë obanni mo dagba zi Anasi, mo yawo 'ba Kayafa, kyedre 'ba vo karase mi koo nani. ¹⁴ Kayafa kölo nenye ra ayada zi kyedree 'ba Yude henye, "Eti na laka ezë vidi kölo maako oli kö'du vidi biya."

Petero iya henye na yölo Yësu dë

(Mt 26:69-70, Mk 14:66-68, Lk 22:55-57)

¹⁵ Simona Petero ehe vo lö'bö maako aba usu ga Yësu. Vo lö'bö nani ayolo kyedre 'ba vo karase, ehe usu ga Yësu le mi lijo 'ba kyedre 'ba vo da karasa. ¹⁶ Petero alima yaga kara haresi. Mora vo lö'bö maako ayi hulëhu yaga ehe ame'do zi wujë 'ba haresi ne henye, "Mo mila Petero ti'bë loko." ¹⁷ Mora ako'jo ho mo henye, "Anza dë kölo temi vo lö'bö 'ba kora nani?"

Petero aya'ba do mo iya henye "E e manza dë." ¹⁸ Gabi na kyëyi ehe vo lituwë ehe vo kanye 'ba yëkëlu adrakonni wa'do kalili. Zë edinni rë nni koye toko ta ro mo, mati Petero i'bë ehe oro kara dakapa wa'do zi rë ni koye.

Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Yësu

(Mt 26:59-66, Mk 14:55-64, Lk 22:66-71)

¹⁹ Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Yësu kö'du vo lö'bö 'bomowe ehe kö'du yandi 'bomo. ²⁰ Mora Yësu ayada zi mo henye, "Ma me'do na dangölo ta da komo vidi biya, ehe 'duwi mëdi kö'du yandi mi bi 'ba mötu 'beze ehe mi yëkëlu, bi ma Yude ayinni biya bi kölo. Miya kö'du maako dë na koho. ²¹ Kö'du a'di ra edi ha ma ko'jo? Kö'du a'di ako'jo ha vidi mati owonni ma ne dë? Zë ayolonni wa mati miya."

²² Kandi mati Yësu iya nenye, ma kölo temi vo kanye 'ba yëkëlu otra mo ehe iya henye, "Nani anza dë gëri mati zi me'do zi kyedre 'ba vo karase."

²³ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Èzë miya wa maako ku na kyënyë, iya. Mora ezë anza dë, kö'du a'di otra ma?"

²⁴ Yësu gba na kida, ehe Anasi utu mo zi Kayafa kyedre 'ba vo karase.

Petero andi löhu na yölo Yësu dë

(Mt 26:71-75, Mk 14:69-72, Lk 22:58-62)

²⁵ Mati Simona Petero ëdi tɔɔ ani rë nĩ kubĩ, vidi maako ako'jo hɔ mo henye, "Anza kɔlɔ tēmĩ vo lɔ'bɔwë 'ba Yësu?"

Löhu Petero andi ehe iya henye, "E e, manza dë."

²⁶ Kɔlɔ tēmĩ vo litu 'ba kye-dre 'ba vo karase ëdi ani. Mo na karo zi vo litu mati Petero ikye mbili mo yaga ne, ehe mo ako'jo henye, "Mongɔ yĩ dë mĩ yaka kora nani aba?" ²⁷ Löhu Petero andi, ehe zanga ayapa gbɔ.

Ika Yësu komo Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ 'Do ŋbɔ damindö aba oba mati Yësu kazi Kayafa zi loko mati vo daliŋɔ mĩ turu 'ba Roma alima. Mora Yude biya ëdinnĩ bi kida aba yaga, ga kɔ'du ëzë vidi tēmĩ zë i'bë mĩ loko ne, atayi na ti'da ehe ila mo dë zi wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli konyo. ²⁹ Pilato ayi yaga ehe ako'jo henye, "A'di ra na kyënyë ike kora nenyë?"

³⁰ Zë ya'bannĩ henye, "Mo vo kɔ'du kyënyë kɔ'dɔ! Kɔ'du nenyë ra dika ze mo zi yĩ." ³¹ Pilato ayada zi zë henye, "Obe mo ehe o'de vurë 'bɔmo mĩ kɔ'du ki'di 'be." Yude aya'bannĩ henye, "Danza dangölö aba zi ki'di vidi maako zi kofo." ³² Ehe here, wa mati Yësu iya kɔ'du kyinë koli 'bëni, atayi tynyö.

³³ Pilato i'bë hulëhu loko. Mo ako'jo Yësu zi nĩ ehe ako'jo henye, "Yĩ ra Yere 'ba Yude?" ³⁴ Yësu aya'ba henye, "Ëdi kɔ'du nenyë ko'jo na bi dë yĩ, mandere vidi maako

ra ayada kɔ'du ma zi yĩ?" ³⁵ Pilato iya henye, "Ayɔlɔ ku manza dë Yuda! Vidi 'bëyiyë ehe kyedree 'ba vo karase ra ikannĩ yĩ zi ma. A'di ra o'dɔ?"

³⁶ Yësu aya'ba henye, "Kalakonda 'bama anza dë zi damöku nenyë. Ëzë ëdi here, vo lɔ'bɔ 'bame ako'donnĩ wehe zi sesi ma ta bi ki'di zi vo dagba 'bezee. E e, kalakonda 'bama anza dë zi damöku nenyë."

³⁷ Pilato aya'ba henye, "Here, yĩ yere ra." Yësu ayada zi mo henye, "Yĩ ëdi akiya henye, ma yere. O'jo ma mĩ damöku nenyë, zi yada kɔ'du tynyö ra, ehe vidi mati zi kɔ'du ma tynyö ayɔlɔ gu ma." ³⁸ Pilato ako'jo ha Yësu henye, "A'di ra tynyö?"

Ikye vurë zi Yësu kofo

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Pilato i'bë hulëhu yaga ehe iya henye, "Mi'ja kora nenyë dë kɔ'du kyënyë maako aba. ³⁹ Kyere ma 'duwĩ maboso kinga zi ye kadra karama 'ba laga 'ba koli aba, ombe zi ma kinga zi ye na dangölö Yere 'ba Yude?"

⁴⁰ Zë agbögbö hë nni, "E e, anza mo! Domba ze Barabasi." Barabasi ëdi na vo wehe 'ba turu.

19

Ikye vurë ra Yësu zi tötö

¹ Pilato i'di kɔ'du gbɔ zi Yësu ku'bö so'da aba. ² Vo kanye o'donnĩ safo 'ba yere yaga tēmĩ ngora kono i'dinnĩ

da Yësu. Here zë usunnì bɔngɔ 'buluyë rɔ mo. ³ Zë ayinnì zi mo da kyɔ ehe iyannì henye, “He, yì Yere 'ba Yude!” Zë isannì mo kpa kala nnì aba.

⁴ Kpa löhu Pilato i'bě yaga. Kadra nenyè aba mo iya henye, “Ma kika Yësu zi ye yaga löhu, here atɔ'be kongɔ na bi de henye, mi'ja mo dë kö'du kyënyë maako aba.”

⁵ Yësu asi yaga usu safo 'ba yere kono bɔngɔ 'buluyë aba. Pilato iya henye, “Kinye kora ne ëdì.”

⁶ Mati kyedree 'ba vo karase ehe kanye 'ba yëkelu ongɔnnì mo, zë agbɔgbɔ hë nnì iyannì henye, “Ma tötö mo da taka! Ma tötö mo da taka!” Pilato ayada zi zë, henye, “Obe mo, ehe atötöwë mo da taka. Mi'ja kö'du kyënyë ko'dɔ 'bomo maako dë.”

⁷ Yude nee aya'bannì henye, “Mo iya zi nì tēdì na Wisi 'ba Wiri! Kö'du ki'dì 'beze iya henye, mi'dì mo zi koli.”

⁸ Mati Pilato owo nenyè, mo ndra na tere. ⁹ Mo i'bě hulëhu loko ehe ako'jo ha Yësu henye, “Yi ta kila?” Mora Yësu aya'ba dë. ¹⁰ Pilato ako'jo henye, “Kö'du a'di aya'ba da kö'du ko'jo 'bama ne dë? Ayɔɔ dë mëdì kyigɔ aba zi yì kinga na dangölö mandere yì tötö da taka?”

¹¹ Yësu aya'ba henye, “Èzë Wiri i'dì kyigɔ ne dë zi yì, ɔ'bo dë wa maako ko'dɔ zi ma. Mora mo mati i'dì ma zi yì, o'dɔ ndra na kyënyë.”

¹² Here Pilato omba zi Yësu kinga na dangölö. Mora Yude agbɔgbɔ hë nnì löhu, “Èzë inga kora nenyè ku na dangölö, anza dë aboka 'ba Yere 'ba Roma. Vidi maako mati iya zi nì tēdì na yere, vo wehe 'ba Yere 'ba Roma.”

¹³ Mati Pilato owo nenyè, mo ika Yësu yaga. Here mo alima akaɔ da kyiti 'ba vurë bi mati ako'jo, “Yitö Dakaɔ.” Mì ha 'ba Hibiru ëdì “Gabata.” ¹⁴ Èdì kaa kadra kutë mī ko'do, gba kazi karama 'ba laga 'ba koli, ehe Pilato iya zi vidi kayo nee henye, “Ongɔ bi da yere 'be!” ¹⁵ Zë agbɔgbɔ hë nnì henye, “Ofo mo! Ofo mo! Atötö mo da taka!” Pilato ako'jo henye, “Here ombe ma zi tötö yere 'be da taka?” Kyedree 'ba vo karase aya'bannì henye, “Yere 'ba Roma ra yere 'beze.” ¹⁶ Here Pilato i'dì Yësu gbɔ zi tötö da taka.

*Atötö Yësu
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)*

Oba Yësu 'de, ¹⁷ ehe mo injë taka 'bëni bi ma ëdì na yɔɔ henye, “Yingɔ da.” Ha 'ba Hibiru bi nenyè, ako'jo “Gologota.” ¹⁸ Ani atötö Yësu gbɔ da taka, ehe dakapa mo da taka, atötö kora kpa riyo, ma kölö kapa mo ma kölö, Yësu mī kutë zë. ¹⁹ Pilato i'dì kö'du zi kö'du kyënyë ko'dɔ 'ba Yësu zi yöru da wa ehe ki'dì riye da taka. Ako'jo henye, “Yësu 'ba Nazereta, Yere 'ba Yude.” ²⁰ Me'do ne ayöru mī ha 'ba Hibiru, ha 'ba Lateni ehe ha 'ba Girigi.

Bi mati oba Yēsu zi mo ne, anza na kɔwɔ ta ra gawo kyedre, ehe Yuda kayowe ako'jonnī kō'du yōru rɔ mo ne. ²¹ Here kyedree 'ba vo karase i'bēnnī zi Pilato iya henye, “Kō'du a'di ayōru henye, mo Yere 'ba Yude? Akayōru kyere henye, 'Mo iya zi nī tēdī na Yere 'ba Yude.’” ²² Mora Pilato ayada zi zē henye, “Wa mati ma yōru ku, ma lima here!”

²³ Tapētī vo kanye atōtōnnī Yēsu ku da taka, zē inyennī mī bɔngɔ 'bɔmo sowɔ, ma kōlō zi ma kōlō tēmī zē. Mora bɔngɔ 'bɔmo ma ta yaga o'do tēmī nzoyi bɔngɔ kōlō, anza dē kapa maako aba. ²⁴ Vo kanye iyannī zi oka ma kōlō maako henye, “Dize dē, du'duwē fōdō aba zi kongɔ ēyī ra akīri.” Nenyē o'do rē nī here zi wayōru tayi tinyō, mati iya henye, “Zē inyennī mī bɔngɔ ame ehe u'dunnī fōdō kō'du bɔngɔ ame.” Vo kanye o'donnī wa mati zē ombannī.

²⁵ Ma 'ba Yēsu ɔrɔ dakapa taka 'bɔmo ēmī nī aba ehe Mariya mbara 'ba Kalapasi. Mariya Magadala ēdī kpa atoro ani. ²⁶ Mati Yēsu ongo ma nī, ehe vo lō'bō mati mo ɔwɔ mo eti, mo iya zi ma nī henye, “Kora nenyē yaanya aba wisi 'bēyī.” ²⁷ Here mo iya zi vo lō'bō ne henye, “Mo yaanya aba ma yī ra.” Tēmī ndenyē dagba ani, vo lō'bō nani oba mo gbɔ liɔ 'bēnī.

Koli 'ba Yēsu
(Mt. 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Yēsu ayɔlɔ henye, yaanya aba ninde lɔɔ 'bēnī ku. Ehe zi kō'do wayōru tayi tinyō, mo iya henye, “Ma na kōdɔ.”

²⁹ Sikɔ ēdī ani ndo a'ji aba. Vidī maako usu lifa mī a'ji ne ehe injē riyē i'di ha Yēsu kaga 'ba isipo aba. ³⁰ Tapētī Yēsu uwē a'ji ne, mo iya henye, “Wa biya o'do rē nī ku!” Mo umbī dē nī ehe oli.

Isi rɔtɔ Yēsu

³¹ Yaanya aba ēdī kō'do 'ba rakɔ'jɔ, 'dō kō'do 'ba ralawo ehe karama 'ba laga 'ba koli. Ēdī kō'do lele zi Yude, ehe zē ombannī dē zi ida ra nee zi lima riyē da taka mī kō'do nenyē. Here zē ako'jonnī ha Pilato zi ndī kora nee kowe ehe koba ida rē zē akaɔ. ³² Vo kanye dagba owennī ndī 'ba kora agamowe riyō mati atōtō zē ani ne. ³³ Mora mati zē ayinnī zi Yēsu, zē ongɔnnī mo oli ku nzo, ehe zē owennī ndī mo dē. ³⁴ Ma kōlō tēmī vo kanye isi mbese Yēsu wehe aba, yama ehe wini asi yaga. ³⁵ Da yɔlɔ nenyē ēdī tinyō, ga kō'du vidī maako ra ayada wa mati mo ongo o'do rē nī. Yaanya aba atɔ'bɔ tēdī kpa koma aba. ³⁶ Biya nenyē o'do rē nī here, zi wayōru tayi tinyō, mati iya henye, “Yingɔ 'ba ida rɔ mo ma kōlō akowe dē,” ³⁷ ehe “Zē ongɔnnī ma kōlō mī dakapa mbese mo isi wehe aba.”

Kusu 'ba Yēsu
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Yosepa tēmī Arimataya ēdī kōlō tēmī vo lō'bō 'ba Yēsu. Mo asesi na koho, le ga kō'du mo na tere kazi vo dagbe 'ba Yude. Mora yaanya aba mo ako'jo ha Pilato zi mo ida ra Yēsu koba. Pilato i'dī dangōlō zi mo, ehe Yosepa oba mo akaṅo ta da taka. ³⁹ Nikodīmō ayi nī mo aba, ehe ika kpa kaa 'butēwota kilōgaramo 'ba wakēzī ngutru aba o'do tēmī murē ehe aloyisi 'ba yōku kusu. Nenyē kpa te Nikodīmō kōlō mati i'bē zi Yēsu yōndo kōlō maako aba. ⁴⁰ Vīdī kora rīyō nee, olonnī ida ra ne mī bōngō 'ba yōku, bi kōlō wakēzī ngutru aba, mati ēdī hala Yude ombennī yōku 'bēnnī. ⁴¹ Mī bi mati atōtō Yēsu da taka, ani yaka ēdī wogo aba mati gba ombe vīdī maako dē mī mo. ⁴² Dawogo ne ēdī kara, ehe kyere ne kadra 'ba zi ra kō'jo kō'du kō'do 'ba ralawo, zē na kōrōkōrō zi ida ra Yēsu kī'dī ani.

20

Yēsu na didī
(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Ko'do 'ba Gima aba ṅbō mati bi gba na kōndu, Mariya Magadala i'bē dawogo ehe ongo henye, yītō alulu ku 'de, ta ha bi tōdu 'ba dawogo. ² Mo aho zi Simona Petero ehe zi vo lō'bō mati Yēsu owo ehe iya henye, “Zē obannī Yere ku

tēmī dawogo! Da yolo dē i'dinnī mo ku kila.”

³ Petero ehe vo lō'bō maako aba ayetonnī ti'bē dawogo. ⁴ Zē ahonnī ta bi kōlō, le vo lō'bō maako ne aho ndra ta da Petero ehe o'ko ani dagba. ⁵ Mo idē rē nī ehe ongo bōngō konda na lala loko mī dawogo, mora mo i'bē dē loko. ⁶ Mati Simona Petero o'ko ani, mo i'bē mī dawogo ehe ongo bōngō konda ne. ⁷ Mo ongo nzoyi bōngō mati o'do zi komo Yēsu yōfu mo aba ne. Akōku ku ehe mī bi mati na bi dē nī. ⁸ Vo lō'bō mati o'ko dagba ani ne i'bē mī dawogo, ehe mati mo ongo, mo oma. ⁹ Mī kadra nani Petero ehe vo lō'bō maako ne, ayolōnnī dē henye, wayōru iya henye Yēsu atēnyī na didī. ¹⁰ Here zē rīyō ne i'bēnnī hulēhu zi vo lō'bō maakowe.

Yēsu alaya zi Mariya Magadala

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Mariya Magadala o'ro kudu yaga dakapa dawogo. Mo ēdī gba kudu, mati mo idē rē nī akaṅo ¹² ehe ongo malayike rīyō loko. Zē usunnī bōngō kanyi ehe ēdī alimannī bi mati i'dī ida ra Yēsu 'domo. Ma kōlō bi do mo ehe ma agamo bi ndī mo. ¹³ Malayika nee ako'jonnī ha Mariya henye, “Kō'du a'di ēdī akudu?” Mo aya'ba do mo henye, “Zē obannī ida ra Yere ama ku 'de, ma yolo dē i'dinnī mo kila.”

¹⁴ Kandi mati Mariya iya nenyē, mo ofo rē nī kpo ehe ongo Yēsu ēdī atōrō ani.

Mora mo ayɔɔ də, mo 'bēni ēyi. ¹⁵ Yēsu ako'jo hɔ mo iya henye, “Ēdi akudu ga a'di? Ēdi ēyi ra koma?” Mo asōsu 'bēni mo vo kyeti yaka ra ehe iya henye, “Kyedre, ēzē obe ida rɔ mo ku 'de, akɔ ayada zi ma, here ma tɔ'bo ti'bē mo koba.”

¹⁶ Here Yēsu iya zi mo henye, “Mariya!” Mo ofɔ rē nī ehe iya zi mo henye, “Raboni.” Ha 'ba Hibīru aba “Raboni” vo “Komoyandi.” ¹⁷ Yēsu ayada zi mo henye, “Ise ra ma dē! Mī'bē dē gba zi 'Bu. Mora ayada zi vo lō'bō 'bame mēdi atī'bē zi mo mati na 'Bu ma ehe Wīri 'bama, kpa 'Bu wē ehe Wīri 'be.”

¹⁸ Mariya Magadala i'bē ayada zi vo lō'bōwē nongɔ Yere ku. Mo ayada kpa zi zē wa mati mo iya zi nī.

Yēsu alaya zi vo lō'bō 'bēniyē

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Vo lō'bōwē na tere kazi vo dagbe 'ba Yude, ehe mī hutaga 'ba Gima kōlō nani, zē isi gē nī loko. Truku'du, Yēsu alaya mī kutē 'ba gboko. Mo amētē zē iya henye, “Rakyēyi mēdi yē aba.” ²⁰ Ehe ayada kala niyē zi zē ehe mbese nī. Mati vo lō'bōwē ongɔnni Yere, zē biya na rakyenyi. ²¹ Tapētī Yēsu amētē zē lōhu, “Rakyēyi mēdi yē aba,” mo iya henye, “Mēdi yē kutu kaa 'Bu utu ma.” ²² Here mo alawo dē zē ehe iya henye, “Īriyē Lawo Laka. ²³ Ēzē

ile vidī maako ku ga kō'du kyēnyē, akila zē. Mora ēzē ile kō'du kyēnyē 'bēzē dē, ila zē dē.”

Yēsu ehe Toma

²⁴ Toma ma ako'jo “vo loɲa” ēdi le kōlō tēmī vo lō'bō 'butē dōmorīyō, mo anza dē agamo eti mati Yēsu alaya zi zē. ²⁵ Here zē ayadanni zi mo henye, “Dongɔ ze Yere ku.”

Mora Toma iya henye, “Dagba, momba kongɔ tēpi ɔɲɔ 'ba nosomari mī kala mo ehe kise zē dawisi kala ma aba. Ma kī'di kala ma bi mati wehe i'bē da mbese mo. Moma dē, nje ēzē mo'do nenyē ku!”

²⁶ Tapētī ko'do 'ba Gima kōlō yaa, vo lō'bō atɔtɔ rē nni lōhu bi kōlō. Kadra nenyē aba, Toma ēdi zē aba. Yēsu ayi loko mati ha loko gba na kisi ehe ɔrɔ mī kutē 'ba gboko ne. Mo amētē vo lō'bō 'bēniyē, “Rakyēyi mēdi yē aba.” ²⁷ Mo iya zi Toma henye, “Ī'di dawisi kala yi kinye, ehe ongɔ bi da kala me. Ī'di kala yi da mbese ma. ɔrɔ tēmī da jiji 'bēyi ne, ehe oma!”

²⁸ Toma aya'ba dɔ mo iya henye, “Yi Yere ama, ehe Wīri ama!” ²⁹ Yēsu iya henye, “Toma, oma ga kō'du ongɔ ma ku? Vidī mati ēdinni koma aba mī ma kazi ma kongɔ, ēdi zē mati tinyō ya'da aba!”

Kō'du a'di Yowani Ayōru Buku Ēni

³⁰ Yēsu o'do kyinē 'ba kō'du koro ko'do maakowe

kyo mati vo lö'bö 'bomowe ongönni, ehe anza zë biya ayöru ku mi buku nenyé.
 31 Mora ma nenyee ayöru here zi ye ki'di koma 'be mi Yësu na Korisito ne, Wisi 'ba Wirî. Èzë ëdiyë koma aba mi mo, atëdiyë didi aba mi ru 'bomo.

21

Yësu alaya zi vo lö'bö 'bëniyë

1 Yësu yaa alaya zi vo lö'bö 'bëniyë da göti Föfö 'ba Tiberiyasi. O'do rè ni mi gëri nenyé. 2 Simona Petero, Toma ma ako'jo "vo loja," Natanëlë ta Kana mi Galilaya, gisi 'ba Zebedeo ëdinni ani, bi kölo aga vo lö'bö maako ëti riyö.
 3 Simona Petero iya henye, "Mëdi ti'bë kyenze kiri!"

Maakowe iyanni henye, "Da ti'bë ze yi aba." Zë i'bënni yaga mi tönjö 'bënni. Mora du irinni wa maako dë yondo nani aba.
 4 Njö mi damindö vere, Yësu owo da göti, mora vo lö'böwë ayolönni dë mo ëyi ra. 5 Yësu agbögbö hë ni, "Aboke, iriyë wa maako ndö?" Zë aya'banni henye, "E e."

6 Here mo ayada zi zë henye, "Umëë öndu 'be ne akaño da kala tiri 'ba tönjö 'be, ehe akiriyë kya 'ba kyenze maakowe." Zë o'dönni here, ehe öndu gbo kyo na kyenze, here zë o'bönni dë zi koto riyë mi tönjö.

7 Vo lö'bö mati Yësu owo ne, iya zi Petero henye, "Nenyé Yere ra." Mati Petero owo ne Yere ra, mo usu böngö mati mo oto, mati mo ëdi loo ko'do ne. Here, mo öfu mi wini.
 8 Tönjö ëdi nje kaa lamikölo mitiri ta da göti. Here vo lö'bö maakowe alimanni mi tönjö, ehe otönni öndu mi mo kyo kyenze aba.
 9 Mati vo lö'böwë asinni yaga tëmi tönjö, zë ongönni mangolö'bo ehe wa'do 'ba kalili kyenze aba do mo.
 10 Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë henye, "Ike kya 'ba kyenze maakowe mati iriyë ne."

11 Simona Petero i'bë hulëhu mi tönjö ehe oto öndu da göti. Mi mo kyenze ma kyedre ëdinni lamikölo 'butëmuyi domowota, mora öndu gba kazi liza. 12 Yësu iya henye, "Ayiye ehe onyowe." Mora vo lö'bö ma kölo maako ako'jo dë, mo ëyi ra. Zë ayolönni mo Yere ra.
 13 Yësu oba mangolö'bo mi kala ni ehe i'di kya maakowe zi vo lö'bö 'bëniyë. Mo o'do kyenze ne kpa te here.

14 Nenyé mi kadra mawota mo ra Yësu alaya zi vo lö'bö 'bëniyë tapëti mo ënyi tëmi koli.

Yësu ehe Petero

15 Mati Yësu vo lö'bö 'bëni ëti indenni wakonyo ku, mo ako'jo henye, "Simona wisi 'ba Yowani, owo ma ndra ta da oka maakowe?" Simona Petero aya'ba henye, "Oo, Yere, ayolo ku mowo yi!" Yësu iya henye, "Here, ulu

tīmēlē ame.” ¹⁶ Yēsu ako'jo madariyō mo, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma?” Petero aya'ba henye, “Ɔɔ, Yere, ayɔlɔ mɔwɔ yī!” Yēsu ayada zi mo henye, “Here, onɔ ga tīmēlē ame.”

¹⁷ Yēsu ako'jo mī da ma-wota mo henye, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma?” Petero na rasōsu ga kō'du Yēsu ako'jo hɔ mo mawota ēzē mo ɔwɔ nī. Here mo ayada zi Yēsu henye, “Yere, ayɔlɔ kō'du biya. Ayɔlɔ mɔwɔ yī.”

Yēsu aya'ba henye, “Ulu tīmēlē ame. ¹⁸ Ma yada tīnyō zi yī henye, mati yī gba na wisi kora ɔbi, usu rē yī ehe i'bě bi mati omba zi tī'bě. Mora mati endro ku, akiza yaga kala yī. Here, maakowe akidannī kō'di gē yī toko rē yī ehe akalēpī zi yī dagba bi mati omba dē zi tī'bě.” ¹⁹ Yēsu iya nenyē zi yada hala Petero akoli ehe akika wayeto zi Wirī. Here mo iya zi Petero, “Usu ga ma.”

Yēsu ehe vo lō'bō maako eti

²⁰ Petero opi rē nī ehe onɔ vo lō'bō mati Yēsu ɔwɔ ne, usu ku gē nī. Mo ra kpa te mati alima kara zi Yēsu bi 'ba wakonyo, ehe ako'jo henye, “Yere, ēyī ra ēdī tī'bě zi yī susu?” ²¹ Mati Petero onɔ vo lō'bō nenyē, mo ako'jo ha Yēsu iya henye, “Yere, a'di kō'du mo?”

²² Yēsu aya'ba henye, “Kō'du sōsu 'bēyī ēdī a'di, ēzē momba mo zi lima le

ma'ba? Usu ga ma.” ²³ Here, ndɔndɔ apere rē nī mī kutē vo lō'bō maakowe henye, vo lō'bō nenyē oli dē. Mora Yēsu iya dē mo oli dē. Mo iya nje henye, “Kō'du sōsu 'bēyī ēdī a'di?”

²⁴ Vo lō'bō nenyē ra mo ayada kō'du nenyē biya. Mo ayōru, ehe da yɔlɔ mo ēdī kō'du tīnyō ra yada.

Ndundu mo

²⁵ Yēsu o'dɔ wa maakowe kyɔ. Ēzē ayōru zē biya mī bukuwē, ma sōsu henye, bi atanza dē mī damōku ne kō'du buku nee biya.

**Lɔɔ 'ba vo
Lituwë
Komo 'ba vo
Lituwë 'ba Yësu,
mandere Lɔɔ 'ba
vo Lituwë
Rayada kö'du 'ba
buku nenyè**

Luka, vo buku 'ba Luka yöru nenyè, ayöru buku ma riyö Laka nenyè, ru mo Komo 'ba vo lituwë 'ba Yësu, mandere Lɔɔ 'ba vo lituwë. Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Luka ayada zi ze wa mati Yësu o'do mi lima 'bomo mi dakaño. Buku ma riyö Laka nenyè, ayeto ta bi mati ndundu 'ba buku ne inde rë ni. Ayada zi ze wa mati vo lö'böwë 'ba Yësu ehe biya vo litu 'bomowe o'donni here i'di kö'du yeti 'ba Yësu apere rë ni kpuru biya mi damöku nenyè.

Gba Yësu i'di lɔɔ dë zi vo lö'bö 'bëyiyë zi me'do 'bëni yeti mi damöku nenyè biya, mo ovo Lawo Laka 'ba Wiri mi zë here zi zë tédinni kyigɔ aba zi lɔɔ 'bomo ne kö'do. Mati zë irinni Lawo Laka ku, zë ayetonni zi kö'du yeti mi Yerusalema. Vidi kayo omani mi kö'du yeti 'bëzë ehe ayinni na vo lö'böwë 'ba Yësu. Kö'du koro kayo o'do rë ni, here zi vidi koma mi kö'du yeti 'ba vo lö'böwë 'ba Yësu.

Mati kö'du yeti nenyè edi ku kyigɔ mi Yerusalema, vo wehee 'ba Yësu ayetonni yaza vo lö'böwë zi tedi

na riti. Tinyö vo lö'böwë 'ba Yësu ore yaga tēmi Yerusalema ehe na rapere. Zë ilanni, kö'du yeti mi dakaño 'ba Yudiya ehe Samariya. Komo 'ba lɔɔ nenyè ayada tēmi kapita 1 zi kapita 'butë dōmoriyō. Petero alaya laya kyedre mi komo nenyè.

Tapēti ma nenyè, Wiri ako'jo kya vo lö'bö maako, ru mo Pawolo. Gba mati Wiri ako'jo mo dë, mo edi kö'do zë mati alö'bönni ga Yësu na riti mi ru yēni 'ba Yude. Mora Yësu ayada rë ni zi Pawolo ehe utu mo mi lɔɔ zi dakaño maakowe. Mi gēri nenyè, kö'du yeti 'ba Yësu i'bë le kafo maga 'ba dakaño 'ba Yiserele zi dakaño maakowe, bi mati vidi maakowe alimanni 'domo.

Pawolo o'do lɔɔ nenyè mi bi kayowe, tēmi Yerusalema zi Roma. Yude o'donni mo riti kyedre ki'ja, mora zë a'danni mo dë. Mo ayēti kö'du mi bi 'ba mötu, bi 'ba mötu 'ba Yude, ehe mi bi naniye 'ba vidi maakowe kpa. Kö'du laka 'ba lɔɔ 'bomo edi zi yada zi vidi 'ba damöku nenyè wa mati Yësu o'do kö'do zë.

Tēmi nenyè biya, vo kome 'ba ndenyè ato'bo yōlonni gēri mati vo lö'böwë 'ba Yësu alimanni mi dakaño. Here lɔɔ 'bëzë mēdi kaa ga kö'du yada ma laka kö'du ze zi lö'bö gɔ mo. Here Wiri ma konyi ze zi ki'ja kö'du yolo kpuru Buku Laka nenyè. Amini.

Luka ayöru zi Tiyöpiyölö

¹ Mi dagba buku 'bama, ma yöru zi yi Tiyöpiyölö biya wa mati Yësu o'do yandi mo aba, tëmī kadra mati mo ayeto loo 'bëni, ² le mi ko'do mati oba mo komoriyë, tapëti mo i'di kö'du ku kpuru Lawo Laka aba zi vo lituwë mati mo inzi. ³ Tapëti koli 'bomo, mo ayada rë ni zi zë mo ëdi na didi. Zë ongönni mo ko'do 'butësowö aba, mo ame'donni zë ëti kö'du Damöku 'ba Wirī. ⁴ Mati mo gba zë ëti mo iya zi zë henye, "Ile Yerusalema dë, isiye kinye bi Lawo Laka zi 'Bu ki'di kaa mati ma yada zi ye mo alömu zi ko'do. ⁵ Yowani i'di bapatisi wini aba, ko'do tisi aba aki'diyë bapatisi Lawo Laka aba."

Oba Yësu komoriyë

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶ Mati vo lituwë gba Yësu aba, ako'jonnī ho mo iyanni henye, "Yere, yaanya aba omba ki'di damöku zi Yiserele hulëhu löhu?" ⁷ Yësu iya zi zë henye, "Omba dë zi ye yolo kadra 'ba kö'du mati o'do rë ni nani, nje 'Bu ra ayolo. ⁸ Mora Lawo Laka atayi de ehe aki'di kyigo zi ye. Here, akayade kö'du ma zi vidi mi Yerusalema, mi Yudiya biya, mi Samariya, ehe mi damöku ne biya."

⁹ Tapëti kö'du kiya 'ba Yësu nenye, ehe mati zë ëdinni bi kongö, oba mo riyë mi föli. Zë o'bönni dekpe mo kongö. ¹⁰ Mora mati mo ëdi

ti'bë ku riyë, zë nduwë bi kongö komoriyë. Kandi kora riyö usunni bongo kanyi ëdi torönni dakapa zë. ¹¹ Zë iyanni henye, "Kö'du a'di kora 'ba Galilaya ëdi töre kinye bi kongö komoriyë? Oba Yësu ku komoriyë. Mora mo ata'ba hulëhu tëmī gëri kölö mati onge mo ti'bë."

Vidi maako zi kiri peti Yudasi

(Mt 27:3-10)

¹² Vo litu a'banni ta Döku 'ba Olivo zi Yerusalema. Döku 'ba Olivo ëdi lasi 'ba wiri kölö ta ra Yerusalema. Vo litu mati i'bënni ani ne, ¹³ zë ra Petero, Yowani, Yemisi, Anderiya, Pilipo, Toma, Baratolomoya, Matayo, Yemisi wisi 'ba Alipayo, Simona mati o'do lovo dakaço 'bëni, ehe Yudasi wisi 'ba Yemisi. Mati vo lituwë a'banni ku gawo, zë i'bënni riyë mi loko toro ma ëdinni 'dömo. ¹⁴ Vo lituwë 'duwi rë nni toto amötu na radroko, vidi mbare, ehe Mariya ma 'ba Yësu, öndu mo ëti. ¹⁵ Kadra naniye aba, vo lö'bö 'ba Yere ëdinni biya lamikölö 'butëriyö mi ratoto bi kölö, ehe Petero ënyi riyë ame'do zi zë. ¹⁶ Mo iya henye, "Aboka me, kyigo 'ba Lawo Laka aba, Dawidi iya kö'du 'ba Yudasi, mora kö'du mati mo iya ne o'do rë ni ku. ¹⁷ Yudasi mo kölö tëmī ze o'do loo ze aba, mora mo ika vidiyë zi Yësu kiri. ¹⁸ Here, Yudasi ogo kaço kahi ma i'di zi mo ga kö'du kyënyë ko'do 'bomo ne. Mati mo alëpi

ta riyë akaŋo mi yaka, ida ro mo api. ¹⁹ Mati vidi 'ba Yerusalema ayolonnï kö'du nenyë, zë ako'jonnï yaka nani Akeledama, kö'du ya'ba aba mi ha 'bëzë, 'Yaka 'ba Yama.' ²⁰ Mi buku Wayeto 'ba Dawidi iya henye, 'Mila loko 'bomo na mbiya, ehe mila vidi maako dë lima ani.' Iya kpa henye, 'Vidi maako miri loo 'bomo ne.'

²¹⁻²² "Here, domba vidi maako kpa zi konyi ze yada zi vidi maakowe henye, Yësu ënyi ku tëmi koli. Mo mëdi tëmi vidi kora kölo ma ëdi ze aba tëmi biyeto. Mo mëdi ze aba tëmi kadra mati Yowani abapatisi Yere Yësu, le ko'do ma oba mo komoriyë."

²³ Zë inzinnï vidi kora riyö. Ma kölo tëmi zë Yosepa, ako'jo Barasaba, ako'jo kpa Jusitusu, ehe agamo Matiyasi. ²⁴ Here, zë biya amötunnï, iyannï henye, "Yere, ayolo kö'du sösu mi di'di 'ba vidi biya. Ayada zi ze ma kölo ma inzi ku ²⁵ zi tëdi na vo litu ehe zi loo pëti Yudasi ko'do." ²⁶ Zë u'dunnï födö, ehe inzi Matiyasi zi droko mi gboko 'ba vo lituwë 'butë dömkölö ne.

2

Tayi 'ba Lawo Laka

¹ Mi ko'do tayi 'ba Lawo Laka aba, vo lö'böwë ga Yere biya ga bi kölo. ² Kandi kporo aa ta komoriyë kaa taa 'ba buluku mora oso ndo mi loko mati zë atoto rë nnï dömo ne. ³ Here zë ongonnï

wa alaya kaa ndende wa'do ta bi lasi apere rë ni yaga alima da vidi biya na kölo kölo. ⁴ Zë biya osonni ndo Lawo Laka aba, ayetonni me'do tëmi ha maakowe, kaa mati Lawo Laka i'di zë zi me'do.

⁵ Yude vidi 'ba Wirï kayo mati ëdi alimanni tëmi dakaŋo biya mi damöku ne, ëdinnï lima mi Yerusalema. ⁶ Mati zë owonni kporo wa ne, vidi kayo atoto rë nnï ga bi kölo. Zë biya na rakaga ga kö'du vidi kölo tëmi zë owo vo kö'du kombe ëdi ame'do ha 'bëni aba. ⁷ Tëmi rakaga 'bëzë ne zë iyannï henye, "Vidi nenyee biya mati ëdi ame'donni here ne, anzannï dë vidi 'ba Galilaye? ⁸ Kö'du a'di dowo zë ëdinnï ame'do ha 'beze aba? ⁹ Kya ze maakowe tëmi Patiya, Mediya, Elamo, Mesopotamiya, Yudiya, Kapadösiya, Poniyyitusu, Asiya, ¹⁰ Paragiya, Pambaliya, Ezipeto, kapa 'ba Libiya kara ra Sirënë, Roma, ¹¹ Keriti, ehe Arabiya. Kya ze maakowe o'jo Yude, ehe maakowe inzi rë nnï zi tëdinnï na Yude. Ze biya dowo zë ëdinnï ame'do ta ha 'ba vidi biya, zi yada kö'du kyige mati Wirï o'do ne." ¹² Da vidi biya na wirï wirï. Maakowe alimanni ha oka ma kölo ko'jo henye, "Kö'du nenyë biya a'di?" ¹³ Maakowe o'donni lasa ra vo lö'böwë 'ba Yere, iyannï henye, "Zë uwënni a'ji."

Petero ame'do zi vidi kayo

14 Petero ënyï riyë vo litu 'butë dömokölö ne ëti, ehe ame'do gu kyembe laka aba zi vidï kayo, iya henye. "E Yude mora e biya mati alime mi Yerusalema, owowe me'do mati momba zi kiya. 15 Vidï nenyeë anzanni dë na a'ji kaa mati asösuwë. Kadra 'ba damindö ëdi madömosowö. 16 Nenyë ëdi kö'du mati Wirï ayada zi nëbi Yowele kiya, 17 Eze ndundu 'ba ko'do oko ku, ma ki'di Lawo Laka ama zi vidï biya. Gisi 'be ma kora minzö ëti akayëtinni kö'du kise 'bama. Gisi kora öbiye akongönni wa kazi Wirï. Korokyedre 'be wirï akisi zë. 18 Mi ko'do naniye ma ki'di Lawo ama zi vo kalima ame, 'dö vidï kora mbara ëti, akayëtinni kö'du kise 'bama. 19 Ma ko'do kö'du koro komoriyë ehe kyinë 'ba kö'du maakowe lebi dakaño. Ani yama atëdi, wa'do ehe kyëtu. 20 Kadra akopi rë ni na köndu, ehe yehe atëdi na yama gba kazi ko'do bikanyi kyedre 'ba Yere alaya. 21 Here Yere akayömo vidï biya mati ako'jo kö'du ga wakönyi." 22 "Vidï 'ba Yiserele, owowe me'do nenyeë. Momba kiya kö'du ga kö'du 'ba Yësu 'ba Nazereta. Wirï utu Yësu zi ye zi kö'du koro

rakaga aba ko'do ehe da kyinë. E biya ayöle nenye ku. 23 Wirï omba dö mo ku nzo aki'di Yësu zi ye. Here obe mo ehe i'diyë mo zi kora vo kö'du kyënyë ko'de temi tu'dë maakowe zi töto mo da taka. 24 Mora Wirï ila mo na dangölö temi koli ehe aliro na didi, ga ködu koli ö'bo dë ta'da mo."

25 "Dawidi iya kö'du 'ba Yësu henye, 'Mongö Yere 'duwi kara ra ma, ehe mere dë, mo ëdi ma aba, da kala ma, ma tiri.

26 Ga kö'du nenye, di'di ma atëdi na rakyenyi, me'do 'bama atëdi 'ba rakyenyi, lima 'bama atëdi kö'du sösu laka aba.

27 Yere omba dë zi ma kila bi lima 'ba lawo 'ba vidï koli, ehe mo omba dë zi kila ida ra vidï laka 'bomo teje mi ogo.

28 Mo ayada zi ma gëri 'ba didi, ehe mo o'do ma na rakyenyi tedi 'bomo kara ra ma."

29 "Aboka me, ëdi tinyö zi ma zi me'do ga kö'du zutu 'beze Dawidi. Mo oli ehe usu, ehe dawogo mo ëdi ze aba kinye ndenye. 30 Mora Dawidi ne nëbi ra, ehe mo ayöle henye, Wirï o'do lömu vidï maako ta dakota 'bomo kadra maako aba atëdi na yere. 31 Dawidi ayöle nenye ako'do rë ni, ehe mo ayada zi ze akaliro Korisito na didi. Mo iya henye, 'Wirï ila mo dë mi ogo, mandere ida ro mo zi teje."

³² Ze biya da kato'bo yada zi ye henye Wirī aliro Yēsu ku na didi. ³³ Oba Yēsu ku komoriyē zi lima da kala tiri 'ba Wirī, ehe Wirī i'di Lawo Laka ku zi mo, kaa mati 'Bu alōmu. Yēsu ra kpa i'di Lawo Laka zi ze, ehe nenye ēdi wa mati yaanya aba ēdiyē kongō kowo mo aba.

³⁴ “Dawidi i'bē dē komoriyē, mora mo iya henye, 'Yere iya zi Yere 'bama

zi lima da kala nī ma tiri,

³⁵ le ēzē mo o'do vo wehe 'bomo ku kaa gba'da 'ba burutu zi mo.’”

³⁶ “Vidi 'ba Yiserele biya ayolo henye, Wirī o'do Yēsu 'dō na Yere ehe na Korisito, i'diyē mo le koli riyē da taka.”

³⁷ Mati vidi owonni kō'du nenye, zē kazi rakyenyi. Zē ako'jonnī ha Petero, vo litu maakowe eti iyanni henye, “Aboka me, a'di ra da ko'do?”

³⁸ Petero iya zi zē henye, “Oto de zi Wirī tēmī kō'du kyenyē ko'do biya, iriyē bapatisi mī ru Yēsu Korisito, zi ye kila ga kō'du kyenyē 'be, ehe akiriyē waki'di 'ba Lawo Laka. ³⁹ Lōmu nenye zi ye gisisi 'bee eti, kpa zi vidi biya mati Yere 'beze Wirī akinzi, kpa vidi mati zē na kowo.” ⁴⁰ Petero ayada kō'du kayo maakowe kpa zi zē zi rē nni kyigō, mo iya henye, “Ma lenzee zi re yomo kazi wa mati ako'do rē nī biya zi vidi 'ba kō'du kyenyē ko'do nenye.” ⁴¹ Mī kadra nani vidi kpulukuwota omani

mī kō'du kise, irinni bapatisi, adrōko da watiti 'ba vo kō'du kombe.

Rakida 'ba vo kome

⁴² Zē ayaṅa kadra 'benni mī kō'du yandi kazi vo lituwē, rakida, wakonyo 'ba Yere, mōtu aba. ⁴³ Vidi biya na rakaga ehe na tere ga kō'du wakoro kayo ehe kyinē wa mati vo lituwē o'donni. ⁴⁴ Vo kome nduwē rē nni toto ga bi kolō ehe zē ayanyanni mī wa mati zē ēdinni mo aba. ⁴⁵ Zē ogonni wasisi 'benni yaga, ehe i'dinni kōhi mo zi vidi ma omba. ⁴⁶ Ko'do ta ga ko'do, zē atoto rē nni mī yēkelu. Zē onyonni wa bi kolō mī liṅo kutu kutu ehe ayanyanni mī wakonyo 'benni na rakyenyi kazi dakumbē, ⁴⁷ ēzē ēdinni Wirī yeto. Vidi biya omba zē. Ta ga ko'do 'duwi Yere ayōvu zē mati ayomo ku.

3

Petero Yowani aba ako'jonnī kora vo keṅe

¹ Kadra 'ba mōtu ēdi kaa kadra wota 'ba hutaga, Petero ehe Yowani aba ēdi ti'benni mī yēkelu. ² Kora mati o'jo na keṅe ne injē ha loko 'ba yēkelu. Ta ga ko'do biya i'di mo dakapa ha loko nenye, ako'jo Ha Resi Teme. Mo alima ani ehe wa lenze kazi vidi mati ēdi ti'benni loko. ³ Kora ne ongo Petero ehe Yowani ēdi tōdunni mī yēkelu, ehe mo ako'jo hē zē kō'du kōhi. ⁴ Mora zē ongonni bi mbiyi do mo ehe iyanni henye, “Ongō bi riyē de ze.” ⁵ Kora ne ongo bi

dë zë asösu 'bëni na ki'ja wa maako kazi zë.

⁶ Mora Petero iya zi mo henye, “Manza dë kōhi aba, mandere dahabo, mora ma ki'di zi yi wa mati mēdi mo aba. Mi ru 'ba Yēsu Korisito 'ba Nazereta, miya zi yi ēnyī riyē ayeto lasi.” ⁷ Petero iri mo kala ma tirī aba akōnyi mo riyē. Kandi ndi kora ne gbōnzō mo aba, ayi na kyigō, ⁸ ehe mo öfu riyē, ayeto lasi. Mo i'bē ga ndi Petero Yowani aba mi yēkēlu, lasi, tōfu ehe Wirī yeto aba. ⁹ Vidī biya ongōnni mo lasi toko ehe Wirī yeto aba. ¹⁰ Zē ayōlōnni mo kora vo lenze mati ēdi alima ha Resi Teme 'ba yēkēlu ne, zē na rakaga. Zē o'bōnni dē yōlō kö'du a'di ra o'dō rē ni zi kora ne.

Me'do 'ba Petero mi yēkēlu

¹¹ Mati kora ne zō ga ndi Petero Yowani aba, vidī biya ahōnni zi zē bi mati ako'jo loko sēnjē 'ba Solomono. ¹² Petero ongō vidī kayo ma atoto rē nni ne ehe mo iya henye, “Vidī 'ba Yiserelee, kö'du a'di e na rakaga ga kö'du mati o'dō rē ni ne? Asösuwē dēdi ze kyigō maako aba? Asösuwē da tō'bō ze kora nenyē ko'dō zi lasi ga kö'du ze na laka?”

¹³ Wirī 'ba Abarayama, Yisika, Yakoba, ehe zutu 'bezee, i'di ru kyedre zi vo Litu 'bēni Yēsu. Mora ombe mo dē, i'diyē mo zi Pilato zi kofo, mati Pilato omba zi mo kinga na dangölō. ¹⁴ Ombe Yēsu dē mo le na laka ehe tūnyō ne. Ako'jowē kö'du

kora ma ofo vidī zi kinga na dangölō, ¹⁵ ehe ofowe mo ma i'di didi zi vidī. Mora Wirī injē mo tēmi koli, ehe ze biya da tō'bō yada zi ye wa mati mo o'dō.

¹⁶ Onge kora nenyē, ehe ayōle mo. Koma mi ru 'ba Yēsu ra o'dō mo kyigō. Koma mi Yēsu ra o'dō kora nenyē ti'de na laka. ¹⁷ Aboka me, ma yōle ehe vo dagba 'be ayōlōnni dē wa mati zē o'dōnni. ¹⁸ Wirī iya kpuru kazi nēbi ēnyē henye, Korisito ēni aki'ja riti, ehe yaanya aba ne mo asesi lömu ēni ku. ¹⁹ Here, ote de zi Wirī, here akila kö'du kyēnyē 'be, ²⁰ here kadra akatayi mati Yere aki'di kyigō zi ye, here mo akutu Yēsu Korisito, mati mo inzi zi ye. ²¹ Mora Yēsu akalima komoriyē le ezē Wirī o'dō wasisi ku biya na kyiyi, kaa mati mo iya kyere kpuru nēbi laka 'bōmowe aba. ²² Mosa iya henye, ‘Yere Wirī 'be akinzi vidī tēmi yē kōlō zi tēdi nēbi kpa kaa mo inzi ma. Owowe kö'du mati mo ayada zi ye. ²³ Vidī maako mati oro nēbi nenyē dē, atanza dē na vidī 'ba Wirī löhu.’

²⁴ Nēbi Samowelee ehe biya nēbi maakowe mati ayinni ta gō mo, zē ame'dōnni ga kö'du wa ma ēdi rē ni ko'dō yaanya aba ne. ²⁵ E gisi 'ba nēbiyē ehe iriyē lömu 'ba Wirī ku, mati Wirī o'dō zutu 'be eti. Kaa mo iya zi Abarayama henye, ‘Tēmi kozo 'bēiyē, ma ki'di ya'da zi vidī biya 'ba dakaño ne.’

26 Wiri inzi vo litu eni, ehe utu mo dagba zi ye, zi ki'di ya'da zi ye, here oto de temi ko'du kyenyë 'be ne."

4

Petero Yowani aba ika komo magalesi

1 Mati Petero Yowani aba edinni gba ame'do zi vidiyë, vo kyëlu 'ba vo ga yëkelu kongö, ehe Sadekee okonni.

2 Kora nenyee na kamo ga ko'du vo lituwë edinni vidiyë yandi henye, yöku atenyi temi koli, kaa Yësu enyi temi koli. 3 Tapëti kadra kutë, zë irinni Petero, Yowani aba i'dinni zë mi kamba yöndo aba. 4 Mora vidì kayo mati owonni ko'du kise ne, omanni. Yaanya aba watiti 'ba vo lö'bö ga Yere edi kpulukumuyi.

5 Mi damindö vere vo dagbe, kyedree, ehe vo komoyandi 'ba ko'du ki'di 'ba Mosa atoto rë nni mi Yerusalema. 6 Kyedre 'ba vo karase Anasi edi ani, Kayafa, Yowani, Alekazende, ehe maakowe ta dakota 'ba vo da karasa. 7 Zë ikanni Petero Yowani aba loko, o'donni zë atoto kutë, ako'jonnì hë zë, iyanni henye, "Kyigö 'ba a'di aba, ehe mi ru 'bëyi o'de ko'du nenyee?"

8 Petero oso ndo Lawo Laka aba, iya henye, "Vo dagba 'ba vo dakanowe ehe kyedree, 9 ezë ako'jowe he ze ndenye ga ko'du laka mati o'do rë ni, ga ko'du vidì ma ako'jo, 10 mëdi na yolo zi ye ehe zi vidì biya 'ba Yiserele, kora nenyee edi toto kinye

na laka ga ko'du kyigö 'ba Yësu Korisito 'ba Nazereta, mati i'diyë koli da taka, mati Wiri injë temi koli. 11 Yësu ra yitö mati vo wa kuvöwë ombanni dë, mora yaanya aba mo ra yitö ma dagba na laka ndra. 12 Yësu ra nje edi kyigö aba zi wayomö. Ru mo ra nje kölö mi damöku ne akato'bo yömo vidì biya."

13 Vidì kyedree na rakaga mati ongonni Petero Yowani aba erenni dë, ehe zë ayolonni vo litu riyö nenyee zë önbö kora mbiya ayandi zë dë. Vidì kyedree ayolonni, zë edinni kyere Yësu aba. 14 Mora o'bonni dë tandi ga ko'du kora mati ako'jo ne edi toto ani. 15 Kyedree utunni zë yaga temi magalesi. Here zë iyanni zi oka ma kölö maako, 16 "A'di ra da ko'do zi kora nenyee? Vidì biya mi Yerusalema ayolonni ko'du koro nenyee mati vo lituwë o'donni, ehe do'bo dë kiya o'do rë ni dë. 17 Zi ko'du nenyee sesi mo kazi apere rë ni, diya zi zë, ma me'donni dë zi vidì maako löhu mi ru 'ba Yësu."

18 Here zë ako'jonnì vo litu riyö ne hulëhu loko, ehe ayadanni zi zë, ma yandinni wa maako dë mi ru 'ba Yësu. 19 Petero Yowani aba aya'banni do mo zi zë iyanni henye, "Asösuwë Wiri omba ze, zi ye ra koro, mandere zi mo ra koro? 20 Do'bo dë lima ti, ga ko'du wa ma dongö ehe dowo." 21 Kyedree ijanni ko'du maako dë na kyenyë zi riti ki'di zi Petero

ehe Yowani, here zë ilannì zë na dangölö. Vidi biya Wirì yeto aba ga kö'du ma o'do rë nì. ²² Kora mati akò'jò kö'du koro nenyè aba, koo 'bomo ndra ta da 'butësowö.

Mötu 'ba vo kome

²³ Kandi mati ila Petero ehe Yowani aba na dangölö, zë a'bannì hulëhu ehe ayadannì zi okanniyë kö'du mati kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe iyannì zi zë.

²⁴ Mati koo vo lö'böwë 'ba Yere owonnì kö'du nenyè, zë amötunnì zi Wirì na radroko ehe iyannì henye, "Yere, o'do komoriyë, dakaño, ranga, wasisi biya mi zë, ²⁵ mi kyigö 'ba Lawo Laka, ame'do zi zutu 'beze Dawidi, vo litu 'ba Wirì, iya henye, 'Kö'du a'di tu'dëe biya na kamo?"

Kö'du a'di vidi edinnì kö'du sösu ma lumë ne kö'do?

²⁶ Yere 'ba dakaño akò'jò rë nnì kö'du wehe, ehe vo daliñe adroko rë nnì da Yere ehe Masiya 'bomo.'"

²⁷ "Kinye mi Yerusalema, Heroda ehe Ponitisi Pilato atoto rë nnì tu'dëe eti ehe vidi 'ba Yiserele. Here zë ofo rë nnì ra vo litu laka 'bëyi Yësu, Masiya kinzi 'bëyi. ²⁸ Zë o'donnì wa mati omba zi kö'do na kyigö. ²⁹ Yere, owo me'do tere 'bëzë. Akonyi vo litu 'bëyiyë, here o'do ze na kyigö zi me'do kö'du kise 'bëyi. ³⁰ Ayada kyigö kyedre 'bëyi, kaa edi vidi kö'jò ehe kö'du koro kö'do, rakaga aba mi ru laka 'ba vo litu 'bëyi

Yësu." ³¹ Tapëti amötunnì ku, bi 'ba ratoto akoho rë nì. Zë osonnì ndo Lawo Laka aba, ayetonnì me'do mi kö'du kise a Wirì ne kazi tere.

Mi wa yanya

³² Gboko 'ba vo lö'böwë kö'du sösu 'bëzë biya kölö. Vidi maako iya dë wa biya mati edinnì mo aba ne 'bëni ra, mora zë ayanyannì mi wa oka ma kölö maako aba. ³³ Kyigö aba vo lituwë ayadannì zi vidi biya henye, Yësu edi yaanya aba na didi. Wirì i'di ya'da zi vo lö'bö 'bëniyë. ³⁴ Vidi maako i'bë dë kö'du sösu aba ga kö'du wa, ga kö'du vidi ma edi kano aba mandere lokowe, akogo zë yaga ehe ika kahi mo ne zi ³⁵ vo lituwë. Here zë i'dinnì kahi mo ne zi vidi ma omba. ³⁶ Yosepa mo kozo 'ba Lëvi, ta Seyipurusu, mati vo lituwë ako'jonnì mo Baranaba, kö'du ya'ba aba vidi 'ba kö'du laka kiya zi oka, ³⁷ mo ogo yaka 'bëni yaga, ehe ika kahi mo zi vo lituwë.

5

Ananiya mbara 'bëni Safira aba

¹ Kora maako ru mo Ananiya, mbara 'bëni Safira aba, ogonnì kano 'bënni yaga. ² Mora idannì da kö'du zi sesi kya 'ba kahi ne, na 'bënni. Here mati Ananiya oba koo kahi ne zi vo lituwë, ³ Petero iya zi mo henye, "Ananiya, kö'du a'di i'di Satani yi ko'ba, zi sesi kya 'ba kahi mati i'ja ta da

kaŋo ma ogo ne? Kö'du a'di iga ndondo zi Lawo Laka? ⁴ Wa ne 'bëyi ra mati gba ogo dë, ehe kpa tapëti kogo mo, kôhi mo gba zo na 'bëyi. A'di ra o'do yi zi kö'du ma here ne ko'do? Iga ndondo ne dë zi vidi, iga ndondo ne zi Wiri."

⁵ Kandi mati Ananiya owo kö'du ne, mo alëpi akaŋo brua na yöku. Vidi biya mati owonni ne, biya na tere. ⁶ Gisi kora obi ayinni loko, ehe olonni ida ro mo. Here zë injënni yaga, usunni. ⁷ Kadra wota aba yaa, mbara 'bomo Safira ayi loko, mora ayolo kö'du mati o'do rë ni zi kora 'bëni ne dë. ⁸ Petero ako'jo ho mo iya henye, "Ayada zi ma, ogowe kaŋo ne da kôhi nenyè?" Mo alëzë iya henye, "Oo, kôhi ne mo ra biya ne." ⁹ Petero iya zi mo henye, "Kö'du a'di yi kora 'bëyi aba riyö, ide me'do zi yonzo Lawo Laka? Kora mati usunni Ananiya, ëdinni ha loko, ehe akumbënni yi yaga." ¹⁰ Kandi mo alëpi burutu Petero oli. Mati gisi kora obi nee, ayinni hulëhu loko, i'janni Safira ako'do ani na yöku. Here zë injënni mo yaga ehe usunni mo dakapa kora 'bomo. ¹¹ Kanisa na tere, ehe vidi biya mati owonni kö'du ma o'do rë ni ne.

Kö'du koro rakaga aba

¹² Vo lituwë o'donni kö'du koro rakaga aba kyö mi kutë vidi. Vo kusu ga Yere biya 'duwi rë nni toto mi kapa 'ba yëkëlu ako'jo loko sënje 'ba

Solomono. ¹³ Vidi maakowe yaga tëmi gboko 'bëzë omba dë zi rë ni droko zë aba, mora vidi biya ombanni zë le ndra. ¹⁴ Vidi kora kyö ehe mbara ayetonni koma mi Yere. ¹⁵ Here vidi raköe ika zë yaga da gëri o'ba da agburuku. Asösunni ëzë Petero alasi ta dakapa, ehe galili mo akalëpi dë zë, akako'jo zë. ¹⁶ Vidi kayo ma ëdinni alima mi gawowe kara Yerusalema, ikanni zë mati raköo aba mandere zë mati dakyiky i aba mi nni, ako'jo zë biya.

Yaza 'ba vo lituwë

¹⁷ Kyedre 'ba vo karase ehe Sadeke biya osonni ndo na mikumbë. ¹⁸ Zë irinni vo lituwë, i'dinni zë mi kamba ta da komo vidi biya. ¹⁹ Mora mi yondo nani malayika kazi Yere ayëhu ha loko 'ba kamba, ayasi vo lituwë yaga. Malayika iya henye, ²⁰ "I'bëe mi yëkëlu, ehe ayade zi vidi me'do 'ba didi nenyè biya." ²¹ Here zë i'bënni kadra asi ku nzere, ehe ayetonni kö'du yandi mi yëkëlu.

Kyedre 'ba vo karase vidi 'bëni ëti ako'jonn i ga bi kölo magalesi mati zë kyedree 'ba Yiserele. I'dinni kö'du zi vo lituwë kika zi nni tëmi kamba. ²² Vo kanya 'ba yëkëlu mati utu zë mi kamba, i'janni vo lituwë dë. Zë a'banni, iyanni henye, ²³ "Di'ja ze kamba na kisi nbir i, ehe vo kanye ëdi tōronni ha loko. Mora mati da yëhu ha loko, ehe dödu mi mo, di'ja vidi

maako dë ani.”²⁴ Kyedre vo kanye 'ba yëkëlu ehe kyedree 'ba vo karase owonni kö'du kiya 'bëzë ne, mora ayolonni dë a'di ra sösunni atëdi.²⁵ Vidi maako ayi ödu loko iya henye, “Yaanya aba kora naniye, mati i'diyë mi kamba ëdinni mi yëkëlu vidi yandi.”²⁶ Kyedre vo kanya 'ba yëkëlu i'bënni vo kanye ëti ehe ikanni vo lituwë hulëhu, mora o'donni zë dë na kamo, ga kö'du zë na tere kazi vidi ayetonni zë ku'du yitö aba.

²⁷ Mati ika vo lituwë ku komo magalesi, kyedre 'ba vo karase iya henye,²⁸ “Da yada ku huwë zi ye, ayandiyë kö'du dë mi ru 'ba Yësu. Mora onge wa mati o'de ne te. Eëdi yandiyë vidi biya mi Yerusalema, ehe ëdi ayonze zi kö'du koli 'bomo ya'ba gu ze.”²⁹ Petero vo litu maakowe ëti aya'banni dö mo iyanni henye, “Doro ze Wirï ndra ta da vidi.³⁰ Ofowe Yësu mo tötö aba da taka, mora Wirï 'ba zutu 'beze injë mo na didi.³¹ Wirï o'do mo na vo dagba 'beze ehe na vo wayomö. Wirï i'di bi zi mo da kala ni ma tiri, ehe vidi 'ba Yiserelee ata'banni hulëhu zi mo ehe akila kö'du kyënyë 'bëzë.³² Ze kinye zi yada kö'du nenyë biya zi ye, ehe Lawo Laka zi yada kpa zi ye, mo waki'di 'ba Wirï zi vidi biya ma oro Wirï.”

³³ Mati vidi 'ba vurëë owonni kö'du nenyë, zë ayinni na kamo, ombanni zi kofo vo lituwë.³⁴ Mora ma

kölö maako tëmi zë, Farasi ru mo Gamalili, mo vo komoyandi 'ba kö'du ki'di ma oro mo ndra. Mo i'di kö'du zi vo lituwë koba dero tisi yaa yaga.³⁵ Here mo iya zi vidiyë 'ba mi vurëë henye, “Kora 'ba Yiserele, komowe mandi re kö'du wa mati ëdi ko'de zi kora nenyëe.³⁶ Tadura alaya kadra ma alaga nani aba, o'do rë ni na vidi kyedre maako, ehe vidi kora kaa lamisowo adroko rë nni mo aba. Mora mati ofo mo, vo ga ndi mo apere rë nni biya, kö'du 'bomo ne inde rë ni.³⁷ Yaa mati iti ga vidi 'ba dakanjo 'beze, Yudasi tëmi Galilaya alaya kpa. Vidi kayo alö'bönni ga ndi mo, mora ofo mo, ehe vo lö'bö ga ndi mo apere rë nni biya.³⁸ Here miya zi ye tëdiyë na kowo ta ra kora nenyëe. Ile zë na bi dë nni. Eëzë kö'du ko'do 'bëzë ne 'ba vidi köndu, akinde rë ni.³⁹ Mora ëzë ayi kazi Wirï, o'be dë yata, nje ëzë ombe zi wehe ko'do Wirï aba.” Vo vurëë ombanni da me'do 'bomo.⁴⁰ Zë ako'jonnï vo lituwë hulëhu loko, u'bönni zë, ehe i'di kö'du zi zë, ma me'donni dekpe löhu mi ru 'ba Yësu. Ilanni zë ti'bë.

⁴¹ Vo lituwë ilanni magalesi rakyenyi aba, ga kö'du Wirï o'do zë zi riti ki'ja ga kö'du 'ba Yësu.⁴² 'Duwi ayaña kadra 'bënni mi yëkëlu, ehe mi linjo Kölö maako ta ga agamo oronni dë ta bi kö'du yandi, ehe yada kö'du yöyö laka Yësu ra Korisito.

6

Vo wakonyi madomoriyö

1 Mi kadra naniye, vidi kayo ayinni adroko re nni vo lö'böwë. Kya maakowe mati edinni ame'do ha 'ba Girigi aba ne, ayetonni re nni lamo ze mati edinni ame'do ha 'ba Hibiru aba. Ze iyanni henye, mbara lu'bë ma edinni ame'do ha 'ba Girigi aba ne, i'di mi wayanya 'ba wakonyo 'bezë de ta ga ko'do biya. 2 Vo litu 'butë domoriyö ako'jonni gboko 'ba vo lö'böwë bi kölö, iyanni henye, "Doro ze de ta bi yeti kö'du kise 'ba Wiri zi loo 'ba wakonyo ra yanya. 3 Aboka me, inziye vidi kora madomoriyö mati vidi owo ze, ehe ayolonni kö'du, ehe osonni ndo Lawo Laka 'ba Wiri aba. Da ki'di ze na vo ga loo nenyë kongö. 4 Da kato'bo yanya kadra 'beze motu aba ehe me'do 'ba Wiri yeti."

5 Kö'du sösu nenyë o'do vidi biya na rakyenyi ehe inzinni Setifano. Mo edi koma kyedre aba ehe oso ndo Lawo Laka aba. Ze inzinni Pilipo kpa, Porusi, Nikonara, Timotiyö, Parame-nasi, Nikola temi Atiyoko, mati inzi re ni zi tedinni na Yude. 6 Kora nenyee ika ze zi vo lituwë. Here vo lituwë amötunni, i'di kala nni da kora nee, zi kinzi ze zi loo nenyë ko'do. 7 Kö'du kise 'ba Wiri apere re ni, ehe vidi kayo mi Yerusalema ayinni zi tedi na vo lö'böwë. Vo karasa kayo oronni koma.

8 Wiri i'di kyigo zi Setifano zi kö'du koro kye-dre ko'do ehe rakaga mi kutë vidi. 9 Mora vidi kora maakowe temi Sirëne ehe Alikazenderiya, ze temi gboko ma ako'jo re nni "Kora 'ba dangölö." Ze ayeto he nni wasa Setifano aba. Maakowe temi gawo 'ba Silisiya ehe Asiya awasa he nni kpa mo aba. 10 Mora ze obonni de Setifano aba, ga kö'du mo vo kö'du yolo kyedre ehe Lawo Laka i'di kyigo zi mo me'do.

11 Ze ogonni vidi kora kyenyëe zi ze kiya henye, "Dowo ze mo edi ame'do na kyenyë ra Mosa ehe Wiri." 12 Ze o'donni vidiyë, kyedre 'benni ehe vo komoyandiye 'ba kö'du ki'di 'ba Mosa zi kö'du kyenyë sösu ra Setifano. Ze biya irinni mo ehe ikanni mo komo magalesi. 13 Kya 'ba vidi kora maakowe idanni kö'du zi ndondo kiga gu Setifano, ehe ze iyanni henye, "Kora nenyë 'duwi edi ame'do na kyenyë ra yekëlu laka nenyë ehe kö'du ki'di 'ba Mosa. 14 Dowo ze mo edi akiya henye, 'Yësu 'ba Nazereta nenyë, akiha akaño yekëlu ne ehe akuwi dalëti mati Mosa i'di zi ze ne.'" 15 Ze biya mati mi gboko 'ba magalesi ongönni bi da Setifano. Ze ongönni komo mo uwi re ni kaa komo 'ba malayika.

7

1 Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Setifano, “Ëdinnî kô'du tinyö ra yada rë yî?” 2 Setifano aya'ba da me'do iya henye, “Önduwë ehe 'buwë, owowe me'do 'bama. Wirî 'ba bikanyi kyedre alaya zi zutu 'beze Abarayama, mati mo ëdi gba mi Mesopotamiya, gba kazi rë ni kidra zi Harani. 3 Wirî ayada zi mo, iya henye, 'Ila dakaño 'bëyi, karo 'bëyi, ehe i'bë dakaño mati ma kayada zi yî.’

4 Here Abarayama ila dakaño 'ba Sadiyana i'bë alima mi Harani. Tapëti koli 'ba 'bu mo, Wirî utu Abarayama zi lima mi dakaño nenye yaanya aba ëdi alime 'domo ne. 5 Wirî i'di kapa maako dë zi mo, gbî le ma tisi mo. Mora Wirî alömu zi ki'di zi mo dakota 'bëni ëti nburu, ëzë Abarayama anza dë le gisisi aba. 6 Wirî iya henye, 'Kozo 'ba Abarayama akalimannî tisiwa aba mi dakaño 'ba vo leze. Ani zë atëdinnî na vo kalima, oka ako'do zë na kyënyë koo lamisowö. 7 Mora ma ki'di riti zi vidi ma o'donni zë na vo kalima oka. Here yaa zë atayinnî ma mötu ga bi nenye.’”

8 “Wirî ida kô'du Abarayama aba, mo o'do kyinë 'ba kô'du kida ne nbete aba. Here mati o'jo Yisika zi Abarayama, tapëti ko'do mamodömowota, Abarayama anbete mo. Yaa Yisika ayi na 'bu zi Yakoba, here Yakoba ayi na 'bu zi gisi 'bëniyë 'butë dömoriyö, mati

zë ra vidi dagbe 'ba daliño 'butë dömoriyö 'ba Yiserele.

9 Vidi kora nenyee zutu 'beze ra, zë na mi kumbë ra öndu nni Yosepa. Zë ogonni mo na vo kalima mi Ezipeto, mora Wirî ëdi mo aba. 10 Wirî ayomö mo biya temi riti 'bomo ne, o'do mo kora vo kô'du yolo zi Yere 'ba Ezipeto. Mo o'do Yosepa na Yere 'ba Ezipeto ehe i'di mo na vo da wa biya mati mo ëdi mo aba.”

11 “Mi kadra nani mi Ezipeto ehe Kanana nyenyo ana dë. Madöyi kyënyë riti ehe zutu 'bezee o'bönni dë zi wakonyo ki'ja kyö zi konyo. 12 Mati Yakoba owo henye nyenyo ëdi mi Ezipeto, mo utu gisi 'bëni zutu 'bezee mi ma dagba ani. 13 Mi kadara ti'bë 'bëzë ma da riyö mo, Yosepa ayada rë ni zi öndu niyë, ëyi ra ni, ehe yere 'ba Ezipeto ayolo vo dakota 'ba Yosepa. 14 Yosepa utu litu zi 'bu ni ehe karo niyë zi tayi. Watiti 'bëzë ëdi 'butëmadömoriyö dömomuyi. 15 'Bu mo Yakoba i'bë mi Ezipeto ehe oli kpa, kaa zutu 'bezee. 16 Yaa yöku zë injë hulëhu mi Sikimo, ehe usu zë mi wogo, mati Abarayama ogo kazi gisi 'ba Hamora.”

17 “Ndundu mo aba kadra oko zi Wirî zi ko'do wa ma mo alömu zi Abarayama. Watiti 'ba vidi 'beze mi Ezipeto övu ku kyedre. 18 Here yere maako ayi da kyiti mi Ezipeto, mo ayolo Yosepa dë. 19 Mo o'do zutu 'beze na kyënyë, ehe na

kamo zë eti. Mo o'do zë zi gisi 'bënniyë kila yaga zi koli. ²⁰ Mi kadra nenyë o'jo Mosa. Mo wisi na teme komo Wirī, ehe vo dakota 'bomo ongōnni go mo mi liṅo 'ba 'bu mo yehe wota aba. ²¹ Mati o'do zë na wehe zi mo kila yaga, wu'jē 'ba yere i'ja mo ehe iri mo, kaa wisi eni. ²² Mosa i'ja wayandi laka mi Ezipeto. Mo kora kyigō ehe me'do 'bomo na laka."

²³ "Mati koo 'ba Mosa edi 'butēsowō, mo i'bē vidi 'bēni Yiserele kongō. ²⁴ Ko'do kölō maako aba, mo i'ja vidi 'ba Ezipeto edi vidi ma kölō tēmi vidi 'bēniyē ko'do na kyenyē. Mo akōnyi vidi 'bēni ne, ofo vidi 'ba Ezipeto ne. ²⁵ Mosa asōsu vidi 'bēniyē ayōlōnni ku, Wirī ako'do ni zi zë kinga na dangölō, mora zë ayōlōnni dē. ²⁶ Mi ko'do vere aba, Mosa i'ja vidi 'bēni Yiserele riyō edinni rē nni ku'bō, ehe mo ayōnzo zi zë yata. Mo iya henye, 'E kora nee na öndu, kö'du a'di ediyē re ku'bō go mo?' ²⁷ Mora kora mati ayeto oka ni ku'bō, adu'du Mosa dakapa, ehe ako'jo kö'du iya henye, 'Eyi ra o'do yi na vo de ze, vurē 'beze kikye aba? ²⁸ Omba zi kofō ma, kaa ofo vidi 'ba Ezipeto mataganya ne?' ²⁹ Mati Mosa owo kö'du ne, mo aho tēmi Ezipeto i'bē alima mi dakaṅo 'ba Mediyana. Gisi riyō 'bomo nee o'jo ani."

³⁰ "Tapēti koo 'butēsowō, malayika alaya zi Mosa mi wa'do möku mi da lipi kara ra Dōku 'ba Sinayi.

³¹ Mosa na rakaga kö'du wa mati mo ongo ne. Mo i'bē kara zi kongō mo na laka, ehe gu Yere iya henye, ³² 'Ma Wirī 'ba zutu 'be, mati Abarayama, Yisika, ehe Yakoba edinni amōtu.' Mosa ayeto tese tere aba, ehe omba dē zi bi kongō da möku ne. ³³ Yere iya zi mo henye, 'Oto kamoka 'bēyi nee 'de, ga kö'du bi ma edi torō 'dōmo ne kaṅo laka ra. ³⁴ Komo ma aba, mongō riti 'ba vidi 'bama mi Ezipeto ne ku. Mowo rala'ba 'bēzē ne ku, ehe mayi ku akaṅo zi yōmō zë. Yaanya aba ne, momba yi kutu hulēhu mi Ezipeto.'

³⁵ "Mosa kölō nere ra vidi 'ba Yiserele ombanni dē, iyanni zi mo henye, 'Eyi ra o'do yi na vo de ze ehe vo vurē kikye?' Malayika 'ba Wirī ame'do zi Mosa mi möku, ehe Wirī utu Mosa zi yōmō Yiserelee ehe zi tēdi na vo dagba 'bēzē. ³⁶ Mosa agaga zë tēmi Ezipeto, ehe da Ranga Kahi, ehe mi da lipi kö'du koro ko'do rakaga aba koo 'butēsowō."

³⁷ "Mosa ra iya zi vidi 'ba Yiserele henye, 'Wirī akinzi kölō tēmi kutē vidi 'be zi tēdi na nēbi kaa mo inzi ma.' ³⁸ Mosa ika vidi 'beze mi da lipi, ehe malayika ame'do zi mo da Dōku 'ba Sinayi. Ani mo iri me'do 'ba didi zi ki'di zi ze."

³⁹ "Mora zutu 'bezee ombanni dē zi Mosa koro, zë ombanni ta'ba hulēhu mi Ezipeto. ⁴⁰ Vidi iyanni zi Arona henye, 'O'do wiri maakowe zi laga dagba zi ze.

Mosa ika ze yaga ta Ezipeto, mora da yolo dë a'di ra o'do rë nī zi mo.' ⁴¹ Zë o'donni wiri mbiya na da kyinë isa kora, zë i'dinni wakumu zi mo, ehe na rakyenyi kö'du wa mati o'donni ne. ⁴² Wiri opi gë nī zi vidi 'bëni, ehe ila zë zi mötu kyëlu mī komoriyë, kaa ma iya mī wayöruwë 'ba Nëbiyë, 'Vidi 'ba Yiserele, i'diyë wakumu dë zi ma ehe waki'di zi ma mī koo 'butësowo aba mī da lëpi ne? ⁴³ Tapëti mo injë loko tisi 'ba wiri Molesi zi mötu, ehe obe kyëlu 'ba wiri Repena kpa. O'de wiri mbiya nenyee zi mötu, mora yaanya aba ma kinjëe 'de kafo dakaño 'ba Babalöni.'

⁴⁴ Mī da lipi zutu 'bezee o'donni bi lima 'ba Wiri, kaa Wiri ayada zi Mosa ko'do. ⁴⁵ Yaa i'di zi zutu 'bezee, ehe zë obanni mo mati ëdi ti'bënni Yasowa aba zi kiri dakaño ne kazi vidi naniye mati Wiri ore yaga. Mo alima ani le mī kadra 'ba Dawidi. ⁴⁶ Dawidi o'do Wiri na rakyenyi, ehe ako'jo ho mo ëzë na to'bo zi kuvö loko 'ba Wiri zi gisi 'ba Yakoba. ⁴⁷ Ndundu mo aba Solomonu ra o'ba loko ne zi Wiri."

⁴⁸ "Mora Wiri Kyedre alima dë mī loko mati vidi köndu ra uvö. E'di kaa nëbi iya henye,

⁴⁹ 'Wiri iya henye,

Komoriyë kyiti 'bama,

dakaño gara 'ba ndi ma.

Kyinë 'ba loko a'di ra akuvë
zi ma?

Mi bi vala ra ma kalawo?

⁵⁰ Mo'do wasisi ku biya?" "

⁵¹ "E vo kazi kö'du kowo, ehe vidi 'ba da kyigo! E'diyë kaa vidi mati ombanni nbete dë. E 'duwi wehe ko'do Lawo Laka aba, kaa zutuwe o'donni! ⁵² Nëbi maakowe ëdinni mati zutu 'be o'do zë dë na kyënyë? Zë ofonni nëbiyë mati ayadanni kö'du tayi 'ba Wiri ma Tinyö. Yaanya aba asusuwë mo, ehe ofowe mo. ⁵³ Malayika i'dinni kö'du ki'di 'ba Wiri zi ye, mora gba orowe dë."

*Ku'du 'ba Setifano yitö
aba*

⁵⁴ Mati vo vurë owonni me'do 'ba Setifano, zë ayinni na kamo kyirinni konyo aba, ⁵⁵ mora Setifano oso ndo Lawo Laka aba. Mo ongo bi komoriyë, ongo bikanyi kyedre 'ba Wiri, ehe Yësu ëdi toro da kala tiri 'ba Wiri. ⁵⁶ Mo iya henye, "Mongö komoriyë ayëhu rë nī, Wisi 'ba Vidi ëdi toro da kala tiri 'ba Wiri."

⁵⁷ Vo vurë nee agbögbö hë nni na gu kyembe ehe isi mbili nni. Kandi zë biya alödrönni da Setifano, ⁵⁸ ehe u'dunni mo yaga temi gawo kyedre ne. Ayetonni mo ku'du yitö aba. Vo kiye o'banni bongö 'bënni ndi kora maaako ru mo Sawolo. ⁵⁹ Mati ëdinni Setifano ku'du yiyö aba zi koli, mo ako'jo yaga, iya henye, "Yere Yësu, iri lawo ma kalakyedre aba!" ⁶⁰ Mo odrö domo nī akaño, ehe udu gu kyembe aba iya henye, "Yere, aya'ba kö'du kyënyë ko'do 'bëzë ne dë, dë zë." Here mo oli.

8

Yaza 'ba vo kome

¹ Sawolo ra omba da ku'du 'ba Setifano yitö aba. Mi kadra nani kanisa mi Yerusalema mi rayaza kyedre. Biya vo lö'böwë ga Yere, nje vo lituwë, apere rë nni mi Yudiya ehe Samariya.

² Kya vo koma maakowe usunni Setifano ehe i'dinni lu'bë kö'du mo. ³ Sawolo ayeto kö'du kyënyë ko'do zi kanisa. Mo i'bë ta halinj ta halinj kiri vidi kora ehe vidi mbara zë ki'di mi kamba.

Pilipo mi Samariya

⁴ Vo lö'böwë ga Yere ma apere rë nni ne, i'bënni ta ga bi biya kö'du yöyö laka ne yada mo aba. ⁵ Pilipo i'bë mi gawo kyedre 'ba Samariya ehe ayöyö kö'du 'ba Korisito ne zi vidi. ⁶ Zë oze mbili nni zi Pilipo, kaa mati zë owonni ehe kongonni kö'du koro mati mo o'do. ⁷ Vidi kayo dakyiki aba ako'jo zë, ehe dakyiki i'bënni yaga ta rë zë ha gbögbö aba. Vo keje kayo ehe vo ka'bo ako'jo zë. ⁸ Vidi biya mi gawo nani na rakyenyi, ga kö'du ma edi rë ni ko'do ne.

⁹ Kadra maako aba kora maako ru mo Simona alima ani vidi 'ba Samariya ko'do na rakaga. Mo edi möri ko'do ehe o'do rë ni na vidi kyedre maako. ¹⁰ Vidi biya ma wadakayo aba ehe vo leri atoto rë nni toko ro mo, zë iyanni henye, "Kora nenye vo kyigo 'ba Wiri, ma ako'jo Kyigo ma Kyedre."

¹¹ Kadra konda aba, Simona edi möri ko'do zi vidi ko'do

na rakaga, ehe zë asesi rë nni toto toko ro mo.

¹² Mora mati zë omanni ku mi kö'du kiya 'ba Pilipo, ga kö'du 'ba Damöku 'ba Wiri ehe ru 'ba Yësu Korisito, abapatisi zë biya kora mbara aba. ¹³ Simona oma kpa, ehe abapatisi mo. Mo alima

kara zi Pilipo, ga kö'du mo ongo bi biya da kö'du koro ne rakaga aba. ¹⁴ Vo lituwë mi Yerusalema owonni henye, kya vidi maakowe mi Samariya irinni me'do 'ba Wiri ku. Here zë utunni Petero ehe Yowani zi zë.

¹⁵ Mati vo litu riyö nenye okonni, zë amötunni henye zi zë kiri Lawo Laka. ¹⁶ Gba kazi nenye, Lawo Laka i'di de gba zi ma kölö maako temi zë, abapatisi zë injë mi ru 'ba Yere Yësu. ¹⁷ Petero, Yowani aba i'di kala nni da vidi 'ba Samariye, ehe zë irinni Lawo Laka.

¹⁸ Simona ongo Lawo Laka i'di zi vo kome mati vo lituwë i'di kala nni de zë. Here mo i'di kahi ¹⁹ zi Petero, Yowani aba ehe iya henye, "i'di kyigo nenye kpa zi ma, ezë vidi maako mi'di kala ma ku do mo, akiri Lawo Laka."

²⁰ Mora Petero iya zi mo henye, "Yi 'dö kahi 'bëyi ne aba akinde re mi wa'do, ga kö'du asösu zi waki'di 'ba Wiri kogo kahi aba. ²¹ Nenye anza de loo 'bëyi, ehe Wiri ongo ku di'di yi anza de na laka. ²² Oto de yi temi kö'du sösu kyënyë 'bëyi ne, ehe ako'jo ha Wiri zi kila yi. ²³ Mongo yi ndo na mikumbë, ehe ida yi ku gö

mī gëri kō'du kyënyë kō'do 'bëyi." ²⁴ Simona iya henye, "Amötu zi Yere, here kō'du ma iya ne mo'do rë nī dë zi ma."

²⁵ Tapëti Petero ehe Yowani aba ayëtinni kō'du 'ba Yere ku, a'banni zi Yerusalema. Ta da gëri 'bëzë, zë ayëtinni kō'du yöyö laka ne mī daliŋo kayo 'ba Samariya.

Pilipo vo mī turu 'ba Atepiyö aba

²⁶ Malayika 'ba yere iya zi Pilipo henye, "İ'bë dambaro da gëri konda 'ba lipi mati i'bë ta Yerusalema zi Gaza." ²⁷⁻²⁸ Here Pilipo i'bë. Kora limu mī turu 'ba Atepiyö ëdi kpa ti'bë ta da gëri nani mī gbugbuŋu. Mo kyedre 'ba vo kōhi sesi zi Kadasi, mati ëdi mbara yere 'ba Atepiyö. Mo i'bë mī Yerusalema zi mötu, ehe yaanya aba ëdi ku da ga gëri ëni liŋo. Mo ëdi alima mī gbugbuŋu ëni kō'du ko'jo tēmi wayöruwë 'ba nēbi Yisaya. ²⁹ Lawo Laka iya zi Pilipo henye, "İ'bë zi gbugbuŋu nani, alima kara ro mo." ³⁰ Pilipo aho kara ehe owo kora ne ëdi kō'du ko'jo tēmi wayöruwë 'ba nēbi Yisaya. Pilipo ako'jo ho mo iya henye, "Ayolo mī kō'du mati ëdi ako'jo ne ku?"

³¹ Mo aya'ba do mo iya henye, "Hala ma t'bo yolo, nje ezë vidi maako ra akonyi ma?" Mo ako'jo Pilipo zi tayi riyë ehe lima dakapa ni. ³² Kora ne ëdi wayöru ko'jo iya henye,

"Akoko mo kaa timelë mati da gëri ëni zi kofo.

Mo udu dë,
kaa timelë ma yëvu ro mo umu le du udu dë.

³³ O'donni mo na komokaya, mo iri vurë ma tinyö dë.

Hala mo ato'bo tedi gisisi aba,

ezë didi mo oba ku 'de?"

³⁴ Vo limu ne iya zi Pilipo henye, "Ayada zi ma, nēbi ne ëdi ame'do kō'du ni, mandere kō'du vidi maako?"

³⁵ Here Pilipo ta bi nenye ayeto tēmi kō'du wayöru nenye ehe ayada zi mo kō'du yöyö laka ga kō'du 'ba Yësu. ³⁶ Mati zë ëdi ti'benni ta da gëri, zë ayinni bi ma wini aba. Kora limu ne iya henye, "Ongo te, kinye wini ëdi. Kō'du a'di o'bo dë bapatisi ma?" ³⁷⁻³⁸ Mo i'di kō'du zi karo ne tōro. Zë 'dö riyö i'benni akaŋo mī wini, Pilipo abapatisi mo.

³⁹ Tapëti tasi 'bëzë yaga tēmi wini, Lawo 'ba Yere oba Pilipo 'de. Vo limu ne ongo mo dekpe löhu, mora mo ëdi ti'bë da gëri ëni rakyenyi aba. ⁴⁰ Pilipo yaa alaya mī Azotusu. Mo i'bë tēmi gawo zi gawo, biya ta da gëri zi Kasariya, yëti kō'du laka zi vidi.

9

Rakopi 'ba Sawolo

(Loo 22:6-16, 26:12-18)

¹ Mī kadra nani Sawolo nduwë yaza, kofo vo lö'böwë ga Yere. Mo i'bë zi kyedre 'ba vo karase, ² ako'jo ho mo kō'du waraga zi vo dagba bi 'ba mötuwë mati ëdinni mī

Damasika. Mo o'do nenyega kö'du mo omba zi kîri ehe koba mî Yerusalema vîdi kora mandere mbara ma omanni mî gëri 'ba Yere.

³ Mati Sawolo ëdi ku kara zi toko Damasika, bikanyi laka ta komoriyë truku'du ayanyi bi toko ta ro mo. ⁴ Mo alëpi dakaño, owo gu iya zi mo henye, "Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi ma yaza?" ⁵ Sawolo ako'jo kö'du iya henye, "Yere yî 'bëyi ëyi?" Yere aya'ba do mo iya henye, "Ma Yësu ra. Ma ra vîdi ma ëdi ayaza. ⁶ Yaanya aba ënyi riyë ehe i'bë mî gawo kyedrene, ani akayada zi yî a'di zi ko'do."

⁷ Vîdi kora mati ëdinni Sawolo aba, oronni ani kazi me'do. Zë owonni gu, mora ongonni vîdi maako dë. ⁸ Sawolo ënyi riyë ta akaño, ehe mati ayëhu komo ni, mo o'bo dë zi wa maako kongö. Vîdi maako ra iri mo kala aba koko mî Damasika, ⁹ ehe ko'do wota aba mo o'bo dë zi bi kongö ehe onyo wa kpa dë, mandere wa kuwë.

¹⁰ Vo lö'bö maako ru mo Ananiya alima mî Damasika. Yere ame'do zi mo tëmî rayada. Ananiya aya'ba do mo iya nenyega, "Yere, kinye mëdi." ¹¹ Yere iya zi mo henye, "Ënyi riyë ehe i'bë liño 'ba Yudasi da gëri mbiyi ne. Èzë oko ku ani, aki'ja kora maako ru Sawolo tëmî gawo 'ba Tasisi. Sawolo ëdi amötu, ¹² ehe mo ongö rayada kora maako ru mo Ananiya ëdi atayi zi mo ehe

i'di kala ni do mo, here zi mo bi kongö löhu."

¹³ Ananiya aya'ba do mo iya henye, "Yere, vîdi kayo ayadanni zi ma, kö'du kyënyë mati kora nenyega o'do zi vîdi laka 'bëyi mî Yerusalema. ¹⁴ Kinye mo ayi kalakonda aba kazi kyedree 'ba vo karase zi kîri vîdi biya mati ëdinni ru yî ko'jo."

¹⁵ Yere iya zi Ananiya henye, "I'bë, minzi mo ku zi ko'do mo zi yada ru ma zi tu'dëe, yeree, ehe vîdi 'ba Yiserele. ¹⁶ Ma na bi da ma ma kayada zi mo hala mo aki'ja riti ga kö'du ru ma." ¹⁷ Ananiya i'bë ehe ödu mî loko mati Sawolo ëdi lima 'domo. Ananiya i'di kala ni do mo ehe iya henye, "Öndu Sawolo, Yere Yësu ra utu ma. Mo ra kpa alaya zi yî da gëri tayi 'bëyi kinye ne. Mo omba yî zi bi kongö löhu, ehe zi koso ndo Lawo Laka aba." ¹⁸ Truku'du wa maako kaa oko kyanze alëpi ta komo Sawolo, ehe mo o'bo bi kongö löhu. Mo ënyi riyë abapatisi mo. ¹⁹ Here mo onyo wa, ro mo akyigö.

Sawolo ayëti kö'du mî Damasika

Sawolo alima ko'do maakowe aba vo lö'böwë 'ba Yere ëti mî Damasika. ²⁰ Kandi mo i'bë mî bi 'ba mötuwë ayeto yëti zi vîdi henye, Yësu ra Wisi 'ba Wiri. ²¹ Vîdi biya ma owonni Sawolo, na rakaga ehe iyanni henye, "Anza dë kora nenyega ra ëdi riti ki'di zi vîdi ma alimanni mî Yerusalema, mati ëdinni

amötu mi ru 'ba Yësu? Mo ayi dë kinye zi kîri zë ehe koba zë zi kyedree 'ba vo karase?" ²² Sawolo ayëti kö'du kyigö aba. Yude ma alimanni mi Damasika, mo o'do zë na rakaga mati mo ayonzö zi yada zi zë Yësu ra Korisito.

²³ Yaa kya zë maakowe o'donni mala zi Sawolo kofo, ²⁴ mora mo i'ja. Mo ayolo zë ëdinni ga ha resi 'ba gawo ne kongö kadra ehe yondö aba zi mo kofo. ²⁵ Yondö maako aba, vo lö'böwë Sawolo izanni mo akaño mi бага kyedre ta da tëri.

Sawolo mi Yerusalema

²⁶ Mati Sawolo okö mi Yerusalema, ayonzö zi rë ni droko vo lö'böwë ëti. Mora zë biya na tere, ga kö'du zë omani dë mo vo lö'bö ma tinyö ra. ²⁷ Here Baranaba akonyi mo, oba mo zi vo lituwë. Mo ayada hala Sawolo ongo Yere, ehe hala Yere ame'do zi mo. Baranaba iya kpa henye, mati Sawolo ëdi mi Damasika, mo ame'do kazi tere mi ru 'ba Yësu. ²⁸ Sawolo alasi na dangölö vo lö'böwë ëti mi Yerusalema, ehe ayada kö'du 'ba Yere zi vidi biya. ²⁹ Mo 'duwi hë nni wasa Yude ma ëdinni me'do mi ha 'ba Girigi, ehe zë ombanni zi mo kofo. ³⁰ Mora vo lö'böwë i'janni kö'du nenyë, ehe obanni Sawolo zi Kasariya. Ani zë utunni mo zi Tasisi.

³¹ Here kanisa mi Yudiya, Galilaya, ehe Samariya yaanya aba ku mi kadra 'ba rakyëyi, ehe ayinni na kyigö,

ehe Lawo Laka akonyi zë zi tövu ehe zi tere Wirî.

Petero ako'jo Anisi

³² Mati Petero ëdi alasi ta ga bi ne biya, mo i'bë zi vo lö'bö lake ma alimanni mi gawo 'ba Liyida. ³³ Ani mo i'ja kora maako ru mo Anisi, mo na rakö, kö madomowota mi sora ö'bo dë zi lasi. ³⁴ Petero iya zi Anisi henye, "Yësu Korisito ako'jo yi ku! Ænyi riyë, ehe aköku agburuku 'bëyi ne." Kandi mo öro riyë. ³⁵ Vidi biya mi Liyida ehe Saröngö ongönni Anisi, ayinni na vo lö'böwë ga Yere.

Petero injë Doroka tëmi koli

³⁶ Mi Jöpa mbara vo lö'bö maako, ëdi ru mo Tabita. Ru mo ha Girigi aba Doroka. Mo ëdi 'duwi kö'du laka kö'do zi vidi ehe zi vo leriye. ³⁷ Mora mo alëpi na kö ehe oli. Zë akakanni rö mo, i'dinni mo mi lokotö. ³⁸ Jöpa anza dë na köwo ta ra Liyida, ehe vo lö'böwë owonni Petero ëdi ani. Zë utunni vidi kora riyö zi kiya zi mo, "Akö, ayi ze aba kandi ëzë atö'bo!" ³⁹ Kandi Petero i'bënni zë ëti. Vidi kora nee obanni Petero riyë mi lokotö. Mbara lu'bë kayo ëdinni ani akudu. Zë ayadanni zi mo bonge mati Doroka ëdi ako'do mo gba na didi.

⁴⁰ Tapëti Petero utu vidi ku biya yaga ta loko, ödro da omo ni akaño, amötu. Here ofö rë ni zi yöku 'ba Doroka ehe iya henye, "Tabita, ënyi riyë!" Mbara ne ayëhu komo

nĩ. Mati ongɔ Petero, mo alima riyë. ⁴¹ Petero iri mo kala nĩ aba akonyi mo da ndi mo. Petero ako'jo mbara lu'bë nee ehe kya 'ba vo lö'bö laka maakowe, ayada zi zë Doroka ënyi ku na didi tẽmi koli. ⁴² Vidi biya mi Jopa mati owonni kɔ'du ma o'dɔ rë nĩ ne, ma kayo tẽmi zë omanni mi Yere. ⁴³ Petero alima mi Jopa kɔ'do kayo aba mi liɔ 'ba kora maako ru mo Simona, vo wana kɔ'jɔ ra.

10

Petero Koronliyö aba

¹ Mi Kasariya kora maako ëdi ani ru mo Koronliyö, mo vo da kanya lamikölö 'ba Roma ako'jo "Gboko tẽmi Italiya." ² Koronliyö kora 'ba yëni ra, mati ere Wiri ehe vidi biya 'bëni ëti. Mo i'di kɔhi kyɔ zi vo leriye, ehe 'duwi amötu zi Wiri. ³ Kadra wota tapëti kadra kutë, Koronliyö ongɔ rayada kazi Wiri. Mo ongɔ malayika kazi Wiri ëdi tayi zi mo, ehe kɔ'jo mo ru aba, "Koronliyö."

⁴ Koronliyö na rakaga, mati mo ongɔ bi da malayika. Here, mo ako'jo kɔ'du iya henye, "Yere, a'di ra kɔ'du nenyë biya gɔ mo?" Malayika aya'ba do mo iya henye, "Wiri owo mötu 'bëyi ku, ehe ayɔlo waki'di 'bëyi zi vo leriye ne ku. ⁵ Yaanya aba utu vidi kora maakowe Jopa, zi kora maako ru mo Simona Petero. ⁶ Mo ëdi alima kora maako aba vo liko kɔ'dɔ ru mo Simona, mo

alima mi liɔ ma kara ha ranga." ⁷ Tapëti kɔ'du nenyë kiya, malayika i'bë wëni. Koronliyö ako'jo riyö vo kalima 'bëniyë ehe vo kanya kölö 'bëni ma ëdi Wiri mötu. ⁸ Mo iya ga kɔ'du ne biya zi zë, ehe utu zë Jopa.

⁹ Kadra kutë mi kɔ'do ma ta gɔ mo, mati kora nenyë ëdinni ku tayi kara Jopa, Petero i'bë ku riyë komo lembe amötu. ¹⁰ Mati zë ëdinni wakonyo kɔ'jɔ, mo na o'bo, omba zi wakonyo, mora mo ongɔ rayada kazi Wiri. ¹¹ Mo ongɔ komoriyë ayëhu rë nĩ, ehe wa maako ayi akaɔo kaa mbili bongo kyedre bi golo'bo sowo ëni aba. ¹² Mi mo dakyinë ngötu biya, ngötuwë 'ba liɔ, wateleë, ehe aliye. ¹³ Gu iya zi mo henye, "Petero, ënyi riyë! Ofo nenyë, ehe onyo zë."

¹⁴ Mora Petero iya henye, "Yere, mɔ'bo dë kɔ'do mo, gba monyo wa maako na ti'da, ehe anza dë na laka zi konyo." ¹⁵ Gu ame'do zi mo löhu, "Ëzë Wiri o'dɔ wa maako ku ɔbala, iya dë henye, anza dë na laka zi konyo." ¹⁶ Nenyë o'dɔ rë nĩ da wota, gba kazi mbili bongo ne truku'du koba hulëhu komoriyë.

¹⁷ Mati Petero gba sösu mi me'do nenyë a'di, kora ma Koronliyö utu zë ne, ayi ɔronni ha loko 'ba resi. I'janni gëri liɔ 'ba Simona ku, ¹⁸ ehe ako'jonnĩ kɔdo here ne Simona Petero ëdi alima ani.

19 Mati Petero ëdî gba kö'du ma o'do rë nî ne sösü, Lawo iya zi mo henye, “Kora wota ëdinnî kinye bi koma kö'du yî. 20 Kandi i'bë akaŋo, ehe i'bë zë ëti. Asösü dë, ma ra mutu zë.” 21 Petero i'bë akaŋo iya zi kora nee henye, “Ma ra ëdiyë akoma. Ayiye ga a'di?”

22 Zë aya'bannî da me'do iyannî henye, “Vo da kanye Koronöliyö ra utu ze. Mo kora laka ra, mo amötu Wirî, ehe vidî biya 'ba Yuda ombannî mo. Malayika laka 'ba Wirî ra ayada zi Koronöliyö zi kutu litu zi yî, here mo atö'bo kowo a'di ra zi yî kiya.” 23 Petero ako'jo zë zi ko'do ani. Mî ko'do vere, Petero ehe kya 'ba vo lö'böwë mî Jopa i'bënnî kora mati ayinnî kazi Koronöliyö ne ëti.

24 Mî ko'do vere aba zë okönnî mî Kasariya bi ma Koronöliyö ëdî bi zë kisi. Mo ako'jo karo 'bëniyë ehe aboka ma kare. 25 Mati Petero oko, Koronöliyö amëtë mo, here mo alodrö burutu Petero, ehe ayeto mo yeto. 26 Mora Petero injë mo, ehe iya henye, “Oro riye! Ma anza dë ndra ta da vidî köndu.”

27 Mati Petero ödu loko, mo ëdî gba me'do Koronöliyö aba, vidî kayo ëdinnî ani. 28 Petero iya zi zë henye, “Ayole ku laka, ze Yude kö'du kî'dî 'beze ila ze dë zi wa maako kö'do vidî maako ëti, mora Wirî ayada zi ma, mo asösü dë vidî maako ëdî na ti'da mandere anza na laka. 29 Mati utuwë

zi ma zi tayi kinye, mayi ku. Yaanya aba momba zi yolo kö'du a'di utu litu ga ma?”

30 Koronöliyö aya'ba do mo iya henye, “Ko'do sowo alaga ëdî kaa kadra wota 'ba hutaga, mëdî amötu liŋo. Truku'du kora maako usu bongö kanyi oro da komo ma. 31 Mo iya henye, ‘Koronöliyö, Wirî owo mötu 'bëyi ku ehe mo ayolo waki'dî 'bëyi zi vo leri ku. 32 Yaanya aba utu litu mî Jopa zi Simona Petero. Mo ëdî na yingö mî liŋo 'ba Simona vo liko kö'do, alima kara ha ranga.’ 33 Mutu litu kandi gë yî, ehe ëdî da kö'du komba laka aba zi yî tayi ne. Ze biya dëdî kinye da komo Wirî zi kowo a'di akiya.”

Me'do 'ba Petero

34 Petero ame'do henye, “Yaanya aba ma yolo ku Wirî o'do lövo vidî biya kölö. 35 Wirî na rakyenyi vidî ma ere nî, ehe o'do wa ma lake. 36 Ayole kö'du kise mati Wirî i'dî zi vidî 'ba Yiserele, mati mo utu Yësu Korisito, Yere 'ba vidî biya, zi rakyëyi kî'dî zi zë. 37 Ayole ku wa mati o'do rë nî, ta bi ne biya mî Yudiya. Ayeto biya mî Galilaya, tapëti Yowani ayada biya zi vidî bapatisi. 38 Wirî i'dî Lawo Laka ehe kyigö zi Yësu tëmî Nazereta. Mo ëdî Yësu aba, mati mo alasi toko kö'du laka kö'do, ehe vidî ko'jo aba, zë ma hu kyigö 'ba Satani. 39 Ze biya dongö wa ma o'do 'dö mî Yuda ehe mî Yerusalema. I'dî Yësu zi koli da taka,

40 mora ko'do wota aba yaa, Wiri injë mo na didi, ehe o'do mo zi kongo. 41 Anza vidi biya ra ongo mo, ze ra nje dongo mo, wakonyo ehe wakuwë mo aba tapëti tënyï 'bomo tëmï koli. Ze ra Wiri inzi zi yada kö'du mo zi vidi maakowe. 42 Wiri ayada zi ze zi yöyö zi vidi henye, Yësu ra inzi mo ku zi yurë 'ba didi yöku ëti kiyä. 43 Nëbi biya iyanni henye, vidi biya ma ëdinni koma aba mi Yësu, akila kö'du kyënyë 'bëzë ne mi ru mo."

Tu'dë irinni Lawo Laka

44 Mati Petero ëdi gba ame'do, Lawo Laka ayi da vidi ma ëdi mbili nni koze ne. 45 Kya 'ba vo kome ma nbete, mati ayinni Petero ëti, zë na rakaga ga kö'du Lawo Laka i'di ku zi tu'dëë, 46 ga kö'du zë owonni tu'dë ëdinni ku me'do mi ha mënzë maakowe Wiri yeto aba. Here Petero iya henye, 47 "Tu'dë nenyee i'di Lawo Laka ku zi zë, kpa kaa dëdi mo aba. Ma yolo ku vidi maako o'bo dë ze yata ta bi zë bapatisi." 48 Petero i'di kö'du zi zë bapatisi mi ru 'ba Yësu Korisito. Here zë ako'jonnï ho mo zi lima rë nni ko'do tisi aba.

11

Petero mi kutë vo lö'böwë mi Yerusalema

1 Vo lituwë ehe vo lö'böwë mi Yudiya owonni henye tu'dëë ombanni da kö'du kise 'ba Wiri ku. 2 Here mati Petero ayi Yerusalema, kya vo kome nbete ayeto hë nni

wasa mo aba, 3 zë iyanni henye, "Yi alima na yingö mi lijo 'ba tu'dëë, ehe onyo wa kpa zë ëti!"

4 Here Petero ayada kö'du ma o'do rë ni, iya henye, 5 "Mëdi mi gawo 'ba Jopa ehe mëdi amötu, mati mongo rayada kazi Wiri. Mongo komoriyë ayëhu rë ni, ehe wa maako kaa mbili bongo kyedre iri ta bi golo'bo 'bomo sowo tayi akaño zi ma. 6 Mati mongo bi mi mo, ngötuwë 'ba lijo, ngötu mökuwë, watelee, ehe aliye. 7 Mowo gu iya zi ma henye, 'Petero, ënyï riyë! Ofo nenyee, ehe onyo zë.' 8 Mora miya henye, 'Yere, mo'bo dë ko'do here, gba monyo wa maako mati ëdi na ti'da ehe mandere anza na laka zi konyo ne dë."

9 Gu ta komoriyë ame'do zi ma löhu, iya henye, 'Ezë Wiri o'do wa maako ku nbala, iya dë henye, anza dë na laka zi konyo.' 10 Nenyee o'do rë ni da wota, gba kazi koba mo biya löhu komoriyë. 11 Truku'du kora wota tëmï Kasariya onni komo loko mati mëdi alima 'domo. 12 Lawo Laka ayada zi ma ti'bë zë ëti ehe kazi kö'du sösu. Here öndu mi Yësu modaka i'bënni ma aba, ehe dödu mi loko 'ba kora nenyee. 13 Mo ayada zi ze malayika alaya zi ni, iya henye, 'Utu vidi maako Jopa zi kora maako ru mo Simona Petero, 14 mo akayada zi ye hala yi ehe vidi biya mi lijo 'bëyi akayomö."

15 “Tapëti ma yeto me'do, i'di Lawo Laka zi zë, kaa mati Lawo Laka i'di zi ze biyeto aba. 16 Ma sösü me'do 'ba Yere, iya henye, 'Yowani abapatisi wini aba, mora ak-abapatisiye Lawo Laka aba.’ 17 Wiri i'di zi tu'dë naniye kpa waki'di mati mo i'di zi ze, mati di'di koma 'beze mi Yere Yësu Korisito. Hala ma kayata Wiri?” 18 Mati zë owonni Petero iya nenye, oronni ta bi hë nni wasa, ehe ayetonni Wiri yeto, iyanni henye, “Wiri yaanya aba o'do tu'dëe ku dë nni koto zi ni, ehe i'di didi ku kpa zi zë.”

Kanisa mi Atiyoko

19 Kya 'ba vo lö'bö 'ba Yere maakowe apere rë nni ga kö'du 'ba wayaza ma ayeto kofo 'ba Setifano aba. Zë i'bënni kowo kaa Ponisiya, Seyipurusu, ehe Atiyoko. Zë ayadanni kö'du kise ne nje zi Yude. 20 Kya 'ba vo lö'bö maakowe temi Seyipurusu ehe Sirënë i'bënni Atiyoko ehe ayetonni yada zi vidi 'ba Girigi kö'du yöyö laka ne ga kö'du 'ba Yere Yësu. 21 Kyigo 'ba Yere edi zë aba, ehe vidi kayo oto dë nni zi Yere, ehe omani mi mo.

22 Kö'du yöyö ma o'do rë ni ne, oko zi kanisa mi Yerusalema, ehe zë utunni Baranaba Atiyoko. 23 Mati Baranaba oko ani, ehe ongo hala Wiri i'di kö'du lake ku zi zë. Mo na rakyenyi, ehe mo alenze zë zi limanni koma aba mi Yere biya di'di nni aba. 24 Baranaba mo kora laka 'ba koma kyedre aba, ehe oso mo ndo Lawo

Laka aba. Vidi kayo oto dë nni zi Yere.

25 Here Baranaba i'bë Tasisi Sawolo koma. 26 Mati mo i'ja Sawolo, ika mo Atiyoko. Ani zë adrokonni rë nni kanisa eti koo kolo, ehe ayandi vidi kayo. Ani mi Atiyoko vo lö'böwë 'ba Yere dagba ako'jo Korisito 'ba.

27 Mi kadra nenye aba, kya 'ba nëbi maakowe ta Yerusalema ayinni Atiyoko. 28 Ma kolo temi zë ru mo Agabusu. Wakonyi 'ba Lawo Laka aba, mo ayada kö'du iya henye, “Madöyi kyenyë atëdi temi damoku ne biya.” O'do rë ni mi kadra ma Kulidasi ra na yere. 29 Vo lö'bö ma edinni mi Atiyoko ombanni zi kutu wakonyi maako zë ato'bönni zi önduwë mi Korisito ma edinni mi Yudiya. 30 Here zë inzinni Baranaba ehe Sawolo zi koba waki'di 'bënni zi vo dagbe 'ba vo lö'böwë mi Yerusalema.

12

Heroda ayaza vo kome

1 Mi kadra nani, Yere Heroda ayaza kya vidi 'ba kanisa. 2 Mo i'di kö'du zi vo kanye zi da Yemisi öndu 'ba Yowani kikyë kulu aba. 3 Mati Heroda ongo nenye o'do vidi 'ba Yude na rakyenyi, mo iri Petero mi kadra karama 'ba mangolobö kazi langa. 4 Mo i'di Petero mi kamba, ehe i'di kö'du zi vo kanya gboko sowo zi go mo kongo. Heroda o'do mala zi mo ki'di bi 'ba vurë, komo vidi kayo tapëti karama 'ba laga 'ba

koli. ⁵ Mati Petero ëdi na sesi mi kamba, vidi 'ba kanisa oronni de ta bi 'ba motu zi Wiri ga ko'du mo.

Ayasi Petero na dangölo temi kamba

⁶ Gba ta komo yondo zi Petero ki'di bi 'ba vure, mo edi ako'do, ehe ida mo nyori riyö aba mi kutë vo kanya riyö. Vo kanya riyö maakowe edinni ha loko ma ödu mi kamba ne kongö. ⁷ Truku'du malayika kazi Yere alaya, ehe bikanyi ayanyi bi toko mi kamba. Malayika ne isa Petero ta dakapa mo, ehe aliro mo riyë. Here mo iya henye, "Kandi! Enyi riyë!" Nyori alëpinni ta kala mo, ⁸ ehe malayika ne iya zi mo henye, "Enyi, usu bongö rë yi, ehe usu kamoka 'beyi." Petero o'do ko'du ma ayada zi ni. Here malayika iya henye, "Yaanya aba usu bongö alikölu 'beyi, ehe usu ga ma."

⁹ Petero i'benni malayika aba, mora mo asösu ko'du ne wiri ra isi ni. ¹⁰ Zë i'bë alaganni gboko riyö 'ba vo kanye, ehe mati ayinni ha resi 'ba kahi zi gawo kyedre, ayëhu rë ni na bi de ni. Zë i'benni yaga, ehe mati edi ti'benni ta da geri, kandi malayika alaya de. ¹¹ Mati Petero ayölo ko'du ma o'do rë ni ne, mo iya henye, "Yaanya aba ma yölo ku Yere ra utu malayika eni zi yomo ma kazi Heroda, ehe kazi wa biya vo dagbe 'ba Yude asösunni zi ko'do zi ma."

¹² Here Petero i'bë zi lijo 'ba Mariya, ma 'ba Yowani Marako. Vo lö'böwë 'ba Yere ayinni ga bi kölo ani, ehe edinni amötu. ¹³ Petero akökö ha resi, ehe vo kalima mbara maako ru mo Roda, ayi ha loko zi do mo ya'ba. ¹⁴ Mati mo owo gu Petero, mo rakyenyi aba ndra, mo ayëhu ha resi de. Mo aho hulëhu loko, ehe iya zi vidiyë henye Petero edi atorö ani. ¹⁵ Mora vidi biya ayadanni zi mo, iyanni henye, "Yi vo nökyi." Mora mo zo kiya henye, ne Petero ra. Here zë iyanni henye, "Ne malayika omo ra."

¹⁶ Petero zo kökö, le mi ndundu mo zë ayëhunnii ha resi. Zë ongönni mo ehe zë na rakaga. ¹⁷ Petero ame'do kala ni aba zi zë zi törönni ti. Mo ayada hala Yere ika ni yaga temi kamba. Mo iya kpa henye, "Ayade zi Yemisi ehe zi öndu maakowe ko'du ma o'do rë ni ne." Tapëti mo, mo ila bi nani ehe i'bë bi maako.

¹⁸ Mi damindö vere, vo kanya ma edinni bi kongö rasösu kyedre aba, ehe rakaga aba ko'du a'di oko zi Petero. ¹⁹ Heroda i'di ko'du zi vo kanya 'beniyë zi mo koma, mora du ijanni mo de. Here mo ako'jo ha vo kanye, ehe i'di zë zi kofo. Tapëti nenyë, Heroda ila Yudiya i'bë zi lima mi Kasariya yaa.

Koli 'ba Heroda

²⁰ Heroda ehe vidi 'ba Tiyere ehe Sidoni na kamo oka ma kölo maako aba.

Here gboko tëmì zë i'bënni Balatusu kongɔ, ma kōlō tëmì vidi kyedre mi turu 'ba Heroda. Zë alëlunni da Balatusu henye nombanni zi rakyëyi ko'do mi kutë gawo 'bëzë ehe Heroda, ga kō'du dakaŋo 'bëzë i'ja wakonyo 'bëni ta bi ma Heroda na vo do mo.

²¹ Mi kadra ma zë ombanni do mo, Heroda ayi usu rë ni mi bongo 'ba yere. Mo alima da kyiti 'ba vurë ëni. ²² Vidi agbögbö hë nni iyanni henye, "Ame'do ndra kaa Wiri ta da vidi kora!" ²³ Kandi malayika kazi Yere otra mo akaŋo, ga kō'du mo oba wakoro 'ba Wiri. Kuruwë onyonni Heroda ehe oli.

²⁴ Kō'du kise 'ba Wiri zo rë ni pere. ²⁵ Tapëti Baranaba ehe Sawolo o'donni loo ma utu zë zi ko'do mo ne ku, a'banni Yerusalem, ehe obanni Yowani Marako kpa nni aba.

13

Baranaba ehe Sawolo

¹ Mi kutë vidi 'ba kanisa 'ba Atiyoko nëbi maakowe ehe vo komoyandiye ëdinni. Zë ra Baranaba, Simiyono ako'jo kpa Nigara, Lusiyosi tëmì Sirënë, Manani mo aboka 'ba yere Heroda ma kara, ehe Sawolo. ² Mati zë ëdinni Yere yeto ehe ha koro, Lawo Laka iya henye, "Inziye Baranaba ehe Sawolo zi loo mati minzi zë zi ko'do." ³ Here tapëti ha koro ehe mötu, zë i'dinni kala nni dë zë, ehe utunni zë da gëri 'bënni.

Baranaba ehe Sawolo mi Seyipurusu

⁴ Lawo Laka utu Baranaba ehe Sawolo zi Selesiya, ehe ta ani zë i'bënni da rutu 'ba Seyipurusu. ⁵ Zë okonni Salamisi, ayetonni kō'du kise 'ba Wiri yëti mi bi 'ba mötuwë 'ba Yude. Yowani Marako ëdi zë aba kaa vo wakonyi. ⁶ Baranaba ehe Sawolo umunni da rutu zi Papahosi. Ani zë i'janni kora maako tëmì Yude, ru mo wisi 'ba Yësu. Mo vo möri ehe nëbi vo ndondo. ⁷ Mo o'do loo kpa zi Serigisu Pawolosi, yere 'ba rutu ne.

Serigisu Pawolosi, vo kō'du yolo, omba zi kowo kō'du kise 'ba Wiri, ehe mo utu litu kō'du Baranaba ehe Sawolo. ⁸ Mora Barayësu vo möri, ru mo maako Elimasi, awasa kō'du 'bëzë ne. Mo ayonzo zi yere sesi kazi koma mi Yësu. ⁹ Here Sawolo, ru mo maako kpa Pawolo, oso ndo Lawo Laka aba, mo ongo bi mbiyi da Elimasi ¹⁰ ehe iya henye, "Yi wisi 'ba Satani! Yi vo ndondo ehe vo wehe 'ba kō'du laka. Ndala aba, atoro ta bi me'do kyënyë kiya ra gëri tinyö 'ba Yere? ¹¹ Yere omba ti'bë riti ki'di zi yi, yi ko'do yaa na vo komoköndu. O'bo dekpe zi bikanyi 'ba kadra kongo."

Kandi komo kora ne ayöfu matutu köndu aba, ehe mo i'bë toko vidi maako koma zi ni gaga kala aba. ¹² Mati yere ongo kō'du mati o'do rë ni ne, mo rakaga aba mi kō'du yandi ga kō'du 'ba Yere ne. Here mo oma mi Yere.

Pawolo ehe Baranaba mi Atiyokɔ Pisidiya

¹³ Pawolo ehe oka maakowe ëti ilanni Papahosi ehe i'bënni zi Paga mi Pambaliya, mora Yowani Marako ila zë i'bë hulëhu mi Yerusalema. ¹⁴ Koo zë ne i'bënni dagba kazi Paga zi Atiyokɔ mi Pisidiya. Here mi ko'do 'ba ralawo aba zë i'bënni mi bi 'ba mötu ehe alimanni akaŋo. ¹⁵ Tapëti ko'du ko'jo tëmi ko'du ki'di ehe wayöruwë 'ba nëbiyë, vo dagbe utunni vidi maako zi yada zi Pawolo ehe Baranaba henye, "Aboka me, ezë ëdiyë ko'du maako aba zi kiya mati akakonyi vidi, iye."

¹⁶ Pawolo ënyi riyë. Mo o'do kala ni, ehe ame'do, iya henye, "Vidi 'ba Yiserele, ehe vidi maako 'ba tu'dëe kpa mati ëdinni mötu Wirï, oze mbili ye. ¹⁷ Wirï 'ba Yiserele inzi zutu 'beze, ehe mo ila vidi 'beze kaa vo leze mati ëdi alimanni Ezipeto. Ani mo o'do zë na kyigo. Here kyigo gara 'bëni aba, mo ayasi zë yaga. ¹⁸ Koo 'butësowɔ mo ongo gë zë mi da lipi. ¹⁹ Tapëti mo ayaŋa tu'dë madomorïyö mi Kanana, mo i'di dakaŋo 'bëzë zi vidi 'bëniyë kaa drivu. ²⁰ Nenye o'do rë ni iri koo lamisowɔ 'butëmuyi."

"Tapëti kadra nani, Wirï i'di vidi 'beze na vo vurëe le mi kadra 'ba nëbi Samowe. ²¹ Here vidi ombanni yere. Wirï i'di zi zë Yere Sawolo, wisi 'ba Kisi ta daliŋɔ 'ba Benyïmona. Mo iri koo 'butësowɔ. ²² Tapëti Wirï

iri Sawolo, i'di Dawidi na yere pëti mo. Wirï iya ga ko'du mo henye, 'Dawidi wisi 'ba Jese ëdi kyinë 'ba vidi ma o'do ma ndra na rakyenyi. Mo o'do wa biya, mati momba mo zi ko'do.' ²³ Tëmi kozo 'ba kora nenye, Wirï ika vo wayomɔ Yësu zi Yiserele, kaa alömu."

²⁴ "Mora gba kazi Yësu ayi dë, Yowani ëdi ayada zi vidi biya mi Yiserele zi dë nni koto hulëhu zi Wirï ehe baptisi kiri. ²⁵ Mati loo 'ba Yowani ëdi ku kara zi rë ni kinde, mo iya henye, 'Asösu 'be ma eyi ra? Manza dë vidi mati ëdiyë bi mo kisi. Owowe mo ëdi tayi. Mo atayi 'da, ehe manza dë laka zi kamoka omo kinga.' "

²⁶ "Öndu me, kozowe 'ba Abarayama, tu'dëe biya mati ëdinni kinye Wirï mötu, ko'du kise 'ba wayomɔ nenye utu zi ze. ²⁷ Vidi 'ba Yerusalema ehe vo dagba 'bëzëe ayolönni dë eyi ra Yësu. Mandere zë ayolönni kpa dë mi me'do 'ba nëbiyë mati ëdi ako'jonnï mi ko'do 'ba ralawo biya. Zë o'dönni me'do 'ba nëbiyë ayi ku tinyö vurë kikyë aba ra Yësu. ²⁸ Gbi le ezë i'ja ko'du maako dë le zi Yësu ki'di zi kofo, zë nduwë ha Pilato ko'jo zi mo kofo. ²⁹ Tapëti o'dönni wa mati nëbiyë ayörunni ko'du Yësu, oba mo akaŋo ta da taka ehe i'di mi ogo."

³⁰ "Mora Wirï injë mo tëmi koli. ³¹ Ko'do lakyi aba Yësu alaya zi vidi mati i'bënni mo aba tëmi Galilaya

zi Yerusalema. Yaanya aba
 ëdinnî kö'du mo yada zi vîdî
 'bezee. ³² Ze kinye zi yada
 zi ye kö'du yöyö. Wa mati
 Wîrî alömu zi zutu 'bezee,
³³ na ko'do, yaanya aba mo
 o'do ku zi ze Yësu kinjê aba
 zi didî. Èdî kaa Wayeto 'ba
 Dawidi ma riyö iya henye,
 'Yi wisi ama ra,
 ndenye mayi ku na 'Bu yî.' ”

³⁴ “Wîrî injê Yësu tëmî koli
 ehe ila ida ro mo dë zi teñe.
 Èdî kaa Wîrî iya,

'Ma ki'dî zi yî wa laka mati
 ma lömu zi Dawidi.'

³⁵ Ehe mî Wayeto 'ba Dawidi
 maako iya henye,

'Ila vîdî laka 'bëyi ne dë zi
 teñe mî ogo.'

³⁶ Mati Dawidi ëdî gba na
 didî, mo oro Wîrî. Here
 tapëtî mo oli, usu mo mî ogo
 'ba zutu 'bomowe, ehe ida ro
 mo eñe. ³⁷ Mora vîdî mati
 Wîrî injê tëmî koli, ida ro mo
 eñe dë.”

³⁸ “Aboka me, kö'du kise
 ne ëdî henye, Yësu akila
 kö'du kyënyë 'be! ³⁹ Kö'du
 ki'dî 'ba Mosa o'bo dë e ko'do
 tinyö tëmî kö'du kyënyë 'be
 biya. Mora vîdî ma ëdî koma
 aba mî Yësu, Wîrî ako'do mo
 tinyö. ⁴⁰ Èdiyë komokandi
 aba kazi, kö'du ma nëbî
 iyannî ne mo'do rë nî dë zi
 ye. Zë iyannî henye,

⁴¹ 'E vîdî ma o'de lasa ra
 Wîrî,

ëdî rakaga aba ehe akoli.

Ma ko'do wa maako mî
 kadra 'be,

o'be dë zi koma,

ëzë vîdî maako ayada le zi
 ye.' ”

⁴² Mati Pawolo ehe Baran-
 aba ëdinnî ku bi 'ba mötu
 'ba Yude kila, vîdî alen-
 zennî zë zi kiya kyö kö'du
 kölö nenyee ko'do 'ba ralawo
 vere aba. ⁴³ Tapëtî mötu,
 Yuda kayo ehe tu'dë kayo ma
 ëdinnî Wîrî mötu ne, i'bënnî
 zë ëtî. Pawolo ehe Baranaba
 alenze zë biya zi lima mî
 rakyëyi 'ba Wîrî.

⁴⁴ Mî ko'do 'ba ralawo
 vere, vîdî biya 'ba mî gawo
 ayinnî zi kö'du kise 'ba
 Yere kowo. ⁴⁵ Mati Yude
 ongönnî vîdî kayo nee, zë
 na mikumbë. Zë alidinnî

Pawolo ehe ame'donnî na
 kyënyë ra kö'du biya mati
 mo iya ne. ⁴⁶ Mora Pa-
 wolo ehe Baranaba kazi tere
 iyannî henye, “Domba zi
 yada kö'du kise 'ba Wîrî

zi ye, gba kazi yada zi
 vîdî maakowe. Mora ombe
 kö'du kise ne dë! Nenyë
 ayada henye, ombe didî ma
 ñburu ñburu ne dë. Yaanya
 aba dëdî tî'bë zi tu'dëë.
⁴⁷ Yere i'dî kö'du zi ze henye,
 'Mî'dî yî kinye kaa bikanyi
 zi tu'dëë, zi koba wayomo
 'ba Wîrî zi vîdî mî dakaño
 biya.' ”

⁴⁸ Kö'du kise nenyë o'do
 tu'dëë na rakyenyi, ehe zë
 ayetonnî me'do 'ba Yere.
 Vîdî biya ma inzi ku kö'du
 didî ma ñburu ñburu, here
 omannî mî Yere. ⁴⁹ Kö'du
 kise ga kö'du 'ba Yere apere
 rë nî biya mî dakaño nenyë.

⁵⁰ Mora Yude i'bënnî zi
 mbara kyigo ma erennî
 Wîrî, ehe kora vo dagbe
 'ba gawo. Zë ofönnî zë
 na kyënyë ra Pawolo ehe
 Baranaba, ehe ayetonnî zë

yaza. Zë orenni zë yaga tëmi kapa 'ba dakaŋo nenyë.
⁵¹ Pawolo ehe Baranaba akyto durufu 'ba ga bi nani ta ndi nni, ehe i'bënni dagba zi Yikoniyömu. ⁵² Mora vo lö'böwë 'ba ga ndi Yësu biya na rakyenyi, ehe osonni ndo Lawo Laka aba.

14

Pawolo ehe Baranaba mi Yikoniyömu

¹ Pawolo ehe Baranaba ame'donni mi bi 'ba mötu mi Yikoniyömu, ehe Yuda kayo ehe tu'dë kayo omani mi Yere. ² Mora Yuda ma ombanni dë koma mi mo, o'donni tu'dë maakowe na kamo ehe ofo rë nni na vo wehe ra önduwë mi Korisito. ³ Pawolo ehe Baranaba alimanni ani kadra konda aba, me'do kö'du 'ba Yere kazi tere, ehe Yere i'di kyigo zi zë, zi kö'du koro kö'do ehe rakaga, mati akayada kö'du kise 'ba rakyëyi ëdi tinyö. ⁴ Vidì mi gawo 'ba Yikoniyömu ayolönni dë a'di zi sösu. Kya maakowe omani mi gboko 'ba Yude ehe maakowe omani mi vo lituwë.

⁵ Ndundu mo aba, tu'dë maakowe ehe Yude, bi kölo vo dagba 'bënni ëti, ombanni mala kö'do zi kö'do zë na kyënyë ehe zë ku'du yitö aba brua. ⁶ Mati Pawolo ehe Baranaba ayolönni wa ma ëdi rë ni kö'do, zë ahonni mi dakaŋo 'ba Lëyikoniya, ani mi gawo 'ba Liyisitra ehe Dëbë ehe bi ma kara dakapa dakaŋo ne. ⁷ Ani zë nduwë kö'du yöyö laka ne yëti.

Pawolo ehe Baranaba mi Liyisitra

⁸ Mi Liyisitra, kora maako ëdi ani o'jo mo na ndi keŋe ehe o'bo dë zi lasi. ⁹ Kora ne ëdi mbili ni koze da me'do 'ba Pawolo. Mati Pawolo ongo mo ëdi koma aba mi Yësu zi kö'jo, ¹⁰ mo agbögbö hë ni iya henye, “Ënyï riyë!” Kora ne öfu riyë ehe ayeto lasi toko. ¹¹ Mati vidì kayo ne ongonni wa ma Pawolo o'do ne, agbögbö hë nni yaga mi ha 'ba Lëyikoniya, iyanni henye, “Wiriyë ofonni rë nni ku na vidì köndu ehe ayinni ku akaŋo zi ze!” ¹² Vidì i'dinni ru da Baranaba, Zeyusi, ehe i'dinni ru da Pawolo Hemoso, ga kö'du mo ra ame'do. ¹³ Yëkëlu 'ba Zeyusi ëdi kara ha bi tödu zi gawo kyedre. Vo karasa 'ba Zeyusi ika ise ehe döruwë ha resi 'ba gawo kyedre, ga kö'du mo ehe vidiyë ombanni zi ki'di wakumu zi zë.

¹⁴ Mati Pawolo ehe Baranaba ayolönni kö'du nenyë, zë izanni böngö 'bënni ahonni mi kutë vidì kayo ne hë nni gbögbö aba henye, ¹⁵ “Ëdiyë kö'du nenyë kö'do ga a'di? Ze vidì könduwë ra kaa e. Dika ze kö'du yöyö laka ra zi ye here zi ye kila wiri mbiya ma kazi kö'du, ehe oto de zi Wirì ma didi, ma o'do komoriyë, dakaŋo, wini kyedre, ehe wa biya mi zë. ¹⁶ Mi kadra ma alaga, Wirì ila vidì ti'bënni mi gëri 'bënni, ¹⁷ mora mo ayada mo ëdi ani tëmi wa laka mati mo o'do. Wirì utu mirë ta komoriyë ehe o'do wa 'be mi yaka övu.

Mo i'di wakonyo zi ye ehe o'do di'di ye na rakyenyi.”
 18 Gbi le tapëti Pawolo ehe Baranaba iyanni nenyè biya, na kyigo zi zë yata vidì ta bi wakumu ki'di mo zi nni.

19 Kya 'ba Yude tëmi Atiyoko ehe Yikoniyömu ayinni, ofonni vidì kayo ne na wehe ra Pawolo. Zë otranni mo yitö aba ehe otönni mo yaga tëmi gawo kyedre. Asösunni mo oli ku, 20 mora mati vo lö'böwë atoto rè nni toko ra Pawolo, mo o'ro riyë ehe i'bë hulëhu mi gawo kyedre ne. Mi ko'do vere aba, mo ehe Baranaba i'bënni zi Dëbë.

Pawolo ehe Baranaba a'banni Atiyoko mi Siriya

21 Pawolo ehe Baranaba ayëtinni kö'du yöyö laka ne mi Dëbë ehe vidì kayo ayinni na vo lö'böwë. Here zë i'bënni hulëhu Liyisitra, Yikoniyömu, ehe Atiyoko.
 22 Zë akyigönni vo lö'böwë ehe alenzenni zë zi limanni mi koma. Zë ayadanni zi zë henye, “Da tödu ze Damöku 'ba Wirì tëmi rayaza kyedre.”
 23 Pawolo ehe Baranaba inzinni kyedree zi nni mi kanisa biya na kölö kölö. Here zë oro hë nni, amötunni, ehe i'dinni rënni zi Yere zi gë zë gaga, ma ëdinni koma aba mi Yere.
 24 Tapëti ti'bë kpuru Pisiya, ze ayinni Pambaliya, 25 ehe tapëti zë ayëtinni kö'du mi Paga, here zë i'bënni aka'zo zi Italiya.

26 Ta Italiya i'bënni zi Atiyoko mi Siriya. Ani vo lö'böwë kyere dagba i'dinni

zë zi Wirì gë zë kongö, mati ëdinni löö ko'do, yaanya aba löö inde rè ni ku. 27 Tapëti tokö mi Atiyoko, zë ako'jonnì kanisa bi kölö. Zë ayadanni zi vidì wa ma Wirì akonyi zë zi ko'do, ehe hala mo o'do zi tu'dëë zi koma. 28 Here zë alimanni ani vo lö'bö ëti mi kadra konda.

15

Ratoto mi Yerusalema

1 Vidì kora maakowe ayinni ta Yudiya zi Atiyoko ehe ayetönni yandi önduwë 'ba Korisito, iyanni henye, “Ayömo zë dë nje ëzë anbete zë ku kaa Mosa ayandi.”
 2 Pawolo ehe Baranaba awasa hë nni zë ëti. Here kanisa omba zi kutu Pawolo ehe Baranaba ehe vidì maakowe zi ti'bë Yerusalema zi me'do mi kö'du nenyè zi vo lituwë ehe kyedree mi Yerusalema.
 3 Here kanisa utu zë. Mati zë ëdinni ati'bë, zë i'bënni kpuru Ponisiya ehe Samariya, ehe ayadanni hala tu'dëë otö dë nni ku zi Wirì. Kö'du yöyö nenyè o'do önduwë biya na rakyenyi.

4 Mati kora ne ökönni mi Yerusalema, kanisa iri zë kalakyedre aba, ehe vo lituwë kyedree ëti. Pawolo, Baranaba ehe vidì ma ayinni zë ëti, ayadanni biya zi zë wa ma Wirì o'do kpuru kazi zë. 5 Here kya 'ba vo koma maakowe mati zë kpa Farasiye, zë öronni riyë iyanni henye, “Tu'dëë ma nbete zë, ehe morönni kö'du ki'di 'ba Mosa.”

6 Vo lituwë ehe kyedree atoto rë nni me'do mi kö'du nenyee. 7 Ame'donni kadra konda aba. Here Petero enyi riyë ehe iya henye, "Önduwë, ayole ku henye, kyere mi kadra ma alaga, Wirì inzi ma temi kutëe henye tu'dë akowonni ta dami'di ha ma kö'du yöyö laka ehe koma. 8 Wirì mati ayolo a'di ra edi mi di'di vidi biya, mo ayada mo omba zë ku, Lawo Laka ki'di aba zi zë, kaa mo i'di zi ze. 9 Wirì o'do zë dë kutu ta re ze. Mo o'do di'di zë nbala koma aba. 10 Yaanya aba, kö'du a'di ediyë yonzö Wirì, wa yeto ki'di gu vo lö'bö nenyee? Wakinjë nenyee ayeto ndra le ze ehe zutu 'bezee ö'bo dë kinjë. 11 Mora doma henye, akayomö ze waki'di 'ba rakyeyi aba kazi Yere Yësu, kpa kaa tu'dëe."

12 Vidi biya alimanni liwo mati owonni Baranaba ehe Pawolo ayadanni hala Wirì o'do kö'du koro, kyinë kyigö 'bëni, ehe rakaga zi tu'dëe kpuru kazi zë. 13 Tapëti zë indenni me'do ku, Yemisi iya henye, "Önduwë, oze mbili ye zi ma! 14 Simona ayada henye hala Wirì ayi mi kadra ma dagba zi tu'dëe, ehe o'do kya maakowe na vidi eni. 15 Me'do 'ba nëbiyë ida rë ni ku kö'du kiya 'bama aba. Edi na yöru,

16 'Ma kata'ba ehe kuvö löhu loko 'ba Dawidi ma alëpi.

Ma kuvö temi rayaña 'bomo ehe kö'jo mo riyë löhu,

17 here vidi ma onni ehe tu'dëe, mati ma kö'jo zi tedinni vidi 'bama, akomanni Yere.

Ma Yere ra, miya wa nenyee.

18 Ma ayada zë mi kadra ma alaganni kyere."

19 Here ma sösu dë da ki'di wakinjë yeto da tu'dëe, ma edinni ku dë nni kopi zi Wirì. 20 Da yöru ehe nje yada zi zë, anza dë zi konyo wa maako ma i'di ku zi wirì mbiye, anza dë zi ndoro kö'do, anza dë zi konyo ida 'ba ngötu maakowe mati uri gu mo, ehe anza dë zi konyo yama. 21 Ga kö'du ki'di 'ba Mosa ayëti ku mi gawo biya mi köö lakyi, ehe ta ga kö'do 'ba ralawo biya edi ako'jo mi bi 'ba mötu 'beze.

Waraga zi tu'dë ma edinni koma aba mi Yere

22 Vo lituwë ehe kyedree, ehe biya vidi 'ba kanisa ombanni zi kutu kya kora 'bënni maakowe zi Atiyoko zi ti'bënni Pawolo ehe Baranaba eti. Zë inzinni Sila ehe Yudasi, mati ako'jo kpa Barasaba, zë ra na vo dagbe 'ba önduwë. 23 Zë ayörunni waraga iya henye, "Ze vo lituwë, ehe kyedree, ze önduwë dutu wamëtë zi ye biya tu'dë mati vo lö'böwë 'ba Yere mi Atiyoko, Siriya ehe Silisiya."

24 "Dowo ze henye, vidi maakowe ta kinye, o'donni yë rasösu aba, ga kö'du ma zë iyanni, mora dutu zë dë. 25 Here da toto re ze ehe domba ku zi kinzi kya kora maakowe kutu zë

zi ye, ni aboka laka 'beze Baranaba ehe Pawolo eti. ²⁶ Kora nenyee i'di didi nni ku ko'du 'ba Yere Yesu Korisito. ²⁷ Dedi kpa kutu zi ye Yudasi ehe Sila, ze ra akayadanni zi ye he nni aba, kpa kaa da yoru. ²⁸ Lawo Laka ayada zi ze henye, di'di ze kya wakinjë maako de ndra zi ye ta da ma nenyee: ²⁹ anza de zi konyo wa maako ma i'di ku zi wiri mbiye, anza de zi konyo yama, anza de zi konyo ida 'ba ngötu maakowe mati uri gu mo, ehe anza de zi ndoro ko'do. Ezë o'de ko'du nenyee, ako'de na laka. Dutu wamete 'beze zi ye."

³⁰ Kora sowo ne ilanni Yerusalema ehe i'benni Atiyoko. Here ze ako'jonnii vidi 'ba kanisa bi kolö ehe i'di waraga ne zi ze. ³¹ Mati waraga ne ako'jo, i'di rakyigo ehe rakyenyi kyedre zi ze. ³² Yudasi ehe Sila ze ku nebiye, ze iyanni ko'du kayo mati i'di kyigo zi önduwë. ³³ Kora mati ze ta Yerusalema, tapeti alimanni kadra maako aba mi Atiyoko, ze enyinni ta'ba zi vidi mati utunni ze. Önduwë iyanni zi ze henye, "I'bee na rakyeyi." ³⁵ Mora Pawolo ehe Baranaba alimanni nduwë mi Atiyoko. Ani ze ayandinni ko'du ehe ayetinni me'do 'ba Yere, vidi kayo maakowe eti.

Pawolo inye re nni Baranaba aba

³⁶ Kadra maako aba yaa, Pawolo iya zi Baranaba henye, "Di'be ze hulëhu

ehe ti'be kongö önduwë mi Korisito mi gawo biya mati da yeti me'do 'ba Yere mi ze. Here da kayolo ze hala ze ödinni ako'do." ³⁷ Baranaba omba zi Yowani koba, ru mo vere Marako. ³⁸ Mora Pawolo omba de, ga ko'du mo ila ze mi Pambaliya ehe mo oro ku ta bi loo ko'do ze eti. ³⁹ Pawolo ehe Baranaba awasa he nni, ehe vidi kolö temi ze i'be geri 'benni kutu. Baranaba oba Marako ehe i'benni Seyipurusu, ⁴⁰ mora Pawolo inzi Sila ehe i'benni geri ma kutu. Önduwë mi Korisito i'dinni ze ku da kala Wiri. ⁴¹ Pawolo i'be kpuru Siriya ehe Silisiya vidi 'ba kanisa ko'do zi kyigo.

16

Timotiyö o'do loo Pawolo aba ehe Sila

¹ Pawolo ehe Sila a'banni zi Debë ehe Liyisitra. Ani vo lö'bö maako alima ani, ru mo Timotiyö. Ma mo Yuda ra ehe vo koma, mora 'bu mo temi Girigi. ² Önduwë mi Korisito mi Liyisitra ehe Yikoniyömu iyanni ko'du laka ra Timotiyö, ³ ehe Pawolo omba mo zi ti'benni eti. Mora Pawolo anbete mo dagba, ga ko'du vidi 'ba Yude biya toko ani, ayolönni henye 'bu 'ba Timotiyö temi Girigi. ⁴ Mati ze i'benni temi gawo zi gawo agamo, ze ayadanni zi vidiye a'di ra vo lituwë ehe kyedree mi Yerusalema ombanni, ehe zi ze koro ko'du kira nenyee. ⁵ Kanise ayinni na kyigo mi koma 'benni, ehe 'duwi vidi

kayo i'di koma 'bënni mi Yere.

Rayada 'ba Pawolo mi Trowasi

⁶ Pawolo aboka 'bëni eti 'bënni kpuru tëmi Paragiya ehe Galatiya, ga kö'du Lawo Laka ila zë dë zi kö'du yëti mi Asiya. ⁷ Tapëti zë okonni mi Mayisiya, zë ayonzonni zi ti'bë mi Bataniya, mora Lawo Laka 'ba Yësu ila zë dë. ⁸ Here zë i'bënni dagba kpuru Mayisiya le okonni zi Trowasi. ⁹ Yondö aba, Pawolo ongo rayada, vidï maako tëmi Mesedoniya ëdi toro ani ehe lenze ni, iya henye, "Ayi Mesedoniya zi konyi ze!" ¹⁰ Tapëti Pawolo ongo rayada ne ku, da yeto gëri koma zi ti'bë Mesedoniya. Da yolo ku Wirï ra ako'jo ze zi kö'du yöyö laka ne yëti ani.

Ludiya ayi na vo lö'bö 'ba Yere

¹¹ Di'bë ze mbiyi tëmi Trowasi zi Samotresi baburu aba, ehe mi ko'do vere aba dokö ze mi Napolisi. ¹² Ta karani, di'bë ze mi Filipi, gawo mati dagba Roma iri mi Mesedoniya. Do'do ze da kyö mi Filipi. ¹³ Mi ko'do 'ba ralawo, di'bë ze yaga ha resi 'ba gawo kyedre ne dakapa ranga, da sösu 'beze da ki'ja bi 'ba mötu ani. Da lima ze akanjo ehe da me'do zi mbara mati ayinni. ¹⁴ Ma kölö tëmi zë ra Ludiya, mo tëmi gawo kyedre 'ba Tayatira ehe mo vo bongö 'buluyë kogo dagba ra. Mo vo mötu 'ba Yere Wirï ra,

ehe Yere ayëhu di'di mo zi komba da kö'du mati Pawolo ëdi kiya. ¹⁵ Here tapëti mo vo dakota 'bëni eti abapatisi zë, mo asesi zo ze lenze, "Ëzë asösu ma tinyö mëdi koma aba mi Yere, ayi alima linjo 'bama." Ndundu mo aba, mo alëlu de ze gbo.

Pawolo ehe Sila mi kamba

¹⁶ Mi ko'do kölö maako aba, ze da gëri 'beze zi ti'bë bi 'ba mötu, dandösi de ze wu'jë vo kalima aba. Mo ëdi dakyikyï aba mi ni here i'di kyigo zi mo zi yada kö'du ma gba ani. Tapëti kö'du nenyë ko'do, mo o'do kôhi kyö zi kyedre 'bëniyë. ¹⁷ Wu'jë ne usu ga Pawolo, ehe kôsi ze, ehe mo zo nduwë hë ni gbögbö, henye, "Kora nenyee vo kalima 'ba Wirï ma kyedre. Zë ëdinni ayada zi ye hala zi yome." ¹⁸ Nenyë i'bë ko'do kayo aba. Ndundu mo aba, Pawolo ofo rë ni ehe iya zi dakyikyï na kamo, iya henye, "Mi ru 'ba Yësu Korisito, mi'di kö'du zi yi kila wu'jë tisi nenyë!" Kandi dakyikyï ne ila mo.

¹⁹ Mati vo kyeti 'ba wu'jë vo kalima ne ayolonni henye ga gëri 'ba kôhi ko'do 'bëzë i'bë ku, zë irinni Pawolo ehe Sila ehe ikanni zë zi vo kalakonde mi bi 'ba wakogo. ²⁰ Zë ayadanni zi vo mi turu henye, "Yuda nenyee ëdinni ku gawo kyedre 'beze ne yaja! ²¹ Zë ëdinni ayada zi ze ko'do wa mati ze vidï 'ba Rome ila ze dë zi ko'do."

²² Vidï kayo alodronni na radroko wehe aba da Pawolo ehe Sila. Here vidï 'ba mi

туру iyannī zi vīdiyē henye ote bongō 'bēzē, ehe i'dinnī kō'du zi vīdiyē zē ku'bō mōvō aba. ²³ Tapētī waku'bō kyēnyē, i'dī zē mī kamba, ehe ayada zi vo ga kamba kongō ne zi gē zē kongō laka kazi ahonnī. ²⁴ Vo ga kamba kongō ne o'dō kaa mati ayada zi mo. Mo i'dī zē mī kutē kamba ehe ida ndī zē nyōri aba ra kulugbu yeto.

²⁵ Mī kutē yōndo, Pawolo ehe Sila ēdinnī amōtu ehe ngala 'ba wayeto ya'bi aba zi Wiri, maboso maakowe ēdī 'bēnnī mbili nnī koze. ²⁶ Truku'du kinzikinzi kyigō ayi akōhō kamba le hu mo aba. Ha loko ayēhu rē nnī, ehe nyōri alēpī biya ta ndī mabosowe. ²⁷ Mati vo ga kamba kongō aliro ehe ongō ha loko ayēhu rē nī ku huwē, mo oba kulu 'bēnī ehe omba ku kara zi rē nī kofo, ga kō'du mo asōsu 'bēnī maboso ahonnī ku. ²⁸ Mora Pawolo agbōgbō hē nī, "Ofō rē yī dē! Vīdī maako aho dē."

²⁹ Vo ga kamba kongō ako'jo kō'du wa'do ehe i'bē mī kamba. Mo alēpī tese aba akaṅo burutu Pawolo ehe Sila. ³⁰ Tapētī mo ayasi zē yaga tēmī kamba, mo ako'jo hē zē iya henye, "A'di ra ma ko'do zi tōmō?"

³¹ Zē aya'bannī dō mo iyannī henye, "Oma mī Yere Yēsu, ehe akayōmō yī. Nenyē ēdī kpa tīnyō zi vīdī biya ma alima liṅō 'bēyī." ³² Here Pawolo ehe Sila ayadannī zi mo kō'du 'ba Yere, ehe kpa zi vīdī biya

liṅō 'bōmo. ³³ Mati gba na yōndo, vo ga kamba kongō oba zē bi mati mo atō'bō kaka ṅō zē. Here mo biya vo dakota 'bēnī eti abapatisi zē. ³⁴ Vo ga kamba kongō oba Pawolo ehe Sila liṅō 'bēnī, i'dī wa zi zē konyo. Mo na rakyenyi, ga kō'du mo i'dī koma 'bēnī ku mī Wiri ehe vo dakota 'bōmowe kpa.

³⁵ Mī damīndō vere aba, vo 'ba mī turuwē, utunnī kya turu dakōndu maakowe kō'du kī'dī aba zi vo ga kamba kongō iya henye, "Ile Pawolo ehe Sila mī'bēnnī."

³⁶ Vo ga kamba kongō ayada zi Pawolo iya henye, "Vo mī turu i'dinnī kō'du zi ye kinga yī Sila aba na dangōlō. Yaanya aba i'bēē na rakyēyī."

³⁷ Mora Pawolo iya zi turu dakōndu nee henye, "Ze vīdī 'ba Roma ehe turuwē 'ba Roma ēdī ze ku'bō ta da komo vīdī kayo, kazi vurē 'beze kiya. Zē u'dunnī ze mī kamba. Yaanya aba zē asōsu 'bēnnī, zē atō'bōnnī ze kutu na liwo? E e, zē o'dōnnī dē! Zē ra mayinnī kinye ehe ze yasi yaga."

³⁸ Mati turu dakōndu ne ayada zi vo mī turu henye, Pawolo ehe Sila zē vīdī 'ba Roma, zē na tere. ³⁹ Zē i'bēnnī ako'jonnī hē zē kō'du 'ba wakila. Zē ayasinnī zē yaga tēmī kamba ehe ako'jonnī hē zē, zi ti'bēnnī 'de tēmī gawo ne. ⁴⁰ Here Pawolo ehe Sila i'bēnnī mbīyī liṅō 'ba Ludiya, ani zē ongōnnī ōnduwē, iyannī

me'do 'ba rakyigo zi zë, ehe i'bënni gbo.

17

Riti mi Tasalanika

¹ Tapëti zë i'bënni kpuru Ambahipolisi ehe Apoloniya, zë i'bënni dagba zi Tasalanika. Bi 'ba mötu 'ba Yude ëdi mi gawo kyedre nani. ² Here ëdi kaa 'duwi, Pawolo i'bë ani zi bi 'ba mötu, ehe mi ko'do 'ba ralawo wota mo ame'do zi vidiyë. Mo ame'do tëmi wayöruwë ³ zi yada zi zë henye, ëdi laka zi Korisito ki'ja riti, ehe ëdi laka mo ënyi tëmi koli. Pawolo ayada kpa zi zë henye, "Yësu mati mëdi kö'du mo kiya, Korisito ra." ⁴ Kya maakowe tëmi zë omani mi kö'du ma Pawolo iya, ehe ayinni na vo lö'bö kaa Pawolo ehe Sila. Tu'dë maakowe ehe mbara kayo mati vidì ayolönni zë ndra omani kpa mi kö'du kise ne.

⁵ Yuda maakowe, na mikumbë ehe zë omani vidì 'ba kö'du kyënyë ko'do maakowe mati alimanni toko ra bi 'ba wakogo zi yeto wehe ko'do mi gawo kyedre ne. Zë ombanni zi Pawolo kiri ehe Sila kika yaga zi vidì kayo ne, ehe zë i'bënni zo mbiyi lijo 'ba Jasono. ⁶ Mora mati zë i'janni zë dë ani, zë irinni Jasono ehe öndu maakowe ëti. Zë obanni zë zi vo kalakonda 'ba gawo kyedre ehe hë nni gbögbö aba henye, "Pawolo ehe Sila o'dönni kö'du kyënyë ku ta bi ne biya. Yaanya aba, ayinni ku kinye ⁷ ehe Jasono

iri zë kalakyedre aba lijo 'bëni. Zë biya owenni kö'du ki'di 'ba Yere 'ba Roma ku, iyanni henye, vere maako ru mo Yësu, Yere ra." ⁸ Vo mi turu nenyee na rasösu, mati owonni nenyee. ⁹ Here zë o'dönni Jasono ehe maakowe ëti zi kahi kopi dagba atehe 'da zë kila ati'bë.

Mi Beriya

¹⁰ Mi yondo kölo ne, önduwë utunni Pawolo ehe Sila zi Beriya, ehe tapëti zë okonni, i'bënni mi bi 'ba mötu 'ba Yude. ¹¹ Vidì 'ba Beriya ndra na laka ta da vidì 'ba Tasalanika, ga kö'du zë rakyenyi aba zi kö'du kise ne kiri, ehe ko'do ta ga ko'do, zë ayandinni wayöruwë, zi kongö ezë kö'du nenyee tinyö. ¹² Kayo tëmi zë i'di koma 'bënni mi Yere, vidì mbara Girigi mati vidì ayolönni zë ndra ehe vidì kora kayo, ¹³ mora mati Yude mi Tasalanika owonni Pawolo ëdi kö'du kise 'ba Wiri ne yeti mi Beriya, zë i'bënni ani ehe o'dönni vidì kayo ne zi tedinni na vo wehe 'ba Pawolo. ¹⁴ Kandi önduwë utunni Pawolo akaño ha ranga, mora Sila ehe Timotiyö alima 'bënni mi Beriya. ¹⁵ Vidì kora maakowe i'bënni na kowo Pawolo aba le kaa Atenisi, ehe a'banni kö'du aba zi Sila ehe Timotiyö zi tayinni kandi zi ni.

Mi Atenisi

¹⁶ Mati Pawolo ëdi bi Sila ehe Timotiyö kisi mi Atenisi, mo rasösu kyedre aba zi kongö wiri mbiya mi gawo kyedre ne. ¹⁷ Mo i'bë

mī bi 'ba mötu 'ba Yude zi me'do zi Yude ehe zi vidī 'ba Giriḡiyē ma erennī Wiri. Ko'do ta ga ko'do mo ame'do kpa zi vidī mati mo i'ja bi 'ba wakogo. ¹⁸ Kya vo komoyandi Epikuriyōno maakowe ehe vo komoyandi Isitōwīkī maakowe awasa hē nni kpa mo aba. Vidī ako'jonnī kō'du henye, "A'di ra vo lumē nenyē ayōnzō zi kiya?"

Maakowe iyanni henye, "Pawolo ēdī kō'du wiri 'ba vo leze ra yētī!" Zē iyanni here ga kō'du mo ēdī ame'do kō'du 'ba Yēsu ehe tēnyī 'ba vidī tēmī koli. ¹⁹ Zē ikanni Pawolo bi 'ba ratoto ako'jo Aropagusi, ehe iya henye, "Ayada zi ze, a'di ra kō'du yandi kyiyī 'bēyī ne biya ēdī?" ²⁰ Dowo ze ika kō'du rakaga maakowe da yolo zē dē mī me'do 'bēyī ne a'di ra?" ²¹ Kpa ndra ta da wa maako, vidī 'ba Atenisi ehe vo leze mati ēdī alimanni ani, owo zi kowo ehe zi me'do kō'du wakyiyī maako.

²² Here Pawolo owo mī kutē bi 'ba Aropagusi iya henye, "Vidī 'ba Atenisi, monge vidī 'ba yēni ndra. ²³ Mati mēdī ti'bē kpuru bi kongō aba da wa mötuwē, mi'ja me'do da karasa: Zi wiri ma kazi yolo. Amōtuwē wiri nenyē, mora tīnyō ayole mo dē. Here momba zi yada kō'du mo zi ye."

²⁴ Wiri nenyē ra o'do damōku ehe wa biya mī mo. Mo Yere 'ba komoriyē ehe dakaḡo ehe mo alima dē mī yēkelu mati uvō kala

vidī kōndu aba. ²⁵ Mo omba wakōnyi dē kazi vidī maako. Mo i'dī dīdī, lawo, ehe wa kpa biya zi vidī. ²⁶ Tēmī vidī kōlō, Wiri o'do vidī mati alimanni dakaḡo, ehe mo o'do kadra ehe bi zi vidī limanni 'domo. ²⁷ Wiri o'do nenyē biya, here zi ze nī koma, ehe toko yaga, ehe nī ki'ja. Mora mo anza dē na kowo ta re ze, ²⁸ ehe mo i'dī kyigo zi ze, zi lima, zi tehe, ehe zi tēdī ēyī 'bēni ze. "Ze gisi omo," kaa vo ngala ya'bi 'be maakowe iyanni. ²⁹ Kyere ze gisi 'ba Wiri, da sōsuwē dē henye, mo ēdī kaa wiri mbiya o'do yaga tēmī dahabo mandere manzede mandere yitō. Mo anza dē kaa wa mati vidī kōndu akasōsu ehe ko'do. ³⁰ Koo mati alaga kyere naniye, Wiri ila nenyē biya ga kō'du vidī ayolōnnī dē a'di ra nēdinnī ko'do. Mora yaanya aba mo iya henye, vidī biya ta bi ne motō dē nni zi mo. ³¹ Mo ako'jo ko'do mo ku mati ako'do vurē vidī 'ba damōku na laka. Ehe mo inzi kora ne, Yēsu zi ko'do vurē. Wiri i'dī yolo mo nenyē zi ze biya Yēsu kinjē aba tēmī koli.

³² Kandi mati vidī owonni Pawolo iya, kora injē tēmī koli, kya zē maakowe ayetonni kogo. Maakowe iyanni henye, "Da kowo ze yī ame'do ga kō'du nenyē kadra maako aba löhu." ³³ Mati Pawolo ila bi 'ba ratoto ne ku, ³⁴ kya kora maakowe i'dinnī koma 'bēnnī mī Yere ehe i'bēnnī Pawolo aba. Ma

kölö tēmī vidī 'ba ratote ru mo Danasiyōsi, ehe mbara maako ru mo Damari ehe maakowe kpa kayo i'dī koma 'bēnnī mī Yere.

18

Pawolo mī Koriti

¹ Pawolo ila Atenisi i'bē Koriti, ² ani mo i'ja Akuwila, kora maako Yuda ra tēmī Poniytusu. Anza na konda ta ga ma nenyē, Akuwila ayi ta Italiya mbara 'bēnī Pīrisila aba, ga kō'du Yere Kulidasi i'dī kō'du Yude biya zi Roma kila. Pawolo i'bē zi kongō Akuwila ehe Pīrisila ³ ehe i'ja zē vo loko da'bōrō kuvōwē ra. Pawolo kpa vo loko da'bōrō kuvō ra, here mo alima zē ēti ehe o'dōnnī loo ga bi kōlō. ⁴ Mī ko'do 'ba ralawo biya, Pawolo i'bē bi 'ba mōtu 'ba Yude. Mo ame'do zi Yude ehe tu'dē maakowe ehe ayōnzō zi zē kopi.

⁵ Mora tapētī Sila ehe Timotiyo okōnnī ta Mesedōniya, mo ayaṅa kadra 'bēnī biya zi yēti kō'du zi Yude Yēsu mo Korisitō ra. ⁶ Ndundu mo, zē ofō rē nnī do mo alidinnī mo. Here mo akōho durufu ta ra bōngō 'bēnī ehe iya zi zē henyē, “Wa mati o'dō rē nī zi ye, atēdī kō'du litē 'be ra! Ayaṅe ru ma dē. Yaanya aba ehe dagba ani mēdī ti'bē yēti zi tu'dē maakowe.” ⁷ Pawolo idra rē nī liṅṅ 'ba kora maako ru Tito Jusitusu mo vo mōtu zi Wīri, ehe liṅṅ 'bōmo kara dakapa bi 'ba mōtu. ⁸ Kurusipo ra vo dagba 'ba bi 'ba mōtu ne. Mo ehe vidī biya mī dakota

'bōmo i'dī koma 'bēnnī mī Yere. Ma kayo maakowe mī Koriti owonnī kō'du kise ne kpa, ehe vidī biya mati koma aba mī Yere abapatisi zē.

⁹ Yōndo kōlō maako aba, Yere ame'do zi Pawolo tēmī rayada iya henyē, “Ere dē, zi sesi kō'du yēti nduwē dagba. Ōrō dē! ¹⁰ Ma yī aba, ehe vidī o'dōnnī wa maakowe dē zi yī. Vidī kayo mī gawo kyedre nenyē, 'bama ra.” ¹¹ Pawolo alima mī Koriti kōo kōlō ehe yehe modaka, vidī yandi me'do 'ba Wīri aba.

¹² Mati Galikō Yere 'ba Akasiya, kya Yuda maakowe ayinnī bi kōlō ehe irinnī Pawolo. Zē ikannī mo bi 'ba vurē ¹³ ehe iyannī henyē, “Kora nenyē ēdī yōnzō zi vidī 'beze ko'do zi mōtu Wīri mī gēri mati kō'du kī'dī 'beze omba dē.” ¹⁴ Gba kazi Pawolo me'do, Galikō iya henyē, “Èzē ēdī vurē kiya ra kora nenyē, na vo kō'du kyēnyē ko'do mandere wa maako eme dē, ma kowo me'do 'bēyi ne. ¹⁵ Mora kyere nje me'do 'ba ha, ru ehe kō'du kī'dī 'be, onge go mo na bi de. Momba dē zi vurē ma here ne, kiya.” ¹⁶ Here mo utu zē yaga ta bi 'ba vurē. ¹⁷ Vidī ne irinnī Sositenisi, vo dagba bi 'ba mōtu 'ba Yude, u'bōnnī mo komo bi 'ba vurē. Mora du kō'du ne ogo dē da Galikō.

Pawolo a'ba Atiyōkō 'ba Siriya

¹⁸ Tapētī lima 'ba Pawolo yaa vo lō'bō 'ba Yere ēti mī Koriti, mo iya zi zē alime gbō

ehe i'bě Siriya, Akuwila aba ehe Pirisila. Mora gba mo i'bě dē, mo atētē dē nī bi 'ba Senesiriya ga kō'du mo o'do lōmu zi Wīri. ¹⁹ Mati zē okōnni Efeso, Pawolo ila Pirisila ehe Akuwila. Mo i'bě bi 'ba mōtu zi me'do zi Yude ani. ²⁰ Zē ako'jonnī hō mo zi lima ani na konda, mora mo omba dē. ²¹ Mo ayada zi zē alime gbō, ehe iya henye, “Ēzē Wīri ila ma, ma tayi hulēhu.” Here mo ila Efeso.

²² Pawolo i'bě zi Kasariya, bi mati mo amētē kanisa. Here mo i'bě dagba Atiyōko. ²³ Tapētī lima 'bomo tisi ani, mo ila ehe i'bě zi bi kayo mī Galatiya ehe Paragiya. Mo akōnyi vo lō'bōwē ani zi tayinnī na kyigō mī koma 'bēnni.

Apolo mī Efeso

²⁴ Yuda maako ru mo Apolo ayi zi Efeso. Apolo o'jo mo mī gawo kyedre 'ba Alikazenderiya. Mo vo kō'du yolo 'ba wayōruwē 'ba Wīri kayo. ²⁵ Mo ayolo kō'du 'ba gēri 'ba Yere kpa kayo, ehe mo ēdī ame'do mī mo, da kō'du komba kyedre aba. Wa mati mo ayandi kō'du Yēsu ēdī tīnyō, mora mo ayolo nje bapatisi 'ba Yowani. ²⁶ Apolo ayeto me'do kazi tere bi 'ba mōtu. Mati Pirisila ehe Akuwila owonni mo, zē obanni mo liṅo 'bēnni ehe akōnyinnī mo zi yolo kō'du 'ba Wīri na laka.

²⁷ Apolo omba zi ti'bě zi Akasiya. Here ōnduwē ayōrunni waraga ayada zi vo lō'bōwē mati ēdinnī ani

ne, zi mo kīri kalakyedre aba. Tapētī Apolo okō mī Akasiya, mo na wakōnyi kye-dre zi vidī biya mati i'di koma 'bēnni mī Yere Yēsu ga kō'du waki'di 'ba rakyēyi 'ba Wīri. ²⁸ Mo alēpi mī ha wasa Yude eti, ehe ta da komo vidī kayo. Mo oba tēmī wayōruwē zi yada henye, Yēsu mo Korisito ra.

19

Pawolo mī Efeso

¹ Mati Apolo ēdī mī Koriti, Pawolo i'bě kyētī dakaṅo, ehe oko mī Efeso. Ani mo i'ja kya vo lō'bō 'ba Yere maakowe. ² Mo ako'jo hē zē iya henye, “Mati i'diyē koma 'be mī Yēsu, i'di Lawo Laka ku zi ye?” Zē aya'banni do mo iyanni henye, “E e, gba dowo ze kō'du 'ba Lawo Laka dē.”

³ Pawolo ako'jo hē zē iya henye, “Here, bapatisi 'ba a'di ra iriyē?” Zē aya'banni do mo iyanni henye, “Bapatisi 'ba Yowani.”

⁴ Pawolo aya'ba do mo iya henye, “Yowani abapatisi vidī, here zi dē nni koto zi Wīri. Mora mo ayada kpa zi zē, vidī maako ēdī tayi, ehe zē aki'di koma 'bēnni mī mo. Yēsu ra vidī mati Yowani ēdī ame'do kō'du mo.”

⁵ Tapētī vidī owonni Pawolo iya nenyē, abapatisi zē mī ru 'ba Yere Yēsu. ⁶ Here, Pawolo i'di kala nī dē zē. I'di Lawo Laka ku zi zē ehe zē ame'donni ha kazi yolo maako aba, ehe kumē me'do. ⁷ Ani ēdī kaa kora 'butē dōmoriyō mī gboko nenyē.

⁸ Yehe wota aba, Pawolo i'bë mī bi 'ba mötu 'ba Yude, ehe ame'do vidi eti kazi tere kö'du damöku 'ba Wirī. Mo ayonzo zi dë zë lëlu, ⁹ mora maakowe tēmī zë na vo kazi kö'du kowo, ehe ombannī dë zi koma. Ta da komo vidi kayo, zë iyannī kö'du kyënyë ra gëri 'ba Wirī. Pawolo ila zë, ehe oba vo lö'böwë nī aba zi loko yandi 'ba Tiy-erenisi. ¹⁰ Mo ame'do ani 'duwī koo riyö, le Yuda biya ehe tu'dë maakowe mī Asiya owonni kö'du kise 'ba Yere.

Gisi 'ba Seva

¹¹ Wirī i'di kyigo zi Pawolo kö'du koro kö'do. ¹² Vidi obannī mandili ehe bongo mati ise ida ra Pawolo, ehe zë injënni zë, zi vidi biya mati na rakoo. Biya vidi mati na rakoo ako'jo, ehe dakyikyī i'bënni yaga. ¹³ Kya kora Yuda maakowe, i'bënni toko yonzo zi kore dakyikyī yaga mī ru 'ba Yere Yësu. Zë iyannī zi dakyikyī henye, "Ayi yaga mī ru kölö 'ba Yësu, mati Pawolo ëdi ayëti!" ¹⁴ Gisi kora madomoriyö 'ba kyedre 'ba vo karase 'ba Yude, ru mo Seva gisi 'bomo ëdinni kö'do nenyë.

¹⁵ Kö'do maako aba dakyikyī iya zi zë henye, "Ma yolo Yësu, ehe mowo kö'du Pawolo, mora yī 'bëyi ëyi?"

¹⁶ Mora kora mati dakyikyī aba mī nī ne, öfu dë zë ehe u'bö zë. Zë ahonni yaga ta loko, na ga mbiya ehe onjo aba. ¹⁷ Mati Yude ehe tu'dë maakowe mī Efeso owonni kö'du nenyë, zë tere aba, here zë ayetonni ru 'ba Yere

Yësu. ¹⁸ Yaanya aba vo lö'bö kayo odrö hë nni ga kö'du kyënyë mati nëdinni ako'do. ¹⁹ Kya maakowe mati na vo möri ne, ikanni buku 'bënni ehe o'bo zë komo vidi kayo. Buku nenyee ogo kpu-luku'butëmuyi köhi njiriri. ²⁰ Here kö'du kise 'ba Yere apere rë nī, ehe ayi ndra na kyigo.

Kö'du kī'di kowe mī Efeso

²¹ Tapëti kö'du nenyë biya o'do rë nī ku, Pawolo omba zi ti'bë Mesedoniya ehe Akasiya da gëri 'bëni Yerusalem. Pawolo iya henye, "Ta nani ma kati'bë gba zi Roma." ²² Here mo utu vo konyi 'bëni riyö, Timotiyö ehe Eresito zi Mesedoniya. Mora mo alima nduwë tisi mī Asiya.

²³ Mī kadra nani kö'du kyënyë o'do rë nī mī Efeso ga kö'du Gëri 'ba Yere. ²⁴ Vo toka 'ba manzede kuku maako ru mo Demetrisi ëdi löo 'bëni aba, kö'do wiri mbiya 'ba Aratemisi tēmī manzede. Zë mati o'donni löo zi mo, i'janni köhi kyö. ²⁵ Demetrisi ika bi kölö vidi mati mī löo kölö ne, ehe iya henye, "Aboka me, ayole dëdi lima na laka ga kö'du nenyë. ²⁶ Mora tinyö onge ku, ehe kowo hala kora nenyë Pawolo ëdi vidi kayo kofö, anza dë nje mī Efeso, mora ta ga bi ne biya mī Asiya. Mo iya henye, wiri mati ze vidi köndu dëdi kö'do mo ne, anza wiri ma tinyö ra dë. ²⁷ Vidi biya akayeto kö'du kyënyë kiya ra löo 'beze. Vidi atöronni

ta bi koro wiri kyedre 'ba Aratemisi, mati edi motu mi Asiya ehe biya mi damoku ne."

²⁸ Mati vidi 'ba loo owonni nenyè, enyinni na kamo ehe ayetonni he nni gbögbö, "Kyedre ra Aratemisi, wiri 'ba Efeso." ²⁹ Kandi gawo kyedre ne ku ha gbögbö aba, ehe vidi kora maakowe irinni Gayisu ehe Arisitarisi, mati ayinni ta Mesedoniya Pawolo aba. Here vidi biya ahonni bi 'ba ratoto 'ba gawo. ³⁰ Pawolo na bi de ni omba ti'be komo vidi kayo, vo kome ilanni mo de. ³¹ Kya 'ba vo kalakonda maakowe mati na aboka 'bomowe utunni ko'du kise kpa zi mo, mo lenze kazi ti'be. ³² Vidi kayo bi 'ba ratoto ne, he nni gbögbö ko'du wa maako, ehe agamowe kpa he nni gbögbö ga ko'du maakowe. Da vidi biya na wiri wiri, ehe na kayo temi ze ayolonni de ko'du a'di nayinni go mo bi kolö. ³³ Vo dagba 'ba Yude adu'dunni kora maako ru mo Alekazende komo vidi kayo, ehe ayetonni yada zi mo a'di ra zi kiya. Mo ame'do kala ni aba zi ze toro ti, ehe ayonzo zi mi ko'du ne ya'ba, a'di ra edi ti'be dagba. ³⁴ Mora mati vidi kayo ongonni mo Yuda ra, ze biya agbögbö he nni kadra riyö aba, "Kyedre ra Aratemisi, wiri 'ba Efeso."

³⁵ Ndundu mo aba vo mi turu 'ba gawo ne, o'do vidi kayo zi tedi ti. Here mo iya henyè, "Vidi 'ba Efeso,

vidi biya mi damoku ne ayolonni henyè yekelu edi mi kutè gawo kyedre 'beze, ga ko'du zi motu kyedre wiri Aratemisi. Eyi ra ayolo de henyè, kyine mo, mati alepi ta komoriye, edi kinye? ³⁶ Vidi maako o'bo de tandi ga ko'du nenyè. Here, alime ti, o'de ko'du kyenyè maako de. ³⁷ Ike kora nenyee kinye, anza de le, ze ra olonni yekelu mandere lidi wiri 'beze. ³⁸ Eze Demetrisi vo loo beni eti asusunni vidi maako, dedi ze kalakonda aba, 'duwi bi 'ba vure edi na yehu. Vure akikye re ni 'da ani. ³⁹ Eze waako edi ndra ta da mati ombe, akako'jo mi bi 'ba vure. ⁴⁰ Tapeti ko'du mati o'do re ni ndenyè, kyenyè mo edi, akasusu ze ra, na vo ko'du ki'di pere. Wakila anza de ga ko'du biya 'ba ko'du ki'di pere ne, da to'be de zi hu ko'du ma laka ne kiya." ⁴¹ Tapeti ko'du nenyè kiya, mo apere ratoto ne, mo ayada zi vidi ti'benni.

20

Pawolo i'be kpuru Mesedoniya ehe Girigi

¹ Tapeti ha gbögbö inde re ni ku, Pawolo ise ko'du zi vo lö'böwè ehe ame'do me'do 'ba rakyigo zi ze. Mo ila ze, ehe i'be zi Mesedoniya. ² Kaa mati mo i'be ta bi maako zi agamo, mo ame'do me'do 'ba rakyigo zi vo lö'böwè ko'du kise kayo aba. Ndundu mo, mo i'be Girigi ³ ehe alima ani yehe wota. Pawolo omba ku zi ti'be

Siriya. Mora Yude o'donni yeře rɔ mo, here mo omba zi ti'bë hulëhu ta gëri 'ba Mesedoniya. ⁴ Mo oba Sapatere wisi 'ba Piyasi ta Beriya, Arisitarisi, Sekandusu ta Tasalanika, Gayisu ta Dëbë, Timotiyo, ehe vidi riyo 'ba Asiya ru zë Tayihikasi ehe Trohimusu ni aba. ⁵ Zë i'bënni dagba zi Trowasi, ehe isinni bi ze ani. ⁶ Tapëti karama 'ba mangol'bo konyo kazi langa, dayi ze ta Filipi. Yaa ko'do da muyi aba, di'ja zë mi Trowasi, ehe da lima ani ko'do 'ba gima kölö.

Pawolo mi Trowasi

⁷ Mi dagba ko'do 'ba gima, da tɔtɔ re ze wakonyo bi kölö. Pawolo ame'do zi vidi le mi kutë yondɔ, ga kö'du mo omba ti'bë mindö aba. ⁸ Riyë mi lokotɔrɔ bi ma dëdi re ze tɔtɔ, ani lamba kayo ëdi. ⁹ Kora obi maako ru mo Yuteyusi ëdi alima mi bingö 'ba loko. Mati Pawolo ame'do, ame'do na konda, Yuteyusi anano. Ndundu mo aba, mo i'bë ko'do ehe alëpi tëmi lokotɔrɔ ma wota 'ba riye le dakaŋo. Mati injënni mo riye, mo oli wëni ku. ¹⁰ Pawolo i'bë akaŋo ehe idë rë ni da Yuteyusi. Mo iri mo mi kanza ni ehe iya henye, "Asösuwë dë! Mo ëdi na didi." ¹¹ Tapëti Pawolo i'bë hulëhu riye mi lokotɔrɔ, mo owe mangol'bo ehe onyo. Mo ame'do le ra bi kezi ehe i'bë. ¹² Here zë obanni kora obi ne liŋɔ na didi, ehe zë rakyenyi aba.

Ta Trowasi zi Meletusu

¹³ Di'bë ze dagba zi baburu ehe di'bë baburu aba zi Asoso, ehe domba ti'bë zi Pawolo koba mi baburu. Mo ako'jo nenye ga kö'du mo ëdi ti'bë ani ndi aba. ¹⁴ Mati mo i'ja ze mi Asoso, mo ayi mi baburu ehe di'bë zɔ dagba zi Mitiyilina. ¹⁵ Mi ko'do vere, dayi zi bi maako kara ra Kiyosi ehe mi ko'do vere doko Samoso. Tapëti ko'do ma nani, di'bë ze Meletusu. ¹⁶ Pawolo omba zi ti'bë dagba Efeso kopi, ga kö'du mo omba dë zi kadra yaŋa mi Asiya. Mo na kɔrɔkɔrɔ ehe omba zi tëdi mi Yerusalema mi ko'do karama 'ba wakumu ta yaka.

Pawolo iya alime laka zi kyedree 'ba kanisa 'ba Efeso.

¹⁷ Ta Meletusu Pawolo utu kö'du kise zi kyedree 'ba kanisa 'ba Efeso zi tayinni zi ni. ¹⁸ Mati zë okonni ani, mo iya henye, "Ayole wa mati mo'do ku biya mi kadra mëdi ëti, mati mayi dagba zi Asiya. ¹⁹ Yuda maakowe o'donni mala ra ma ehe o'do ma na rasösu ehe riti. Mora mëdi loo 'ba Yere ko'do komo tɔlɔ aba ehe kazi rakisi. ²⁰ Mati ma yeti kö'du mi vidi kayo, mandere yandi kö'du mi liŋɔ 'be, miri wa maako dë hulëhu ta bi yada wa mati akakonyiye. ²¹ Ma yada zi Yude ehe tu'dë maakowe zi dë nni kotɔ zi Wiri tëmi kö'du kyënyë ko'do 'bënni ehe zi koma mi Yere 'beze Yësu. ²² Ma yolo dë, a'di ra ako'do rë ni zi ma mi Yerusalema, mora ma koro Lawo Laka 'ba Wiri ehe

tì'bë ani. ²³ Mi gawo kye-dre biya mì'bë, Lawo Laka ayada zi ma henye, aki'di ma mi kamba ehe ma tedi mi riti. ²⁴ Mora ma sosu wa ma ako'do re ni zi ma de, momba nje zi taho zi kinde loo mati Yere Yesu i'di zi ma ko'do. Loo nenyè zi yada ko'du yöyö laka 'ba Wirì, waki'di 'ba rakyëyi."

²⁵ "Mì'bë tēmi bi maako, zi bi maako, yeti zi ye kö'du 'ba damöku 'ba Wirì, mora yaanya aba ma yölo ku, vidi maako tēmi ye ongo ma dekpe löhu. ²⁶ Ma yada zi ye ndenye, mo'do wa kyēnyē maako de zi ye. ²⁷ Ma yada wa mati Wirì omba zi ye yölo ne, ku biya. ²⁸ Ongö ga re, ehe vidi biya Lawo Laka i'di ku kale ze zi gē zē kongö. Ediyē na vo yako 'ba kanisa 'ba Wirì, kanisa mati Wirì ogo yama 'ba wisi 'bēni aba. ²⁹ Ma yölo ku, tapēti tì'bē 'bama, maakowe atayinnī kaa wöliwöli kyēnyē lēpi de kamo aba. ³⁰ Kya 'ba vidi 'be maakowe, akigannī mbērē zi vo lö'bö 'ba Yere ta'da. ³¹ Ediyē bi kida aba! Asösuwē hala kadra ehe yöndo aba köo wota ma sesi yandi ye tölö aba komo ma.

³² Yaanya aba, mī'di ye ku da kala Wirì. Asösuwē kö'du kise 'ba waki'di 'bömo 'ba rakyëyi. Kö'du kise nenyè, ato'bo konyi ye, ehe aki'di zi ye drivu mi kutē zē biya mati o'do zē nbala. ³³ Momba köhi 'ba vidi maako de, mandere böngö. ³⁴ Ayöle ku hala mo'do loo kala 'bama aba zi ko'do

ma na didi ehe aboka me. ³⁵ Mora wa biya mati mo'do, yada hala ako'de zi konyi vo leriye. Asösuwē, Yere 'beze Yesu iya henye, 'Ya'da ayi kayo ta bi waki'di ndra ta da wakiri."

³⁶ Tapēti Pawolo inde me'do kiya ku, mo alomvo akaño zē eti biya ehe amotunnī. ³⁷ Vidi biya udunnī ehe onzonni mo ehe unzunnī ho mo. ³⁸ Zē na rasösu ga kö'du Pawolo ayada zi zē henye, "Ongē ma dekpe löhu." Here zē i'bēnni mo aba zi baburu.

21

Pawolo i'bē Yerusalema

¹ Tapēti kiya alime gbo, di'bē mbiyi zi Kosi baburu aba. Mi damindö mo aba döko Rudasiya ehe ta karani, di'bē zo Patara. ² Di'ja baburu edi tì'bē Ponisiya, dödu ze mi mo di'bē gbo. ³ Dayi ze bi mati dongö ze Seyipurusu ehe di'bē zo daaba 'bömo, bitöro 'ba baburu 'ba Tiyere mi Siriya, ani baburu omba ku zi wakinjē yasi tēmi ni. ⁴ Di'ja ze vo lö'böwē 'ba Yere ehe da lima zē eti gima kölö. Here Lawo Laka ayada zi zē, zi yada zi Pawolo mī'bē de Yerusalema. ⁵ Mora mati Gima inde re ni ku, da yeto tì'bē dagba da gēri 'beze löhu. Vidi kora biya mbara 'bēnni eti ehe gisisi alasinnī ze aba tēmi gawo zi ha ranga kyedre. Dodro domo ze akaño dagöti, damötu. ⁶ Tapēti kiya alime gbo zi oka kölö maako, dekyi

mī baburu ehe zē i'bēnni hulēhu liḡo.

⁷ Di'bē ze ta Tiyere zi Potemasi, ani da mētē ze önduwē ehe da lima zē eti ko'do kölō aba. ⁸ Mī ko'do ma vere di'bē zi Kasariya ehe da lima ze liḡo 'ba Pilipo vo kö'du yēti. Mo kölō tēmi vidi kora madomoriyō mati akonyinni vo lö'bōwē. ⁹ Mo edi gisi minzō kazi koze aba sowo. Zē na vo kumē kö'du.

¹⁰ Dēdi ze mī Kasariya ko'do kayo aba, mati nēbi ru mo Agabusu ayi zi ze ta Yudiya. ¹¹ Mo iri ko'di ga Pawolo, ehe mo ida kala ni ehe ndi ni mo aba. Here mo ayada zi ze, iya nenyē, “Lawo Laka iya nenyē, Yude mī Yerusalema akidanni kora vo kyeti 'ba ko'di nenyē. Zē aki'dinni mo kpa zi tu'dē maakowe.”

¹² Tapēti Agabusu iya nenyē, ze ehe vidi ma edinni lima ani, alenzenni Pawolo zi ti'bē dē zi Yerusalema. ¹³ Mora Pawolo aya'ba da me'do iya nenyē, “Kö'du a'di, ediyē kudu ehe di'di ma kowe? Manza dē nje nzo zi kida, mora mēdi kpa nzo zi koli ga kö'du 'ba Yere Yēsu mī Yerusalema.”

¹⁴ Kyere do'bo dē zi Pawolo ko'do zi dē ni kopi, dila mo ehe damōtu, “Ako Yere, o'do zi ze wa mati omba zi rē ni ko'do.”

¹⁵ Here ze nzo zi ti'bē Yerusalema. ¹⁶ Kya 'ba vo lö'bō maakowe tēmi Kasariya, i'bēnni ze aba ehe obanni ze zi lima liḡo 'ba Manasōno. Mo ta

Seyipurusu ehe vo lö'bō ra biyeto aba.

Pawolo ehe Yemisi

¹⁷ Mati doko mī Yerusalema, önduwē na rakyenyi irinni ze kalakye-dre aba. ¹⁸ Pawolo i'bē ze aba zi Yemisi kongō ko'do vere aba, ehe kyedree 'ba kanisa edinni biya ga bi mo. ¹⁹ Pawolo amētē zē ehe ayada hala Wirī o'do ni zi konyi tu'dē maakowe. ²⁰ Vidi biya mati owonni nenyē ayetonni Wirī, ehe iyanni zi Pawolo nenyē, “Öndu ze, ato'bo kongō hala kpuluku 'ba vidi 'beze Yude ayinni ku na vo lö'bōwē! Ehe zē biya nzo zi koro kö'du ki'di 'ba Mosa. ²¹ Mora ayada zi zē nenyē, edi ayandi Yude mati edinni alima mī kutē tu'dē maakowe, kazi koro kö'du ki'di 'ba Mosa. Zē iyanni nenyē, ayada zi nni ḡbete gisi kora 'bēnni dē mandere lö'bō ga dalēti 'beze. ²² A'di ra da ko'do yaanya aba, vidi owonni ku edi kinye? ²³ Ako, o'do wa ma da ko'jo kö'du mo. Vidi kora sowo 'beze maakowe o'donni lömu ku zi Wirī. ²⁴ Oba kora nenyē o'do rē yi ḡbala zē eti na kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe opi waki'di 'bēzē here zē mohi dē nni. Here zi vidi biya yolo nenyē, kö'du ako anza dē mī kö'du yada 'bēzē ne. Zē akayolonni orowe kö'du ki'di 'ba Mosa. ²⁵ Kadra ma alaga nani aba, da yada zi vo lö'bōwē 'ba tu'dē maakowe, mati da sōsu zi zē ko'do. Diya zi zē, monyonni wa mati i'di zi wirī ma mbiya ne

dë. Ayada zi zë, monyonni yama dë, mandere ida 'ba ngötu mati urī gu mo. Ayada kpa zi zë, mo'donni kö'du kyënyë 'ba ndoro dë."

²⁶ Mī ko'do vere aba, Pawolo oba kora sowo ni aba ehe ako'jo rë nni nzo mi kadra kölö. Here mo i'bë mi yëkëlu ehe ayada ndala aba kadra 'ba ra ko'do nbala ne akinde rë ni ehe ndala aba aki'di wakumu zi ma kölö tēmi zë.

İri Pawolo mi yëkëlu

²⁷ Mati kadra 'ba ra ko'do nbala ku kara zi rë ni kinde, kya 'ba Yuda maakowe tēmi Asiya ongōnni Pawolo mi yëkëlu. Zë o'donni vidi kayo na kamo Pawolo aba, ehe zë irinni mo. ²⁸ Vidi kayo hë nni gbögbö aba, iyanni henye, "Kora 'ba Yuda akonyi ye ze! Kora nenyë i'bë ta bi ne toko, kö'du kyënyë kiya aba ra vidi 'ba Yiserele, ehe kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe yëkëlu nenyë. Mo ika komokaya kpa zi yëkëlu laka nenyë, tu'dë maakowe kika mi mo." ²⁹ Kya zë maakowe asōsunnī henye Pawolo ika Trōhimusu ta Efeso mi yëkëlu, ga kö'du zë ongōnni zë 'dö riyö mi gawo kyedre ne.

³⁰ Mi gawo kyedre ne biya kpōro aba, ehe vidi ayinni taho aba. Zë irinni Pawolo ehe otōnni mo yaga tēmi yëkëlu. Here ha loko biya isi rë ni. ³¹ Vidi ombanni ku kara zi Pawolo kofo, mati kyedre 'ba turu anjiya mi turu 'ba Roma owo henye biya Yerusalemā ayeto ku zi

kamo ko'do. ³² Kandi mo oba kya vo kanya maakowe ehe vo da kanye, ehe ahonni bi mati vidi kayo atoto rë nni zi mo. Kandi mati vidi kayo ne ongōnni vo kyëlu ne, ehe vo hu kanye, zë orōnni ta bi Pawolo ku'bö.

³³ Kyedre 'ba vo kyëlu ne i'bë ehe iri mo, ehe ida mo nyōri riyö aba. Here mo ayōnzo zi yolo, eyi ra Pawolo ehe a'di ra mo o'do. ³⁴ Kya 'ba vidi kayo maakowe agbögbö hë nni kö'du wa maako, ehe maakowe agbögbö hë nni kö'du wa maako 'beri. Mora edinni ku ko'do kpōro kyo kyedre 'ba vo kyëlu o'bo dë zi wa maako ki'ja. Here mo i'di kö'du zi Pawolo koba bi 'ba vo kanye. ³⁵ Mati zë okōnni ani, vidi kayo ayinni na kamo, here vo kanya irinni Pawolo riyë ehe injenni mo. ³⁶ Vidi kayo alö'bōnni ga ndi zë ehe nduwë hë nni gbögbö aba henye, "Ofo mo! Ofo mo!"

Pawolo ame'do zi vidi kayo

³⁷ Mati ombanni ku zi Pawolo koba mi bi 'ba vo kanye, mo ako'jo ha kyedre 'ba vo kyëlu ne, iya henye, "Ma to'bo dë kiya kö'du maako zi yi?" Kyedre 'ba vo kyëlu ne ako'jo ho mo iya henye, "Hala ayolo ha 'ba Girigi?" ³⁸ Anza dë vidi 'ba Ezipeto mati ayeto kamo anza na kōwo ehe alēpi dagba zi vo wehe ko'do kpulukusowo yaga mi da lipi?"

39 Pawolo aya'ba dɔ mo iya henye, “E e. Ma Yuda ra, ta Tasisi gawo kyedre laka mĩ Silisiya. Akɔ ɪla ma, ma me'do zi vidĩ kayo nee.”

40 Kyedre 'ba vo kyëlu ayada zi mo, mo atɔ'bo me'do. Here Pawolo ɔɔ riyë ame'do kala nĩ aba zi vidĩ. Mati dë zë ku liwo, mo ame'do zi zë ha 'ba Hibiru aba.

22

1 “Önduwë ehe 'buwë, owowe kaa miya wa mati o'do rë nĩ.” 2 Mati vidĩ kayo ne owonni Pawolo ame'do zi nni mĩ ha 'ba Hibiru, zë ayinni ndra liwo. Here Pawolo iya henye,

3 “Ma Yuda ra, o'jo ma mĩ gawo kyedre 'ba Tasisi mĩ Silisiya. Mora mövu kinye mĩ Yerusalema na vo kö'du ko'jo 'ba Gamalili, ehe ayandi ma zi kusu ga ndi kö'du ki'di 'ba zutu 'beze biya. Tinyö, ma kpa momba zi Wiri koro, kaa e biya mati ndenye.”

4 “Ma yaza vidĩ mati usu Gëri 'ba Yere, ehe mofo kya maakowe. Miri maakowe ehe mi'di mĩ kamba. Ma sösu dë, ezë zë kora mandere mbara. 5 Kyedre 'ba vo karase, ehe biya vidĩ mĩ magalesi akatɔ'bo yadanni zi yi nenye ëdi tinyö. Miri waraga kazi zë, zi öndu ze mĩ Damasika, here zi ma kiri vidĩ ehe zi kika zë mĩ Yerusalema zi yaza.”

Pawolo ayada kö'du ra kopi 'bëni

(Lɔɔ 9:1-19, 26:12-18)

6 “Ko'do kölö maako aba, kaa kadra kutë, mëdi ku zi toko kara Damasika, bikanyi ta komoriyë, kandi ayanyi bi toko ra ma. 7 Ma lëpi dakanjo ehe mowo gu ëdi ko'jo wa, ‘Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi yaza ma?’ ”

8 “Ma ya'ba dɔ mo henye, ‘Yi 'bëni ëyi, Yere?’ Yere aya'ba dɔ mo iya henye, ‘Ma Yësu 'ba Nazereta! Ma ra, ëdi ayaza ne.’ 9 Vidĩ ma ëdinni ti'bë ma aba, ongönni bikanyi ne, mora owonni gu dë.”

10 “Ma ko'jo kö'du henye, ‘Yere, omba a'di zi ma ko'do?’ Here mo ayada zi ma iya henye, ‘Ënyi riyë ehe i'bë mĩ Damasika. Ezë ɔko ani, a'di akayada zi yi ko'do.’ 11 Bikanyi kyedre ne ku ndra here mɔ'bo dë zi bi kongɔ. Oke ra irinni ma kala aba kika mĩ Damasika.”

12 “Mĩ gawo kyedre nani, kora maako ëdi ru mo Ananiya, mo koma aba mĩ kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe Yude biya mati alimanni ani, ombanni mo laka. 13 Mo ayi zi ma, ehe iya henye, ‘Sawolo, öndu ma, yaanya aba akongɔ bi löhu!’ Kandi mɔ'bo bi kongɔ. 14 Here Ananiyasi ayada zi ma iya henye, ‘Wiri mati zutu 'beze amötunni, inzi yi ku zi yolo wa mati mo omba o'do rë ni ku. Mo inzi yi zi kongɔ Mo Mati Tinyö, ehe zi gu mo kowo, 15 ga kö'du zi tedi na vo kiya 'ba wa mati ongɔ ehe owo. 16 A'di ra ëdi bi mo kisi? Ënyi riyë! Iri bapatisi

zi kö'du kyënyë 'bëyi kaka, mötu aba zi Yere.' ”

Ako'jo Pawolo zi kö'du yëti zi tu'dë maakowe

17 “Tapëti ma nenye ma'ba Yerusalema ehe mī'bë mī yëkëlu zi mötu. Anī mongɔ rayada 18 'ba Yere. Mo iya zi ma henye, ‘Kandi, ila Yerusalema! Vidi ombannī dë kowo, wa mati ëdi akiya ga kö'du ma.’ 19 Ma ya'ba dɔ mo henye, ‘Yere, zë ayolonnī henye mī bi 'ba mötu kayo 'beze miri, ehe mu'bö vidi mati ëdinnī koma aba mī yi. 20 Ofo Setifano ga kö'du mo ame'do kö'du yi. Mɔɔ ani, ehe hu kö'du ki'di nduwë. Here mongɔ ga bongo 'ba kora mati ofonnī mo.’ 21 Mora Yere ayada zi ma ti'bë, ehe mo alömu zi kutu ma kowɔ zi tu'dë maakowe.”

22 Vidi kayo ne owonnī le Pawolo iya nenyë. Here zë ayetonnī hë nnī gbögbö. “Ofowe kora nenyë! Mo ɔ'bo dë zi lima.” 23 Zë nduwë hë nnī gbögbö. Zë akɔhonnī bongo 'bënnī toko ehe u'dunnī durufu mī buluku. 24 Kyedre 'ba vo kyëlu mī turu 'ba Roma, i'di kö'du zi Pawolo koba bi 'ba vo kanye, ehe ku'bö so'da aba. Mo o'dɔ nenyë zi yɔɔ kö'du a'di vidi ëdi hë nnī gbögbö da Pawolo. 25 Mati vo kanya ëdinnī ku Pawolo kida zi ku'bö, mo ako'jo ha vo da kanye ma ëdi tɔɔ ani, “Ëdi na dangölö zi ku'bö vidi 'ba Roma dagba ayɔnzɔ mo dë komo vurë?” 26 Mati vo da kanye owo nenyë, mo i'bë zi

kyedre vo dë nī iya henye, “Ëdi a'di ko'dɔ? Kora nenyë vidi 'ba Roma ra!”

27 Here, kyedre 'ba vo kyëlu ne i'bë zi Pawolo ehe ako'jo hɔ mo, iya henye, “Ayada zi ma, yi vidi 'ba Roma ra?” Pawolo aya'ba dɔ mo lëzë aba iya henye, “ɔɔ.”

28 Kyedre 'ba vo da kyëlu iya henye, “Mopi kɔhi kyɔ zi tayi vidi 'ba Roma.” Mora Pawolo aya'ba dɔ mo iya henye, “O'jo ma vidi 'ba Roma.” 29 Zë mati ombannī zi hɔ mo ko'jo, ina rë nnī kowɔ kandi ta rɔ mo. Kyedre 'ba vo da kyëlu na bi dë nī na rakaga mati mo ayɔɔ henye nī'di Pawolo, nida vidi 'ba Roma ku nyɔri aba.

Pawolo komo magalesi 'ba Yude

30 Ko'do vere aba, kyedre 'ba da vo kyëlu omba ku zi yɔɔ kö'du ma tɔnyö, kö'du a'di Yude asusunni Pawolo gɔ mo. Here mo inga nyɔri 'ba Pawolo 'de, ehe mo i'di kö'du zi kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude biya zi rë nnī toto. Here mo ika Pawolo loko ehe o'dɔ mo tɔɔ komo zë.

23

1 Pawolo ongo bi mbiyi da gboko 'ba magalesi ehe iya henye, “Öndu me, zi ko'do ndenyë, ma litu zi Wirī di'di ŋbala aba.” 2 Here Ananiya kyedre 'ba vo karase i'di kö'du zi kora mati ëdinnī atɔɔ kara, dakapa Pawolo zi hɔ mo kisa. 3 Pawolo opi komo nī zi kyedre vo karasa

ehe iya henye, “Yi ta rë yī yaga ŋbala kaa yīku kanyi, mora miyī ku na kōndu kaa kalilī. Wiri aku'bō yī. Alima nani zi vurē ko'do ra ma kō'du kī'dī 'ba Mosa aba. Mora mī kadra kōlō ne, i'dī kō'du zi kora nee, zi kowe kō'du kī'dī ma ku'bō.”

⁴ Kora mati ɔrɔnnī kara dakapa Pawolo ako'jonni kō'du iyanni henye, “Ayolo dē, ēdi kyedre 'ba vo karase 'ba Wiri ra lidi?” ⁵ Pawolo aya'ba do mo iya henye, “Akɔ ɔndu me! Ma yolo dē mo kyedre 'ba vo karase ra. Wayōruwē ayada zi ze, anza dē zi me'do kyēnyē kiya ra vīdī vo dagba 'be.”

⁶ Mati Pawolo ongo kya 'ba kyedre maakowe Sadeke, ehe maakowe Farasiye, mo agbōgbō hē nī iya henye, “Ōndu me, ma Farasi, ehe wisi 'ba Farasi ra. Ma kinye bi 'ba vurē ne, ga kō'du moma yōku atēnyī na dīdī.”

⁷ Kandi mati Pawolo iya nenyē, Farasiye ehe Sadekee ayetonni mī ha wasa kyedre, ehe vo dagbe 'ba Yude ayetonni kapa maako.

⁸ Sadekee omanni dē mī malayike, lawowe, mandere yōku atēnyī na dīdī. Mora Farasiye omanni biya mī wa nenyee, ⁹ ehe here ani ha gbōgbō kayo ēdī. Kya 'ba vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī 'ba Mosa mati ēdinnī Farasiye, zē ayinni na kamo ehe iyanni henye, “Di'ja waako dē na kyēnyē ra kora nenyē. A'di ra ēzē lawo mandere malayika tīnyō ame'do ku zi mo.”

¹⁰ Ha wasa ne ayi ku na kyigo, kyedre 'ba vo da kanye ēdī na tere henye, vīdī akizanni Pawolo na nzoyi. Here mo i'dī kō'du zi vo kanye zi ti'bē loko ehe Pawolo yomo. Here, zē obanni mo hulēhu bi lima 'ba vo kanye.

¹¹ Yondo nani aba, Yere ɔrɔ dakapa Pawolo iya henye, “Akyigo rē yī! Te kaa mati ayada kō'du ma zi maakowe mī Yerusalema, akayada kō'du ma kpa mī Roma.”

Yere zi Pawolo kofo

¹² Mī damindō vere, Yuda maakowe atoto rē nni ga bi kōlō ehe alōmunni, iyanni henye, nonyonni wa mandere uwēnni wa maako dē, le ēzē nofonni Pawolo ku. ¹³ Zē mati o'donni yere ne ndra ta da 'butēsowo. ¹⁴ Here kya zē maakowe i'bēnni zi kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude ehe iyanni henye, “Da lōmu Wiri henye, donyo wa maako dē, le ēzē dofo Pawolo ku. ¹⁵ E ehe biya magalesi i'bēē zi kyedre 'ba vo da kanye ehe rako'ba henye ombe yolo ndra vurē ma iya ra Pawolo. Ako'jowe kō'du mo zi kika komo vurē 'be. Here, da tēdī bi mo kisi, zi mo kofo gba kazi mo toko ani.”

¹⁶ Mati wisi 'ba ēmī 'ba Pawolo owo kō'du 'ba yere ne, mo i'bē bi lima 'ba vo kanye ehe ayada zi Pawolo. ¹⁷ Here Pawolo iya zi kyedre 'ba vo da kanya lamikōlō maako henye, “Oba kora obi

nenye zi kyedre 'ba vo da kanye. Mo ëdî kö'du aba zi yada zi mo.”¹⁸ Kyedre 'ba vo da kanya lami ne oba mo zi kyedre 'ba vo da kanye iya henye, “Maboso ru mo Pawolo ako'jo ma zi kika kora obi nenye zi yî, ga kö'du mo ëdî kö'du aba zi yada zi yî.”

¹⁹ Kyedre 'ba vo kyëlu oba kora obi ne dakapa ehe ako'jo ho mo na liwo, “A'di ra omba yada zi ma?”²⁰ Mo aya'ba do mo iya henye, “Vidî kora maakowe ëdinnî kö'du sösü aba zi hë yî ko'jo zi kika Pawolo akaŋo zi magalesi 'ba Yude mindö aba. Zë akiyannî, nombannî zi kö'du yolo ndra kö'du mo.”²¹ Mora ako, o'do wa ma zë iyannî ne dë. Ndra ta da kora 'butësowo ombannî lodro da Pawolo. Zë o'donnî lömu anza dë zi konyo mandere kuwë wa maako le ëzë nofonni Pawolo ku. Yaanya aba ëdinnî bi mo kisi zi kowo a'di ra akiya.”²² Kyedre 'ba vo kyëlu utu kora obi ne 'de tapëti mo iya zi mo henye, “Ila vidî kölo maako dë yolo kö'du mati ayada zi ma nenye.”

Utu Pawolo zi Felekisi

²³ Kyedre 'ba vo da kanye ako'jo kyedre 'ba vo kanya lamiriyö ehe ayada zi zë, “Kadra madomosowo yondo aba, lamiriyö vo kanya ma ndî mëdinnî nzo zi ti'bë zi Kasariya. Oba 'butëmadomoriyö kora da akakya ehe lamiriyö vo kanya wehe aba.”²⁴ Ako'je akakya nzo kö'du Pawolo ehe ayole laka mo moko kazi

kö'du maako kpuru zi vo dakaŋo Felekisi.”

²⁵ Kyedre 'ba vo da kyëlu ne ayöru waraga iya henye,

²⁶ “Wamëtë kazi Kulidasi Layisisi, zi kyedre vo dakaŋo Felekisi.”²⁷ Yuda maakowe irinni kora nenye ehe kara zi mo kofo. Mora mati ma yolo mo vidî 'ba Roma, moba vo kanya maakowe ehe ayomönnî mo.”²⁸ Momba zi yolo kö'du a'di ra ombannî mo dë. Here mika mo komo magalesi²⁹ ehe ma yolo henye nje kö'du ki'di 'ba yëni 'bëzë. Kora nenye o'do kö'du kyënyë maako dë zi mo koli mandere ki'di mo mi kamba.”³⁰ Kandi mati ma yolo ëdî yeŋe ko'do ro mo, mutu mo zi yî ehe ma yada vo mo susuwë zi kika kö'du ko'do kyënyë 'bomo ne mi bi vurë 'bëyi.”

³¹ Vo kanya oronnî kö'du ki'di 'ba kyedre 'ba vo da kanye ehe mi yondo kölo nani, zë obannî Pawolo zi gawo kyedre 'ba Anitipatrisi.”³² Mi ko'do vere, vo kanye ndi aba, a'bannî bi lima 'ba vo kanye, ehe ilanni vo kanye mati da akakya nduwë ti'bë mo aba dagba.

³³ Mati zë ayinnî zi Kasariya, zë i'dinnî waraga ne zi vo dakaŋo ehe i'dinnî Pawolo zi mo.”³⁴ Vo dakaŋo ako'jo waraga ne. Here mo ako'jo ha Pawolo, dakaŋo vala ra mo ta 'domo. Mati mo ayolo mo ta Silisiya,³⁵ vo dakaŋo iya henye, “Ma kowo kö'du 'bëyi ne, ëzë vidî ne ayinnî, ikannî kö'du kyënyë mati ombannî yi dë go mo ne ku.”

Tapëti mo iya kö'du nenyë, mo i'di kö'du zi Pawolo sesi na maboso mi lijo 'ba Yere Heroda.

24

Asusu Pawolo bi vurë 'ba Felekisi

¹ Yaa ko'do muyi aba, Ananiya kyedre 'ba vo karase, vo dagba 'bënni ëti ehe vo me'do mi bi 'ba vurë kö'du vidi maakowe ru mo Teretalusi, i'bënni zi Felekisi zi yada kö'du kyënyë ma Pawolo o'do.

² Here, ako'jo Pawolo loko ehe Teretalusi ayeto me'do, "Kyedre Felekisi, ika vidi 'bezee mi rakyëyi konda, ehe ga kö'du ko'do 'bëyi, ga kö'du dakaño 'beze, ëdi ndra na laka. ³ Ze biya 'duwi dëdi na rakyenyi ga kö'du wa mati o'do. ⁴ Momba dë zi yi yaza, mora ako, ëdi na mikuku ze aba, ehe owo ha ma nje kadra tisi aba. ⁵ Di'ja kora nenyë na vo mikile, mo ayeto kö'du kyënyë ko'do mi kutë Yude ehe biya tëmi damöku ne. Mo ëdi kpa na vo dagbe 'ba gboko maako ako'jo Nazarenesi. ⁶⁻⁷ Mati mo ayonzo zi komokaya kika ra yëkëlu ne, diri ze mo.

⁸ Ezë ako'jo ho mo, aki'ja na bi dë yi henye, me'do 'beze ne tinyö, akayolo biya kazi mo wa mati da susu mo kö'du mo." ⁹ Yuda kayo ame'donni riye ehe ombanni da kö'du mati Teretalusi iya.

Pawolo agaga gë ni komo Felekisi

¹⁰ Vo dakaño Felekisi o'do kala zi Pawolo zi me'do, ehe mo ayeto, kiya henye, "Ma yolo ku, o'do vurë 'ba vidi dakaño nenyë ku koo lakyi aba, ehe ma rakyenyi aba, zi ga ma gaga komo vurë 'bëyi. ¹¹ Anza dë ndra ta da ko'do 'butë domoriyö mati alaga, mi'bë zi mötu mi Yerusalema. Ako'jo ha vidi maako ezë anza dë tinyö. ¹² Gba Yude i'janni ma dë he ze wasa vidi maako aba mi yëkëlu, mo'do kö'du kyënyë maako dë mi bi 'ba mötuwë mandere mi gawo kyedre. ¹³ Gëri maako anza dë ani, zë ato'bönni yada kö'du kyënyë nenyee, zë yaanya aba ëdinni kika ra ma. ¹⁴ Momba do mo nenyë zi ye, mëdi mötu Wiri 'ba zutu 'bezee. Gëri nani kiri aba mati zë iyanni henye anza dë tinyö. Mora moma kpa mi wa biya mati ayöru mi kö'du ki'di 'ba Mosa ehe mi wayöruwë 'ba Nëbiyë. ¹⁵ Mëdi kpa kö'du sösu aba mi Wiri kaa vidi nenyee, henye Wiri akinjë vidi biya tëmi koli, ma laka mandere ma kyënyë. ¹⁶ Here ga kö'du tinyö ma yolo ku, mi'di ra ma zi tedi kö'du sösu ma di'di nbala aba, mi wa mati mo'do zi Wiri mandere zi vidi.

¹⁷ "Tapëti tedi 'bama na kowo ta ra Yerusalema koo lakyi aba, mi'bë ani zi kya 'ba kahi kiri zi vidi 'bame ehe zi wakumuwë ki'di. ¹⁸ Nenyë ëdi wa mati mëdi ko'do, mati zë i'janni ma mi yëkëlu, ma na nbala

mĩ kö'du ki'di 'ba Mosa. Manza dë vidi kayo aba, ehe kö'du ko'do kyënyë maako anza dë. ¹⁹ Yuda maakowe tēmi Asiya ēdinnĩ mi kadra nani, ehe ēzē, zē ēdinnĩ kö'du maako aba zi kiya ra ma, na kyënyë, zē atēdinnĩ kinye yaanya aba. ²⁰ Mandere ako'jo hē zē, zē mati ēdinnĩ kinye ne. Zē akato'bo yadannĩ zi yĩ henye, zē i'jannĩ ma dē kö'du kyënyë maako aba, mati magalesi o'donnĩ vurē le ra ma. ²¹ Nje kö'du kyënyë kōlō mati akikannĩ ra ma ēdi, ma gbōgbō ha ma yaga bi 'ba vurē, mati miya henye, 'Ma ndenye bi 'ba vurē, ga kö'du moma henye, yöku atēnyĩ na didi!'

²² Felekisi ayolo Gēri 'ba Yere ndra. Mĩ ndundu mo, mo isi ha vurē, ehe iya henye, "Ma ko'do ndundu vurē 'bama tapēti toko 'ba Layisisi, kyedre 'ba vo kyëluwë." ²³ Mo i'di kö'du zi vo da kanye zi Pawolo sesi na maboso, mora mo misi go mo dē, mandere zi yata aboka mowe ta bi mo konyi.

Asesi Pawolo na maboso

²⁴ Ko'do maakowe aba yaa, Felekisi ayinnĩ mbara 'bēni Dorosila aba. Dorosila Yuda ra. Felekisi utu litu kö'du Pawolo, ehe mo oze mbili nĩ mati Pawolo ēdi ame'do zi mo, zi tēdi koma aba mi Yēsu Korisito. ²⁵ Mora Felekisi na tere, mati Pawolo ayeto me'do zi mo, zi kö'du laka ko'do, asesi rē yĩ kazi kö'du kyënyë, ehe vurē ma ēdi atayi. Here mo iya zi Pawolo

henye, "O'bo ku, yaanya aba. I'bē. Mora ēzē mēdi kadra aba, ma kutu litu kö'du yĩ." ²⁶ Tapēti ma nenyē, Felekisi 'duwi litu kutu kö'du Pawolo ehe me'do mo aba, ga kö'du mo asösu 'bēni Pawolo akogo komo nĩ.

²⁷ Koo riyō aba, Porosiyasi Fesitōsi ayi na vo dakaŋo tapēti Felekisi. Mora Felekisi omba zi ko'do vo dagbe 'ba Yude na rakyenyi, mo asesi Pawolo mi kamba.

25

Pawolo komo Fesitōsi

¹ Ko'do wota aba tapēti Fesitōsi ayi mi dakaŋo, mo i'bē ta Kasariya zi Yerusalema. ² Ani kyedree 'ba vo karase ehe vo dagba 'ba Yude maakowe ayadannĩ zi mo kö'du kyënyë mati zē ongōnnĩ Pawolo o'do. ³ Zē ako'jonnĩ ha Fesitōsi ēzē mo akomba zi Pawolo kika Yerusalema. Zē alenzennĩ mo zi ko'do nenyē ga kö'du zē ēdinnĩ yere ko'do zi lodro da Pawolo ehe mo kofō ta da gēri. ⁴ Mora Fesitōsi ayada zi zē, "Akasesi Pawolo mi Kasariya, ehe kandi mēdi ati'bē ani na bi da ma. ⁵ Ezē mo o'do kö'du kyënyë maako, vo dagba 'be mi'bēnnĩ ma aba ehe mikannĩ kö'du kyënyë mati mo o'do ne ani."

⁶ Fesitōsi alima mi Yerusalema ko'do madomowota mandere ko'do 'butē ndra gba kazi ti'bē Kasariya. Here ko'do vere aba, mo alima bi 'ba vurē, ehe ika Pawolo bi 'ba vurē. ⁷ Kandi mati Pawolo ayi loko, vo dagbe ta

Yerusalem a ɔɔnni toko ro mo ehe iyanni henye, i'ja mo kö'du kyënyë kayo maako aba. Mora zë ɔ'ɔnni dë zi yada kö'du ne ëdi tinyö. ⁸ Here Pawolo ame'do gë ni gaga aba, "Mo'do kö'du kyënyë maako dë ra kö'du ki'di 'ba Yude ehe mo'do kö'du kyënyë ako kpa dë ra yëkëlu mandere ra Yere 'ba Roma."

⁹ Fesitösi omba zi vo dagbe ko'do na rakyenyi. Here mo ako'jo ha Pawolo iya henye, "Omba ku zi ti'bë Yerusalem, ehe zi ma vurë 'bëyi kiya ga kö'du nenyee?"

¹⁰ Pawolo aya'ba iya henye, "Ma mëdi mi bi 'ba vurë 'ba Yere 'ba Roma, ehe nani bi ma akikye vurë ra ma. Ayolo na laka mo'do kö'du kyënyë ako dë zi Yude. ¹¹ Ezë mo'do kö'du maako na kyënyë zi ma koli ho mo, mo'bo dë kiya henye, momba dë zi koli. Mora mo'do kö'du kyënyë maako dë, ehe vidï maako anza dangölö aba zi ma ki'di zi vidï nenyee. Yaanya aba ma ko'jo kö'du zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bama kiya."

¹² Tapëti Fesitösi ame'do vo magalesi 'bëni ëti, mo ayada zi Pawolo iya henye, "Ako'jo kö'du zi Yere 'ba Roma ra vurë 'bëyi kiya, ehe zi Yere 'ba Roma akati'bë!"

Pawolo ame'do zi Agiriba ehe Berenisi

¹³ Ko'do maako aba yaa, Yere Agiriba ehe Berenisi ayinni Kasariya na yingɔ 'ba Fesitösi. ¹⁴ Alimanni ani ko'do lakyi aba, mati Fesitösi

ayada zi yere kö'du 'ba Pawolo, mo iya henye, "Feleki isi ila kora maako kinye mi kamba, ¹⁵ ehe mati mi'bë Yerusalem, kyedre 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude ayinni ehe ayadanni zi ma kö'du kyënyë ko'do 'bomo, ehe ako'jonnï ha ma zi vurë 'bomo kikye. ¹⁶ Ma yada zi zë, anza dë mi dalëti 'ba Roma zi vidï kora ki'di zi vidï mati ikanni kö'du kyënyë ro mo, gba kazi mo i'ja gëri maako dë zi gë ni gaga. ¹⁷ Here mati zë ayinni kinye ma aba, ma yaɲa kadra dë. Mi ko'do vere ne, miri bi lima 'bama da kyiti 'ba vurë, ehe mi'di kö'du zi mo kika. ¹⁸ Mora mati kora nee ɔɔnni riyë, zi kö'du kyënyë 'bomo kiya, zë asusunni mo ga kö'du kyënyë ma anza dë mi kö'du sösu 'bama. ¹⁹ Zë awasa hë nni mo aba kö'du koma yëni 'bënni ehe kora mati oli ru mo Yësu, Pawolo iya mo ëdi na didi. ²⁰ Ma yolo dë hala zi vurë 'bomo kiya tinyö ga kö'du nenyë biya, ma ko'jo ha Pawolo ezë mo omba ku zi ti'bë Yerusalem, ehe zi vurë ko'do ro mo ani. ²¹ Mora Pawolo ako'jo kö'du zi sesini mi kamba le Yere 'ba Roma ra ako'do kö'du ma nomba. Here, mi'di kö'du zi mo sesi kinye le ma kutu mo zi Yere 'ba Roma."

²² Agiriba iya zi Fesitösi henye, "Momba kpa zi kowo a'di kora nenyë akiya." Fesitösi aya'ba do mo iya henye, "Akowo ho mo mindö aba."

²³ Ko'do ma vere aba,

Agiriba ehe Berenisi aba o'donni wayada kyedre mati zë ayinni mi loko 'ba ratoto. Vo kyëluwë 'ba anjiya ehe vidi ma dagbe 'ba gawo edinni kpa ani. Fesitosi i'di kö'du zi Pawolo kika loko ²⁴ ehe iya henye, “Yere Agiriba ehe yinge, onge bi da kora nenyè. Yude biya ta Yerusalema ehe Kasariya ayinni zi ma, iyanni henye, nombanni zi kofo mo. ²⁵ Mi'ja kö'du kyënyë maako zi mo kofo dë. Mora ga kö'du mo ako'jo ku zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bëni kö'do, momba ku zi mo kutu Roma. ²⁶ Ma kayöru kö'du tinyö maakowe ga kö'du kora nenyè zi Yere 'ba Roma. Here, mika mo komo we biya, mora gogo komo yi, Yere Agiriba. Tapëti me'do 'beze ga kö'du 'bomo, ehe mëdi wa maako aba zi yöru. ²⁷ Anza dë na laka zi maboso kutu zi Yere 'ba Roma gba kazi yolo kö'du kyënyë mati mo o'do.”

26

Pawolo komo Agiriba

¹ Agiriba iya zi Pawolo henye, “Yi yaanya aba ame'do ga kö'du yi.” Pawolo iza ga kala ni yaga ehe iya nenyè,

² “Yere Agiriba, ma na rakyenyi ga kö'du nenyè, zi me'do 'bama kiya komo yi ndenyè tëmi kö'du biya, mati Yude asusunni ma go mo. ³ Ayolo na kayo kö'du dalëti 'ba yëni 'beze ehe koma mati inye mi ze. Here ma ko'jo hë yi zi

kowo mikuku aba zi ma. ⁴ Yude biya ayolanni ma ku kyere ma gba na wisi obi. Zë ayolanni kyinë 'ba lima a'di mëdi mo aba, mi dakaño 'bama ehe mi Yerusalema. ⁵ Ehe ezë zë ombanni, zë ato'banni yada zi yi ma Farasi ra, mi gboko mati oro kö'du ki'di ndra ta da maako. ⁶ Yaanya aba, mëdi ku komo vurë ga kö'du moma mi lömu mati Wiri o'do kyere zi vidi 'beze. ⁷ Kadra ehe yondo 'butë domoriyö tu'dë 'beze alitunni zi Wiri, kisi bi lömu ya'da omo. Yere Agiriba, ga kö'du sösu nenyè, kya 'ba vo dagba 'beze maakowe ikanni wasusu maako ra ma. ⁸ Kö'du a'di e biya da jiji aba, Wiri injë yöku zi didi?”

⁹ “Ma kadra maako aba, ma sösu henye, ma kö'do wa maako biya ma to'bo, zi wehe kö'do ra Yësu 'ba Nazereta. ¹⁰ Mo'do nenyè dagba mi Yerusalema, ehe kalakonda 'ba kyedree 'ba vo karase mi'di vidi 'ba Wiri kayo mi kamba. Momba da kö'du zi zë kofo. ¹¹ Mëdi zë yaza 'duwi mi bi 'ba mötu 'beze, ehe ma yonzo kö'do zë, zi kö'du kyënyë kiya ra Wiri. Tinyö, ma na kamo zë ëti, henye, mi'bë zë koma mi gawo kyedre 'ba vo leze maakowe.”

Pawolo ayada kö'du ra kopi 'bëni

(Loo 9:1-19, 22:6-16)

¹² “Yere Agiriba, kadra maako aba, mëdi da gëri 'bama zi Damasika kalakonda ehe dangölö aba

kazi kyedree 'ba vo karase. ¹³ Kaa kadra kutë, mongo bikanyi, anyi ndra ta da kadra. Ayanyi bi da ma ta komoriyë ehe da vidî biya mati ëdinni ti'bë ma aba. ¹⁴ Ze biya da lepî dakaŋo. Here mowo gu iya zi ma ha 'ba Hibiru aba henye, 'Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdî yaza ma? Èdî na lumë zi wehe ko'do ma aba!'

¹⁵ "Ma ko'jo kö'du henye, 'Yere, yi 'bëyi ëyi ra?'"

"Yere aya'ba do mo iya henye, 'Ma Yësu ra! Ma ra ëdî ayaza. ¹⁶ Yaanya aba oŋo riyyë da ndi yi. Ma yada ra ma zi yi, ga kö'du minzi yi ku zi tedi na vo litu ama. Ayada zi maakowe wa ma ayolo kö'du ma ehe a'di ma kayada zi yi yaa.' ¹⁷ Yere iya kpa henye, 'Ma kagaga gë yi kazi vidî 'ba Yude ehe kazi tu'dë maakowe mati mëdi yi kutu zi zë, ¹⁸ zi komo zë yëhu here zi dë nni koto tēmi biköndu zi bikanyi ehe tēmi kyigo 'ba Satani zi Wirî. Here akila kö'du kyënyë 'bëzë ehe koma mi ma, zë ra vidî laka ma Wirî inzi.'"

Pawolo ayada kö'du loo 'bëni

¹⁹ "Yere Agiriba, moro rayada mati ta komoriyë zi ma nenyë. ²⁰ Dagba mo ma yëti kö'du zi vidî mi Damasika, ehe here mi'bë zi Yerusalema, ehe biya mi Yudiya. Ndundu mo, mi'bë zi tu'dë maakowe ehe miya henye, 'Ore ta bi kö'du kyënyë ko'do, ehe oto de zi Wirî! Here ayada

wa ma o'de tēmi gëri lima 'be.' ²¹ Ga kö'du nenyë ra kora maakowe irinni ma mi yëkëlu ehe ayonzonni zi ma kofo. ²² Mora mi kadra nenyë biya Wirî akonyi ma, ehe ma yëti kö'du 'dö zi vo wadakayowe ehe zi vo leriye. Ma yada zi zë nje wa ma nëbiyë ehe Mosa iyanni ako'do rë ni. ²³ Ma yada zi zë hala Korisito ne akayaza ehe atëdi vo dagba zi tēnyî tēmi koli, here mo akika bikanyi zi vidî 'bëniyë ehe zi tu'dë maakowe."

²⁴ Gba kazi Pawolo inde gaga gë ni, Fesitosi ambere, "Pawolo! Yi vo lökyi ra. Kö'du yolo kyedre 'bëyi ne ëdî ku yi ko'do na lökyi."

²⁵ Mora Pawolo aya'ba do mo iya henye, "Kyedre, Fesitosi, manza dë vo lökyi. Wa ma, mëdi akiya, ëdi tinyö, ehe me'do laka ra. ²⁶ Yere Agiriba, ma to'bo me'do zi yi biya kazi tere ga kö'du ayolo kö'du nenyë ku. Ma yolo ku tinyö, Yere Agiriba, ayolo zë ku biya na kölö kölö ga kö'du wa nenyë o'do rë ni dë na koho na kowo mi ga bi golo'bo maako." ²⁷ Pawolo iya zi Yere Agiriba henye, "Oma ku mi nëbiyë? Ma yolo oma ku."

²⁸ Agiriba iya zi Pawolo henye, "Mi kadra kodo nenyë, asösu 'bëyi ako'do ma Korisito 'ba?'"

²⁹ Pawolo aya'ba do mo iya henye, "Èzë iri kadra kodo mandere kadra konda, ma sösu yi ehe vidî biya mati

owonni ma ndenye atëdinni kaa ma kazi nyori nenyee.”

³⁰ Here, Yere Agiriba, vo dakaŋo Fesitosi, Berenisi ehe vidī biya maakowe zë eti, ënyinni riyë. ³¹ Mora gba zë i'bënni dë, zë iyanni henye, “Kora nenyee, i'ja mo dë kö'du kyënyë maako aba. Anza dë laka zi mo koli mandere mo ki'di mi kamba.” ³² Agiriba ayada zi Fesitosi henye, “Kora nenyee o'bo zi kila na dangölö, ëzë mo ako'jo kö'du dë zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bëni kiyaa.”

27

Pawolo i'bë Roma

¹ Mati oko ku kadra 'beze zi ze ti'bë Italiya, vo da kanye mi turu 'ba Roma, Juliyasi, mo vo da kanya lamikölö 'ba Yere 'ba Roma. I'di mo zi ga Pawolo kongö ehe maboso maakowe eti. ² Di'bë ze yaga baburu 'ba Dramatiyumu, mati ku nzo zi ti'bë bi toro 'ba baburu maakowe, na ga konda ta ha föfö 'ba Asiya. Arisitarisi temi Tasalanika mi Mesedoniya, i'bë ze aba mi baburu. ³ Mi ko'do vere aba, dokö dagöti 'ba Sidoni. Juliyasi kö'du kö'do 'bomo na laka zi Pawolo. Mo ila mo kpa ti'bë oka niyë kongö, here zë o'bönni ki'di zi mo wa ma mo omba.

⁴ Mati dila Sidoni ku, buluku edi zo luku ki'di zi ze, ehe di'bë ze kara zi rutu 'ba Seyipurusu zi tamo kazi buluku. ⁵ Here di'bë ze dambaro 'ba Silisiya ehe Pambaliya le dayi ze, zi bi toro 'ba baburu 'ba Mayira

mi Lasiya. ⁶ Ani vo kyëlu ne i'ja baburu ta Alikazenderiya mati edi ati'bë Italiya. Mo i'di kö'du zi ze ti'bë mi baburu nani.

⁷ Di'bë ze na konda liyaa ko'do kayo aba ehe riti kyedre aba, toko Sinodusi. Buluku ila ze dë zi ti'bë kowo mi bi nani, here di'bë dopi Salamona, bi ma rutu 'ba Keriti akagaga ge ze kazi buluku ⁸ Di'bë ze liyaa na konda ta ha föfö kyedre ehe ndundu mo aba dokö bi ma ako'jo Bitoro 'ba Wayomo, anza na kowo ta ra gawo 'ba Lasiya.

⁹ Yaanya aba da yaŋa kadra ku na kayo, ehe da lima na konda, le Ko'do Kyedre 'ba Wakila alaga. Here anza dë na laka zi ze ti'bë. Here Pawolo ame'do zi vidī 'ba mi baburu, ¹⁰ “Kora nenyee, oze mbili ye zi ma. Eze di'bë ze yaanya aba, baburu 'beze ehe söndu 'bomo akayaŋa rë ni na kyënyë, ehe vidī kayo akoli.” ¹¹ Mora Juliyasi oze mbili ni da me'do 'ba vo baburu kopi ehe vo kyeti mo, anza kö'du Pawolo. ¹² Bitoro 'ba baburu anza dë na laka zi lima 'domo tona aba. Ga kö'du nenyee, vidī kayo idanni kö'du henye, da yonzo ze, zi ti'bë na konda ta ha föfö kyedre zi Fenekisi. Fenekisi edi bitoro 'ba baburu ra mi Keriti mati ayëhu zi dambaro-damirë ehe daaba-damirë, ehe da to'bo lima tona aba ani.

Buluku da föfö kyedre

¹³ Mati buluku liyaa ta dambaro ayeto luku, kora

nee asösunni zi mala 'bënni ko'do. Here zë otönni mongö 'ba baburu, ehe di'bë na konda kara ta dagöti 'ba Keriti. ¹⁴ Mora kandi buluku kyigö mati ako'jo "Daabahumirë" aluku zo ki'di zi ze temi rutu. ¹⁵ Buluku otra baburu, ehe do'bo de zi ti'bë zi mo. Here dila buluku baburu kinjë. ¹⁶ Di'bë ze na konda zi rutu tisi 'ba Kawuda kapa mati buluku anza. Ze riti kyedre aba zi ga tönjö 'ba baburu kiri. Mora ndundu mo aba di'ja ze bi 'bömo. ¹⁷ Here vidi otönni tönjö mi baburu ehe olonni ko'di nbiri toko ra baburu zi nda'ba ga bi kolö. Ga kö'du zë na tere, henye akotra yayi dagöti 'ba Seyiritisi, zë obanni böngö 'ba baburu akaño, ehe buluku injë baburu na konda. ¹⁸ Buluku ku na kyenyë, ko'do vere aba, zë u'dunni kya söndu 'ba baburu maakowe yaga. ¹⁹ Mi ko'do ma wota kala nni aba, zë u'dunni kya 'ba wa 'ba baburu maakowe yaga. ²⁰ Ko'do kayo aba, do'bo de kadra kongö mandere kyëluwë. Buluku kyigö zo nduwë luku, ehe ndundu mo aba, dila biya kö'du sösu 'ba zi tömo.

²¹ Kyere vidi maako temi ze onyo wa maako de ndi kadra konda aba, Pawolo oro riyë ehe ayada zi kora nenyee, "Ezë owowe ha ma, da lime mi Keriti, wa 'be nenyee ayaña re ni de ehe ölu kpa de. ²² Mora yaanya aba, ma lenzee, ere de ediyë rakyenyi aba ga kö'du akayöme. Nje baburu ra

atölu. ²³ Ma 'bama zi Wirï, ehe ma mötu mo. Yöndo ma alaga ne, mo utu malayika ²⁴ zi yada zi ma, iya henye, 'Pawolo ere de! Akatöro mi vurë komo Yere 'ba Roma. Ehe ga kö'du yi, Wirï laka akayömo didi 'ba vidi mi baburu biya.' ²⁵ Ediyë na rakyenyi. Ma yolo ku tinyö henye, Wirï ako'do te wa ma mo alömu. ²⁶ Mora buluku akadrönyi ze zi rutu maako, ehe baburu akayaña re ni."

²⁷ Ko'do 'butë dömosowo ehe yöndo, buluku 'ba wini kagba adrönyi ze toko ta ra Föfö Mediterina. Mora edi kaa mi kutë yöndo, vidi mati mi baburu ayölonni ze ku kara dakaño aba. ²⁸ Zë ayerinni, ehe i'janni henye, wini ne edi mitiri 'butësowo na yöndu. Yaa zë ayerinni löhu ehe i'janni edi nje mitiri 'butëwota. ²⁹ Vidi mi baburu na tere da kotra kya ri'di maakowe, here zë izanni akaño mongö sowo ta kafo 'ba baburu. Here zë amötunni kö'du bikanyi 'ba kadra. ³⁰ Vidi mati mi baburu ombanni zi taho. Here izanni tönjö mi wini, o'ba re nni nedinni kya 'ba mongö maakowe ra kiza akaño ta komo dagba 'ba baburu. ³¹ Mora Pawolo iya zi vo kyëlu Juliyasi ehe vo kanye henye, "Ezë vidi nenyee alimanni de da baburu, anze de geri maako aba zi didi ye yömo." ³² Here, vo kanye ikyenni ko'di mati iri tönjö 'ba tömo ne, ehe ila lepï mi föfö.

³³ Gba kazi bikanyi 'ba

kadra, Pawolo alenze vidiyë zi wakonyo. Mo ayada zi zë iya henye, “Ko'do 'butë dɔmosowɔ aba ëdiyë kö'du sösü aba henye onyowe waako dë. ³⁴ Ma lenzee zi wa maako konyo. Didì 'be ɔɔ dɔ mo. O'de nenyë ehe vidì ma kölö maako tëmì yë aki'ja riti.” ³⁵ Tapëti Pawolo iya nenyë, mo oba nzoyi mangɔlɔ'bo ehe i'di öwö'di zi Wirì. Here ta da komo vidì biya, mo owe mangɔlɔ'bo ne ehe onyo kya mo. ³⁶ Zë biya rakyenyi aba, ehe vidì biya tëmì zë onyo wa maako. ³⁷ Vidì ma ëdinnì mī baburu ne, lamiriyö 'butëmädɔmoriyö dɔmomodaka, ³⁸ ehe tapëti vidì biya onyonnì wa ku, zë u'dunnì söndu 'ba wakonyo mī föfö zi baburu ko'do na pëlë.

Baburu ayaña rë nì

³⁹ Damindö ayi, ehe vidì ma mī baburu ne ongönnì föyì maako zë ayɔlɔnnì dë. Mora zë ongönnì yayi 'ba ha föfö. Here zë ombannì zi yɔnzɔ zi taho baburu aba dakaño da ha föfö. ⁴⁰ Zë ikyennì mongɔ nee ehe ila zë alëndi mī föfö. Mī kadra kölö ne zë ingannì kö'di mati ëdì gëri yada zi baburu ne. Tapëti mo, zë injënnì bongɔ ma dagba komo baburu ehe ila buluku ra zi baburu drɔnyi dagöti. ⁴¹ Mora aho dakaño otra rë nì ra lumu 'ba yayi 'ba ha föfö. Kapa baburu ma dagba ne alaka mī yayi, ehe kapa mo, ma

hulëhu allowe na nzoyi kazi kyigɔ 'ba wini kagba.

⁴² Vo kanye ombannì ku zi mabosowe kofo zi sesi zë ta bi tele ehe kazi ahonnì. ⁴³ Mora kyedre vo kyëlu omba zi didì 'ba Pawolo yɔmɔ, ehe mo ila vo kanye dë zi mala ma zë ombannì zi ko'do. Tapëti mo, mo i'di kö'du vidì biya mati atɔ'bo tele zi töfu mī wini ehe dagba zi dagöti. ⁴⁴ Here mo ayada zi maakowe mirinnì nzoyi kaga 'ba baburu. Ndundu mo aba, vidì biya ɔkɔ dagöti kazi kö'du maako.

28

Mi Malata

¹ Mati dayi ze dagöti, da yɔlɔ ze rutu ne ako'jo Malata. ² Vidì bi naniye na aboka, ehe zë irinnì ze kalakyedre aba wa'do drɔko, ga kö'du mirë ëdì ata'di ehe bi na bikyëyi. ³ Tapëti Pawolo atɔtɔ dawanya yëri, ehe i'di da wa'do, bikyitu o'do wiri zi tele yaga ehe onyo kala mo. ⁴ Mati vidì bi naniye ongönnì wiri ove rë nì ra kala Pawolo, iyannì zi oka ma kölö maako henye, “Kora nenyë vo wakofu ra! Mo aluyi dë mī föfö, mora kö'du laka ko'do akila mo dë zi lima.” ⁵ Pawolo akɔhɔ wiri ne mī wa'do ehe o'do wa kyënyë maako dë. ⁶ Vidì asesinnì sösü henye kala Pawolo ne atö'bu riyë mandere kandi akalëpi brua. Alimannì mo kongɔ kadra konda aba, ehe mati kö'du ako o'do rë nì dë zi mo, zë ofo

kö'du sösu 'bënni ehe iyanni henye, "Kora nenyë, wiri ra."

⁷ Vo dagba 'ba rutu ne ako'jo Pobiliyö, ehe mo ëdi kaño maako aba ani na 'bëni. Mo iri ze kalakyedre aba liño 'bëni ko'do wota aba. ⁸ 'Bu mo mi sora, na koo rakyitu aba, ehe mikoo kindri aba. Pawolo i'bë zi mo, ehe i'di kala ni do mo, ehe ako'jo kora ne motu aba.

⁹ Tapëti kö'du nenyë o'do rë ni, vidi biya da rutu ne ika vidi 'bënni 'ba rakoo zi Pawolo, ehe ako'jo zë biya. ¹⁰ Vidi nee oronni ze, ehe mati di'bë, zë i'dinni zi ze wa biya ma domba.

Ta Malata zi Roma

¹¹ Yehe wota aba yaa, di'bë ze mi baburu mati alima mi Malata tona aba. Baburu ne ta Alikazenderiya mi Ezipeto, ehe ëdi na yolo henye, "Wiri loña."

¹² Dokoo ze mi Seyirakusi da lima ze ani ko'do wota aba. ¹³ Ta karani, di'bë ze zi Rahagimu. Ko'do vere aba, buluku 'ba dambaro ayeto luku, ehe ko'do riyö aba yaa, dokoo ze Putali. ¹⁴ Ani di'ja ze öndu maakowe. Zë alenzenni ze zi lima rë nni. Ko'do kölo 'ba gima aba yaa, di'bë gawo kyedre 'ba Roma.

¹⁵ Kya öndu maakowe mi Roma owonni kö'du ze, ehe ayinni de ze kutrë Bi Wakogo 'ba Apiyusi ehe, Loko 'ba Yingoo Wota. Mati Pawolo ongo zë, mo o'do öwö'di zi Wiri rakyenyi kyedre aba.

Mi Roma

¹⁶ Dokoo ze mi Roma, ehe ila Pawolo zi lima mi loko na

bi dë ni, vo kanya aba kölo zi go mo kongoo. ¹⁷ Tapëti ko'do wota aba mati dokoo ani, Pawolo ako'jo bi kölo kya 'ba vo dagbe 'ba Yude, ehe iya henye, "E öndu me, mo'do waako dë na kyënyë zi vidi 'bezee, ehe mo'do waako kpa dë na kyënyë ra dalëti 'ba zutu 'bezee. Mora mi Yerusalema i'di ma na maboso mi Roma. ¹⁸ Zë ongönni mi kö'du kyënyë ma asusu ma go mo, ehe omba zi ma kinga na dangölo. Zë i'janni mo'do kö'du ako dë na kyënyë zi koli. ¹⁹ Vo dagba 'ba Yude ombanni da kö'du ne dë, here ma ko'jo kö'du zi Yere 'ba Roma zi vurë 'bama kiya. Mora manza dë kö'du kyënyë maako aba zi kiya ra dakaño 'bama. ²⁰ Ida ma nyöri nenyee aba ga kö'du wa ma ze vidi 'ba Yiserele domba zi rë ni ko'do. Kö'du nenyë ra ma ko'jowe kinye zi me'do ga kö'du wa ma domba ze nenyë."

²¹ Vo dagbe aya'banni do mo iyanni henye, "Vidi kölo maako temi Yudiya ayöru waraga dë zi ze ga kö'du yi. Ehe ma kölo temi zë ayi dë zi kö'du ko'do 'beyi yada mandere zi kö'du kyënyë maako kiya rë yi. ²² Mora domba ze zi kowo wa ma akiya. Da yolo ze ku henye, vidi biya ta bi ne ombanni gboko kyiyi nenyë dë."

²³ Here, zë i'dinni kadra 'ba ko'do zi Pawolo, watiti kyedre 'bëzë ayinni mi kadra nani, bi mati Pawolo ëdi lima 'domo. Ta damindö le yöndo aba, mo ayada zi zë

kö'du kise 'ba Damöku 'ba Wiri. Mo iri temi kö'du ki'di 'ba Mosa ehe wayöruwë 'ba Nëbiyë zi yonzö zi kika zë zi Yësu. ²⁴ Kya vo dagba maakowe ombanni da kö'du ma Pawolo iya ne, mora maakowe ombanni dë. ²⁵ Kyere zë ombanni da kö'du temi kutë nni dë, ayetonni ti'bë wënni. Mora Pawolo iya henye, "Lawo Laka iya kö'du tinyö mati mo utu nëbi Yisaya ²⁶ zi yada zi zutu 'bezee,

'I'bë zi vidi nenyee ehe ayada zi zë,
 "Akowowe ehe akowowe,
 mora ayole dë.
 Akonge ehe akonge mora ayole dë."

²⁷ Ge biya ëdiyë di'di kyënyë aba.

Mbili ye owo kö'du dë ehe komowe ayöfu ku.
 Zë o'bönni dë zi bi kongö,
 mandere kö'du kowo,
 mandere kö'du yölo.

Ëzë ato'be, otö de zi ma, ehe ma kako'je.' "

²⁸⁻²⁹ Pawolo iya henye,
 "Momba zi ye yölo henye,
 Wiri omba zi yomö tu'dëë,
 ehe zë akowonni."

³⁰ Köo riyö aba Pawolo al-ima mi loko kopi ehe iri vidi biya ma ëdi tayi mo kongö ne kalakyedre aba. ³¹ Mo ayëti kö'du 'ba Damöku 'ba Wiri kazi tere ehe yandi kö'du 'ba Yere Yësu Korisito, ehe vidi maako ayonzö dë zi mo yata.

Waraga kazi Yemisi

Koma kö'du yɔɔ aba

¹ Kazi Yemisi, vo litu 'ba Wiri ehe 'ba Yere Yesu Korisito. Wamētē biya zi vidi a Wiri mati opere rē nni mī damōku ne biya.

² Öndu ma'e emi ma eti, edi 'e na rakyenyi ezē kyine 'ba kö'du yonzɔ biya ayi le geri 'be'e, ³ ga kö'du ayɔɔ 'e koma 'be'e yonzɔ, atēdi nduwē zi ye. ⁴ Ayɔɔ 'e nduwē 'be'e, ako'dɔ 'e ndɔ na kyigɔ. ⁵ Mora ezē vidi maako tēmi 'e omba kö'du yɔɔ, mo ma mötu zi Wiri, mati aki'di zi mo kyo ndra, kazi kö'du kyenyē ki'ja mī mo.

⁶ Mora ezē mo amötu, mo moma kazi da jijiji. Vidi mati dɔ mo jijiji edi kaa kagba 'ba wini mī ranga mati edi kope ehe buluk injē. ⁷ Vidi ma here ne'e ma asösunni dē na kirinni wa kazi Wiri. ⁸ Zē ɔronni dē da geri kölö.

Leri wa kyo aba

⁹ Öndu mati na vo leri, mo mēdi rakyenyi aba ga kö'du mo edi vo da wa kayo. ¹⁰ Mora vo da wa kayo, mo mēdi rakyenyi aba ga kö'du mo vo leri. Wa kayo 'bomo akalaga kaa dōru 'ba wevo 'ba möku. ¹¹ Kadra asi nzere, bi kyitu o'bo weno ne, dōru mo alēpi, ehe teme 'bomo ne ayaŋa gbɔ. Mī geri kölö ne, vo wa kayo akayaŋa mī lo'ɔ 'bomo.

¹² Vo rakyenyiye ra mati alimanni koma aba hu wa yonzɔ. Ezē zē ɔronni na kyigɔ mī wa yonzɔ, akirinni biriti 'ba didi mati Wiri alömu ku zi zē mati o'donni lo'ɔ mo. ¹³ Ezē ayonzɔ vidi, mo miya dē henye, "Wa yonzɔ nenyē ayi kazi Wiri." Ga kö'du Satani o'bo yonzɔ Wiri dē, ehe Wiri o'bo yonzɔ vidi maako dē. ¹⁴ Mora ayonzɔ vidiye, mati kö'du komba kyenyē 'bezē oto zē ku 'de, ehe kuyi zē akpa kö'du ko'dɔ 'bezē aba. ¹⁵ Here kö'du sösu kyenyē 'bezē ne ɔmo, ehe o'jo kö'du kyenyē, ehe kö'du kyenyē, mati ovu ku kyedre, o'jo koli.

¹⁶ Öndu ma'e emi ma eti, mo'ba 'e dē. ¹⁷ Wa ki'di biya laka ne, ehe waki'di biya ŋbala ne ayi ta komoriyē, ayi akaŋo kazi Wiri 'Bu 'ba bi kanyi 'ba komoriyē. Mo ofɔ dē kaa galili. ¹⁸ Mī kö'du ko'dɔ ɔmo, mo ika ze zi tēdi nenyē kpuru tēmi me'do 'ba tinyö, here zi ze tēdi na vo dagba mī kutē wa ko'do ɔmo'e biya.

Kowo ko'dɔ aba

¹⁹ Öndu ma'e emi ma eti, asösu 'e kö'du nenyē. Vidi biya mē'di kandi zi me'do kowo, mora liya zi me'do ehe liya zi tayi na kamo. ²⁰ Kamo 'ba vidi köndu o'dɔ kö'du laka dē, mati Wiri omba. ²¹ Here ayaŋa 'e kö'du ko'dɔ ma kyenyē, ehe biya rasesi tēmi kö'du mati eme dē, mati kyo mī kutē 'e. Ra ki'di zi Wiri, ehe njē me'do

mati mo iyī mī di'di 'e, mati ato'bo yomo 'e.

22 O'ba'e re 'e dē nje mbiliye koze aba da me'do omo. Ta go mo, i'di 'e mī go mo yonzo. 23 Vidi mati oze mbili nī da me'do, mora i'di dē mī go mo yonzo, ēdī kaa kora mati ongo bi mī ngana, ehe ongo rē nī kaa mati nēdī, 24 ehe i'bē gbo 'de, kandi atōlu tēmī mo wa mati mo ongo ne alaya kaa a'da. 25 Mora kora mati ongo bi kara mī kō'du kī'dī ma tinyō, mati inga vidi na da ngōlō, ehe mo nduwē mbili nī koze go mo, anza dē nje kowo mo mora kpa kō'do mo, Wirī akī'di ya'da zi mo mī wa mati mo o'do.

26 Ēzē vidi mati ongo rē nī 'ba yēnī, ehe asesi ndende nī dē, mo ēdī rē nī ko'ba, ehe yēnī 'bomo ne o'do waako dē. 27 Yēnī mati Wirī 'Bu ze omba ēdī n̄bala kazi ndondo ēdī henye: Zi ga gisiwala ehe ga mbara lu'bē kongō tēmī riti 'bēzē, ehe rasesi kazi wa kyēnyē 'ba damōku ne.

2

Ko'do vidi 'e mī gērī maako

1 Ōndu ma'e ēmī ma eti, kaa vo koma'e mī Yere 'beze Yēsu Korisito, Yere 'ba bikanyi, o'do 'e vidi 'e dē mī gērī maako 'beri tara da laya 'bēzē ta yaga. 2 Kaa kora vo wa aba kyo usu inzi 'ba dahabo ehe bongō ma laka ayi mī ratoto 'be'e ehe kora vo leri mī bongō liza ayi kpa. 3 Ēzē, ayada wa tōwo

ndra zi kora mati usu rē nī na laka ehe iya, henye zi mo, "Alima da bi lima makaka nenyē kinye. Mora iya zi kora vo leri henye, o'ronani, mandere alima kinye dakaŋo da ndī yī." 4 Here, o'do 'e kō'du kyēnyē 'ba rakinye ku mī kutē 'e. Ēdī 'e na vo vurē 'ba kō'du sōsu 'ba Satani aba.

5 Owo'e te, ōndu ma'e ēmī eti. Wirī inzi vidi leri 'ba damōku nenyē, zi tēdī ndo koma aba ehe zi tēdī damōku mati mo alōmu ku zi zē, mati o'donni lovo mo. 6 Mora alidi 'e vo leri. Anza dē vo wa aba kyo'e ra ēdinni 'e kō'do na kyēnyē kika mo komo vo vurē'e? 7 Zē ra dē mati ame'donni mī kō'du kyēnyē mī ru laka nani mati i'di zi ye ne?

8 Ako'do 'e kō'du ma laka, ēzē oro 'e kō'du kī'di 'ba damōku mati i'ja mī kō'du yöru, "O'do lovo vo halinjo oka, kaa o'do lovo yī." 9 Mora ēzē o'do kō'du zi vidi 'e tada ra laya 'bēzē, o'do kō'du kyēnyē ku, ehe kō'du kī'di akī'di yī mī kamba kaa vo kō'du kī'di kowe. 10 Vidi mati owe kō'du kī'di kōlō o'do kō'du kyēnyē ku zē kowe aba biya. 11 Iya henye, "O'do ndoro dē." Iya kpa henye, "Ofo vidi dē." Ēzē o'do ndoro dē, mora ofo vidi ku, ayi ku na vo kō'du kī'di kowe. 12 Ame'do ehe o'do kaa vidi mati akiya vo vurē ro mo kō'du kī'di aba, mati akila 'e na dangōlō. 13 Wirī ayada mīkyēyī 'bēnī dē, zi vidi mati ikye vurē kazi mīkyēyī. Mīkyēyī i'bē

ndra tada vurë kiya!

Koma ko'do aba

¹⁴ Öndu ma'e emi ma eti, ezë vidi maako iya noma, mora mo o'do kö'du laka, a'di ra edi na laka zi mo? Koma nani ato'bo mo yomo?

¹⁵ Ezë öndu maako'e emi maako'e eti anzanni bongö aba ehe wakonyo, ¹⁶ a'di ra edi na laka mi kö'du kiya 'beyi zi zë, "Wiri mi'di ya'da zi ye, asesi 'e na kyetu, onyo 'e na laka," ezë i'di wa ma laka de zi zë? ¹⁷ Here ezë koma edi kölo ehe o'do waako de, anza koma laka ra de.

¹⁸ Mora vidi maako akiya henye, "Vidi kölo maako edi koma aba, agamo edi 'ba ko'do mo." Kö'du ya'ba 'bama edi henye, "Ayada zi ma, hala vidi maako ato'bo tedi koma aba kazi ko'do mo, makayada koma 'bama zi mo kö'du ko'do aba." ¹⁹ Oma ku henye Wiri edi nje kölo? Laka. Dakyiki esenni kpa tere aba komo Wiri. ²⁰ Yi kora vo lumë. Omba yolo koma kazi ko'do mo, eme de? ²¹ Anza de zutu 'beze Abarayama ra komo Wiri na laka temi kö'du ko'do 'bomo, mati mo i'di wisi eni Yisika da bi 'ba wakumu? ²² O'bo 'e de kongö? Koma omo kö'du ko'do omo aba o'donni lo'ö bi kolo. Koma omo edi ndo temi lo'ö ko'do omo. ²³ Kö'du yöru ayi ku tinyö, mati iya henye, "Abarayama oma mi Wiri, Wiri iri mo na vo kö'du laka ko'do temi koma omo." Here ako'jo Abarayama na aboka a Wiri.

²⁴ Ongö te henye, edi lo'ö ko'do 'ba vidi 'e ra i'di zë

na laka Wiri aba, anza de nje koma 'bezë aba. ²⁵ Edi kpa te kaa vo rönyi Rahaba aba here. I'di mo na laka komo Wiri temi kö'du ko'do omo vo buluku'e 'ba Yiserele kiri kala kyedre aba, konyi tahonni ta geri 'beri maako. ²⁶ Here ida ra ma kazi lawo ne yöku ra. Kpa here koma ma kazi lo'ö ko'do ne yöku.

3

Ndende

¹ Öndu ma 'e emi ma eti, anza de kyö tünü 'e zi tayinni na vo komo yandi 'e. Kaa ayolo 'e henye, ze vo komoyandi 'e akiya vurë kyedre kyigö re ze ndra tada oka'e. ² Ge ze biya 'duwi dedi kö'du litë ko'do. Ezë vidi o'do kö'du litë de mi kö'do kiya 'beni, mo edi tinyö laka, ato'bo kpa zi gë ni kongö laka. ³ Di'di ze kö'di ha akakya zi kö'do zi he ze kowo zi kö'do mo ti'bë bi mati domba ze. ⁴ Mandere akoba tönbö kyedre kaa ga kö'du yada, mati buluku kyigö adu'du, dato'bo kopi wa tisi 'ba dahu tönbö aba, mati domba ti'bë zi mo. ⁵ Here edi ndende aba. Tisi wa aba kaa edi, ato'bo me'do kö'du wa kyedre'e.

Asösu 'e te hala möku kyedre ato'bo kusu mo wa'do tisi aba. ⁶ Ndende edi kaa wa'do. Edi damöku 'ba kö'du kyenyë, i'ja bi 'beni mida re ze ehe apere kö'du kyenyë kpuru temi lima 'beze. Usu wa'do mi bi tinyö lima 'beze, wa'do mati ayi zi mo kazi gehena.

7 Vidī kōndu atɔ'bo kopi wa wīdī maako'e biya, ngōtu mōku'e, aliye, watele'e, kyenze eti. 8 Vidī maako gba ɔ'bo dē zi ndende kopi. Ēdī kō'du kyēnyē ko'do, ēdī kyɔ waroso 'ba koli aba. 9 Dī'dī ze ōwō'dī zi Yere ehe 'Bu ndende ze aba, ehe kpa zi vidī maako'e sēnē mo aba, mati o'do zē kpa na kyīnē 'ba Wīrī. 10 Me'do 'ba ōwō'dī kī'dī ehe wa sēnē ope yaga tēmī ha kōlō ne. Ōndu ma 'e emī ma eti, nenyē o'do rē nī dē here. 11 Ku'ju 'ba wini ope yaga wini ma ndili ehe ope wini ma kata dē tēmī bi hwērē kōlō ne. 12 Ōndu ma 'e emī ma eti, kaga liɔ ɔ'bo dē tana manga, manga ɔ'bo dē tana liɔ. Ku'ju alōwu 'dō wini ma yɔ'do ehe wini ma ndili dē.

Kyīnē 'ba kō'du yolo riyō

13 Ēyī ra na vo kō'du yolo mī kutē 'e? Mo ma yada mī lima laka 'bēnī, kō'du ko'do mati ayi kazi vo kō'du yolo. 14 Mora ēzē yī na mīkumbē 'ba mīkata mī dī'dī yī, o'do dakumbē dē ehe iga ndondo dē ra kō'du tīnyō. 15 Kyīnē 'ba kō'du yolo nani ayi dē akaɔo ta komoriyē, ayi kazi dakyikyīye. 16 Bi ma mīkumbē mīkata aba 'do mo, kpa kyīnē 'ba kō'du ko'do kyīnyē 'ba Satani aba biya. 17 Kō'du yolo 'ba riyē ēdī biya na ŋbala, na rakyēyī, liya, akonyi aboka, mīkyēyī ndo, kō'du ko'do laka aba. Ēdī vo tīnyō, anza vo komokandi. 18 Vidī 'ba mīkyēyī o'donnī kō'du laka.

4

I'dī re 'e zi Wīrī

1 Kamo ralamo aba mī kutē 'e ne ayi ta kila? Ayinnī tēmī da kō'du komba 'ba mī dī'dī 'e, mati lifonnī mī re 'e. 2 Omba 'e wa, mora i'ja 'e zē dē. 'E gbo nzo zi wakofō, ehe omba'e wa'e, mora i'ja 'e zē dē. Alamo re 'e ehe u'bō re 'e. Anza dē wa mati omba 'e, ga kō'du ako'jo 'e ha Wīrī dē kō'du mo. 3 Ēzē ako'jo'e, irī 'e dē, ga kō'du ako'jo 'e kō'du wa zi ko'do mo mī da kō'du komba 'be'e.

4 Vidī kazi koma'e ra. Ayolo 'e dē henye ere, zi tēdī na obaka 'ba damōkū, ne ku vo wehe 'ba Wīrī. 5 Asōsu'e dē henye ere, kō'du tīnyō anza dē mī kō'du yōru mati iya henye, "Lawo mati Wīrī i'dī mī ze, oso ndo na kō'du komba." 6 Mora rakyēyī mati Wīrī i'dī ēdī ndrē. Kaa wayōru iya henye, "Wīrī omba vo rakisiye dē, mora i'dī rakyēyī zi vo raya'ba'e."

7 Here, i'dī re 'e zi Wīrī. Agaga ge 'e kazi Satani, ehe mo ataho 'de kazi 'e. 8 Ayiye kara zi Wīrī, ehe mo atayi kara re 'e. Akaka kala 'e, 'e vo kō'du kyēnyē ne'e. O'do dī'dī 'e ŋbala, 'e vo komokandi ne'e. 9 Ēdī 'e rasōsu, kudu lu'bē aba. Opi 'e kogo 'be'e mī kudu. Opi 'e rakyenyi mī da komo yaɔa. 10 Ala'ba re 'e dī'dī Yere, mo akīnjē 'e riyē.

11 Ōndu ma'e, emī ma eti, ame'do 'e dē na kyēnyē ra aboka maako. Ēzē ame'do 'e na kyēnyē ra aboka maako,

ame'do 'e na kyënyë ra kö'du ki'di. Èzë ame'do 'e na kyënyë ra kö'du ki'di, oro 'e kö'du ki'di dë, mora ëdi 'e vurë ra ko'do. ¹² Vo kö'du ki'di kölö, vo vurë kölö, mati ato'bo yomö ehe yaña. Yi ëyi ra zi vurë 'ba aboka yi ko'do?

¹³ Yaanya aba owö'e ha ma, 'e mati iya 'e henye, "Ndenye mandere mindö aba dati'bë zi gawo kyedre maako, bi ma dakalima köö, ti'bë mi lö'ö maako, köhi ko'do kyö." ¹⁴ Ayol ö'e dë, a'di ra ako'do rë ni mindö aba. 'E kaa kyëtu 'ba wa'do, mati alaya mi kadra tisi, ehe inde rë ni gbo. ¹⁵ Wa mati akiya 'e ëdi henye, "Èzë Yere omba, dakalima ze da ko'do nenyë mandere nani." ¹⁶ Mora yaanya aba 'e na rakisi, ame'do 'e na rakisi. Rakisi ne biya anza laka. ¹⁷ Here zë maako'e mati ayolönni kö'du laka zi ko'do, mora zë o'dönni dë, zë o'dönni kö'du kyënyë ku.

5

Kö'du zi vo wa kyö

¹ Yaanya aba, 'e vidí 'ba wa aba kyö, oze mbiliye zi ma. Udu 'e tolo aba, ga kö'du riti kyënyë mati ëdi tayi de 'e ne. ² Wa da kayo 'be'e ne enje ku 'de, böngö 'be'e kuru onyo ku. ³ Dahabo 'be'e manzede aba ayöfu dö mo ku wa lëndrë aba. Wa lëndrë nenyë atëdi na vo kiya ma ra 'e, akonyo ida re 'e kaa wa'do. Ulu 'e ha wa ku kyö mi ko'do ma alaga nenyë'e. ⁴ I'di 'e biriti kpa

dë zi zë mati o'dönni lö'ö mi yaka 'be'e. Yere kyedre owo kudu 'bëzë ku. ⁵ Lima 'be'e ma dakaño kinye ne, kyö na rakyenyi. O'do re 'e ku nzo zi riti ki'di zi ye. ⁶ Asusu 'e vidí mbiya kofö mo, agaganni gë ni kpa dë kazi 'e.

Mikuku mötu aba

⁷ Öndu ma 'e ëmi ma ëti, ëdi 'e mikuku aba le Yere 'bökö. Ongö 'e te hala vo yaka uku mi ni, bi kaño ëni kisi zi tana wa kyö. Mo isi bi mo mikuku aba zi mirë tayi. ⁸ Èdi 'e kpa na mikuku. Asesi 'e kö'du sösu 'be'e ri yë, ga kö'du tayi 'ba Yere ëdi ku kara. ⁹ Öndu ma'e ëmi ma ëti, ame'do 'e dë ra oka maako, kazi Wiri ikye vurë re 'e. Vo vurë kikye ëdi ku kara, nzo zi laya.

¹⁰ Öndu ma 'e ëmi ma ëti, asösu 'e kö'du nëbi mati ame'do nni mi ru 'ba Yere. Oba zë kaa ga kö'du yada 'ba mikuku mi riti. ¹¹ Dako'jo zë na vo rakyenyi, ga kö'du zë nduwë kö'du laka ko'do. Owo 'e hala Yakoba nduwë kö'du laka ko'do, ayolo 'e ku hala Wiri i'di zi mo mi ndundu mo. Kö'du Yere ndo na mikyëyi ehe lö'ö.

¹² Ta da mo biya, öndu ma 'e ëmi ma ëti, alömu 'e dë komoriyë aba, mandere dakaño aba, mandere kpa wa maako aba. Iya 'e nje henye "ö," ezë omba kiya ö, ehe "e'e" ezë omba kiya 'e'e. Here ayi 'e dë mi vurë a Wiri.

¹³ Vidí maako tēmi 'e mi riti? Mo ma mötu. Vidí maako na rakyenyi? Mo ma ya'bi ngala 'ba wayeto.

14 Vidi maako temi 'e na ko'ɔ? Mo ma ko'jo vidi kyedre 'ba kanisa'e zi motu de ni yeni kulö ro mo mi ru 'ba Yere. 15 Motu mati koma aba ne, ako'do vidi ko'ɔ ne na laka, Yere akinje mo riyë. Eze mo o'do ko'du kyenyë, akila mo. 16 Here ayasi ko'du kyenyë 'beyi zi oka ma kolö maako, ehe amötu ko'du oka ma kolö maako, here zi ko'jo na laka. Motu 'ba vidi laka edi na kyigo.

17 Eliya mo kora kaa ze. Mo amötu henye mire a'di de, ehe mire a'di de dakaɔ koɔ wota deni aba. 18 Lohu mo amötu, ehe komoriyë i'di mire, dakaɔ o'jo wa tana 'beni gbo.

19 Öndu ma 'e, eze vidi kolö maako temi 'e awiri de ni temi ko'du tinyö, ehe vidi maako mika mo hulëhu, 20 asösu 'e ko'du nenye: Vidi mati opi da vo ko'du kyenyë ko'do ku temi geri lite 'bomo, akayomo mo temi koli, akayöfu da ko'du kenye kayo ne'e biya.

Dagba waraga 'ba Yowani

Me'do 'ba didi

¹ Dayöru zi ye kö'du me'do 'ba didi, mati edi kyere biyeto aba. Dowo ze ku, dongo ze ku komo ze aba. Jo, dongo ze ku, kala ze ise ro mo ku. ² Mati didi nenyeye alaya ku, dongo ze, here da me'do kö'du mo ehe yada zi ye kö'du 'ba didi nburu nburu mati 'Bu o'do na yolo zi ze. ³ Wa mati dongo kowo mo aba, dayöyö ze kpa zi ye, here zi ye re 'e drako ze aba mi motu 'ba ga bi kolö mati dede mo aba, Wiri ehe Wisi omo Yesu Korisito. ⁴ Dayöru ze heneye zi rakyenyi 'beze kinde.

Wiri bikanyi ra

⁵ Yaanya aba kö'du kise mati dowo ze kazi Wisi omo, ehe yöyö mo edi heneye, Wiri bikanyi ra, biköndu ako anza de mi mo. ⁶ Eze diya ze heneye, ze na radrako mo aba, mora mi kadra kolö ne zo lima mi biköndu, ze ne 'do ndondo kiga mi me'do 'beze kpa kö'du ko'do 'beze aba. ⁷ Mora eze dalima ze mi bikanyi, kaa mo edi mi bikanyi, here datedi ze mi lima kolö oka maako aba, ehe yama 'ba Yesu, Wisi omo o'do ze ku nbala temi kö'du kyenyë.

⁸ Eze diya ze danza kö'du kyenyë aba, do'ba re ze ku, ani kö'du tinyo ako anza de

mi ze. ⁹ Mora eze dayasi kö'du kyenyë 'beze zi Wiri, mo akasesi kö'du ki'di eni ako'do wa mati edi laka, mo akila ze temi kö'du kyenyë 'beze, manbala biya temi kö'du ko'do kyenyë 'beze. ¹⁰ Eze diya ze heneye, do'do kö'du kyenyë de, do'do ze Wiri yada zi tedi na vo ndondo, me'do 'bomo anza de mi ze.

2

Korisito vo konyi 'beze

¹ Medi nenyeye yöru zi ye, gisi ama'e, kazi o'do'e kö'du kyenyë, mora eze vidi maako o'do kö'du kyenyë ku, dede maako aba mo akayata ge ze zi 'Bu, Yesu Korisito ra tinyo laka. ² Korisito ra na bi de ni umu re ni zi kö'du kyenyë 'beze kila, anza de nje kö'du kyenyë 'beze, mora kpa kö'du kyenyë 'ba vidi biya.

³ Eze dowo 'e kö'du ki'di a Wiri, ani tinyo dayolo mo ku. ⁴ Ze mati iyanni heneye na yolanni mo ku, mora owonni kö'du ki'di 'bomo de, vo ndondo 'e ra, kö'du tinyo anza de mi ze. ⁵ Ze biya mati owonni me'do 'bomo, lovo 'ba Wiri edi ndo mi mo. Nenyedi hala dato'bo yolo heneye, dede mi ra drako Wiri aba. ⁶ Ze mati iyanni heneye, nedinni ku na radrako Wiri aba, ma limanni te kaa Yesu Korisito o'do.

⁷ Aboka ma'e, kö'du ki'di nenyedi mede ayöru zi ye anza na kyiyi, edi kö'du ki'di ko'zo ra, mati owo'e temi biyeto aba. Kö'du ki'di ko'zo ne edi

kö'du kise mati owo'e ku nzo ne. ⁸ Here, kö'du ki'di mati yaanya aba medî ayöru zi ye ne, kö'du ki'di kyiyi ra. Nenye kö'du tinyö ongö mi Yësu kpa mi ye, ga kö'du biköndu edi laga 'de, bikanyi ma tinyö edi ku nzo biyani.

⁹ Zë mati iyanni henye, nedinni lima mi bikanyi, mora zë nduwë koyi öndu nni 'e emi eti, edinni mi biköndu mi kadra nenye.

¹⁰ Zë mati o'dönni lövö öndu nniye, edinni mi bikanyi, here waako anza dë mi zë zi vidi maako zi kö'du kyenyë ko'dö. ¹¹ Mora zë mati oyi öndu nni 'e emi eti, zë edinni mi biköndu, zë edinni alasi mi mo, ayölonni dë kila nedinni ati'bë, ga kö'du biköndu ne o'dö zë ku na komo köndu.

¹² Medî ayöru zi ye gisi a ma 'e, ga kö'du kyenyë 'be 'e ila ku ga kö'du 'ba Korisito.

¹³ Medî ayöru zi ye, 'bu 'e, ga kö'du ayölo 'e mo edi kyere biyeto aba.

Medî ayöru zi ye, vidi mati zë gba na obi,

ga kö'du a'da 'e Satani ku. Medî ayöru zi ye gisi ama 'e, ga kö'du ayölo 'e 'bu ne ku.

¹⁴ Medî ayöru zi ye 'bu'e, ga kö'du ayölo 'e mo edi kyere biyeto aba.

Medî ayöru zi ye vidi mati zë gba na obi,

ga kö'du 'e na kyigo, me'do 'ba Wirî alima mi ye, a'da'e Satani ku.

Lövö 'ba damöku

¹⁵ O'dö 'e lövö damöku dë mandere wa mati edi na 'ba

damöku ne. Eze o'dö'e lövö damöku, o'dö'e lövö 'bu ne dë. ¹⁶ Wa mati biya 'ba

damöku ne, wa mati ra 'ba kö'du kyenyë omba ne, wa mati vidi ongö komba aba, wa biya mi damöku nenye mati vidi edi rë nni kisi kö'du mo, ma kölö temi zë ayi dë kazi 'bu, ayi biya temi damöku ne. ¹⁷ Damöku wa biya mi mo aba mati vidi omba edi alaga 'de, mora zë mati o'dönni da kö'du komba 'ba Wirî, akalimanni nburu.

Vo wehe 'ba Korisito

¹⁸ Gisi ama 'e, ndundu mo edi ku kara. Ayada zi ye henye, vo wehe 'ba Korisito atayi, yaanya aba vo wehe kayo 'ba Korisito alayanni ku nzo, here dayölo ze ndundu mo edi ku kara. ¹⁹ Vidi nenye'e anza nni dë tinyö mi gboko 'beze, kö'du nere ra zë ilanni ze. Eze edinni mi gboko 'beze, zë akalimanni ze aba. Mora zë i'bë wenni, here edi na yölo henye ma kölö maako anza dë temi gboko 'beze.

²⁰ Mora Lawo Kölö Laka aloko yaga de 'e, here 'e biya ayölo'e tinyö ku. ²¹ Medî ayöru zi ye, anza dë ga kö'du ayölo tinyö dë, edi ga kö'du ayölo 'e ku, ehe ayölo 'e kpa henye, ndöndo ayi dë temi kö'du tinyö. ²² Eyi ra edi na vo ndöndo ne? Edi zë mati iyanni henye, Yësu anza dë Korisito. Vidi ma here ne'e zë vo wehe 'ba Korisito, zë ombanni 'bu dë 'dö Wisi aba. ²³ Kö'du zë mati biya ombanni Wisi dë, kpa ombanni

'bu dē. Zē mati ombanni Wisi, ombanni 'bu kpa.

²⁴ Ayolɔ'e laka zi sesi kō'du kise ne mī di'di 'e tēmī biyeto aba. Ēzē asesiye kō'du kise nani, ēdiye 'duwī na radrɔko mī Wisi 'bu aba. ²⁵ Nenyē ēdī wa mati Korisito na bi dēnī alōmu zi didi ŋburu ki'di zi ze.

²⁶ Mēdī nenyē yōru zi ye kō'du zē mati ēdinnī yonzo zi ye ko'ba. ²⁷ Mora kō'du 'e, Korisito ope yaga Lawo Kōlō Laka ēnī de 'e. Lawo Kōlō Laka omo ayandi kō'du wa ku biya zi ye, wa mati mo ayandi ēdī tīnyō anza ndɔndɔ ra dē. Oro'e wa yandi 'ba Lawo Kōlō Laka, alima'e na radrɔko mī Korisito.

²⁸ Ɔɔ, gisi ama'e, alima 'e na radrɔko mo aba, here ēzē mo alaya, datēdī ze kyigɔ aba, doho re ze dē kazi komokaya mī kadra mati mo ayi. ²⁹ Ēzē ayolɔ'e ku mo ēdī laka, akayolɔ'e henyē, vīdī biya mati o'dɔ wa mati na laka, mo Wisi omo ra.

3

Gisisi 'ba Wiri

¹ Ongɔ 'e te, hala 'bu o'dɔ lɔɔ ze ndra. Lɔɔ 'bɔmo ēdī kyedre ne re ra ako'jo ze gisisi 'ba Wiri, here tīnyō, dēdī ze. Kō'du ne re ra damōku ayolɔ ze dē, ayolɔ Wiri dē.

² Aboka ma'e, yaanya aba ze gisisi a Wiri, mora anza dē gba na yolɔ datayi ze na a'di. Mora dayolɔ ze ku henyē ēzē Korisito alaya, datēdī ze kaa mo, ga kō'du dakongɔ ze mo tīnyō kaa mati mo ēdī. ³ Vīdī

mati ēdī kō'du sōsu nenyē aba mī Korisito, ma sesi rē nī ŋbala, kpa te kaa Korisito ēdī ŋbala.

⁴ Vīdī mati o'dɔ kō'du kyēnyē, o'dɔ kō'du kyēnyē ku kō'du ki'di 'ba Wiri kowe. ⁵ Ayolɔ'e ku henyē, Korisito alaya zi kō'du kyēnyē koba 'de, ani kō'du kyēnyē anza dē mī mo. ⁶ Here, vīdī mati alima na radrɔko Korisito aba, anza dē nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ, mora mo mati zo nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ, ongɔ mo dē mandere ayolɔ mo dē.

⁷ Vīdī maako mo'ba 'e dē, gisi a ma. Vīdī mati o'dɔ wa ma laka, ēdī ŋbala, kpa te kaa Korisito ēdī ŋbala. ⁸ Vīdī mati nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ, 'ba Satani ra, ga kō'du Satani o'dɔ kō'du kyēnyē akpa biyeto aba. Wisi 'ba Wiri alaya ga kō'du nenyē zi yanja wa mati Satani o'dɔ. ⁹ Vīdī mati zē na gisi 'ba da kō'du ko'dɔ komba 'ba Wiri ēdī mī di'di zē, ga kō'du Wiri 'bu zē, ɔ'bɔnnī dē nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ. ¹⁰ Nenyē kō'du 'beri mī kutē gisi a Wiri gisi 'ba Satani aba. Zē mati biya o'dɔ nnī wa ma laka dē mandere o'dɔnnī lɔɔ oka'e dē anza nnī dē gisi 'ba Wiri.

O'dɔ lɔɔ oka maako

¹¹ Kō'du kise mati owo'e biyeto aba ēdī henyē do'dɔ 'e lɔɔ oka. ¹² Danza 'e dē kaa Kayina, mo 'ba Satani, ofo öndu nī Abele. Kō'du a'di Kayina ofo mo? Ga kō'du wa mati mo o'dɔ biya na kyēnyē, mora wa mati

öndu mo o'do biya na laka. 13 Here, re 'e maga dë, öndu ma'e emi eti. Ezë vidi 'ba damöku nenyë oyinni 'e. 14 Dayolo ze dila koli ku, dayi ku mi didi, dayolo ze here, ga kö'du do'do ze lovo öndu ze 'e emi ze eti. Vidi mati o'do lovo dë gba hu kyigo 'ba koli. 15 Zë biya mati na vo wa koyi 'e ne, zë vo wa kofo 'e ra, ayolo 'e ku henye, vo wa kofo 'e anzanni dë didi nburu nburu aba mi nni.

16 Nenyë dayolo hala lovo edi, Korisito i'di didi ni kö'du ze. Ze kpa zi didi ze ki'di kö'du öndu ze 'e emi ze eti. 17 Vidi mati zë wa aba kyo, ongo öndu mandere emi mati omba wa maako, isi di'di nni kazi zë, o'bo dë zi kiyanni henye, no'donni lovo Wiri. 18 Gisi ama'e, lovo 'beze anza dë nje me'do kiya, mēdi lovo ma tinyö, mati ayada rë ni mi lo'bo ko'do.

Kyigo komo Wiri

19 Nenyë edi hala dakayolo henye ere, ze 'ba tinyö. Nenyë edi hala 20 ezë didi ze o'do ze na komo kaya daiya ze ralawo tinyö a Wiri. Dayolo ku henye Wiri edi kyedre ndra tada kö'du 'ba mi di'di ze, ehe mo ayolo wa biya. 21 Aboka ma'e, ezë kö'du sösu mi di'di ze o'do ze dë na komokaya, dēdi ze kyigo aba mi komo Wiri. 22 Diri ze kazi mo wa mati da ko'jo, ga kö'du doro ze kö'du ki'di omo ehe ko'du wa mati o'do mo na rakyenyi. 23 Wa mati mo i'di mi kö'du ki'di edi henye, doma ze mi Wisi

eni Yësu Korisito ehe do'do ze lovo oka maako te kaa mati Korisito i'di kö'du mo zi ze. 24 Zë mati oronni kö'du ki'di a Wiri alimanni na radroko Wiri aba, ehe Wiri alima mi radroko ze aba. Nenyë hala dayolo mo alima mi ze, dayolo ga kö'du mo i'di Lawo Kōlō Laka zi ze.

4

Lawo ma tinyö ma ndondo aba

1 Aboka ma'e, oma 'e dë mi lawo biya, mora ayonzo'e lawo ne'e ezë edinni kazi Wiri. Nēbi vo ndondo 'e kyo i'benni yaga taga bi ne biya. 2 Nenyë edi hala akato'bo yolo'e Lawo Laka a Wiri: Vidi maako mati iya tinyö henye, Yësu Korisito ayi kaa vidi köndu, edi Lawo Laka mati ayi kazi Wiri aba. 3 Mora lawo maako mati andi kö'du 'ba Yësu, anza dë kazi Wiri. Lawo mati mo edi mo aba, edi vo wehe 'ba Korisito, owo'e henye, atayi ehe yaanya aba edi ku kinye mi damöku ne nzo.

4 Mora 'e 'ba Wiri ra, gisi ama 'e, a'da 'e da nēbi vo ndondo 'e ku ga kö'du Lawo Laka mati edi mi ye ne, edi ndra na kyigo tada lawo mi zë mati 'ba damöku. 5 Nēbi vo ndondo naniye ame'donni kö'du wa 'ba damöku, ehe damöku oze mbili dë zë ga kö'du zë 'ba damöku ne. 6 Mora ze 'ba Wiri ra. Vidi mati ayolo Wiri owo de ze, vidi mati anza dë 'ba Wiri, owo de ze dë. Nenyë edi hala daka to'bo yada wa mati 'beri mi kutë

'ba Lawo ma t̄nyō lawo ma anza dē t̄nyō aba.

Wirī ēdī loṽo

⁷ Aboka'e, do'do 'e loṽo oka maako, ga kō'du loṽo ayi kazi Wirī. Vidī mati o'do loṽo, mo Wisi 'ba Wirī ra, ayolo Wirī. ⁸ Vidī mati o'do loṽo dē, ayolo Wirī dē, ga kō'du Wirī loṽo ra. ⁹ Wirī ayada loṽo ēnī zi ze Wisi kōlō ēnī kutu mī damōku ne, ga kō'du zi ze tēdī dīdī aba kpuru kazi mo. ¹⁰ Nenye ēdī hala loṽo ēdī. Anza dē henyē do'do ze loṽo Wirī, mora mo o'do loṽo ze, ehe utu Wisi ēnī zi kumu rē nī zi kō'du kyenyē 'beze kila.

¹¹ Aboka'e, ēzē ēdī nenye hala Wirī o'do loṽo ze, do'do loṽo oka maako. ¹² Vidī maako gba ongo Wirī dē, mora ēzē do'do loṽo oka maako, Wirī alima mī radroko ze aba, loṽo omo ēdī ndo mī ze.

¹³ Dayolo ku henyē, dalima mī radroko Wirī aba, here mo alima mī radroko ze aba, ga kō'du mo i'dī Lawo Laka ēnī ku zi ze. ¹⁴ Dongo ze dayada zi zē maako'e henyē, 'Bu utu Wisi ēnī zi tēdī vo wa yomo 'ba damōku. ¹⁵ Ēzē vidī mati iya henyē Yēsu Wisi 'ba Wirī ra, mo alima mī radroko Wirī aba, ehe Wirī alima mī radroko mo aba. ¹⁶ Ze na bi de ze dayolo, doma ku loṽo mati Wirī ēdī mo aba kō'du ze.

Wirī loṽo ra, zē mati alimannī mī loṽo, alimannī mī radroko Wirī aba, ehe Wirī alima mī radroko zē aba. ¹⁷ Loṽo o'do ndo mī ze, zi ze tēdī ze na kyigo da

kadra 'ba vurē, ehe datēdī ze mo aba, ga kō'du dīdī 'beze mī damōku nenye ēdī kpa te kaa 'ba Korisitō. ¹⁸ Ani tere anza dē mī loṽo, loṽo ma laka ore tere biya yaga. Here, loṽo o'do dē ndo mī vidī mati ēdī na tere, ga kō'du tere ēdī zi riti kō'do.

¹⁹ Do'do loṽo ga kō'du Wirī o'do loṽo ze dagba. ²⁰ Ēzē diya do'do loṽo Wirī, mora doyi öndu'e emī eti, ze vo ndondō. Kō'du vidī ma o'do loṽo öndu nī 'e dē, mati mo ongo, mo o'bo dē loṽo Wirī, mati mo ongo dē ne kō'do. ²¹ Kō'du kī'dī mati Korisitō i'dī zi ze ēdī nenye, zē biya mati o'donnī loṽo Wirī, mo'donnī loṽo öndu nni mandere emī 'e kpa.

5

Da'da damōku ku

¹ Mo mati oma henyē ere, Yēsu ne Korisitō ra, ēdī wisi 'ba Wirī ra, ehe mo mati o'do loṽo 'Bu, o'do loṽo Wisi kpa. ² Nenye ēdī hala dayolo ze henyē ere, do'do loṽo gisi a Wirī, ēzē do'do loṽo Wirī, ehe dorō kō'du kī'dī omo kpa. ³ Kō'du loṽo Wirī kō'do 'beze ēdī henyē, dorō kō'du kī'dī omo. Kō'du kī'dī omo anza dē na kyigo kō'du ze, ⁴ ga kō'du gisi 'ba Wirī biya ato'bo ta'da damōku ne. Da'da ze damōku nenye tēmī gērī 'ba koma. ⁵ Ēyī ra ato'bo ta'da damōku? Nje vidī mati oma henyē, Yēsu Korisitō Wisi 'ba Wirī ra.

Hu kō'du dorō ga kō'du Yēsu Korisitō

⁶ Yēsu Korisito ra ayi wini 'ba bapatisi 'bēni aba, ehe yama 'ba koli 'bomo. Mo ayi dē nje wini aba, mora 'dō wini yama aba. Lawo Kōlō Laka ayada, ga kō'du mo ēdī tīnyō. ⁷ Vo kiya ēdīnni wota: ⁸ Lawo Kōlō Laka, wini, yama. Zē wota ne ayadanni biya kpa te kō'du kōlō ne. ⁹ Doma ze kō'du kiya 'ba vidī kōndu, mora kō'du kiya a Wiri ēdī ndra na kyigō, mati mo iya kō'du Wisi ēni. ¹⁰ Here zē biya mati omanni mī Wisi 'ba Wiri, ēdīnni kō'du yada nenyē aba mī di'di nni, mora zē mati omanni dē mī Wiri, o'donni Wiri zi tēdi na vo ndōndō. ¹¹ Kō'du yada ne ēdī: Wiri i'di zi ze didi ma ḡburu ḡburu, ehe didi nenyē ēdī Wisi omo aba. ¹² Mo mati ēdī Wisi ne aba, ēdī didi nenyē aba. Mo mati anza dē Wisi 'ba Wiri aba, anza dē didi aba.

Dīdī ḡburu ḡburu

¹³ Mēdi nenyē yōru zi ye, zi ye yolo 'e ēdī 'e didi ḡburu ḡburu aba, ēzē oma 'e mī Wisi 'ba Wiri. ¹⁴ Dakyigō re ze komo Wiri, ga kō'du dayolo ze henyē, mo owo de ze ēzē dako'jo ze hō mo kō'du wa maako'e kaa da

komba 'bomo. ¹⁵ Mo owo de ze ēzē da ko'jo ze hō mo, kyere dayolo ze nenyē ēdī tīnyō. Dayolo kpa henyē mo i'di zi ze wa mati dako'jo kō'du mo ku nzo.

¹⁶ Ēzē ōndu yi mandere ēmī o'do kō'du kyēnyē, mati ika zē dē zi koli, amōtu zi Wiri mati akī'di didi zi zē. Nenyē zi zē mati kō'du kyēnyē ika zē dē zi koli. Kō'du kyēnyē maako ika koli. Damōtu dē zi Wiri ga kō'du nani. ¹⁷ Biya wa kō'do mati eme dē, ne na kō'du kyēnyē, mora ani kō'du kyēnyē maako ēdī ika koli dē.

¹⁸ Dayolo ku henyē, gisi a Wiri maako anza dē sesi nduwē kō'du kyēnyē kō'do, ga kō'du Wisi 'ba Wiri asesi zē ne laka, ehe Satani o'bo dē zi zē kō'do na kyēnyē. ¹⁹ Dayolo ku henyē, ze gisi 'ba Wiri ra, ehe damōku ne ēdī mī kyigō 'ba Satani. ²⁰ Dayolo ku Wisi 'ba Wiri ayi i'di kō'du yolo ku zi ze, here zi ze yolo Wiri ma tīnyō ne. Dalima mī radroko Wiri ma tīnyō aba, kpa mī radroko Wisi omo Yēsu Korisito aba. Nenyē Wiri tīnyō ra, ehe nenyē ēdī didi ma ḡburu ḡburu ra. ²¹ Gisi ama'e, asesi re 'e laka kazi wiri ndōndō 'e.